

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА
НА
ИНТЕГРИРАНА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЮГОИЗТОЧЕН РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ ОТ НИВО 2 ЗА
ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Януари 2021 г.

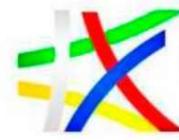

Съдържание

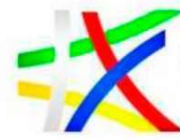
1	Въведение	11
1.1	Обща информация.....	11
1.2	Нормативна рамка за ЕО	12
1.3	Методически подход за изготвяне на ЕО	13
2	Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСП на ЮИР	14
2.1	Визия на ИТСП на ЮИР	14
2.2	Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСП на ЮИР	15
2.3	Обхват на ИТСП на ЮИР	29
2.4	Времева рамка	30
3	Връзка на ИТСП на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми.....	30
3.1	Основни стратегически документи на ЕС	31
3.1.1	Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.....	31
3.1.2	Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г)	32
3.1.3	Пътна карта за план за действие целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата	33
3.1.4	План за действие относно кръговата икономика.....	34
3.2	Национални стратегии, програми и планове.....	35
3.2.1	Национална програма за развитие: България 2030 – визия, цели и приоритети.....	36
3.2.2	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие	36
3.2.3	Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор.....	37
3.2.4	Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.....	39
3.2.5	Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г).....	39
3.2.6	Планове за управление на речните басейни (ПУРБ).....	40
3.2.7	Планове за управление на риска от наводнения.....	42

3.2.8	Морска стратегия на Република България и програма от мерки към нея.....	43
3.2.9	Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.	45
3.2.10	Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.	47
3.2.11	Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)	48
3.2.12	Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България (2013 – 2022)	50
3.2.13	Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година.....	52
4	Състояние на околната среда	53
4.1	Въздух и климат	53
4.1.1	Климат.....	53
4.1.2	Качество на атмосферния въздух	58
4.2	Води.....	61
4.2.1	Повърхностни води.....	61
4.2.2	Подземни води	82
4.2.3	Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)	86
4.3	Почви и земеползване.....	87
4.4	Ландшафт.....	93
4.5	Биологично разнообразие.....	98
4.5.1	Флора и фауна	98
4.5.2	Защитени територии	100
4.5.3	Защитени зони.....	101
4.6	Културно-историческо наследство.....	102
4.7	Материални активи	105
4.8	Население, човешко здраве	114
4.8.1	Демографска характеристика на региона	114
4.8.2	Заболеваемост, болестност и умиряния по причини.....	122
4.8.3	Здравеопазване Лечебни и здравни заведения.....	126

4.8.4	Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда.....	129
4.8.4.1	Рискови фактори, свързани с околната и трудовата среда	130
4.8.4.2	Демографски и социални фактори	143
4.8.4.3	Рискови фактори, свързани с начина на живот	149
5	Евентуално развитие без прилагането на ИТСП на ЮИР.....	149
5.1	Въздух и климат	149
5.2	Води.....	150
5.3	Почви.....	150
5.4	Ландшафт.....	150
5.5	Биологично разнообразие.....	150
5.6	Културно-историческо наследство.....	151
5.7	Материални активи	151
5.8	Население, човешко здраве	151
6	Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати	152
6.1	Ландшафти и територии от интерес за Общността	152
6.2	Ландшафти и територии с национален защитен статут	156
6.3	Зони за защита на питейните води	163
6.3.1	Повърхностни води.....	164
6.3.2	Подземни води	165
6.4	Води за рекреация	166
6.5	Зони за опазване на стопански ценни водни организми	168
6.6	Чувствителни зони	174
6.7	Уязвими зони.....	175
7	Съществуващи екологични проблеми	175
7.1	Въздух и климат	175
7.2	Води.....	176
7.2.1	Повърхностни води.....	176
7.2.2	Подземни води	177

7.3	Почви.....	178
7.4	Ландшафт.....	178
7.5	Биологично разнообразие.....	179
7.6	Културно-историческо наследство.....	180
7.7	Материални активи	181
7.8	Население, човешко здраве	181
8	Цели на опазване на околната среда.....	182
8.1	Цели на опазване на околната среда на международно равнище	182
8.2	Цели на опазване на околната среда на национално равнище	187
9	Въздействия върху околната среда	197
9.1	Оценка на въздействията на ниво Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР	197
9.2	Оценка на въздействията на ниво Цели, дейности и мерки за подкрепа	203
9.2.1	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии	203
9.2.2	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност	208
9.2.3	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в човешки ресурси	211
9.2.4	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги.....	216
9.2.5	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура.....	220
9.2.6	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда	220
9.2.7	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. По-добре свързан регион чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ	223
9.2.8	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР	237
9.2.9	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.....	242
9.3	Обобщение на въздействията	246
9.3.1	Въздух и климат	247
9.3.2	Води.....	248

9.3.3	Почви.....	251
9.3.4	Ландшафт.....	251
9.3.5	Биологично разнообразие	253
9.3.6	Културно-историческо наследство	255
9.3.7	Материални активи.....	255
9.3.8	Население, човешко здраве.....	256
9.4	Трансгранично въздействие.....	260
10	Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от ИТСП на ЮИР	263
10.1	Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТСП на ЮИР	263
10.2	Мерки за изпълнение при прилагане на ИТСП на ЮИР	263
10.2.1	Въздух и климат.....	264
10.2.2	Води.....	264
10.2.3	Почви.....	265
10.2.4	Ландшафт.....	266
10.2.5	Биологично разнообразие	266
10.2.6	Културно-историческо наследство	266
10.2.7	Материални активи.....	267
10.2.8	Население, човешко здраве.....	267
11	Алтернативни решения	267
12	Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на ЮИР	269
13	Заключение	272
14	Приложения	273

Списък на фигурите

Фигура 1 - Обхват на ЮИР.....	30
Фигура 2 – Климатични райони.....	54
Фигура 3 – Почвени различия в ЮИР	89
Фигура 4 – Ландшафтно райониране (по Петров, 1997).....	94
Фигура 5. Разпространение на видовете растения и гъби от ЧКБ.....	99
Фигура 6. Разпространение на видовете животни от ЧКБ.....	100
Фигура 7. Защитени територии по ЗЗТ.....	101
Фигура 8. Защитени зони по ЗБР.....	102

Списък на таблиците

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките).....	14
Таблица 2 - Екологично състояние/потенциал и химично състояние на повърхностните водни тела в ИБР и ЮИР през 2019 г.	75
Таблица 3 - Резултати от извършената обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на ИБР в рамките на ЮИР за 2019 г.	85
Таблица 4 - Основна заетост на територията по области.....	87
Таблица 5 - Население по региони към 31.12.2011 г. и 2018 г.	115
Таблица 6 - Характеристика на областите в ЮИР	115
Таблица 7 - Населени места в Югоизточен регион според броя на населението им към 31.12.2018 г.	118
Таблица 8 - Раждаемост по области в Югоизточен регион – 2018 г.....	119
Таблица 9 - Смъртност по области в Югоизточен регион – 2018 г.....	120
Таблица 10 - Естествен прираст на 1000 души от населението в ЮИР – 2018 г.	121
Таблица 11 - Регистрирани инфекциозни заболявания през 2018 г. в ЮИР	123
Таблица 12 - Новооткрити злокачествени заболявания в ЮИР за периода 2016-2018 г. (на 100 000 жители).....	124
Таблица 13 - Регистрирани хронични заболявания към 31.12.2018 г. в областите на ЮИР.....	124
Таблица 14 - Осигуреност на населението с болнични легла в ЮИР.....	127
Таблица 15 - Лечебни заведения за извънболнична помощ в ЮИР към 31.12.2018 г.(НСИ).....	127
Таблица 16 - Обслужено населението от лекари в ЮИР – брой (НСИ).....	128
Таблица 17 - Спешна медицинска помощ в ЮИР- центрове и филиали 2018 г.	129
Таблица 18 - Зони за извличане на вода за човешка консумация от повърхностни води в ЧРБУ и попадаща в ЮИР.....	164
Таблица 19 - Състояние на зоните за извличане на вода за човешка консумация от повърхностни води в ИБР и попадаща в ЮИР, съгласно мониторинга за 2019 г.....	164
Таблица 20 - Състояние на ЗЗПВ от Черноморски район, попадащи в ЮИР.	165
Таблица 21 - Състояние на ЗЗПВ от Източноромански район, попадащи в ЮИР	166
Таблица 22 - Състояние на зоните за къпане от ЧРБУ, попадащи в ЮИР	167
Таблица 23 - Състояние на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ЧРБУ, попадащи в ЮИР	168
Таблица 24 - Състояние на зоните за развъждане на черупкови	169
Таблица 25 - Състояние на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ИБР, попадащи в ЮИР.....	171

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Таблица 26 - Чувствителни зони, попадащи в границите на ИБР и ЮИР	174
Таблица 27 - Индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда	269

АБРЕВИАТУРИ

Абревиатура	Дефиниция
АНКПР	<i>Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие</i>
БД	<i>Басейнова дирекция</i>
ВЕИ	<i>Възобновяеми енергийни източници</i>
ЕО	<i>Екологична оценка</i>
ЗБР	<i>Закон за биологичното разнообразие</i>
ЗЗТ	<i>Закон за защитените територии</i>
ЗЗВ	<i>Зони за защита на водите</i>
ЗЗ	<i>Защитена зона (по смисъла на ЗБР)</i>
ЗТ	<i>Защитена територия (по смисъла на ЗЗТ)</i>
ЗООС	<i>Закон за опазване на околната среда</i>
ИАОС	<i>Изпълнителна агенция по околна среда</i>
ИКТ	<i>Информационни и комуникационни технологии</i>
ИТИ	<i>Интегрирани териториални инвестиции</i>
ИТСР	<i>Интегрирана териториална стратегия за развитие</i>
МЗ	<i>Министерство на здравеопазването</i>
МОСВ	<i>Министерство на околната среда и водите</i>
МСП	<i>Малки и средни предприятия</i>
НЕМ	<i>Национална екологична мрежа</i>
НДСООС	<i>Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в РБългария</i>
ПГ	<i>Парникови газове</i>

Абревиатура	Дефиниция
ПУРБ	<i>План за управление на речните басейни</i>
РИОСВ	<i>Регионална инспекция по околната среда и водите</i>
СЕО	<i>Стратегическа екологична оценка</i>
ЮИР	<i>Югоизточен регион</i>
ЧКБ	<i>Червена книга на Р България</i>

1 Въведение

1.1 Обща информация

За регионите за планиране от ниво 2 се разработват интегрирани териториални стратегии за развитие в съответствие с изискванията на Закона за регионалното развитие. Интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството след одобрението им от съответните регионални съвети за развитие.

Настоящият документ представлява Екологична оценка по Договор №РД-02-29-233/30.12.2020г, сключен между Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), в качеството му на Възложител, и „ЕФ СИ ДЖИ ПОВВИК“ ЕАД, в качеството му на Изпълнител, за изпълнението на обществена поръчка с предмет: „ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА И ОЦЕНКА ЗА СЪВМЕСТИМОСТТА С ПРЕДМЕТА И ЦЕЛИТЕ НА ОПАЗВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ НА ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ ЗА ПЛАНИРАНЕ ОТ НИВО 2“. Финансирането на обществената поръчка ще се осигури в рамките на Бюджетна линия с регистрационен номер BG16RFOP001-8.002-0005 „Бюджетна линия на сектор „Стратегическо планиране и програмиране“ (СПП), Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“. Интернет адресът на Единния информационен портал е: www.eufunds.bg/bg, а интернет адресът на ОПРР 2014-2020 г. е: www.bgregio.eu.

ИТСР на Югоизточен регион попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения, които се отнасят към позиции на Приложение № 1 и Приложение № 2 на ЗООС, предвид което, на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ЕО, подлежи на процедура по задължителна екологична оценка (ЕО).

Стратегията ще бъде одобрена от Министерския съвет на Република България, предвид което, на основание член 4, т. 1 от Наредбата за ЕО, както и чл. 4, т. 2 от същата наредба във връзка с чл. 10, ал. 2, т. 4 от ЗООС, компетентен орган за провеждане на процедурата по ЕО е Министърът на околната среда и водите.

Регионалният съвет за развитие на Югоизточния регион е органът, който ще следи за прилагането на стратегията.

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури за изготвяне и одобряване на ИТСР. Екологичната оценка на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г. се извършва едновременно с изготвянето ѝ. Съгласно чл. 19а от Наредбата за ЕО е изготвено Задание за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО. Заданието е предоставено за

консултации съгласно чл. 19а от Наредбата за ЕО на всички заинтересовани страни, определени в посочената по-горе схема. Получените в резултат на консултациите по Заданието становища са съобразени при изготвяне на настоящият доклад за екологична оценка на ИТСП на ЮИР 2021-2027 г.

1.2 Нормативна рамка за ЕО

Съгласно писмо изх. № ЕО-11/01.06.2020 г. на Компетентния орган (МОСВ), ИТСП на Югоизточен регион попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ЕО, подлежи на процедура по екологична оценка (ЕО). Съгласно чл. 82, ал. 1 от ЗООС процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури по изготвяне на планове/измененията на планове и завършва преди тяхното одобряване.

ЕО се разработва в съответствие с разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО,¹ транспонирана в националното законодателство с Наредбата за условията и реда на извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО, приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г).

В допълнение, ЕО се съобразява със следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна;
- Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици, кодифицирана с Директива 2009/147/ЕО;
- Оценка на планове и проекти, съществено засягащи зони от Натура 2000 – Методическо ръководство по разпоредбите на чл. 6 (3) и (4) на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на ПОВВИК ООС със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите, България;

Списъкът с ключови документи, свързани с процеса по изготвяне на ЕО, е представен в следващото каре.

Каре 1: Ключова нормативна рамка

¹ Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда.

Законова рамка на България и съответните документи, свързани с процеса по ЕО

- Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – обн. ДВ, бр. 91/2002 г.;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – обн. ДВ, бр. 77 /2002 г.;
- Закон за водите – обн. ДВ, бр. 67/1999 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО), приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 57/2004 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОС) – обн. ДВ, бр. 73 /2007 г.

1.3 Методически подход за изготвяне на ЕО

В съответствие с член 5(4) от Директива 2001/42/ЕО е извършен процес на определяне на обхвата на екологичната оценка, за да се вземе решение относно обхвата и нивото на подробност на информацията, която трябва да бъде включена в Доклада за ЕО. Съответно е разработено и съгласувано със съответните органи проектно-задание за обхват и съдържание на ЕО. Получените бележки и предложения са включени в актуализираното (окончателно) задание и са взети предвид при изготвянето на доклада за ЕО.

Методите и техниките, предвидени за оценка на околната среда и за изготвяне на доклада за екологична оценка, са тези, посочени в насоките и ръководствата, изброени в предходния раздел, и по-специално в следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на „ПОВВИК-ООС“ ООД със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите, България.
- Указания на МОСВ в отговор на уведомление и в резултат от консултации по заданието за обхват на ЕО.

За да се позволи идентификация на взаимодействията между ИТСП на Югоизточен регион и околната среда, ЕО включва преглед на съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда и ги оценява спрямо Приоритетите и целите на ИТСП, както и съответните дейности (мерки), предвидени по тях.

Докладът за ЕО анализира и оценява вероятните значителни въздействия върху околната

среда, включително вторични, кумулативни, синергични/едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни въздействия от прилагането на ИТСП на ЮИР, които са разгледани по отделни компоненти (биоразнообразие, почви, води, въздух и др.)

За подобряване на екологичното качество на ИТСП на ЮИР, въз основа на анализ са дадени препоръки за смекчаване на въздействието на ИТСП на ЮИР, включително мерки за предотвратяване, намаляване или компенсация на неблагоприятните въздействия.

Оценката на положителните и отрицателните въздействия на заложените в ИТСП на ЮИР приоритети, цели и дейности се обобщава в **рейтинг матрица**, като се използват следните обозначения:

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)

+	Очаквано положително въздействие
0/+	Клони към резултат от положително въздействие
/	Очаква се незначително или никакво въздействие
0	Като цяло се очаква нулево резултатно въздействие, тъй като положителните и отрицателните въздействия взаимно се компенсират
0/-	Клони към резултат от отрицателно въздействие
-	Очаквано отрицателно въздействие
=	Очаква се въздействие, но поради недостатъчни данни оценката на въздействието е невъзможна

В допълнение към тази матрица се извършва качествено описание на възможните положителни или отрицателни въздействия в резултат от Стратегическите приоритетите, специфичните цели, мерките и дейностите, заложен в ИТСП на ЮИР, както и предложените смекчаващи мерки. Като част от ЕО са предложени и мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на ЮИР.

2 Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСП на ЮИР

2.1 Визия на ИТСП на ЮИР

Приетата визия, която определя рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион, поради своя дългосрочен характер остава непроменена от заложената в Регионалния план за развитие 2014-2020 г. и е следната:

ЮГОИЗТОЧЕН РЕГИОН - привлекателно място за живот и бизнес, със съхранено природно и културно наследство, ефективно използващ своя потенциал за постигане на

устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие

2.2 Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСП на ЮИР

ИТСП на Югоизточен регион, включва 3 основни приоритета за развитие на региона към които са формулирани специфични цели, както следва:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР

Постигането на устойчив икономически растеж чрез подкрепа за развитие на конкурентоспособна икономика има ключова роля при създаването на условия за подобряване качеството и стандарта на живот на населението в региона.

Очаква се в бъдеще промишлеността, за да бъде конкурентоспособна, да прерасне в ново качество - интелигентна, технологична, опазваща ресурсите и екологичния баланс. За постигането на това е необходимо наличие на ефективна научноизследователска среда, трансфер на научни постижения, технологии и иновации в производството и услугите преструктуриране в посока на декарбонизация на икономиката.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии

Изграждането, поддържането и достъпът до съвременни научни инфраструктури, внедряването на нови технологии и прилагането на иновации е най-сигурният път за повишаване на конкурентоспособността на ЮИР. Този тип публични интервенции са с доказана устойчивост и способност за привличане на желани инвестиции, водещи до създаване на привлекателни работни места, задържане на човешкия капитал и генериране на регионален и национален растеж.

По отношение на инвестициите в предприятия, приоритетите за финансиране по политиката на сближаване ще бъдат насочени към научноизследователски и иновационни дейности.

Осъществяваните политики ще се фокусират в следните сфери:

ЦЕЛ 1.1.1. Концентриране на научна инфраструктура и изследователски капацитет в значими за регионалната икономика направления и трансфер на иновации

Мерките, които ще бъдат подкрепени, включват:

- Стимулиране развитието на научно-изследователска инфраструктура и сътрудничеството между научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него, в т.ч. чрез реализиране на следните проекти:
  - Създаване на Регионален иновационен център /генетика и биотехнологии/;
  - Създаване на „Високотехнологичен академичен център Бургас“ за високи технологии, биофизика, биомеханика с оглед трансфер на конкретни

иновативни приложения и технологии;

- Създаване на мрежи (кълстери) от регионални институции, научни организации и високотехнологични предприятия за изпълнение на целеви регионални задачи и програми;
- Реализиране на съвременни модели на университети, като въвеждане на модел за предприемачески „Hub“ (хъб);
- Подкрепа за инвестиции в научноизследователски и иновационни дейности и насърчаване на трансфера на модерни технологии;
- Създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги. Подобна мярка ще бъде стимулирана съобразно новата Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 и нейните регионални приоритети.

ЦЕЛ 1.1.2. Засилване на растежа и конкурентоспособността на МСП и подобряване на условията за бизнес

Процесът на догонващо икономическо развитие изисква стимулиране на процеса за създаване на нови работни места и икономически дейности с висока добавена стойност. За тази цел се предвиждат:

- подкрепа за предприятията за внедряване на технологични продукти и услуги с висока добавена стойност с принос към икономическия растеж. Подкрепата за МСП ще бъде съгласно потребностите и потенциала на предприятията на ниво NUTS 3 (област), идентифицирани в Националната стратегия за МСП 2021-2027;
- участие с проекти за развитието на Индустрия 4.0;
- провеждане на местни кампании за привличане на инвеститори. Пример за това е обявената от местната власт на община Бургас програма „Стартирай бизнес в Бургас“.

Създаването на нови индустриални зони с фокус към инвеститори в логистични бази и екологично чисти, високо технологични производства, които създават устойчива заетост и гарантират високо заплащане, е важен фактор за развитие на Югоизточен регион. През периода 2021-2027 г. се очаква да бъдат обособени редица нови производствени терени, част от които вече са с определени локализации и предстои обособяването им в парцели за бизнес и индустрия, изграждане на обслужващите улици и техническата инфраструктура, в т.ч.:

- Шест нови индустриални зони в Бургас - „Меден рудник“, Долно Езерово, Равнец, Девети километър, Черно море и разширение на промишлена зона Север;
- Втора фаза на „Индустриален и логистичен парк Бургас“;

- Индустириална зона „Загоре“ АД;
- Индустириална зона „Сливен и Ямбол“;
- Изграждане на нова Индустириална зона - Казанлък.

Предвижда се чрез подхода на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ) да бъдат създадени условия за ускорено изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони като важен елемент от регионалната екосистема в областта на трансфера на технологии и подкрепата за развитие на предприятия в областите на интелигентната специализация.

ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност

През плановия период са предвидени мерки, свързани с подкрепа за:

- привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на определени градове или части от територията на региона от един сектор;
- инвестиции в цифровизация;
- внедряване на технологии за достъпна чиста енергия;
- въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза;
- укрепване на кръговата икономика.

С подкрепата на ЕК ще бъде изготвен Териториален план за справедлив преход на територията на област Стара Загора, който ще очертае стратегическата рамка за управление на инвестициите по линия на Европейския фонд за справедлив преход с оглед преодоляване на социално-икономическите ефекти от декарбонизиране на икономиката в областта.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност

Развитието на **икономика, свързана с морето**, е подкрепено от специфичния регионален потенциал на ЮИР - излаз на Черно море. Европейската комисия определя дейностите, свързани с развитието на устойчива синя икономика, като приоритетни през програмния период 2021-2027 г. Важен фокус на подкрепата ще бъде влагането на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси. Модернизацията, иновациите и новите технологии във всички морски дейности е другият фокус на интервенциите през периода. Ще се насърчава създаването на предпоставки за растеж на устойчивата синя икономика и стимулиране развитието на общностите, занимаващи се с рибарство и

аквакултури в крайбрежните райони.

Крайбрежният туризъм е структуроопределящ икономически отрасъл за област Бургас. На територията на областта се осъществява над 40 % от масовия туризъм в страната. Бъдещото развитие на морския туризъм ще позволи да се разширят възможностите за предлагане на мултиплицирани туристически услуги на туристите, които посещават и почиват в курортните комплекси на Южното Черноморие. Предвижда се включване на пристанище Бургас в списъка на пристанищата за посещение от круизни и други туристически кораби. Разширяването на съществуващ пристан и изграждането на нов пристан за малки плавателни съдове на остров Света Анастасия ще удължи периода за посещение и ще защити от ерозия скалистата основа на острова. Водните спортове и свързаните с тях услуги: яхтинг, спортен риболов, подводно плуване, морска археология, ще получат по-нататъшно развитие.

Регионалният туристически продукт ще бъде допълнен и разнообразен чрез активно включване на богатите природни и културни ценности на хинтерланда на региона. За целта се предвижда подкрепа на туристическата инфраструктура, реставрация и консервация на недвижими културни ценности от архитектурното наследство, модерен маркетинг и реклама.

Политиките в периода 2021-2027г. ще се насочат към повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно ще засилят устойчивото му развитие. Новата Обща селскостопанска политика (ОСП) ще изиска от земеделските стопани да набележат по-амбициозни цели посредством задължителни изисквания и насърчителни мерки, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост. Предвижда се основните интервенции/мерки на Общата селскостопанска политика ОСП 2021-2027 г. да се концентрират в следните направления: Натура 2000 и други специфични ограничения; природни или други специфични ограничения за региона; задължения в областта на околната среда; инвестиции; сътрудничество; управление на риска; млади земеделски стопани; обмен на знания и информация.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР

Определящ фактор за развитие на региона е съхранението и развитието на човешкия капитал чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалните, културните и спортните услуги.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в човешки ресурси

ЦЕЛ 2.1.1. Стимулиране на инвестиции в образованието

Инвестициите в образование са насочени към качествено и приобщаващо образование за

всички, обвързано с променящите се тенденции на пазара на труда.

Специални усилия ще бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано неравностойно положение.

Ще се стимулира въвеждане на модерни форми на обучение, в т.ч. създаване на дигитални учебни ресурси.

Ще получат подкрепа иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища.

Ще се разширят формите на професионалното и дуалното обучение. Образователната инфраструктура също ще бъде подобрена.

Използването на подхода на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ) ще бъде прилаган според конкретните териториални дисбаланси и потребности, в т.ч. и по отношение на следните дейности:

- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията

ЦЕЛ 2.1.2. Подобряване на връзката на образованието и квалификацията с пазара на труда

Постигането на съответствие между търсенето и предлагането на пазара на труда и преходите към ново индустриално развитие ще се осъществят чрез:

- разработване на отворени системи за обучение, регулиращи професионалната подготовка според нуждите на регионалния пазар на труда, съвместно със социално-икономическите партньори;
- предоставяне на възможност за професионално обучение и придобиване на професионални знания, умения и компетентности от учениците.

Като подходящи за подхода за интегрирани териториални инвестиции в ЮИР се очертават дейностите за:

- подкрепа на професионално образование и обучение;
- развитие на дуалната система на обучение;
- ограмотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности.

За справяне с предизвикателствата вследствие на процеса на преход към неутрална по отношение на климата икономика ще се подкрепят дейности за:

- повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците;

- съдействие при търсене на работа на търсещите работа;
- осигуряване на активното участие на търсещите работа.

ЦЕЛ 2.1.3. Висше образование

Проектите в областта на висшето образование включват:

- подобряване на инфраструктурата на висшето образование;
- въвеждане на дуално обучение във висшето образование;
- подкрепа за развитието на Факултета по медицина за осигуряване на модерно обучение на световно ниво с цел привличане и на чуждестранни студенти;
- обновяване на учебно-тренировъчната база на Колежа по туризъм в Бургас;
- откриване на нови филиали на висши учебни заведения в региона съгласно Националната карта на висшето образование, която ще определя профилната и териториалната структура на висшето образование по професионални направления и специалности от регулираните професии;
- изграждане на материална база, оборудване на кабинети, практики и лаборатории в системата на висшето образование по специалности относно производство, преработване и разширяване на приложението в бизнеса на етерично-маслени култури, в т.ч. маслодайната роза;
- разработване на нови магистърски програми в синхрон с направление Индустрия 4.0 и новите тенденции на пазара на труда, във взаимодействие с бизнеса.

Ще се поддържат дейности, свързани с осигуряване на достъп на повече лица до системата за висше образование, като утвърждаването на гъвкави форми на обучение, стимулирането на мобилността, науката и др.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги

ЦЕЛ 2.2.1. Равен достъп до качествени здравни услуги

Чрез Националната здравна карта структурата на здравната мрежа ще бъде адаптирана към потребностите на населението, гарантирайки равнопоставен достъп до здравни услуги на всички нива в извънболничната и болничната помощ. За тази цел се предвиждат дейности, свързани с териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ, създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения, осигуряване възможност за подпомагане на общинските болници и тяхното трансформиране в медицински центрове на принципа „отдолу-нагоре“, при подаване на проекти в

съответствие с определените за региона приоритети; финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни райони.

Грижата за майчиното и детското здраве е инвестиция в бъдещи здрави поколения. В подкрепа на това се предвижда изграждане на Университетска детска болница със спешен център и високотехнологично оборудване, която ще обедини всички педиатрични специалности на едно място и ще позволи комплексно лечение на децата не само от община Бургас, а и от цяла Източна България.

Цел 2.2.2. Социални услуги и социално включване

Ще се подкрепят инвестиции в подобряване на условията и услугите в специализираните институции за предоставяне на социални услуги на възрастни хора, както и на деца.

Всички домове за стари хора следва да се реформират в съответствие със стандартите за качество на резидентната грижа за възрастни хора в надтрудоспособна възраст, определени в Наредбата за качеството на социалните услуги.

Деинституционализацията на грижата за деца и възрастни хора, както и предоставянето на услуги в домашна среда, в специализирана среда, услуги, които се предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване, ще продължат да бъде обект на целенасочени усилия.

Интервенциите на Кохезионната политика на ЕС ще бъдат насочени и към подпомагане на активното социално включване и интегриране на групите със специални нужди и ромското население, включително чрез проекти за изграждане на социални жилища

ЦЕЛ 2.2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура

Ще се подкрепят мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство в региона чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура в региона.

Като специфични проекти се предвиждат изграждане на арт улици, Етнографски музей в гр. Бургас, програма за по-интензивно приобщаване на децата и младежите към създаване на културен продукт.

Инвестиции ще бъдат насочени към реконструирането на материално-техническата база на училищата по изкуства и култура и доставката на оборудване за обучението.

Ще се реализират дейности за ремонт и модернизиране на съществуващата, както и изграждане на нови обекти на спортната инфраструктура в отделните общини на ЮИР. Някои от мерките, които се предвиждат, включват изграждането на нов градски футболен стадион в Бургас между Пътен възел Юг и к-с „Меден рудник“, реконструкция и изграждане на нови спортни комплекси и зали и други подобни в отделните части на ЮИР.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура

Специфичен фокус на политиката ще остане **изграждането и/или рехабилитацията на техническата инфраструктура в локациите, които все още не успяват да предложат на населението качествени условия за живот.**

Ще бъдат концентрирани усилия за повишаване на ефективността на ползване на водите чрез реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа. Дейностите са насочени към изпълнение на залегналите в Стратегията за ВиК инфраструктурата мерки за изграждане на нови и реконструкция на съществуващи водоснабдителни мрежи, като в резултат от осъществяването им ще се подобри качеството на средата за живот в региона.

Мерките по отношение на водоснабдяването ще се предприемат след извършване на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвяне на план с действия за намаляване на течовете.

Необходимо е да се търси решение за осигуряване за в бъдеще на допълнителни водни количества с оглед на бързо развиващата се туристическа база. Предвижда се да продължи изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура въз основа на регионални прединвестиционни проучвания в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и, където е възможно, и в агломерации с над 2 000 екв. ж.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда

Приоритетни ще останат дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство. Тези дейности са определени като водещи в Националната програма за развитие „България 2030“.

Следва да продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците.

Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.

Ще се акцентира върху политиките и ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

Ще се предприемат мерки за намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха.

Усвояването на различните видове възобновяеми източници (ВИ) е съобразно потенциала на територията. Благоприятните природни условия в ЮИР за използване на

слънчевата енергия са добре оползотворени, като изградените на територията му мощности на ФТЕЦ са най-много в страната и представляват 37 % от всички такива мощности. Ветровата енергия също е добре усвоена и регионът е на второ място след Североизточния по изградени мощности на ВяЕЦ.

Политиката за бъдещото развитие на ВЕИ в страната и региона ще претърпи известни промени и ориентиране към децентрализирано производство на енергия от ВИ, присъединяващо се на по-ниски нива на напрежение - особено електроразпределителните мрежи.

Големи резерви има в поведението на общините, които съгласно чл. 10 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) разработват общински дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ. Не всички общини имат такива програми, а и много от планирани мерки не се изпълняват. Определено биомасата като ВЕИ се подценява, а редица проучвания сочат, че в България има голям и неизползван потенциал за това.

В програмите за енергийна ефективност на общините е необходимо да се обърне повече внимание и на подобряването на ефективността на сградните инсталации, а не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите, както и на мерките за ускорена газификация на обществените сгради.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони

Неравномерният темп на развитие е естествен елемент на териториалните процеси навсякъде, както и в България. Предизвикателство е да се съгласуват интересите за развитие на държавата и отделните региони, свързани с тяхната конкурентоспособност и укрепване в страната и в международен план, както и да се предотвратява разширяването на регионалните различия.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. По-добре свързан регион чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ

ЦЕЛ 3.1.1. Подобрена транспортна свързаност и достъпност

Югоизточен регион е един от най-добре обслужените с автомагистрала и първокласни пътища, но с най-ниска гъстота на мрежата от пътища от II и III клас. Същевременно за населението в региона пътните връзки от II и III клас осигуряват достъпа до общинските и областните центрове. Районът на Странджа е с недостатъчна пътна мрежа в сравнение с други части на страната, като основна роля за осъществяването на пътните комуникации имат пътищата II и III клас. В този аспект ще се подкрепят дейности за подобряване на транспортното обслужване на населените места, отдалечени от големите градски центрове в ЮИР, като действията за подобряване състоянието на пътната мрежа се съчетаят с подобряване на обществения транспорт.

По отношение на пътната инфраструктура през плановия период се предвижда:

- Изграждане на автомагистрала „Черно море“;
- Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“;
- Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък;
- Изграждане на тунел под връх Шипка, със стартирала процедура и очаквани ресурси от ОП „Транспортна свързаност 2021-2027“; залегнал и в ИТСП на ЮИР;
- Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас по направленията Бургас-ГКПП „Малко Търново“, Бургас-Средец, Бургас-Айтос, Бургас-Созопол-Приморско, Бургас-Поморие-Несебър, както и възможности да се проектират велоалеи и отбивки към различните малки населени места. Това ще даде възможност да бъдат подготвени регионални проекти за осигуряване на по-добри условия за икономическо развитие на региона чрез подобряване на инфраструктурата;
- Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол;
- Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово;
- Изграждане на направлението „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път 11-76) като част от т.нар. Второстепенна Крайгранична южна ос „Петрич- Бургас“ (Южна хоризонтала), залегнала в Приоритетите за изграждане на пътната инфраструктура в България до 2020 г., но все още нереализирана. Оптимизацията и реконструкцията на пътищата по това направление като непрекъснатата транспортна ос ще има решаващо значение за развитието на ЮИР, като ще интегрира периферните крайгранични територии по южната граница на България и ще подобри достъпа на общините до съответния им областен център в зоните с регистрирана най-влошена достъпност в България. Изграждането на такава ос с подобрени параметри ще създаде по-добри условия за развитие на туризма и разгръщане на потенциала на планинските райони, включително за предлагане на съвместни регионални туристически продукти с граничните райони на съседните Гърция и Турция;
- Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа, осигуряваща и подобряваща достъпа до местата за предоставяне на публични услуги, до недвижими културни ценности и събития, до места за рекреация и туризъм, туристически обекти, до производствени и бизнес зони.

Модернизираната пътна инфраструктура ще осигури възможност за избор на местното население на вид и място на образование и здравни услуги и ще спомогне за предотвратяване на социалната изолация на отдалечените и труднодостъпни райони.

По отношение на жп транспорта се предвижда:

- „Рехабилитация на железопътния участък Пловдив-Бургас фаза 2“. Проектът включва и внедряване на ETCS по протежение на цялата железопътна линия от Пловдив до Бургас с обща дължина от 293 km;
- Модернизация на железопътната линия Карнобат-Синдел;
- Модернизация на жп линията „Русе-Г. Оряховица-Димитровград, което да приведе експлоатационните качества на жп инфраструктурата по тези направления в съответствие с изискванията за съставни елементи на основната TEN-T мрежа на ЕС.

Ще продължат усилията за развитие на пристанищните дейности и подкрепа на Мултимодален транспорт (TEN-T). Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас предвижда пълна интеграция между морски и жп транспорт. Развитието на коридора „Ориент/Източно-Средиземноморски“ и неговото разширяване на изток, където прераства в ТРАСЕКА (транспортен коридор Европа-Кавказ-Азия) е от особена важност за както за просперитета на региона, така и за функционирането на националната транспортна система. То е важно за управлението и разработването на потенциални пазари на източния бряг на Черно море и страните от Централна Азия и за превръщане на пристанище Бургас в основна връзка между континента Европа и Близкия изток.

През следващите години ще бъде осъществен непрекъснат велосипеден маршрут по цялото бургаско крайбрежие, свързващ кварталите „Сарафово“ и „Крайморие“. По-голяма част от него вече е изградена, но липсват ключови свързващи участъци.

Ще бъдат реализирани мерки за градска мобилност.

ЦЕЛ 3.1.2. Подобри цифрова свързаност и достъпност и ИКТ

Цифровата трансформация все повече ще оказва влияние върху всеки аспект на развитието - растеж, заетост, достъп до образование, здравеопазване, услуги, устойчивост и други.

Мерките за подобряване на цифровата свързаност в региона ще включат:

- постигане на покритие с широколентов интернет във всички части на региона, включително периферните и селските райони;
- инвестиции за въвеждане на 5G мобилни мрежи;
- изграждане на други видове ИКТ инфраструктура;
- развитие на електронно здравеопазване и образование;
- изграждане на Европейски цифров иновационен център (хъб) по Програма „Цифрова Европа“ (2021-2027), който ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, от публичните организации и академичните среди;

- реализиране на проекти по следващия трети етап на WiFi4EU - насърчаване на интернет свързаността в местните общности за изграждане на безплатен високоскоростен безжичен Интернет достъп на обществени места;
- въвеждане на Информационни технологии и Е-управление в общините, което предвижда: все по-тясно интегриране с изградените държавни хоризонтални системи за е-управление; използване на споделени ресурси при скъсяване на времето за обработка на преписки; увеличаване броя на предлаганите електронни услуги на най-високо ниво на взаимодействие; промотиране на електронните разплащания като средство за улеснение на гражданите; внедряване на разнообразни приложения в сферата на географските информационни системи (ГИС), развитие на общинските интернет страници от ново поколение;
- въвеждане на мерки в подкрепа на „умни градове“, „интелигентни градове“, „градове на знанието“, както и „умни села“. Община Бургас вече използва решения за насърчаване на смарт трансформацията. Предвижда се в краткосрочен план общината да разработи и реализира проекти, свързани с видеонаблюдение и управление на трафика, интегрирана система за управление на паркирането, адаптивна система за управление на трафика при светофарно регулирани кръстовища, интелигентна система за мониторинг на улично осветление и енергийна ефективност на обществени сгради, Географска информационна система (ГИС) и други услуги, насочени към бизнеса и гражданите, виртуално пространство за творчески технологии и иновации, Интегриран портал за резервации, Бургаска IT градина, Градска платформа SmartBurgas.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР

В Югоизточен регион големите градове опорни центрове от 2-ро ниво - с национално значение - градовете Бургас и Стара Загора са място на концентрация на създаване на работни места и висококачествени човешки ресурси. Те създават и усвояват иновации, обслужват и приобщават околната територия, като предлагат диверсифицирана заетост и качествени услуги. Мерките, които следва да подкрепят развитието на тези градове, включват изграждане на високоефективна научно-изследователска инфраструктура, висше образование, инвестиции в иновации и високи технологии, стимулиране на предприемачеството в производства с висока добавена стойност и ИТ, Индустрия 4.0, изграждане на модерна цифрова инфраструктура, защита на околната среда и културното наследство, развитие на културните институции, физическо обновление и сигурност на обществените пространства. Посредством подходящи интегрирани проекти тези центрове ще станат по-привлекателни за инвестиции и ще участват по-активно в конкурентната среда и в културния и икономическия обмен между градовете в границите на Европейския съюз и в глобален мащаб. Специфично за град Бургас е постигането на високоефективно и устойчиво развитие на секторите и дейностите на синята икономика.

В градовете от трето ниво - центровете с регионално значение в територията на областите, каквито са Сливен, Ямбол, а също и градовете Казанлък и Димитровград,

действията ще се насочат към развитие и поддържане на сектори, генериращи висок растеж, подобряване на качеството и поддържане на пространствената цялост на системите за социални, здравни, образователни и културни услуги, доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги. Развитието на тези градове и разширяването на техните агломерационни зони ще увеличи ролята им на стимулатори на вътрешнорегионалното развитие.

Отговаряйки на нарастващите предизвикателства, градовете трябва да оптимизират своите финанси. Това изисква прилагането на иновативни подходи. Въвеждането на инициативите на „умни“ и „интелигентни“ градове е част от този подход.

За тези градове ще се прилагат мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, устойчива градска мобилност, зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства, общинско жилищно настаняване.

Разпространението на процесите на развитие ще бъде подобро и от подкрепата, насочена към селските райони и градовете от 4-то ниво, организиращи територията на селските райони. Такива проекти ще включват разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта, мерки за съживяване и развитие на обществените услуги и други функции в предоставянето на обществени услуги, които са необходими за стимулиране на процесите на развитие на местно ниво. Разширяването на достъпа до високоскоростен интернет в селските райони ще е важна предпоставка за развитието на проекти за умно и устойчиво земеделие, ще стимулира местната икономика и ще подобри качеството на живота посредством предоставянето на достъп до ново поколение публични и частни цифрови услуги.

Дейностите, осъществени от МИГ и МИРГ, ще допринесат за повишаване на устойчивостта на местните общности и тяхното развитие в желаните от тях направления.

В АНКПР е възприето като крайбрежни да се определят само 14-те общини с пряк излаз на морето. Именно те съдържат контактната зона „суша - море“, предмет на изследване и в проекта за Морски пространствен план на Република България (2021-2035 г.). В ЮИР тези общини са 6 - Бургас, Поморие, Несебър, Созопол, Приморско и Царево.

АНКПР потвърждава необходимостта от насърчаване на бизнеса и предприемачеството в сферата на синята икономика, на съвместния мониторинг на околната среда и управлението на морските отпадъци.

В крайбрежните общини на региона развитието на морския транспорт и достъпността на морските пристанища като логистични центрове с техните връзки с територията са от централно значение за международната конкурентоспособност на ЮИР.

От стратегическа важност за развитието не само на черноморското крайбрежие, но и на дълбокия хинтерланд, е проектирането и изграждането на АМ „Черно море“. Предложението е тази магистрала да продължи като скоростен път на север от Варна до Шабла с връзка към Констанца и Тулча.

Така ще се реализира стратегическата цел за подобрена „свързаност“ и ще се създадат условия за валоризиране на специфичните потенциали на региона (туризъм, земеделие, индустрия, пулсиращи трудови пазари, пулсираща търговия, специфичния атрактивен ресурс на „ViaPontica“ - освен орнитоложки коридор и трасе на древен римски път).

За да се гарантира оптималната ефективност и селективността на мерките, които интегрират определени групи от секторни интервенции, подкрепени от различни публични източници и включващи частни средства, инструментите ще бъдат комбинирани в пакети/интегрирани териториални инвестиции, предназначени за територии - получатели на регионална политика.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество

Един от сериозните инструменти за насърчаване на социално-икономическото развитие на граничните райони е трансграничното сътрудничество.

Местните специфики, анализираният опит и добри практики, както и дефинираните в АНКПР потенциали и пречки за развитие са отправна точка за мерките в трансграничното сътрудничество с очакван най-осезаем положителен ефект от регионална гледна точка:

- насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП чрез включването им като краен получател на помощта по програмите за ТГС;
- инвестиране в продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия;
- развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социалното-икономическото и териториалното развитие на региона. Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за териториално развитие;
- инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки;
- подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение;
- разработване на електронно управление на регионално и местно равнище (ключово действие, произтичащо от Съобщението за граничните препятствия);
- разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни

ситуации;

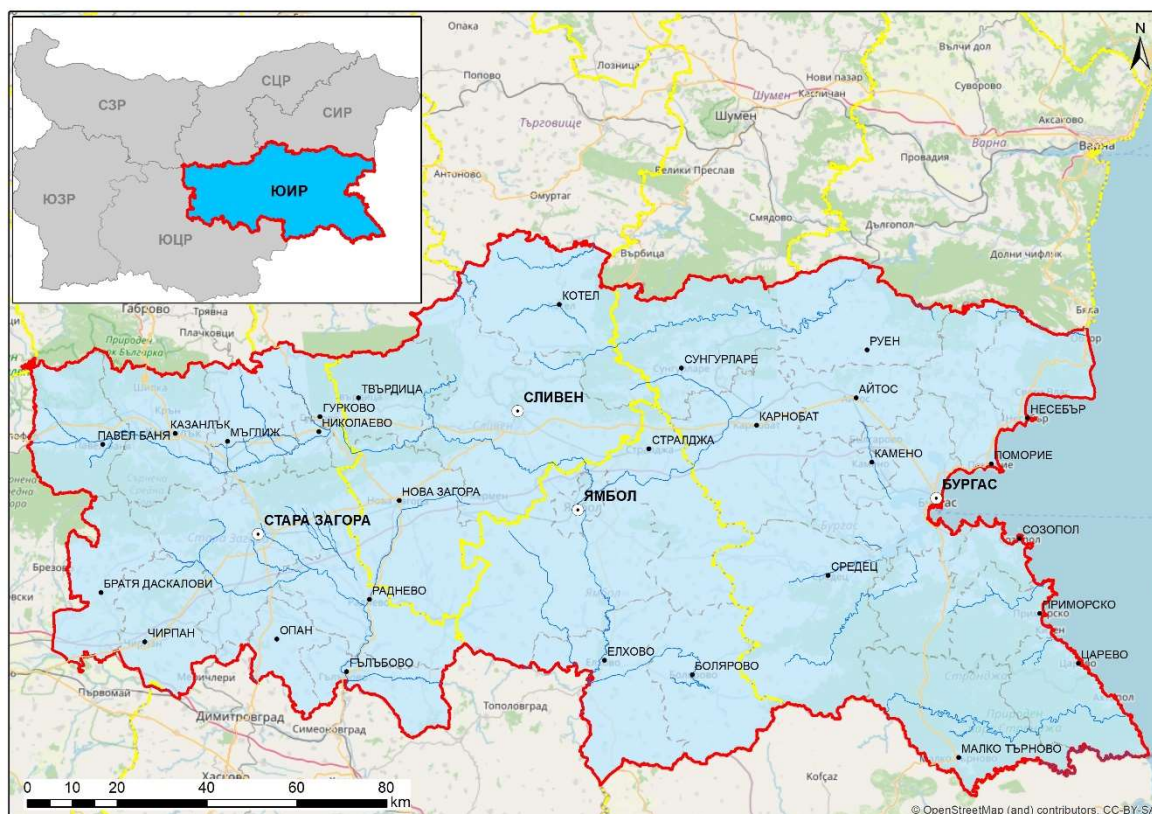
- подкрепа на политиките на ЕС за повишаване сигурността на външните граници;
- използване на опростени финансови инструменти с възможен компонент на безвъзмездната финансова помощ;
- осигуряване на здравно обслужване и социална грижа, отговарящи на нуждите на населението;
- обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС.

2.3 Обхват на ИТСП на ЮИР

Югоизточният регион обхваща областите Бургас, Сливен, Стара Загора и Ямбол с общо 33 общини.

Югоизточният регион на север се ограничава от Средна и Източна Стара планина, на изток - от Черно море, на юг опира до Странджа планина, Дервентските възвишения и Сакар планина. Тук попадат източната част на Горнотракийската низина, част от Подбалканските котловини, Бургаската низина и част от Средна гора. Площта на региона е 19 799 km², което представлява 17,8 % от територията на страната, като земеделските територии са 41,9 %, горските - 52,1 %, а урбанизираните - 4,9 %.

На Фигура 1 е показана обща схема на региона

Фигура 1 - Обхват на ЮИР

Характеристиките на територията в обхвата на ИТСТР на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 са представени в Раздел 4 от настоящия доклад.

2.4 Времева рамка

Разглежданият период от време, за който ще бъдат оценявани положителни и отрицателни въздействия, е периодът от 2021 до 2027 г, за който ИТСТР на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 определя общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона, и в който период ще се осъществяват предвидените по Стратегията дейности.

3 Връзка на ИТСТР на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми

Определянето на взаимовръзките между съотносимите стратегически документи и оценката на ИТСТР на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 има следните цели:

- установяване на наличието на потенциални взаимодопълващи се елементи или потенциални различия и ограничения;

- установяване на проблеми, които вече са покрити от други политики, планове, програми или проекти;
- преценка на кумулативните ефекти върху основни рецептори за изпълнение на набор от свързани планове/програми, за да се потвърди оценката на конкретните последствия на оценявания план.

Плановете, програмите и стратегиите, които биха могли да взаимодействат с ИТСП на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 са разгледани съответно на европейско и на национално ниво.

3.1 Основни стратегически документи на ЕС

Основните стратегически документи на ЕС, които са относими към ИТСП на Югоизточен регион за планиране от ниво 2 и са релевантни към периода за неговото прилагане, са следните:

3.1.1 Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.

В стратегията се разглеждат петте основни фактора за загубата на биологично разнообразие (промени в земеползването и мореползването, прекомерна експлоатация, изменение на климата, замърсяване и инвазивни чужди видове), определя се по-ефективна рамка за управление, насочена към отстраняване на оставащите пропуски, гарантира се цялостно прилагане на законодателството на ЕС и се обединяват всички съществуващи действия. Приемайки за база основната амбициозна цел, според която до 2050 г. всички екосистеми в света трябва да бъдат възстановени, устойчиви и защитени по подходящ начин, в Стратегията са набелязани начините, по които Европа може да помогне за постигане на посочената цел, като една от основните цели, заложили в нея, е да се гарантира, че до 2030 г. биологичното разнообразие в Европа ще поеме по пътя на възстановяването в полза за хората, планетата, климата и икономиката. Ключовите усилия са насочени към:

- Опазване и възстановяване на природата в ЕС, вкл.
  - Хармонизирана мрежа от защитени зони
  - План на ЕС за възстановяване на природата
- Създаване на условия за преобразяваща промяна, вкл.
  - Нова рамка за управление
  - Нов тласък на изпълнението и правоприлагането на законодателството на ЕС в областта на околната среда
  - Изграждане на интегриран подход, обхващащ цялото общество
- Усилия на ЕС за прилагане на амбициозна световна програма за биологичното разнообразие, вкл.

- Повишаване на равнището на амбиция и ангажираност в световен мащаб
- Използване на външни действия за насърчаване на амбицията на ЕС

Разглежданият ИТСП на ЮИР е в синхрон със Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г., чрез следните горепосочени стратегически приоритети, цели и мерките, описани в тях: Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност.

3.1.2 Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г)

Дневният ред за устойчиво развитие до 2030 г. е приет от Общото събрание на ООН на 25.09.2015 г. и представлява план за действие, насочен към хората, планетата и постигането на просперитет. Определени са 17 цели за устойчиво развитие, както следва:

- Изкореняване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде
- Преодоляване на глада, постигане на продоволствена сигурност и по-добро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство
- Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст
- Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички
- Постигане на равнопоставеност на жените и мъжете и равни права за всички жени и момичета
- Осигуряване на наличие и устойчиво управление на вода и канализация за всички
- Осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички
- Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички
- Изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите
- Намаляване на неравенствата между и в рамките на държавите
- Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене
- Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство
- Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите последици

- Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и водните ресурси за устойчиво развитие
- Опазване, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми, устойчиво управление на горите, борба с опустиняването, спиране и обръщане на процеса на деградация на земите и предотвратяване загубата на биологично разнообразие
- Насърчаване на мирни и приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всички и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички равнища
- Укрепване на средствата за изпълнение и възобновяване на глобалното партньорство за устойчиво развитие

ИТСП на ЮЦР от ниво 2 ще допринесе за постигане на Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г), посредством изпълнение на мерките от трите стратегически приоритета, както следва: Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони.

3.1.3 Пътна карта за план за действие целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата

Документът е публикуван за обществени консултации на 01.10.2020 г. и е планиран за приемане от Комисията през второто тримесечие на 2021 г. В него са описани основните насоки в плана за действие, целящ нулево замърсяване:

- По-добро и ефективно прилагане на нормите за замърсяване
- Подобряване на законодателството в областта на здравеопазването и околната среда, вкл. по отношение замърсяването на въздуха и водите, както от транспорта и индустриалните емисии, така и от отпадъците и отпадъчни води. В плана ще се разгледат и други форми на замърсяване, като напр. почвеното замърсяване.
- Подобряване на политиките за управление на замърсяването
- Насърчаване на обществените промени, вкл. ползване на дигитални решения и други, допринасящи за целите на устойчивото потребление с оглед на въздействията от замърсяването.

Разглежданата ИТСП на ЮИР е в съответствие с Пътната карта, посредством Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, Цел 1.1.2. Засилване на растежа и конкурентоспособността на МСП и подобряване на условията за бизнес, Цел 1.1.3.

Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност; Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда; Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР, Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.

3.1.4 План за действие относно кръговата икономика

В новият план за действие относно кръговата икономика (11.03.2020) са представени нови инициативи по време на целия жизнен цикъл на продуктите, за да се модернизира и трансформира икономиката ни, като същевременно се опазва околната среда. Той се ръководи от амбицията да се произвеждат устойчиви продукти, които могат да се ползват дълго време, и да се даде възможност на нашите граждани да участват пълноценно в кръговата икономика и да се възползват от положителната промяна, която носи:

- Превръщане на устойчивите продукти в норма в ЕС – чрез законодателство в областта на политиката за устойчиви продукти, което да гарантира, че продуктите на пазара на ЕС са проектирани да издържат по-дълго, по-лесни са за повторна употреба, ремонт и рециклиране, и включват възможно най-много рециклирани материали, а не първични суровини. Еднократната употреба се ограничава, преждевременното излизане от употреба се поставя под контрол, а унищожаването на непродадените дълготрайни стоки ще бъде забранено.
- Повече права за потребителите – вкл. достъп до надеждна информация по въпроси като възможностите за ремонт и трайността на продуктите, за да могат потребителите да взимат устойчиви от екологична гледна точка решения.

Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси и където потенциалът за кръгова икономика е голям – да се предприемат конкретни действия относно:

- електроника и ИКТ — инициатива за кръгова електроника за постигане на по-дълъг жизнен цикъл на продуктите и подобряване на събирането и третирането на отпадъците
- акумулаторни батерии и превозни средства — нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии с цел повишаване на устойчивостта и насърчаване на кръговия потенциал на акумулаторните батерии
- опаковки — нови задължителни изисквания относно това какво се допуска на пазара на ЕС, включително намаляване на (свръх)опаковането

- пластмаси — нови задължителни изисквания за съдържанието на рециклирани материали и специален акцент върху пластмасовите микрочастици, както и пластмасите на биологична основа и биоразградимите пластмаси
  - текстилни изделия — нова стратегия на ЕС за текстила с цел засилване на конкурентоспособността и иновациите в сектора и насърчаване на пазара на ЕС за повторна употреба на текстилните продукти
  - строителство и сгради — всеобхватна стратегия за устойчива архитектурна среда, с която се насърчават принципите на кръговата икономика
  - храни — нова законодателна инициатива относно повторната употреба с цел да бъдат заменени опаковките, съдовете и приборите за еднократна употреба в хранителния сектор с продукти за многократна употреба.
- Гаранция за по-малко отпадъци – усилията са насочени към избягване на производството на отпадъци като цяло и преобразуването им във висококачествени вторични ресурси, за които е необходим добре функциониращ пазар на вторични суровини. Планът за действие съдържа и поредица от действия за свеждане до минимум на износа на отпадъци от ЕС и за справяне с незаконния превоз на отпадъци.

Кръговата икономика намалява натиска върху природните ресурси и е предпоставка за постигане на целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и за спиране на загубата на биологично разнообразие.

Разглежданата ИТСП на ЮИР е съобразена с План за действие относно кръговата икономика, чрез изпълнение на целите и мерките от: Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност; Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда; Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.

3.2 Национални стратегии, програми и планове

Основните планове, програми и стратегии, съотнесими с Разглежданият ИТСП на ЮИР и релевантни към периода за неговото прилагане, са следните:

3.2.1 Национална програма за развитие: България 2030 – визия, цели и приоритети

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е приета с Решение № 67.25 на Министерския съвет от 02.12.2020 г.

Документът определя три стратегически цели – ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България. За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета:

- П1. Образование и умения
- П2. Наука и научна инфраструктура
- П3. Интелигентна индустрия
- П4. Кръгова и нисковъглеродна икономика
- П5. Чист въздух и биоразнообразие
- П6. Устойчиво селско стопанство
- П7. Транспортна свързаност
- П8. Цифрова свързаност
- П9. Местно развитие
- П10. Институционална рамка
- П11. Социално включване
- П12. Здраве и спорт
- П13. Култура, наследство и туризъм

Разглежданата ИТСП на ЮИР се ръководи изцяло от тези приоритети, посредством изпълнението на Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони.

3.2.2 Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие

Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие, приета на 06.04.1998 г, е разработена в съответствие с изискването за национално планиране на

природозащитните дейности, залегнало в Конвенцията за биологичното разнообразие от 1992 г., и се фокусира върху следните ключови аспекти:

- Управление на земята и ресурсите
- Защитени територии;
- Земи извън защитените територии;
- Устойчиво управление на ресурсите;
- Възстановяване на местообитания;
- Ex situ опазване;
- Законодателни инициативи и международни споразумения;
- Политика и управление на опазването;
- Научно-изследователска и техническа помощ;
- Екологично образование;
- Екотуризм;
- Съвместно сътрудничество и партньорство.

Дефинираните приоритети за незабавни действия и подкрепа включват:

- Укрепване на научната основа за опазване на биоразнообразието;
- Подкрепа на законодателните инициативи;
- Разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии;
- Екологично образование и допълващо обучение;
- Разработване и внедряване на политика по екотуризм;
- Насърчаване на опазването на басейна на Черно море;
- Насърчаване на опазването на природата на Балканите;

Целите на ИТСП на ЮИР допринасят за опазване на биологичното разнообразие чрез изпълнение на следните цели: Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност.

3.2.3 Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор

Стратегията е приета на 21.11.2012 г, като формулираната в нея дългосрочна стратегическа цел на страната в областта на водния сектор е: „Устойчиво ползване на водните ресурси, осигуряващо в оптимална степен сегашните и бъдещите нужди на

населението и икономиката на страната, както и на водните екосистеми“. Съответните цели и подцели са:

- Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване
  - Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови язовири и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците.
  - 1.2. Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водостопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при използването на водните ресурси.
- Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води
  - 2.1. Премахване на заустването на необработени отпадъчни води в изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море чрез изграждане, реконструкция и модернизация на системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води.
  - 2.2. Укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води.
  - 2.3. Превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите.
- Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс
  - 3.1. Създаване на институционална рамка, която да гарантира прехвърляне на отговорността за вземането на решения във връзка с развитието на водния сектор на национално, регионално и местно равнище от стопанските субекти към публичните власти – държава, общини.
  - 3.2. Средствата от населението и бизнеса, средствата от ЕС и изискваното национално съфинансиране да осигуряват самофинансиране на водния сектор, при спазване на принципа „замърсителят и ползвателят плащат“.
  - 3.3. Повишаване на капацитета на всички участници в управлението на водния сектор.
- Цел 4. Намаляване на риска от щети при наводнения
  - 4.1. Идентифициране на рисковите зони.
  - 4.2. Осъществяване на мерките от плановете за защита от наводнения.

ИТСП на ЮИР се очаква да допринесе основно за постигане на целите от Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор, чрез изпълнение на следните цели от Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура.

3.2.4 Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.

Документът е приет на 25.10.2019 г. и задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема. Генералните стратегически цели са както следва:

- Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата
- Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата
- Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата
- Изграждане на устойчивост към изменението на климата

ИТСП на ЮИР е в тясна взаимовръзка с Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., посредством Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност; Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда; Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.

3.2.5 Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.)

Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета на 07.06.2019 г., включва мерки, насочени към секторите, за които е установено, че имат основен принос за замърсяване с фини прахови частици – битово отопление и транспорт.

ИТСП на ЮИР е в пряка взаимовръзка и в нея са заложили мерки за предотвратяване замърсяването на атмосферния въздух, посредством реализацията на Стратегически

приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, Цел 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност, Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда.

3.2.6 Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)

За Черноморски район за басейново управление и Източноромански район за басейново управление, в които попада ЮИР са изготвени 6-годишни Планове за управление на речните басейни (ПУРБ), които подлежат на актуализация за следващия програмен период (2022-2027 г).

Като стратегически документ, свързан с управлението на водите за шестгодишния период, всеки ПУРБ осигурява рамка за съхранение и подобряване на водните тела в съответния РБУ, отделяйки особено внимание на зоните с особен статут, които се нуждаят от специална защита.

Общата цел на ПУРБ е дългосрочно устойчиво управление на водите, основано на висока степен на защита на водната среда, т.е. постигане на добро състояние, като се въвежда принципът за предотвратяване на допълнително влошаване на състоянието.

Съгласно чл.4(1) от РДВ основните екологични цели в ПУРБ са насочени към:

- Недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води и защита, подобряване и възстановяване на всички водни тела;
- Постигане на добро състояние през втория планов период, т.е. добро екологично състояние (или потенциално такова), както и добро химическо състояние на повърхностните води и добро химическо и количествено състояние на подземните води;
- Постепенно намаляване на замърсяването от определени вещества и поетапно спиране на изпускането на приоритетни опасни вещества в повърхностните води, както и превенция и ограничаване на въвеждането на замърсители в подземните води;
- Преустановяване на всякакви значителни възходящи тенденции в замърсяването на подземните води;
- Постигане на стандартите и целите за защитените територии, определени в законодателството на Общността;

Определянето на целите за опазване на околната среда е описано в Глава X, Раздел III от Закона за водите(ЗВ), по-конкретно в чл.156а до 156ж.

Съгласно чл.156а, ал.1, т.1 от ЗВ, целите за опазване на околната среда при повърхностните води са насочени към:

- предотвратяване влошаването на състоянието на всички повърхностни водни тела;
- опазване, подобряване и възстановяване на всички повърхностни водни тела за постигане добро състояние на водите;
- опазване и подобряване качеството на водите във всички изкуствени и силно модифицирани водни тела и постигане на добър екологичен потенциал и добро химично състояние на повърхностните води;
- предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

По отношение на силно модифицираните и изкуствени водни тела, съгласно член 4(1)(a)(iii), се определят „специфични цели“ за тези конкретни водни тела. В член 4(3) на РДВ са описани строги критерии за определянето на изкуствени или силно модифицирани водни тела.

Целите, които са свързани с подобряване на екологичното и химично състояние на водните тела са заложили като „подобряване на състоянието по съответните показатели“, за които не е постигнато добро състояние (стойностите съответстващи на доброто състояние), съгласно Наредба Н4 от 2012г. за характеризирание на повърхностните води и Наредба от 2010 г. за стандарти за качество на околната среда (СКОС) за приоритетни вещества и някои други замърсители.

В случаите, когато по силата на даден нормативен акт някои водни тела изискват по-голяма защита, включително зоните за питейно-битово водоснабдяване, чувствителните и нитратно-уязвими зони, зоните за защита на местообитания и видове, се залагат допълнителни цели.

Съгласно чл. 156а, ал.1, т.2 от ЗВ целите за опазване на околната среда при подземните води са насочени към:

- Недопускане или ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води и предотвратяване влошаването на състоянието на всички подземни водни тела;
- Опазване, подобряване и възстановяване на всички подземни водни тела, осигуряване на баланс между водоземането и подхранването на подземните води и постигане доброто им състояние;
- Идентифициране и насочване в обратна посока на всяка значима и устойчива тенденция за повишаване на концентрацията на всеки замърсител с цел непрекъснато намаляване замърсяването на подземните води.

Съгласно чл.156а, ал.1, т.3 от ЗВ целите за опазване на околната среда при зоните за защита на водите по чл.119а се определят за постигане на целите на законодателството, по силата на което е определена или обявена зоната.

Заложените в ПУРБ дейности за постигане на целите за повърхностните води се съгласуват с дейностите, заложен в ПУРН, главно при съгласуването на мерките от ПУРН с целите на ПУРБ. Съответните мерки за намаляване риска от наводнения следва да подкрепят целите на РДВ и да предотвратят влошаване на състоянието и ако е възможно да съдействат за постигането на добро екологично състояние /потенциал на водните тела, включително намаляване риска от замърсяване.

Разглежданата ИТСР на ЮИР е в съответствие с ПУРБ-овете посредством изпълнение на мерки от ПУРБ, изписани в Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура.

3.2.7 Планове за управления на риска от наводнения

За Черноморски район за басейново управление и Източнороморски район за басейново управление, в които попада ЮИР са изготвени Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), които подлежат на актуализация за следващия програмен период (2022-2027 г.).

С цел прилагане на единен национален подход при определяне на целите и приоритетите за управление на риска от наводнения през 2014 г. са разработени Национални приоритети за управление на риска от наводнения, които са определени и обособени в 5 основни направления/насоки, съгласно заложените изисквания в законодателството. Така определените приоритети предполагат планиране на определени цели (действия) за тяхното постигане, като към определените 5 приоритета са използвани общо 17 възможни цели, както са описани по-долу:

- Приоритет № 1 Опазване на човешкия живот и на общественото здраве
  - Цел 1.1 Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора от наводнения
  - Цел 1.2 Осигуряване бързо отвеждане на водите при интензивни валежи и наводнения от урбанизираните територии
  - Цел 1.3 Възстановяване на нормалните условия за живот
  - Цел 1.4 Минимизиране броя на засегнатите обекти от социалната инфраструктура
- Приоритет № 2 По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса
  - Цел 2.1 Подобряване на защитата на обекти от техническата инфраструктура

- Цел 2.2 Подобряване на защитата на значими стопански и културно-исторически обекти
- Приоритет № 3 Повишаване на защитата на околната среда
  - Цел 3.1 Подобряване на защитата на канализационните системи
  - Цел 3.2 Подобряване на защитата на индустриалните обекти (основно IPPC и SEVESO обекти)
  - Цел 3.3 Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитените територии и защитените зони
  - Цел 3.4 Подобряване на водозадържащата способност на земеделските, горски и крайречни територии
- Приоритет № 4 Подобряване подготвеността и реакциите на населението
  - Цел 4.1 Повишаване на подготвеността на населението за наводнения
  - Цел 4.2 Подобряване на реакциите на населението при наводнения
- Приоритет № 5 Подобряване на административния капацитет за управление на риска от наводнения (УРН)
  - Цел 5.1 Създаване на съвременна нормативна уредба за устройственото планиране на териториите и УРН
  - Цел 5.2 Осигуряване на оперативна информация за УРН
  - Цел 5.3 Повишаване на квалификацията на персонала, ангажиран с УРН
  - Цел 5.4 Минимизиране на риска от наводнения по водното течение за целия речен басейн
  - Цел 5.5 Осигуряване адекватно реагиране на публичните институции при наводнения

Към съответните приоритети и цели за всеки район на басейново управление (съответно към всеки ПУРН) са изготвени програми от мерки за намаляване на риска от наводнения. ПУРН-овете разглеждат всички аспекти на управлението на риска от наводнения, отчитайки характеристиките на конкретния речен басейн, и интегрират аспектите на опазване на околната среда, като осигуряват високо ниво на опазването ѝ.

ИТСП на ЮИР е в взаимовръзка с ПУРН и следва да се съобразява с мерките за намаляване на риска от наводнения.

3.2.8 Морска стратегия на Република България и програма от мерки към нея

Морската стратегия на Р България за периода 2016-2021 г. и програмата от мерки към нея са приети с Решение 1111 / 29.12.2016 г. на Министерски съвет.

Екологичните цели са определени съгласно чл. 10 от Рамковата директива за морска стратегия (РДМС), за да насочват хода на постигане на добро състояние на морската околна среда (ДСМОС). Те адресират намаляване на антропогенния натиск и необходимото ниво на защита за подобряване на състоянието на околната среда. Екологичните цели са предназначени за преодоляване на несъответствията между настоящото състояние на морската околна среда и ДСМОС. Те образуват основата за съставяне на мерки за постигане и/или поддържане на ДСМОС.

- Постигане и поддържане на „добро състояние“ на морската околна среда до 2020 г.;
- Защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически възможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати;
- Предотвратяване и намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел поетапно премахване на замърсяването и гарантиране липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биологичното разнообразие на морските екосистеми и законосъобразното използване на морето.

За да се намали антропогенният натиск върху морската среда, са планирани мерки, за да се гарантира постигането и поддържането на добро състояние съгласно изискванията на РДМС (Рамкова директива за морска стратегия).

Програмата от мерки се отнася за териториалните морски води (в тяхната цялост от изходните линии, от които се измерват до границата с ИИЗ) и изключителната икономическа зона (ИИЗ) на Р България. В крайбрежните води, ПоМ по РДМС 2008/56/ЕО надгражда Рамкова директива за водите 2000/60/ЕС.

Периодът на изпълнение на програмата от мерки е от 2016 до 2021 г.

Програмата от мерки обхваща 9 теми: седем от тях са свързани с единадесетте качествените дескриптори на морската среда, а двете са допълнителни теми: защитени морски зони и общи (кръстосани мерки, свързани с управление в по-широк смисъл, като координацията между администрациите, участието на обществеността), както са описани по-долу:

- Биоразнообразие (дескриптори 1, 4 и 6);
- Неместни видове (дескриптор 2);
- Търговски видове риби (дескриптор 3);
- Евтрофикация, замърсители и ефекти от замърсяването, замърсители в риба и други морски храни (дескриптори 5,8,9);
- Трайни изменения в хидрографските условия (дескриптор 7);
- Морски отпадъци (дескриптор 10);

- Подводен шум и енергия (дескриптор 11);
- Морски защитени зони;
- Общи мерки;
- Българската програма от мерки обединява мерки, насочени към опазване на биологичното разнообразие, намаляване на въздействието на човешките дейности върху морското дъно, стимулиране на устойчивото използване и управление на морските ресурси, предотвратяване на разпространението на инвазивни видове, еутрофикацията, намаляване количеството на замърсителите, намаляване на количеството на отпадъците на плажовете и в морската среда, предотвратяване и ограничаване на евентуално шумово замърсяване, влияещо върху черноморските бозайници и риби.

ИТСП на ЮИР е в синхрон с Морската стратегия на Република България и Програма от мерки към нея посредством мерките, насочени към опазване на морската околна среда от Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност; Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР, Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.

3.2.9 Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.

Европейският съюз (ЕС) има за цел да бъде световен лидер в борбата с изменението на климата и в тази връзка се стреми да постигне целите на споразумението от Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP 21) в Париж, като същевременно осигурява чиста енергия в целия Съюз. За да изпълни този ангажимент, ЕС определи следните обвързващи цели за климата и енергетиката за 2030 г., както следва:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) с най-малко 40% в сравнение с 1990 г.;
- Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 32,5%;
- Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 32% от брутното крайно потребление на енергия в ЕС;
- Осигуряване на минимум 15% ниво на междусистемна електроенергийна свързаност между държавите членки.

С ИНПЕК се определят основните цели и мерки за осъществяване на националните политики в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското

законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката. Основните цели, заложи в ИНПЕК са:

- стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
- развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика;
- намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
- гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

Националните приоритети в областта на енергетиката могат да бъдат обобщени, както следва:

- повишаване на енергийната сигурност и диверсификация на доставките на енергийни ресурси;
- развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар;
- използване и развитие на енергията от ВИ, съобразно наличния ресурс, капацитета на мрежите и националните специфики;
- повишаване на енергийната ефективност чрез развитие и прилагане на нови технологии за постигане на модерна и устойчива енергетика;
- защита на потребителите чрез гарантиране на честни, прозрачни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги.

Стратегическите цели и приоритети в областта на енергетиката и климата на България, заложи в ИНПЕК, са, както следва:

По отношение на измерението „Декарбонизация“ България ще положи усилия да увеличи дела на енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия и да намали емисиите на ПГ.

България ще изгради допълнителни мощности с акцент върху вятърната и слънчевата енергия.

Предвижда се използването на биомаса да се увеличи във всички сектори: електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане и транспорт.

По измерение „Енергийна ефективност“ България ще насочи усилията си към постигане на енергийни спестявания в крайното енергийно потребление - съсредоточавайки се върху подобряване на енергийните характеристики на сградите, както и в производството, преноса и разпределението на енергия.

Относно измерението „Енергийна сигурност“, основен приоритет на България е диверсификация на източниците и маршрутите за доставка на природен газ

и развитие на газовата инфраструктура във връзка с концепцията за изграждане на регионален газоразпределителен център „Балкан“. България има за цел да повиши енергийната сигурност чрез диверсификация на енергийните доставки, ефективно

използване на местните енергийни ресурси и развитието на енергийната инфраструктура.

По измерението „Вътрешния енергиен пазар“, България ще развива конкурентен пазар чрез пълна либерализация на пазара и интеграцията му в регионалния и общоевропейския пазар. Относно измерението „Научните изследвания, иновации и конкурентоспособност“, България се ангажира да насърчава научния напредък в иновативни енергийни технологии, включително за производство на чиста енергия.

ИТСП на ЮИР ще допринесе за изпълнението на целите и приоритетите от Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г., посредством изпълнението на следните мерки, заложи в стратегията: СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.

3.2.10 Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г

Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.) е разработена въз основа на Споразумение между Министерството на околната среда и водите и Международната банка за възстановяване и развитие, ратифицирано със закон от Народното събрание.

Разработването на програмата е в изпълнение на чл.6 от Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (Директива (ЕС) 2016/2284).

Основната цел на програмата е да изпълни задълженията за намаляване към 2020г. и 2030г. на общите годишни антропогенни емисии на следните замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH₃) и фини прахови частици (ФПЧ_{2.5}), спрямо емисиите за определената в Директива (ЕС) 2016/2284 за базова 2005г.

Програмата включва целите, приложимите мерки, които трябва да доведат до намаляване на емисиите, сроковете за прилагането на мерките, необходимите финансови средства и отговорните институции. Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление.

Освен постигането на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284, намаляването на емисиите следва да допринесе за постигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), тоест, постигане на нива на замърсяване, които не водят до значителни отрицателни въздействия и рискове за човешкото здраве и за околната среда.

Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха ще допринесе за постигането и на други цели:

- Дългосрочната цел на ЕС за постигане на нива на КАВ в съответствие с насоките за КАВ, публикувани от Световната здравна организация;
- Целите на ЕС в областта на биологичното разнообразие и екосистемите в съответствие със Седмата програма за действие в областта на околната среда;
- По-добро взаимодействие между политиката на ЕС по отношение на КАВ и други политики на ЕС, по-специално политиките в областта на климата и енергетиката.

ИТСП на ЮИР е в синхрон с Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., посредством изпълнение на целите и мерките към тях, разписани в: Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, Цел 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност, Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда.

3.2.11 Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.) се разработва на основание чл. 24. ал.1 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.) и на чл. 77 от Закона за опазване на околната среда. Обхваща 10-годишен период на изпълнение и включва петгодишен план за действие.

Целта на Националната програма е опазване на почвените ресурси и тяхното устойчиво ползване, както и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите.

Национална програма (2020 – 2030 г.) е програмен документ с дефинирани цели, приоритети и мерки за практическо приложение на държавната политика за опазване на почвените ресурси на национално, регионално и местно ниво.

Политиката за опазване на почвите в България се основава на следните принципи:

- екосистемен и интегриран подход;
- устойчиво ползване на почвите;
- превантивен контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
- прилагане на добри практики при ползването на почвите;

замърсителят плаща за причинените вреди;

- информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от
- опазването на почвите от увреждане и мерките за опазването им.

Основни критерии при определяне на приоритетите в Национална програма за опазване, съгласно чл. 24, ал. 4 от ЗП, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са:

- Устойчиво ползване на почвите като природен ресурс.
- Опазване и подобряване на почвеното плодородие.
- Намаляване на вредните последствия върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления, и антропогенни фактори.
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда.
- Спазване на принципите за устойчиво развитие, включително принципите на биологичното земеделие.
- Възстановяване на нарушените функции на почвите.
- Задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

ИТСП на ЮИР покрива критериите на Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), посредством изпълнение на целите и мерките, към тях, описани в: СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР.

3.2.12 Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България (2013 – 2022)

Националният план за опазване на най-значимите влажни зони в България е изготвен в съответствие със заданието, одобрено с писмо № 48-00-1503/26.11.2010 от Министъра на околната среда и водите и в изпълнение на националните приоритети по отношение на опазването на биологичното разнообразие.

Териториалният обхват на Плана включва приоритетно 11-те влажни зони, които към момента са в списъка по Рамсарската конвенция. Описателната част на плана разглежда подробно още 25 влажни зони, които не са в Рамсарския списък, но има информация, че покриват един или повече от критериите за обявяване или имат голям потенциал за опазване и възстановяване.

Анализът на включените в Плана влажни зони обхваща техни основни географски, физически и екологични характеристики, консервационна значимост, заплахи и тенденции, стопански ползвания, препоръки, мерки, екосистемни функции, икономическо и социално значение. Анализът се основава изцяло на налична информация и публикации.

На база на направения анализ са определени хоризонтални и специфични мерки, които да бъдат осъществени в 10 годишния период на изпълнение на Плана.

Хоризонталните мерки, които следва да се изпълняват на национално ниво са:

- Изпълнение на мерките за предоставяне на информация, координация и отчитане във връзка с ангажиментите на България по Рамсарската конвенция;
- Институционална координация във връзка с прилагането на Закона за биологичното разнообразие, управлението на Натура 2000 места, прилагането на изискванията и ръководствата на Рамсарската конвенция;
- Осигуряване на адекватен финансов ресурс за мерки по опазване, поддържане и възстановяване на влажните зони от публични и частни източници;
- Възстановяване и/или подобряване на водния режим на влажните зони в България, което включва и влажни зони извън разгледаните от настоящия план;
- Контрол на браконьерството - първоначално разглеждано като специфична мярка, но поради националното измерение на явлението е формулирано и като хоризонтална мярка;
- Преодоляване на съществуващи пропуски в научната информация за влажните зони чрез целеви проучвания и мониторинг;
- Въвеждане и подкрепа за икономически механизми за опазване на влажните зони, включително инвентаризация и остойностяване на екосистемните услуги;
- Интегриране на темата за влажните зони в екологичното образование;

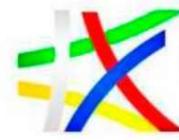
- Международна и трансгранична координация на природозащитните мерки;
- Идентифициране на национално ниво на система от мерки за адаптация на управлението на влажните зони към климатичните промени;
- Инвентаризация и оценка на въздействието от инвазивните видове;

Основните категории специфични мерки, които са предложени за конкретни влажни зони в страната са:

- Изготвяне или актуализация на План за управление на зоната.
- Изготвяне на проучвания за подобряване на водния режим и други възстановителни мерки на значими влажни зони;
- Възстановяване на водния режим – необходим е на първо място в случаите, в които водният режим на влажната зона е силно нарушен от човешка намеса и това води до явна деградация на екосистемите;
- Възстановяване на естествената растителност в случаите, в които е идентифицирано значително обезлесяване или подмяна на естествената растителност с неместни/нехарактерни видове;
- Ограничаване на замърсяването – за влажните зони разположени в близост до големи индустриални комплекси (напр. язовир Мандра, езеро Вая, Варненско-Белославски езеро);
- Ограничаване на притока на биогенни елементи и еутрофикацията;
- Поддържащи мерки, специфични за зоните;
- Подобрен контрол на браконьерството;
- Подкрепа за стопански ползвания, специфични за зоните.
- Борба с инвазивни видове;
- Други специфични мерки, които са включени в описанията на влажните зони. Тук спадат и всички останали специфични мерки, предписани от съществуващите към момента планове за управление на защитени територии.

В Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Югоизточен регион, са включени предвиждания за изграждане и развитие на нови индустриални зони, производствени зони, изграждането и модернизацията на индустриална и техническа инфраструктура, без да има конкретика за отделните инвестиционни предложения, включително и точното им местоположение. Поради това не може да се предвиди дали те биха засегнали включените в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022 влажни зони .

Съгласно изискването на екологичното законодателство всеки конкретен проект подлежи на процедура по глава 6 от ЗООС (процедура по ОВОС и на процедура по ЕО),

както и при необходимост и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, при провеждането на които могат да бъдат взети съответни мерки за избягване застрашаването на влажните зони, включително и с избор на вариант, при който да бъдат избегнати.

По тази причина като необходима мярка в настоящия доклад може да се включи:

- При избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажни зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022

3.2.13 Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година

Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година, с хоризонт до 2050 година е съобразена с актуалната европейска рамка на енергийната политика и световните тенденции в развитието на новите енергийни технологии.

В Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година, с хоризонт до 2050 година, (Стратегията) са заложени общите европейски политики и цели за развитие на енергетиката и за ограничаване изменението на климата, като са отразени националните специфики в областта на енергийните ресурси, производството, преноса и разпределението на енергия. Дефинирани са основните стратегически решения, насочени към постигането на националните цели и гарантирането на българските интереси.

Стратегията отразява ясно тенденциите, мерките и политиките в областта на енергийната сигурност, енергийната ефективност, либерализацията на електроенергийния и газовия пазар и интегрирането им в общия европейски енергиен пазар, развитието и внедряването на нови енергийни технологии. Тези политики намират отражение и в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., с хоризонт до 2050 г., който е

изготвен в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата.

В изпълнение на ангажиментите на Република България за постигане целите на европейската енергийна политика за създаване на Енергиен съюз, в Стратегията за устойчиво енергийно развитие на страната до 2030 г., с хоризонт до 2050 г., са заложени следните основни приоритети:

- Гарантиране на енергийната сигурност и устойчивото енергийно развитие;
- Развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар и защита на потребителите чрез гарантиране на прозрачни, конкурентни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги;

- Повишаване на енергийната ефективност в процесите от производство до крайно потребление на енергия;
- Устойчиво енергийно развитие за чиста енергия и декарбонизация на икономиката;
- Внедряване на иновативни технологии за устойчиво енергийно развитие.

ИТСП на ЮИР е в синхрон с основните приоритети на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година, посредством изпълнение на целите и съобразяване с мерките от: СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество.

4 Състояние на околната среда

Състоянието на околната среда е представено за всеки от идентифицираните аспекти съгласно приетото задание за обхват на екологичната оценка, както следва.

4.1 Въздух и климат

4.1.1 Климат

По данни от Националната стратегия за адаптация към изменението на климата, България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша.

Фигура 2 – Климатични райони

Площта на Югоизточен регион попада основно в 3 климатични области – **Преходно континентална, Континентално средиземноморска (преходна) и Черноморска.**

В Преходно континенталната климатична област могат да се определят два климатични района - *Климатичен район на Източна Средна България* и *Климатичен район на Бургаската низина*.

Климатичен район на Източна Средна България

Този район обхваща по-голямата част от низините на реките Марица и Тунджа, като на югоизток граничи с континентално средиземноморската климатична област. Районът се характеризира с относително хомогенен терен, с надморска височина 150-200 м. Само в източната половината му част равнинният терен е осеян с множество хълмове по-големите от които са Бакърджиите, Манастирските възвишения и Светиилийските възвишения с надморска височина 400-500м.

Зимата в този район е относително мека със средна януарска температура около 0° и сравнително чести затопляния. През януари има средно по 15-17 дни с положителна средна денонощна температура. Зимните термични условия до голяма степен се влияят от положението на Стара планина, която играе роля на бариера за студените нахлувания със северна компонента. По тази причина снежната покривка тук е по-неустойчива отколкото в северна България, като се задържа около 20-30 дни. В източните райони зимата е още по-мека и там тя се задържа само около 15-25 дни. Зимните валежи са средно от 100 до 150мм, като само около 30-35% от тях са от сняг.

Лятото в западните части на района е малко по-горещо от това в Северна Средна България. В най-източните части обаче, летните температури са леко понижени. Средните юлски температури в западните части са около 23°, в източните 21-22°. Броят на дните със средни денонощни температури над 25° в западните части е над 20, а в

източните около 15.

В северните части около Средна гора летните валежи надвишават зимните с около 10% от годишния валеж, докато в източните и южни части на района те почти се изравняват. Това е показател за преходния характер на климата в района от умерено континентален към средиземноморски климат. Орографското въздействие е най-добре изразено в западната част на района оградена от Родопите, Ихтиманска и Същинска Средна гора. С оглед на морфографските особености и спецификата на климата този климатичен район може да се раздели на три части: западна част – попадаща под силното орографско въздействие върху режима на валежите и ветровете, които общо взето са слаби; средна част (към която спада южния централен район) – характеризираща се с по-големи валежи; източна част – с характерна относително по-хладна пролет и относително по-силни северни и североизточни ветрове.

Останалата част от този район попада Континентално средиземноморската климатична област. Част от територията лежи и в Черноморската климатична подобласт и по-конкретно в климатичните райони на Бургаската низина и Странджанското крайбрежие. Югозападната част е в Континентално средиземноморската климатична област - в Странджанския и Браннишко - дервенския климатични райони.

Климатичен район на Бургаската низина

Най-общо този район обхваща равнинната част между нос Емине и Маслен нос, като обгражда врязаният в сушата Бургаски залив. Климатът на неговата крайбрежна част е почти идентична с този в Климатичен район на Странджанското Черноморие.

В останалата част на района в зависимост от отдалечеността от морето с навлизане в сушата зимните температурни условия не са така меки както по крайбрежието. Средната януарска температура в континенталната част е с около 1-1,5 °С по-ниска от тази по крайбрежието и около 1,5-2 °С. При силни застудявания температурата в силно вдадените в морето части пада до около -16 °С, докато във вътрешността може да достигне до -21-22 °С, като в някои още по-вътрешни части може да е и по-ниска.

През пролетта разпределението на температурите е обратно, вътрешните части са по-топли, докато крайбрежните остават по-хладни. Утвърждаването на температурата над 10 °С във вътрешните части става с по-бърз темп и се наблюдава около 10 дни преди това да настъпи в крайбрежните части. Най-общо за района това настъпва в край на първото и началото на второто десетдневие на април.

Периодът с устойчиво задържане на температурите над 10°С в крайбрежната част продължава до през първото десетдневие на ноември, докато във вътрешността около седмица по-малко.

Юлските температури в целия район са около 23-24°С. Големите горещини се проявяват по-слабо по крайбрежието където са около 32-33°С и значително по-силно във вътрешността, където са от порядъка на 36°С и повече. По време на горещите вълни в най-отдалечените от морето места може да се наблюдават температури и в граници 41-

42°C.

Годишната сума на валежа в крайбрежната част извън тази на Бургаския залив е около 470-520 mm, а във вътрешността 520-580 mm. В целия район най-големи валежи има през есента, а най-малки в крайбрежната част през лятото, а в останалата част през пролетта. В целия район най-сух е август, а най-влажен в крайбрежната част - ноември, като в останалата част на района е юни.

Континентално средиземноморска (преходна) - Непосредствената близост на района до топлото през зимата море, южното му положение и голямото влияние на средиземноморските циклони през зимата го определят като район с най-мек зимен режим. През втората част на есента и първата половина на зимата той е с най-високи температури за страната – средната декемврийска температура е 5-5,5 °С, а средната януарска температура в района е около 3 °С над нулата. Това показва, че районът е потопъл с около 1-2 °С от Петричко-Санданския през този период. От февруари обаче, той изостава в температурно отношение и средната месечна температура за февруари е около 3-3,5°C.

В района има общо около 17-18 дни с отрицателни температури за целия зимен сезон, като само 3-4 от тях са с температури под -5°C. В общо климатичен аспект застудявания с температури под -7-8°C са сравнително редки. Първите мразове обикновено се получават към средата на декември, а последните – към края на второто десетдневие на март.

Средиземноморското влияние върху режима на валежите се проявява в добре оформения максимум на валежите през студеното полугодие. Най-често вали в края на есента и началото на зимата. Зимните валежи са около 140 – 200 mm и са едни от най-големите за низините райони на страната. Голяма част от тях е под формата на дъжд, но около 1/3 са от сняг. Снежната покривка която се образува е краткотрайна, като такава има само през 15-16 дни от годината. Тя се наблюдава от началото на третото десетдневие на декември до към края на февруари. През зимата този район се характеризира и с висока облачност. През зимните месеци тя е около 70% при 15,7 мрачни и около 3 ясни дни за януари.

Лятото тук е слънчево, сухо и много топло. Средните месечни температури през юли са около 23-23,5°C. Максималните температури рядко надвишават 32-33°C, но все пак в отделни години са възможни и температури до 39-40°C. Под влияние на морската бриза влажността е по-висока. Това допринася за облекчаване на тежкото състояние, в което би изпаднала растителността по време на добре изразеното лятно засушаване. В около 5 от дните на сезона могат да се формират условия близки до тези във влажните тропици, горещо и влажно време, което трудно се понася от човека.

Лятото се характеризира с малка облачност, за юли тя е около 22% при около 17 ясни и само 1 мрачен ден. Лятната сума на валежите е най-ниската за годината и е около 98 mm, с което той се очертава като един от най-задушливите за страната. Засушаването тук

започва след прекратяването на юнските валежи и трае почти непрекъснато до към средата на септември.

Есента е значително по-топла от пролетта, като средната температура за месец октомври е около 15-15,5°C, с около 4,5-5°C по висока от тази за симетричния април. Есенното увеличение на валежите води до набирането на сезонна сума на валежа около 210 mm, с което есента се утвърждава като най-валежен сезон. Максимумът на валежите е през ноември със средна месечна сума около 88 mm.

Черноморска климатична област. Обхваща меридионална ивица с ширина 20-40 км. на запад от брега на Черно море. Климатът тук се формира освен под влиянието на атмосферната циркулация, характерна за тази част на Балканския полуостров и под влиянието на Черноморския басейн. В областта се преплитат две климатични влияния - на континента Европа (от северозапад и североизток) и средиземноморско от югозапад. Континенталното климатично влияние е по-силно изразено в северната половина, средиземноморското - в южната половина. Черно море от своя страна допълнително трансформира нахлуващите над него въздушни маси и формира специфичен климат. Той не може да бъде отнесен нито към преходно-средиземноморския, нито към преходно-континенталния климат. Специфичния черноморски климат е по-мек въпреки липсата на планински прегради. Благодарение на Черно море адвекциите на студени континентални или арктични въздушни маси не се проявяват така остро. Средната януарска температура е положителна - 3,2°C (по Южното Черноморие). Средните годишни температурни амплитуди са най-ниски за страната (20 – 21°C). Областта се характеризира с най-слаби валежи. Така например в Добруджа те не достигат 500 мм, но в южната част нарастват на 900 мм. В северната част зимната и лятна сума на валежите се изравнява, като на места преобладава лятната сума. В южната част (на юг от н. Емине) зимната сума на валежите е винаги по-голяма. В зависимост от термичните условия снежната покривка в северната част се задържа 2-4 седмици, а в южната 4-5 денонощия. През лятото преобладава бризовата циркулация, която са заражда благодарение на откритата водна площ и денонощния режим на температурата. През зимата преобладаващи са северните и североизточни ветрове. Понякога тяхната скорост надхвърля 30 m/s.

Климатични явления

По данни от ИАОС, през последните години се увеличава честотата на екстремните метеорологични и климатични явления в Република България. Особено след средата на 90-те години на 20 век, серия от бедствени ситуации, свързани главно с развитието на мощни конвективни бури, предизвикаха сериозни материални щети и човешки жертви, в редица райони на Република България. Опасни метеорологични явления от конвективен произход (интензивни и обилни валежи, гръмотевични бури, градушки, често съпроводени с пориви на силен до бурен вятър) са причина за огромни щети върху селскостопанска продукция, инфраструктура, жилищни и обществени сгради, като причиниха и човешки жертви в много области на страната.

Емисии на парникови газове

По данни от последния НДСООС, за периода 1988–2018 г, емисиите на основните парникови газове (ПГ) имат тенденция към намаляване. Емисиите на парникови газове на човек от населението намаляват от 13,0 тона CO₂- екв. през 1988 г. до 8,3 тона CO₂-екв. през 2018 г. По този показател Република България се доближава до средния за Европейския съюз. Анализът на данните от националните инвентаризации за периода до 2018 г. показва, че емисиите на парникови газове са значително по-ниски в сравнение с базовата 1988 г. и в момента Република България има необходимия резерв, който осигурява изпълнение на ангажиментите, поети с подписването на Протокола от Киото.

4.1.2 *Качество на атмосферния въздух*

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на страната е разделена на шест Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – Агломерация Столична, Агломерация Пловдив, Агломерация Варна, Северен/Дунавски, Югозападен и Югоизточен. Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

На територията, контролирана от **РИОСВ Стара Загора** са разположени 3 стационарни автоматични станции за мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ): АИС Стара Загора, OPSIS с. Ръжена, община Казанлък, АИС Сливен и АИС в гр. Гълъбово и 2 ръчни в град Гълъбово ("Гълъбово") и град Стара Загора ("РИОСВ")

ФПЧ10 - Постигнато е съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрона (ФПЧ10) с разрешения брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово. За 2019 г., 2018 г., и за 2017 г. по показателя е постигнато съответствие във всички РОУКАВ на територията на РИОСВ - Стара Загора.

Азотни оксиди - От началото на 2013 г. до края на 2019 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в гр. Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване на атмосферния въздух по този показател.

Серен диоксид - Все още не могат да бъдат достигнати нормативно лимитираните брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

АИС в град Гълъбово - в годишен аспект, лимитираният брой превишения по показател серен диоксид е 24 броя за СЧН и 3 броя за СДН, съгласно Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. За 2019 г. ПС на СЧН е превишена 95 пъти, а ПС на СДН - 10 пъти. За сравнение, през 2018 г. ПС на СЧН е превишена с 72 пъти, а ПС на СДН е превишена 7 пъти.

В РОУКАВ Гълъбово все още не е постигнато съответствие по показател серен диоксид. Причина за превишаване на ПС на регламентираните норми по този показател е фактът, че на сравнително малка територия са разположени четири от най-големите

топлоелектрически централи в страната, тези от комплекса „Марица изток“, работещи на гориво лигнитни въглища.

Оценката на основните екологични въпроси, по отношение на качеството на атмосферния въздух, в отделните РОУКАВ показва, че:

- е постигнато съответствие с нормите за ФПЧ10 с разрешения брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора и Сливен;
- през 2019 година е постигнато съответствие с нормите за ФПЧ10 с разрешения брой превишения, в годишен аспект и за община Гълъбово;
- от началото на 2013 г. до края на 2019 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в град Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване качеството на атмосферния въздух по този показател;
- все още не могат да бъдат достигнати нормативно лимитираните брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

Общините Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово и Раднево имат разработени и приети с Решения на общинските съвети Програми за оценка и управление качеството на атмосферния въздух намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества

На територията, контролирана от **РИОСВ Бургас** са разположени: АИС “кв. Меден Рудник”, АИС “кв. Долно Езерово”, АИС „Несебър“, “ДОАС - РИОСВ” (диференциална оптична автоматична система) гр. Бургас, ДОАС - Камено, Мобилна автоматична станция (МАС) към община Бургас, ДОАС-система в к-с „Славейков”.

В пункт ДОАС РИОСВ са отчетени 328 бр. измервания, от които 18 бр. са над нормативно определената средноденонощна норма. Запазва се тенденцията дните с превишения през годината да бъдат по-малко от нормативния максимум от 35 броя в рамките на една календарна година. В сравнение с 2018 г. през предходната година дните със замърсяване по показател прах са намалели 1,7 пъти. Максималната средноденонощна концентрация през годината е 2,3 пъти СДН. Над горния оценъчен праг за СДН са отчетени 80 стойности, което в сравнение с предходната година (92 бр.) е съществено намаление. Над долният оценъчен праг за СДН са отчетени 207 стойности. Средногодишната концентрация е 0,75 пъти СГН и е 1,1 пъти над ГОП за СГН и 1,5 пъти над ДОП за СГН.

В АИС „Меден Рудник” са извършени 354 бр. измервания от които 3 броя превишения на СДН, които са съществено под максималния брой от 35 дни в годината. В сравнение с 2018 г. намалението на дните с превишения е 3 пъти. Запазва се тенденцията от последните 5 години за намаляване на броя на дните с превишения по този показател. Максималната измерена средна стойност за периода е 1,3 пъти СДН. През 2019 г. са отчетени 17 бр. проби над горния оценъчен праг за СДН, а 46 бр. са отчетените стойности

над долния оценъчен праг за СДН. Средногодишната концентрация е 0,39 пъти СГН) и е 0,4 пъти над ГОП за СГН и 0,8 пъти над ДОП за СГН.

В АИС „Долно Езерово“ са измерени 344 бр. валидни средноденонощни стойности, от които 30 броя превишения на средноденонощната норма, което е по-малко от нормативния максимум от 35 броя в рамките на една календарна година. В сравнение с 2018 г. е налице значително намаляване на дните със наднормено замърсяване по този показател (2 пъти). Най-високата измерена среднодневна концентрация е 1,62 пъти СДН. През годината са отчетени 128 бр. проби над ГОП за СДН, а 260 бр. са отчетените проби над ДОП за СДН. Регистрираните превишения над ГОП и ДОП за СДН също са значително по-малко от регистрираните през 2018 г. Средногодишната концентрация е 0,82 пъти СГН и е 1,2 пъти над ГОП за СГН и 1,65 пъти над ДОП за СГН.

В АИС „Несебър“ са направени 350 бр. измервания (валидни средноденонощни стойности). Констатиран са 17 броя превишения на средноденонощната норма, което е два пъти намаляване броя на дните със замърсяване през годината в сравнение с 2018 г. и е под нормативно определените 35 броя за година. Най-високата измерена концентрация е 1,43 пъти СДН. Отчетени са 90 бр. стойности над ГОП за СДН, а 232 бр. са над ДОП за СДН. Средногодишната концентрация е 0,75 пъти СГН и е 1,1 пъти над ГОП за СГН и 1,5 пъти над ДОП за СГН.

ДОАС-системата, разположена до бл.25 в к-с „Славейков“ регистрира 9 бр. превишения на СДН на ФПЧ10. Най-високата измерена концентрация е 1,27 пъти СДН. Стойностите над ГОП за СДН са 25 бр., а над ДОП за СДН са 83 бр. Средногодишната концентрация е 0,48 пъти СГН. Не са превишени ГОП и ДОП за СГН.

През 2019 година, пунктът за мониторинг на територията на община Несебър, намиращ се в близост до основна пътна артерия в гр.Несебър също регистрира СДК на ФПЧ10 превишаващи ПС на СДН от 50 μ g/m по-малко от нормативно определените 35 превишения за едногодишен период.

Резултатите от имисионния контрол, проведен с МАС на община Бургас показват, че през 2019 г. регистрираните превишения са само по показател ФПЧ10.

Резултатите от имисионните измервания в трите постоянни пункта на територията на Община Бургас, част от НСМОС и данните от Мобилната автоматична станция показват, че към 2019 година превишаване на установените норми за КАВ се отчитат единствено по отношение на показателя фини прахови частици (ФПЧ10), но не постигнат нормативно допустимия брой дни за превишаване на средноденонощната норма от 50 μ g/m³ за ФПЧ10 за една календарна година определена в Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух.

За всички останали замърсители, включени в Заповед №РД-969/21.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите за определяне на районите за оценка и управление на КАВ и на зоните, в които са превишени нормите с допустимите отклонения: серен

диоксид (SO₂), фини прахови частици (ФПЧ2.5) и озон (O₃), е постигнато съответствие с нормативните изисквания.

Община Бургас прилага и изпълнява мерки (краткосрочни и дългосрочни), заложи в Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ) на територията на община Бургас с период на действие 2016-2020 г. за да се постигне и гарантира спазване на нормите на замърсителя, определени в екологичното ни законодателство.

Община Несебър изпълнява мерките, заложи в актуализираната „Програма за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на установените норми за вредни вещества“ с период на действие 2018-2022 г. за да продължи спазването нормите на ФПЧ10.

4.2 Води

4.2.1 Повърхностни води

Водните ресурси на Югоизточния регион се контролират от Басейнова Дирекция „Черноморски район“ (БДЧР) с център гр. Варна и от Басейнова Дирекция „Източнороморски район“ (БДИБР) с център гр. Пловдив. Също така, територията на ЮИР обхваща изцяло районите, контролирани от РИОСВ Бургас и РИОСВ Стара Загора.

На територията, контролирана от РИОСВ Бургас

Повърхностните води в Черноморски басейнов район, които са и в границите на териториалния обхват на РИОСВ Бургас са Южночерноморските реки, включващи: речен басейн Севернобургазки реки, речен басейн Мандренски реки, речен басейн Южнобургазки реки, речен басейн река Велека, речен басейн река Резовска и част от речен басейн на река Камчия.

За периода януари - декември 2019 г. е проведен мониторинг на реки - в 122 пункта и на езера и язовири - в 37 пункта Въз основа на събраните, обработени и анализирани резултати е изготвена обобщена информация за състоянието на повърхностните, която показва, че превишенията на стандартите за качество за специфични замърсители през 2019 г., са както следва: за разтворено желязо в 1 пункт и за манган в 5 пункта.

Анализът на данните, получени през 2019 г., за приоритетни вещества не показва отклонения от стандартите за качество за мониторираните водни тела.

Повърхностните води в Източнороморски басейнов район

На територията на РИОСВ Бургас попада едно повърхностно водно тяло от категория „Реки“, тип R5 Полупланински реки и три водни тела от категория „Реки“, тип R13 Малки и средни равнинни реки.

Мрежата за мониторинг на повърхностни води във водосбора на р. Мочурица на територията на РИОСВ Бургас включва 9 пункта за мониторинг, в които се провежда мониторинг по биологични елементи за качество, като през 2019 г. в 3 пункта се

провежда и анализ на физико-химични елементи за качество.

През 2019 г. водните тела на територията на област Бургас са определени в добро химично състояние. Екологично състояние/потенциал през 2019 г на водните тела на територията на област Бургас е определено като умерено.

Може да се обобщи, че за средното и долното течение на р. Мочурица е характерно силно органично замърсяване от непречистени битово-фекални и промишлени отпадъчни води. Най-силно замърсяване се наблюдава в участъка след гр. Карнобат, поради вливането на непречистени отпадъчни води от градската канализационна мрежа, както и в Дермен дере и р. Мараш след вливане на Дермен дере, в които се констатира много ниско съдържание на разтворен кислород и превишаване по БПК₅, амониев азот, ортофосфати (като фосфор) и общ фосфор (като фосфор), поради заустване на промишлени отпадъчни води в района. Данните от мониторинга през 2019 г. потвърждават резултатите от предходни пробонабирания през 2013-2015 г. Като основни индустриални емитери на р. Мочурица могат да се посочат следните обекти:

- „СИС Индустрийс“ ООД - Промислен комплекс, с.Венец - предприятие за бутилиране на спиртни напитки и вино. Пречистените отпадъчни води след ЛПСОВ се заустват в открит канал, вливащ се в р. Мочурица;
- „ВИН.С. Индустрийс“ ООД, с.Церковски - на площадката работят спиртоварна фабрика, винзавод и мелничен комплекс. Отпадъчните води след ЛПСОВ се заустват в дренажен канал на яз. Церковски, заустващ в р. Мочурица;
- „Винекс Славянци“ АД - цех Сунгурларе, гр.Сунгурларе - зауства производствени отпадъчни води в безименно дере, вливащо се в р.Мочурица. Следва да се отбележи, че през 2020 г. в предприятието е въведена в експлоатация локална пречиствателна станция за отпадъчни води;
- „Винекс Славянци“ АД- цех Лозарево, с.Лозарево - зауства пречистени в ЛПСОВ смесен поток битово-фекални и производствени отпадъчни води в канавка, вливаща се в яз. „Петковец“;
- „Винекс Славянци“ АД - цех Славянци, с.Славянци - зауства битово-фекални и производствени отпадъчни води в канавка в р. Мочурица. Следва да се отбележи, че през 2020 г. в предприятието е въведена в експлоатация локална пречиствателна станция за отпадъчни води;
- „Птицекланица Чубра“, с.Чубра - месопреработвателно предприятие за бяло птиче месо. Отпаднащите води след ЛПСОВ се заустват в дере, вливаща се в р. Мочурица.

Черноморски крайбрежни води

Съгласно класификационната система за оценка на състоянието на крайбрежните води

на база физикохимични елементи за качество, 5 водни тела са в добро състояние на база общо състояние, едно водно тяло не постига критериите за добро състояние и е оценено в умерено състояние, като причина за умереното състояние на водно тяло е нарушеният кислороден баланс и пресищането с кислород. В сравнение с 2016 г., през 2017 г. две от водните тела са подобрили своето състояние. Основните причини са замърсяване на крайбрежни води от непречистени фекално-битови отпадъчни води, генерирани от курортните комплекси.

През активния туристически сезон на 2019 г. е извършен засилен контрол на обекти, потенциални замърсители на водите на Черно море, приоритетно в зоните за къпане. Не е констатирано замърсяване на морските плажове, в т.ч. и крайбрежните морски води с отпадъчни води.

По-долу е дадена обобщена информация за канализационните системи и съответните пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) като източници на отпадъчни води в териториалния обхват на РИОСВ-Бургас:

- ПСОВ с изградени всички съоръжения за пречистване, включително за отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор:
  - Канализационна система на гр. Бургас за пречистване на отпадъчните води от канализационната система има изградена ПСОВ с конвенционална схема за механично и биологично пречистване на отпадъчните води от гр. Бургас с изградени съоръжения за отстраняване на биогенните елементи - азот и фосфор. Пречистените отпадъчни води се заустват в езеро "Вая";
  - Канализационна система на кв. Меден рудник, гр. Бургас за пречистване на отпадъчните води от канализационната система. Има изградена ПСОВ със съоръжения за първично (механично), вторично (биологично) и третично пречистване – за отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор, за товар 49 хил. е.ж. Пречистените отпадъчни води от ж. к. "Меден рудник" се заустват в източната част на езеро Мандра;
  - Канализационна система на кв. „Горно Езерово“, гр. Бургас заустваща в коригирано дере, вливащо се в Бургаско езеро;
  - Канализационна система „Ветрен-Минерални бани-Банево“, гр. Бургас. За пречистване на отпадъчните води от канализационната система има изградена ПСОВ със съоръжения за механично, физикохимично и биологично пречистване и с изградени съоръжения за отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор, с капацитет 10 560 е.ж.;
  - Канализационна система на гр. Царево. В ПСОВ постъпват за пречистване отпадъчните води от гр. Царево, къмпинг „Арапя“, в.с.

„Оазис“ и къмпинг „Нестинарка“. Пречистените отпадъчни води се заустват в р. Попска (поречие на р. Черна), вливаща се на около 1000 м от мястото ѝ на заустване в Черно море;

- Канализационна система на гр. Обзор - гр. Бяла, общ. Несебър. ПСОВ осигурява пречистване на отпадъчните води от гр. Обзор, община Несебър и гр. Бяла, община Бяла и е с капацитет 40 000 е. ж. Пречистените отпадъчни води се заустват в р. Двойница, на 2,5 км преди вливането ѝ в Черно море;
- Канализационна система на гр. Поморие. За пречистване на отпадъчните води от канализационната система има изградена ПСОВ, с конвенционална схема за механично и биологично пречистване на отпадъчните води от гр. Поморие и кв. Сарафово, гр. Бургас, с проектен капацитет $Q_{ср.дн.} = 133$ л/с. Пречистените води се заустват дълбоководно в Черно море между гр. Поморие и кв. „Сарафово“, извън район на съществуващо и перспективно ползване на крайбрежните морски води;
- Канализационна система „Равда – Слънчев бряг – Несебър“. Отпадъчните води от с. Равда, к.к. „Слънчев бряг“ и гр. Несебър постъпват за пречистване чрез смесена канализационна мрежа в ПСОВ, находяща се в имот № 000155 в землището на с. Ахелой, община Поморие. Пречистените отпадъчни води се заустват напорно, тръбно, дълбоководно в Черно море, северно от гр. Ахелой, в зона за санитарна охрана от крайбрежните морски води;
- Канализационна система на „Созопол-Черноморец-Равадиново“. Отпадъчните води от канализационната система на гр. Созопол и гр. Черноморец се пречистват в ПСОВ Созопол. Отпадъчните води се заустват напорно, дълбоководно след ПСОВ в крайбрежните морски води на Созополски залив на Черно море;
- Канализационна система на с. Веселие, община Приморско. Изградени са съоръжения за отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор. Пречистените отпадъчни води се заустват в дере, вливащо се в р. Мехмедженска, ляв приток на р. Ропотамо;
- Канализационна система на с. Люляково, община Руен, Изградени са съоръжения за отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор. Смесеният поток битово-фекални и дъждовни води, след ПСОВ, се зауства в дере, приток на река Луда Камчия;
- Канализационна система с ПСОВ на с. Маринка, общ.Бургас. Отпадъчните води се пречистват механично и биологично, осигурено е третично пречистване на биогенните елементи азот и фосфор.

- Пречистените води се заустват в р. Маринка, общ. Бургас;
- Канализационна система на гр. Средец. За канализационната система има изградена ПСОВ със съоръжения за механично и биологично пречистване на отпадъчните води. Пречистените води се заустват в река Малката река, вливаща се в река Средецка. Проектното водно количество е 5 000 м³/ден;
  - Канализационна система на с. Манолич, община Сунгурларе. Отпадъчните води от канализационната система, след ПСОВ с изградени съоръжения за механично и биологично пречистване, се заустват в сухо дере, вливащо се в опашката на яз. Камчия;
  - Канализационна система на с. Кръстина, община Камено. Има изградена ПСОВ със съоръжения за механично и биологично пречистване, които не функционират и отпадъчните води от канализационната мрежа се заустват непречистени във водния обект.
- ПСОВ без изградено третично пречистване за отстраняване на биогенните елементи – азот и фосфор:
    - Канализационна система на с. Лозенец, община Царево. В ПСОВ отпадъчните води от с. Лозенец и в.с. „Лозенец” постъпват за механично и биологично пречистване. Станцията е без необходимите съоръжения за отстраняване на азот и фосфор. Буферният (задържателен) резервоар на вход ПСОВ задържа отпадъчните води, които идват към пречиствателната станция през най-натоварените часове на денонощието и ги подава за пречистване, когато притокът на вода спадне. Това не позволява непречистени води да се вливат в морето. Пречистените отпадъчни води, след пречиствателните съоръжения, се отвеждат посредством колектор на 800 м. в посока югозапад и се заустват в дере в местността „Хаджи Яне“, на 50 м от преливника на микроязовир. Дължината на дерето от мястото на заустване до бреговата ивица е 1 500 метра;
    - ПСОВ „Елените” приема за пречистване отпадъчните води от гр. Св. Влас, в.с. „Елените” и хотелски комплекси в района. Схемата включва механично и биологично пречистване. Капацитетът ѝ е недостатъчен. Станцията не е в състояние да приема количествата отпадъчни води от района, особено през летния сезон, когато има завишено водопотребление и съответно повишени количества на генерираните отпадъчни води. Отпадъчните води на изход от ПСОВ се заустват в Черно море, северно от гр. Свети Влас. Във връзка с констатирани нарушения на екологичното законодателство, от ноември 2018 г. е ограничен достъпът на оператора до пречиствателното съоръжение;

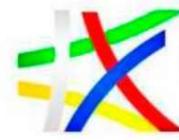

- Канализационна система на с. Пирне, община Айтос. Изградена е през 2015 г. по проект „Изграждане на модулно пречиствателно съоръжение за отпадъчни води и канализационна система в село Пирне, община Айтос. Пречистените води се заустват в северно дере, приток на р. Айтоска;
- Канализационна система на с. Заберново, община Малко Търново. За пречистване на отпадъчните води от канализационната система има изградена ПСОВ, с пречиствателни съоръжения за пречистване на битово-фекални отпадъчни води с товар 170 е.ж. Пречистените отпадъчни се заустват в дере, вливащо се в река Заберска;
- Канализационна система на с. Равна гора, община Созопол. Отпадъчните води след ПСОВ се заустват в дере, имот № 000075, приток на река Мехмедженска;
- Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 1, с. Бръшлян – пречистените отпадъчни води след пречиствателно съоръжение - утаител се заустват в сухо дере от водосбора на река Раздол, поречие на река Велека;
- Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 3, (СЯ) - 6, (СЯ) – 7 - с. Граматиково - пречистените отпадъчни води след пречиствателно съоръжение - утаител - се заустват в дере, вливащо се в Яменски дол, поречие на река Велека;
- Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 8, с. Граматиково. Пречистените отпадъчни води след пречиствателно съоръжение - утаител - се заустват в дере, вливащо се в Бучовски дол, поречие на река Велека;
- Канализационна система на гр. Китен – гр. Приморско. За пречистване на отпадъчните води от канализационната система има изградена ПСОВ с конвенционална схема за механично и биологично пречистване на отпадъчните води. Няма изградени съоръжения за отстраняване на азот и фосфор. Пречистените води се заустват в р. Караагач, на 1 300 м преди устието на реката в Черно море. През 2019 г. в процес на реализация е проект за разширение, реконструкция и модернизация на ПСОВ „Китен–Приморско“, в т. ч. за изграждане на съоръжения за отстраняване на биогенни елементи: азот и фосфор, от пречистените отпадъчни води.
- Населени места без изградени ПСОВ - На територията, контролирана от РИОСВ – Бургас все още доста населени места без изградени ПСОВ или при тях отпадъчните води се заустват непречистени във водни обекти:
  - Канализационна система на гр. Ахелой, община Поморие – до месец

ноември 2019 г., отпадъчните води от канализационната система на гр. Ахелой се заустват непречистени чрез два съществуващи канализационни колектора - Главен канализационен колектор I и Главен канализационен колектор II във воден обект: река Ахелой. След това заустването на непречистени отпадъчни води в река Ахелой от канализационната мрежа на град Ахелой е преустановено. Отпадъчните води от населеното място са включени към канализационната система на Равда - Слънчев бряг-Несебър;

- Канализационна система на гр. Каблешково, община Поморие - няма изградена ПСОВ за населеното място. Отпадъчните води се заустват непречистени, посредством Главен канализационен колектор I и Главен канализационен колектор II във водни обекти: дърета;
- Канализационна система на гр. Айтос - отпадъчните води на гр. Айтос с брой жители около 22 869, посредством два канализационни колектора се заустват във водните обекти: дърета, приток на река Айтоска и в река Славеева. През 2019 г. в процес на изграждане е пречиствателна станция за отпадъчни води в град Айтос по проект финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“;
- Канализационна система на гр. Камено - няма изградена ПСОВ за населеното място. Отпадъчните води от гр. Камено с брой жители около 5 393 към настоящият момент се заустват непречистени в старото корито на р. Айтоска;
- Канализационна система на с. Кръстина, община Камено - за пречистване на отпадъчните води от канализационната система има изградена ПСОВ със съоръжения за механично и биологично пречистване. Пречиствателните съоръжения за биологично пречистване не функционират и отпадъчните води от канализационната мрежа на с. Кръстина непречистени се заустват във водния обект: дърета приток на р. Санър дърета;
- Канализационна система на с. Синеморец, община Царево - отпадъчните води от населеното място се заустват непречистени в Черно море, в район на съществуващо и перспективно ползване на крайбрежните морски води. Изграден е експериментален пречиствателен модул, но не е пуснат в експлоатация. Степента на изграденост на канализационната мрежа на селото е около 60%;
- Канализационна система на с. Варвара, община Царево – изградената пречиствателна станция за отпадъчните води от канализационната система е експериментален пречиствателен модул, не е въведен в експлоатация и не функционира. Отпадъчните води от населеното

място се заустват непречистени в Аязменско дере, вливащо се в Черно море;

- Канализационна система на гр. Ахтопол, община Царево - непречистените отпадъчни води се заустват в Черно море, на 1 км югоизточно от града. Поради липса на финансиране към настоящия момент е отложено изпълнението на работния проект: „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Ахтопол“, включващ изграждане на ПСОВ, разширение и реконструкция на канализационната и водопроводната мрежа. В проекта е предвидено след изграждане на ПСОВ Ахтопол, пречистените води да се заустват гравитачно, тръбно, брегово, в дере, вливащо се в Черно море на около 500 м., преминаващо вдясно от площадката на ПСОВ, местност „Аероплана“;
- Канализационна система на гр. Карнобат - предвидено е изграждане на пречиствателна станция с капацитет за 24 100 е.ж. с механично и биологично стъпало, включително и отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор. Отпадъчните води все още се заустват без пречистване в р. Мочурица;
- Канализационна система на гр. Малко Търново - отпадъчните води към настоящият момент се заустват в преливник, изграден на ул. „Александър Стамболийски“, западно от пресечката на ул. “Янко Карагяуров“ и в преливник, изграден на ул. „Александър Стамболийски“, в близост до пресечката на ул. „Възраждане“. Селищната канализационна система е без изградена ПСОВ;
- В много от населените места под 2000 е. ж., канализационната мрежа не е изградена или е изградена частично и отпадъчните води се отвеждат във водоопълтни изгребни ями.

По-долу е даден списък на стопански субекти, източници на отпадъчни води по поречия, в териториалния обхват на РИОСВ Бургас:

- РЕЧЕН БАСЕЙН СЕВЕРНОБУРГАСКИ РЕКИ:
  - Поречие Севернобургаски реки:
    - Канализационна система на гр. Обзор – гр. Бяла, общ. Несебър;
    - Канализационна система на с. Ахелой, общ. Поморие;
    - Канализационна система на гр. Каблешково, общ. Поморие;
    - Канализационна система на хотелски комплекс „Зорница Сендс“, гр. Свети Влас;
    - Канализационна система на гр. Айтос;
    - Канализационна система на кв. „Ветрен“, Минерални бани и кв.

Банево;

- Канализационна система на кв. „Горно Езерово“, гр. Бургас;
- „М. ИНВЕСТ БГ“ ООД, гр. Пловдив - консервна фабрика в с. Гълъбец, общ. Поморие;
- “Завод за технически въглен” АД гр. Бургас - Производствена база в гр. Каблешково;
- „Лагуна” ООД - цех за производство на боза в гр. Каблешково;
- “Хелиос Милк” ЕООД – гр. Айтос;
- „Андела” АД гр. Бургас – хвостохранилище „Горно Езерово”;
- “Завод за строителни конструкции (ЗСК) Лозово” АД гр. Бургас;
- Канализационна система на гр. Бургас, общ. Бургас;
- „Винарско имение Санта Сара“ АД, с. Горица;
- „Алмар Сийфууд“ АД, предприятие за обработка на рибни и други морски продукти;
- „Яна“ АД, гр. Бургас;
- „ИПАР-2015“ ООД - инсталация за преработка на тревни суровини;
- „Пиреос Недвижими имоти“ ЕООД;
- Поречие Река Айтоска:
  - Канализационна система на гр. Камено;
  - Канализационна система на с. Пирне.
- Поречие Река Чукарска:
  - Канализационна система на с. Кръстина, общ. Камено
- РЕЧЕН БАСЕЙН МАНДРЕНСКИ РЕКИ
  - Поречие Мандренски реки:
    - Канализационна система на кв. Меден Рудник, гр. Бургас;
    - Канализационна система на ПСОВ Карнобат;
    - “Промет стийл” АД гр. Бургас - завод за производство на стоманени профили;
    - “Строителни материали” АД – Флотационна фабрика “Върли бряг”;
    - “Лукойл Нефтохим Бургас” АД – основна площадка;
  - Поречие Река Русокастренска:

- ЕТ “Росица - Иван Стаматов” – пункт за производство на алкохол в с. Русокастро.
- Поречие Река Средецка:
  - Канализационна система на гр. Средец.
- РЕЧЕН БАСЕЙН ЮЖНОБУРГАСКИ РЕКИ:
  - Поречие река Ропотамо:
    - Канализационна система на с. Равна гора, на община Созопол.
  - Поречие река Дяволска:
    - „Приморско клуб” ЕАД, Летателна площадка гр. Приморско.
  - Поречие Южнобургаски реки:
    - Канализационна система на гр. Китен – гр. Приморско;
    - Канализационна система на с. Веселие, общ. Приморско;
    - Канализационна система на гр. Царево, общ. Царево;
    - Канализационна система на с. Лозенец, общ. Царево;
    - Канализационна система на с. Маринка, община Бургас;
    - “ИФ ФАВОРИТ” ООД, Канализационна система на хотелски комплекс „Лазурно море”, земл. с. Лозенец, общ. Царево;
    - “Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, Канализационна система на Петролен терминал Росенец;
    - “Дюни” АД – Канализационна система на хотелски комплекси „Пеликан”, „Марина” и „Панорама”, в.с. „Дюни” в землището на гр. Созопол;
- РЕЧЕН БАСЕЙН РЕКА ВЕЛЕКА:
  - Поречие река Велека:
    - Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 1, с. Бръшлян;
    - Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 3, с. Граматиково;
    - Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 6, с. Граматиково;
    - Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 7, с. Граматиково;
    - Канализационна мрежа със септична яма (СЯ) – 8, с. Граматиково;
    - Канализационна система на с. Заберново, общ. Малко Търново;
    - Канализационна система на гр. Малко Търново.
- РЕЧЕН БАСЕЙН РЕКА КАМЧИЯ:

- Поречие Река Камчия:
  - Канализационна система на с. Манолитч, общ. Сунгурларе;
  - “Млечна промишленост Маноя” ООД – канализационна система на млекопреработвателно предприятие “Китка”, с. Шиварово, общ. Руен.
- Поречие Река Луда Камчия:
  - Канализационна система на с. Люляково, общ. Руен.
- **КРАЙБРЕЖНИ МОРСКИ ВОДИ:**
  - ПСОВ “Елените”, гр. Свети Влас;
  - Канализационна система на хотелски комплекс "Парадайз бийч", гр. Св. Влас, общ. Несебър;
  - Канализационна система “Равда – Слънчев бряг – Несебър”;
  - Канализационна система на гр. Поморие, общ. Поморие;
  - Канализационна система на с. Лозенец, общ. Царево;
  - Канализационна система на гр. Созопол-Черноморец-Равадиново, общ. Созопол;
  - Канализационна система на с. Синеморец, община Царево;
  - Канализационна система на с. Варвара, общ. Царево;
  - Канализационна система на гр. Ахтопол, общ. Царево;
  - Канализационна система на жилищен комплекс „Райска градина“ на „Идън Девелъпментс“ АД;
  - Канализация и ЛПСОВ на “Жилищна група на нос Хумата“ на “ГБС Инвест“ ЕАД и “Жилищни сгради за временно обитаване на „Алепу Вилидж“ в местностите “Аркутино” и “Алепу”, землище на гр. Созопол;
  - Канализационна система с ЛПСОВ на вилно селище “Лилиите” в местност “Аркутино”, землище на гр. Созопол, “Комплектстрой” ЕООД, гр. Бургас“;
  - „Корабостроителница Бургас” ЕООД, гр. Бургас;
- **РЕЧЕН БАСЕЙН НА РЕКА ТУНДЖА:**
  - Поречие река Тунджа:
    - “Винекс Славянци” АД, с. Славянци;
    - “Винекс Славянци” АД, гр. Сунгурларе;

- “Винекс Славянци” АД, с. Лозарево;
- “СИС Индустрийс” ООД - Промислен комплекс в с. Венец;
- “ВИН.С. Индустрийс” ООД с. Церковски;
- “Птицекланица Чубра“ с.Чубра на „Ависпал“ ООД;
- “Агровин” ООД – Винарна Шато Сунгурларе, гр. Сунгурларе;
- „Лукойл България”ЕООД, ПСБ Карнобат;
- ЕТ "Стоян Желев 2002" - пункт за изваряване на ракия, с. Деветак, общ. Карнобат;
- Канализационна система на гр. Карнобат.

На територията, контролирана от РИОСВ Стара Загора

На територията на РИОСВ Стара Загора попадат водосборите на реките Тунджа, Марица и Камчия.

В Източнобеломорски басейн, области Стара Загора, Сливен и Ямбол, участъците с лошо състояние на водните тела в басейна на р. Марица са 4. Силно замърсени речни участъци са установени по р. Тунджа, р. Сазлийка и р. Айтоска.

По-долу е дадена информацията от „Бюлетин за качеството на водите в Черноморски басейнов район за 2019 г.“ от проведения физико-химичен мониторинг на повърхностните води попадащи, в територията на ЮИР:

- От реките, вливащи се директно в Черно море, в сравнение с предходната година, през 2019 г. се установява следното:
  - р. Панаир дере – подобряване по показатели амониев азот и общ фосфор;
  - р. Двойница – устие - влошаване по показател нитратен азот;
  - р. Ахелой - устие – подобряване по показател общ фосфор;
  - р. Караагач - устие - влошаване по показател БПК5;
- Анализът на данните по основните физико-химични показатели в пунктовете на река Луда Камчия, попадащи в ЮИР, в сравнение с предходната година показва следното:
  - р. Л. Камчия след яз. „Камчия“ - подобряване по показател общ фосфор;
  - р. Л. Камчия, с. Билка – подобряване на кислородното състояние;
  - р. Л. Камчия, с. Берово – подобряване по показатели БПК5 и общ фосфор;

- р. Л. Камчия – устие – влошаване по показател общ фосфор.
- яз. "Скала" – подобрение по показатели БПК5 и нитратен азот;
- Анализът на данните от проведения мониторинг през 2019 г. на р. Айтоска в сравнение с предходната година показва следното:
  - р. Айтоска, с. Поляново – подобрение на състоянието по показател общ фосфор;
  - р. Айтоска, гр. Камено – влошаване на състоянието по показатели БПК5, разтворен кислород и амониев азот;
  - р. Айтоска, устие – подобрение на състоянието по показател амониев азот.
- Анализът на данните по основните физико-химични показатели в наблюдаваните пунктове през 2019 г. за езерата, намиращи се в басейна на Севернобургаските реки показва следното:
  - Атанасовско езеро - умерено състояние по показател БПК5;
  - Бургаско езеро – подобряване на състоянието по показател общ фосфор;
  - яз. Ахелой – подобряване на състоянието по показатели амониев азот и общ фосфор;
- Анализът на данните от проведения мониторинг през 2019 г. за пунктовете на р. Русокастренска, в сравнение с предходната година не показва промени спрямо предходните измервания.
- Анализът на данните от проведения мониторинг на водите в езерата, намиращи се в басейна на Южнобургаските реки показва следното:
  - Стамополу – умерено състояние по показатели разтворен кислород и общ фосфор;
  - Дяволско блато – умерено състояние по показатели БПК5, разтворен кислород и общ фосфор;
  - ез. Алепу – подобряване на състоянието по показатели нитратен азот и общ фосфор;
  - ез. Аркутино – подобряване на състоянието по показател общ фосфор;
  - ез. Вельов вир – подобряване на състоянието по показател общ фосфор.
- През 2019 г. не се констатират отклонения от характерните стойности на наблюдаваните показатели в пунктовете на р. Велека, с изключение на подобряване на състоянието по показатели амониев азот и общ фосфор и влошаване на състоянието по показател нитратен азот при пункт на р. Велека при

с. Бръшлян.

- Анализът на данните по основните физико-химични елементи за качество за 2019 г. и в двата пункта за мониторинг на река Резовска показва добро състояние, с подобрение по показател амониев азот в пункта при Вълчанов мост, в сравнение с предходната година.

Морски води

В пределите на ЮИР попадат следните морски водни тела:

- Крайбрежно водно тяло „от Шкорпиловци до н. Емине“ с код BG2BS000C1007
- Крайбрежно водно тяло „от н. Емине до Свети Влас“ с код BG2BS000C1008
- Крайбрежно водно тяло „от Св. Влас до Поморие“ с код BG2BS000C1108
- Крайбрежно водно тяло „от Поморие до Сарафово“ с код BG2BS000C1208
- Крайбрежно водно тяло „Южен Бургаски залив <30 m“ с код BG2BS000C1308
- Крайбрежно водно тяло „Бургаски залив > 30 m“ с код BG2BS000C1010
- Крайбрежно водно тяло „от н. Акин до н. Маслен нос“ с код BG2BS000C1011
- Крайбрежно водно тяло „от н. Маслен нос до устието на р. Резовска < 30 m“ с код BG2BS000C1012
- Крайбрежно водно тяло „от н. Маслен нос до устието на р. Резовска > 30 m“ с код BG2BS000C1112

Съгласно публикувания от БДЧР доклад за „Оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район за басейново управление за 2018 г.“:

- в добро екологично състояние са водни тела с кодове BG2BS000C1008, BG2BS000C1108, BG2BS000C1208, BG2BS000C1010 и BG2BS000C1011;
- в лошо екологично състояние е водно тяло с код BG2BS000C1308;
- Екологичното състояние на водни тела с кодове BG2BS000C1007, BG2BS000C1012 и BG2BS000C1112 през 2018 и 2017 г. не е определяно. При анализите от 2016 г. тяхното екологично състояние е било оценено съответно като „умерено“, „добро“ и „умерено“.

В Таблица 2 по-долу е дадена информация от Приложение 2 на „Доклад за състоянието на водите на територията на Източнороморски район през 2019 г.“, изготвен от ИБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества на повърхностните води попадащи в територията на ЮИР:

Таблица 2 - Екологично състояние/потенциал и химично състояние на повърхностните водни тела в ИБР и ЮИР през 2019 г.

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Марица	BG3MA200L019	Язовир Розов кладенец	умерено	умерено	умерено	добро	Хлорофил А, Електропроводимост, NH ₄ , NO ₂ , PO ₄ , Робщ (Умерен ЕП по Фитопланктон); (мон 2017-2018)
Марица	BG3MA200L021	Язовир Пъстрен	лошо	умерено	лошо	добро	Хлорофил А, БПК, NH ₄ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
Марица	BG3MA200L210	Язовир Овчарица	отлично	умерено	умерено	добро	Отличен ЕП по Фитопланктон, PO ₄ , Робщ (мон 2017-2018)
Марица	BG3MA200L031	Язовир Раднево	лошо	умерено	лошо	добро	Хлорофил А, прозрачност, NO ₃ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
Марица	BG3MA200L032	Язовир Даскал Атанасово	лошо	умерено	лошо	добро	Хлорофил А, прозрачност, БПК, Робщ (2018-2019)
Марица	BG3MA200R016	Река Мусачка	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, електропроводимост, БПК, PO ₄ , Робщ, Нобщ (2018-2019)
Марица	BG3MA200R017	Река Соколица средно течение до язовир Розов кладенец	умерено	умерено	умерено	лошо	Макрозообентос, Електропроводимост, Mn, Al, U, Cd, Ni
Марица	BG3MA200R018	Река Соколица горно течение	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Al, U
Марица	BG3MA200R020	Река Мустанова и р. Еледжик	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Електропроводимост, БПК, NH ₄ , NO ₃ , PO ₄ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
Марица	BG3MA200R022	Река Овчарица от язовир Овчарица до вливането ѝ в река Сазлийка	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, електропроводимост, разтворен кислород, Mn, Al (ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA200R024	Река Акбунар до вливане в яз. Овчарица	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос
Марица	BG3MA200R026	Река Овчарица до вливане в яз. Овчарица	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Фитобентос, електропроводимост, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ (ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA200R027	Горно течение на притоци на река Овчарица - р. Скалишка до яз. Овчарица	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Фитобентос, NO ₃ , Нобщ (ХС с ниска степен на достоверност)

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Марица	BG3MA200R028	Река Сазлийка и притоци от р.Блатница до р.Овчарица	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, Електропроводимост, разтворен кислород, БПК, NH ₄ , NO ₂ , NO ₃ , Нобщ, PO ₄ , Робщ (2018-2019)
Марица	BG3MA200R029	Река Блатница и притоци до вливането в река Сазлийка	лошо	умерено	лошо	добро	
Марица	BG3MA200R030	Река Сазлийка от р.Азмака до р.Блатница и р. Азмака	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, Фитобентос, разтворен кислород, БПК, NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, Робщ, PO ₄
Марица	BG3MA200R033	Река Кумруджа до яз. Раднево	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, електропроводимост, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ (ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA200R034	Река Кумруджа- планинска част	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос, (ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA200R035	Река Бедечка от гр. Стара Загора до устие	много лошо	умерено	много лошо	добро	Макрозообентос, разтворен O ₂ , БПК, NH ₄ , NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ, Al
Марица	BG3MA200R036	Река Бедечка от извори до гр.Стара Загора	добро	умерено	умерено	добро	NO ₃ , Нобщ (ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA200R037	Река Сазлийка от с. Ракитница до река Азмака	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₃ , Нобщ, Робщ, PO ₄ (2018-2019)
Марица	BG3MA200R038	Горно течение на Сазлийка до с. Ракитница	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₂ , Нобщ, Робщ, PO ₄ (ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA300L041	Язовир Бяло поле	много лошо	умерено	много лошо	добро	Хлорофил А, Електропроводимост, БПК, Нобщ, Робщ (ФХ 2019-2020)(ХС с ниска степен на достоверност)
Марица	BG3MA300L054	Язовир Чирпан	много лошо	умерено	много лошо	неизвестно	Хлорофил А (2014), Електропроводимост, БПК, NH ₄ , NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ (ФХ 2015)
Марица	BG3MA300L065	Язовир Тюркмен (Дългъна)	добро	добро	добро	добро	Хлорофил А, Прозрачност (2018-2019)
Марица	BG3MA300R047	Старата река	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, Електропроводимост, NO ₃ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
Марица	BG3MA300R055	Река Текирска до язовир Чирпан I	много лошо	умерено	много лошо	лошо	Макрозообентос, електропроводимост, БПК, NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ, Mn, Хлорпирифос-етил

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Марица	BG3MA300R062	Река Омуровска средно и долно течение	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Електропроводимост, NO3, Нобщ (мон 2017-2018)
Марица	BG3MA300R063	Река Омуровска горно течение, Новоселска река, Кашладере и Съединение	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос (мон 2017-2018)
Тунджа	BG3TU900R058	Река Саплама	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, PO4, Робщ (XC с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU900R057	Река Тъжа от извори до ВЕЦ "Тъжа"	добро		добро	неизвестно	
Тунджа	BG3TU900R056	Река Кору дере от извора до водохващане за ПБВ		добро	добро	добро	A1 (2019)
Тунджа	BG3TU900R055	Река Тунджа от вливане на р. Саплама до яз.Копринка, р. Карадере, р.Тъжа	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH4, NO2, Нобщ, PO4, Робщ
Тунджа	BG3TU900R054	Река Турийска	добро	умерено	умерено	добро	БПК, PO4, Робщ (XC с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU900R053	Река Габровница	добро		добро	неизвестно	
Тунджа	BG3TU900R052	Река Лешница	добро	умерено	умерено	добро	PO4, Робщ (XC с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU900R051	Река Гюрля	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NO3, NO2, Нобщ, PO4, Робщ (XC с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU900R050	Река Калнишка	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Фитобентос, БПК, Нобщ, PO4, Робщ (XC с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU900R049	Река Елнишка	добро		добро	неизвестно	
Тунджа	BG3TU900R048	Река Голямата река /Шипченска/	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH4, Нобщ, PO4, Робщ (XC с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU900R046	Река Енинска горно течение до с. Енина	добро		добро	неизвестно	
Тунджа	BG3TU900R045	Река Мъглижка от извори до гр.Мъглиж	отлично	добро	добро	добро	A1 (2019)
Тунджа	BG3TU900R044	Река Поповска (р. Ветренска) и приток р. Сливитовска	отлично		отлично	неизвестно	

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Тунджа	BG3TU900R042	Река Тунджа след яз. Копринка до яз. Жребчево, р. Крънска и долно течение	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH ₄ , NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU900L047	Язовир Копринка	Добър ЕП	умерено	умерено	добро	NH ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU900L043	Рибарници Николаево	много лошо	умерено	много лошо	неизвестно	Прозрачност, Хлорофил А, БПК, Робщ (2016)
Тунджа	BG3TU800R064	Река Радова от вливане на р. Лазова до устие	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ (2018-2019)
Тунджа	BG3TU800R063	Река Радова	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₂ , PO ₄ , Робщ (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU700R039	Стара река - от извори до водохващане с. Конаре - ПБВ		добро	добро	добро	A1 (2019)
Тунджа	BG3TU700R038	Река Твърдишка горно течение преди гр. Твърдица - ПБВ	добро	добро	добро	добро	A1 (2018)
Тунджа	BG3TU700R037	Река Твърдишка д.т-е от гр. Твърдица до вливането в яз. Жребчево	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₃ , Нобщ, PO ₄ , Робщ (2018-2019)
Тунджа	BG3TU700R035	Река Беленска от извори до вливане на Боровдолска река и Голямата река	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU700R034	Река Домуз дере - ПБВ, приток на р. Блягорница		добро	добро	добро	A1 (2019)
Тунджа	BG3TU700R033	Река Беленска от вливане на Боровдолска до устие, р. Боровдолска, р. Блягорница	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU700R032	Река Тунджа от яз. Жребчево до вливане на р. Асеновска	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU700R031	Река Асеновска преди яз. Асеновец	добро		добро	неизвестно	

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Тунджа	BG3TU700R029	Река Асеновска след яз. Асеновец до гр.Сливен	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Робщ (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU700R028	Река Асеновска от гр.Сливен до устие	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU700R027	Река Овчарица от извори до с.Сотирия	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU700R026	Река Овчарица от с.Сотирия до вливане в р. Тунджа	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, еднократно превишаване на СКОС по хлорпирифос (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU700R025	Ляв приток на р. Тунджа минаващ през с. Блатец	лошо		лошо	неизвестно	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU700L036	Язовир Жребчево	Добър ЕП	добро	добро	добро	
Тунджа	BG3TU700L030	Язовир Асеновец - ПБВ	Максимален ЕП	добро	добро	добро	A1
Тунджа	BG3TU600R069	Река Мочурица от извори до с. Мокрен	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH ₄ , PO ₄ , Робщ (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU600R068	Река Мочурица от с. Мокрен до р.Сигмен	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, електропроводимост, NO ₃ , Нобщ (2018-2019)
Тунджа	BG3TU600R062	Река Мочурица след вливане на р.Сигмен до устие	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, електропроводимост, БПК, NH ₄ , NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU800R065	Река Мараш	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос (ФХ 2018-2019)
Тунджа	BG3TU600L023	Язовир Цанко Церковски	Умерен ЕП	умерено	умерено	добро	Хлорофил А, Фитопланктон, електропроводимост, БПК, Робщ
Тунджа	BG3TU570R067	Река Тунджа от вливане на река Асеновска до вливане на р. Мочурица	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU570R066	Река Тунджа от вливане на река Мочурица до вливане на р. Симеоновска	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, разтворен O ₂ , NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU500R020	Река Симеоновска	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Електропроводимост, NO ₃ , Нобщ (2018-2019)

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Тунджа	BG3TU500R019	Река Боадере	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Електропроводимост, NO ₃ , Нобщ
Тунджа	BG3TU500R018	Река Дерорман	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, нитрати
Тунджа	BG3TU500R016	Река Тунджа от вливане на р. Симеоновска до гр. Елхово	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
Тунджа	BG3TU500R015	Река Дряновска	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос, пресъхнала
Тунджа	BG3TU500R014	Река Поповска до яз. Малко Шарково	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU500R013	Река Ахлатлийска до яз. Малко Шарково	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU500L013	Язовир Малко Шарково	добро	добро	добро	добро	(2018-2019)
Тунджа	BG3TU500R012	Река Поповска от яз. Малко Шарково до устие, р. Ахлатийска	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос, (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU500R011	Река Араплийска, Куруджа, Боялъшка	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос
Тунджа	BG3TU500L017	Язовир Кирилово	Лош ЕП	умерено	лошо	добро	Прозрачност, Хлорофил А, Фитопланктон, електропроводимост, Робщ (2018-2019)
Тунджа	BG3TU200R008	Река Синаповска	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, Фитобентос, електропроводимост, (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU200R007	Река Калница	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, електропроводимост, PO ₄ (ХС с ниска степен на достоверност)
Тунджа	BG3TU200L010	Язовир Роза 3	много лошо	умерено	много лошо	добро	Прозрачност, Хлорофил А, електропроводимост, БПК, Нобщ, PO ₄ , Робщ (мон 2017-2018)
Тунджа	BG3TU200L009	Язовир Малазмак	Лош ЕП	умерено	лошо	добро	Прозрачност, Хлорофил А, Фитопланктон, БПК, NH ₄ , NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
Тунджа	BG3TU135R005	Река Тунджа от гр. Елхово до вливане на р. Мелнишка и р. Коруджа	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
Тунджа	BG3TU100R004	Река Мелнишка	добро	добро	добро	добро	(ХС с ниска степен на достоверност)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

Речен басейн	Код на водно тяло	Име на водно тяло	Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
Тунджа	BG3TU100R002	Река Тунджа от вливане на река Мелнишка до границата	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, PO4, Робщ

4.2.2 Подземни води

В периода 1999–2018 г. се наблюдава постепенно подобряване на качеството на подземните води за по-голяма част от показателите. Процентът на пунктовете, в които средногодишните стойности надвишават стандартите за качество (СК) на подземните води, показва тенденции на намаляване на концентрациите на повечето замърсители с изключение на нитратите.

В земните недра на България са обособени 177 подземни водни тела, представляващи самостоятелни и значими части от пресни подземни води. От тях 40 тела или части от тях са в Югоизточен регион, в това число много малка част от едно подземно водно тяло в Дунавски район, 22 тела в Черноморския район и 17 тела в Източнороманския район.

На територията на РИОСВ Бургас

На територията на РИОСВ Бургас са разположени 4 подземни водни тела (по-голяма или по-малка част от тях). Националната мрежа за контролен мониторинг на химичното състояние на подземните води на територията на РИОСВ Бургас през 2019 година включва 7 хидрогеоложки пункта за мониторинг.

Общата оценка на химичното състояние на 2 водни тела на територията на РИОСВ Бургас през 2019 г. е „лошо“ - показател на замърсяване е нитрати.

На територията на РИОСВ Стара Загора

В Черноморския басейнов район, замърсяване на подземните води с нитрати се установява в няколко подземни водни тела, привързани към порови и пукнатинни води. В Източнороманския басейнов район най-съществено е замърсяването на подземните води също с нитрати.

По данни от „Регистър на ресурсите на минералните води – изключителна държавна собственост“ на територията на Югоизточен район има 19 находища на минерална вода.

По-долу е дадена информация от „Бюлетин за качеството на водите в Черноморски басейнов район за 2019 г.“ от проведения мониторинг на подземните води, попадащи в територията на ЮИР:

- Подземно водно тяло (ПВТ) с код BG2G000000Q008 Порови води в кватернера на р. Айтоска - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 4 пункта. Установени са превишения над ПС на показател нитратни йони в пунктове: ЕТК-6, Камено, Сондаж С1 "Симпо" АД, Айтос и ЕТК "НСКФ Трейд-Айтос", Айтос;
- ПВТ с код BG2G000000Q009 - Порови води в кватернера на р. Средецка – Мандра По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 5 пункта. Установени са превишения над ПС по показателите:
  - Нитратни йони в пунктове С-7 ПС "Средец" Дюлево, ТК „Русокастро“ и СК 9 "Еми" ООД, Дебелт;

- Магнезий в пункт ТК „Русокастро“.
- ПВТ с код BG2G000000Q014 - Порови води в кватернера на р. Двойница - На база резултатите от проведения мониторинг количествен и химичен в това ПВТ е очертан участък на морска интрузия. По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 3 пункта. Има еднократно превишение по показател електропроводимост;
- ПВТ с код BG2G000000N020 - Порови води в неоген - сармат Руен – Несебър - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 1 пункт. Установено е превишение над СК на манган и желязо в пункт: Б - 150 сондаж –Просеник. ПВТ е в добро химично състояние съгласно ПУРБ 2016-2021 и сравняването на резултатите от мониторинга за 2019 г. е по стандарт за качество;
- ПВТ с код BG2G000000N022 Порови води в неоген - сармат Средец - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 1 пункт. Установено е превишение над СК на нитратни йони в пункт: КИ Дядо Русев кл., ПС "Желязово" "В и К". ПВТ е в добро химично състояние съгласно ПУРБ 2016-2021 и сравняването на резултатите от мониторинга за 2019 г. е по стандарт за качество;
- ПВТ с код BG2G000000N024 Порови води в неоген - сармат Приморско - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 2 пункта. Установено е превишение над СК на натрий в пункт: ВТ5 "Бургасцвет-90 Танев" ЕООД, Приморско. ПВТ е в добро химично състояние съгласно ПУРБ 2016-2021 и сравняването на резултатите от мониторинга за 2019 г. е по стандарт за качество;
- ПВТ с код BG2G000000N025 - Порови води в неоген – Бургас - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 5 пункта. Установени са превишения над ПС на Нитратни йони в пунктове ТК "БСУ-Бургас" ТК-1"Топлофикация Бургас-Бургас" и ТК1 "Денито-Бургас";
- ПВТ с код BG2G000000PG029 - Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 4 пункта. Установено е еднократно превишение над ПС на показатели:
  - Нитратни йони в Тръбен кладенец-ПС, Българово;
  - Желязо в пункт Дълбок сондаж на КГМР, Камено;
  - Манган в пункт Тръбен кладенец-ПС, Българово и С-1 „Теком“, Бургас;
  - Магнезий в пунктове Дълбок сондаж на КГМР, Камено и С-1 "Теком".
- ПВТ с код BG2G000000K2034 - Пукнатинни води в K2t sp-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 7 пункта. Установени са превишения над ПС по следните показатели в пунктове:

- Обща твърдост в пункт ПС- 3 бр. дренажи, Екзарх Антимово;
- Активна реакция в пункт: Б 179 -наблюдателен сондаж, Ахелой;
- Нитратни йони в пунктове: ПС- 3 бр. дренажи, Екзарх Антимово, ТК-КГ-1 "Свинекомплекс Крумово Градище" Карнобат, ТК БПС "Бистрец" и каптаж "Богорово 1", Богорово;
- Калций в пунктове КИ „Койнова чешма" Александрово и ТК- КГ-1 "Свинекомплекс Крумово Градище" Карнобат и ТК БПС "Бистрец";
- Желязо в пунктове Б 179 -наблюдателен сондаж, Ахелой, ПС- 3 бр. Дренажи, Екзарх Антимово.

В Таблица 3 по-долу е дадена информация за подземните води от „Доклад за състоянието на водите на територията на Източнобеломорски район през 2019 г.“, изготвен от ИБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на подземните води попадащи в територията на ЮИР:

Таблица 3 - Резултати от извършената обща оценка на химичното състояние на ПВТ на територията на ИБР в рамките на ЮИР за 2019 г.

Код на ПВТ	Наименование	Тест: Обща оценка на химичното състояние на ПВТ (добро/лошо)	Тест: Влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (добро/лошо)	Обща оценка химично състояние на ПВТ	Вещества или показатели с констатирани отклонения
BG3G00000NQ003	Порови води в Неоген-Кватернер - Казанлъшка котловина	добро	добро	добро	
BG3G00000Q004	Порови води в Кватернер - Твърдишка котловина	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 60,78 mg/l
BG3G00000NQ005	Порови води в Неоген -Кватернер - Сунгурларско - Карнобатска котловина	добро	добро	добро	
BG3G00000Q012	Порови води в Кватернер - Марица Изток	лошо	лошо	лошо	Манган - 0,4886 mg/l
BG3G00000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	лошо	лошо	лошо	Манган - 0,2656 mg l Фосфати - 1,35 mg/l
BG3G00000NQ015	Порови води в Неоген - Кватернер - Сливенско-Стралджанска област	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 50,25 mg/l
BG3G00000NQ018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик-Пловдивския район	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 58,5 mg/l Фосфати - 0,6875 mg l Обща алфа-активност - 0,9133 - 0,9775 Bq l Естествен уран - 0,0415 - 0,0423 mg/l
BG3G00000NQ054	Порови води в Неоген -Кватернер - Ямбол - Елхово	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 57 mg/l Фосфати - 0,635 mg/l Обща алфа-активност -1.015 Bq/l
BG3G0000PgN019	Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 66,5 mg/l Сулфата - 263,5 mg/l Арсен - 0,012 mg
BG3G0000PgN026	Карстови води - Чирпан -Димитровград	добро	добро	добро	
BG3G0PzK2Pg027	Пукнатинни води - масив Шипка - Сливен	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 69,67 mg/l
BG3G00000K2030	Пукнатинни води - Брезовско - Ямболска зона	добро	добро	добро	
BG3G00000K2031	Пукнатинни води - Сливенско-Сунгурларска зона	добро	добро	добро	
BG3G00000T2032	Карстови води - Сърнена гора	добро	добро	добро	
BG3G0000T12034	Карстови води - Тополовградски масив	лошо	лошо	лошо	Нитрати - 51 mg/l
BG3G0000T13035	Карстови води - Св. Илийски комплекс	добро	добро	добро	
BG3G0000T23036	Карстови води - Твърдишко-Сливенски басейн	добро	добро	добро	
BG3G00000Pt044	Пукнатинни води - Западно- и Централнобалкански масив	добро	добро	добро	
BG3G00000Pt045	Пукнатинни води - Шишманово-Устремски масив	добро	добро	добро	

4.2.3 Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)

РЗПРН са райони, за които се счита че съществува значителен потенциален риск от наводнения или вероятност за значителен потенциален риск от наводнения. Основа за определяне на РЗПРН е информацията за значимите минали и потенциални бъдещи наводнения, набрана от общински администрации, други институции и исторически източници. РЗПРН са обект на Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за съответните Басейнови дирекции.

Черноморски район за басейново управление

В ПУРН за Черноморски район 2016 - 2021 г. са определени следните РЗПРН, попадащи в ЮИР:

- BG2_APSFR_BS_05 Черно море - Обзор;
- BG2_APSFR_BS_06 Черно море - Несебър;
- BG2_APSFR_BS_07 Черно море - Бургас;
- BG2_APSFR_BS_08 Черно море - Созопол;
- BG2_APSFR_BS_09 Черно море - Приморско;
- BG2_APSFR_BS_10 Черно море - Царево;
- BG2_APSFR_BS_11 Черно море - Ахтопол;
- BG2_APSFR_SE_01 Бяла река - Оризаре;
- BG2_APSFR_SE_02 Айтоска река - Айтос;
- BG2_APSFR_SE_03 Чукарска река - Равнец;
- BG2_APSFR_SE_04 Хаджидере - Гълъбец;
- BG2_APSFR_SE_05 Дермендере – Черно море;
- BG2_APSFR_SE_06 Садиевска – Съдиево;
- BG2_APSFR_MA_01 Русоканстренска река - Русокастро;
- BG2_APSFR_MA_02 Господаревска река – Люлин;
- BG2_APSFR_MA_03 Факийска река – Момина църква;
- BG2_APSFR_MA_04 Средецка река - Проход;
- BG2_APSFR_MA_05 Факийска река – Голямо буково;
- BG2_APSFR_MA_06 Факийска река – Факия;
- BG2_APSFR_UI_01 Дяволска река – Ясна поляна;
- BG2_APSFR_UI_02 Младежка река – Младежко;
- BG2_APSFR_KA_10 Камчия – Котел;
- BG2_APSFR_KA_11 Камчия - Градец.

Източнобеломорски район за басейново управление

В ПУРН за Източнобеломорски район 2016 - 2021 г. са определени следните РЗПРН, попадащи в ЮИР:

- BG3_APSFR_TU_01 р.Тунджа - Елхово;

- BG3_APSFR_TU_02 р.Тунджа – Ямбол;
- BG3_APSFR_TU_03 р.Мочурица;
- BG3_APSFR_TU_04 р.Тунджа (Копринка-Жребчево);
- BG3_APSFR_TU_05 р.Тунджа-Калофер;
- BG3_APSFR_MA_03 р.Сазлийка;
- BG3_APSFR_MA_04 р.Марица – Димитровград;
- BG3_APSFR_MA_05 р.Марица – Пловдив.

4.3 Почви и земеползване

Земеползване (данни – Агростатистика МЗХГ)

Югоизточният регион на север се ограничава от Средна и Източна Стара планина, на изток – от Черно море, на юг опира до Странджа планина, Дервентските възвишения и Сакар планина. Тук попадат източната част на Горнотракийската низина, част от Подбалканските котловини, Бургаската низина и част от Средна гора. Площта на региона е 19 799 km², което представлява 17,8 % от територията на страната, като земеделските територии са 41,9 %, горските – 52,1 %, а урбанизираните – 4,9 %.

Таблица 4 - Основна заетост на територията по области

	Обработваема земя, хектар	Използвана земеделска площ, хектар	Площ със селскостопанско предназначение, хектар
Югоизточен регион	632 618	917 844	936 566
Бургас	191 124	283 039	289 459
Сливен	93 974	165 836	169 655
Стара Загора	185 141	274 676	281 353
Ямбол	162 379	194 292	196 099

Почви

Почвата като компонент на околната среда е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване. Най-разпространените форми на увреждане на почвите са химическото замърсяване с тежки метали, различни форми на деградационни процеси като ерозия, киселяване и засоляване.

Съгласно почвено-географското региониране на Европа, Югоизточен регион попада в Средиземноморската почвена област и обхваща части от четири почвени провинции – Задбалканска, Среднотрайкийско - Тунданжска, Източнородопско - Сакарска, Странджанска провинции.

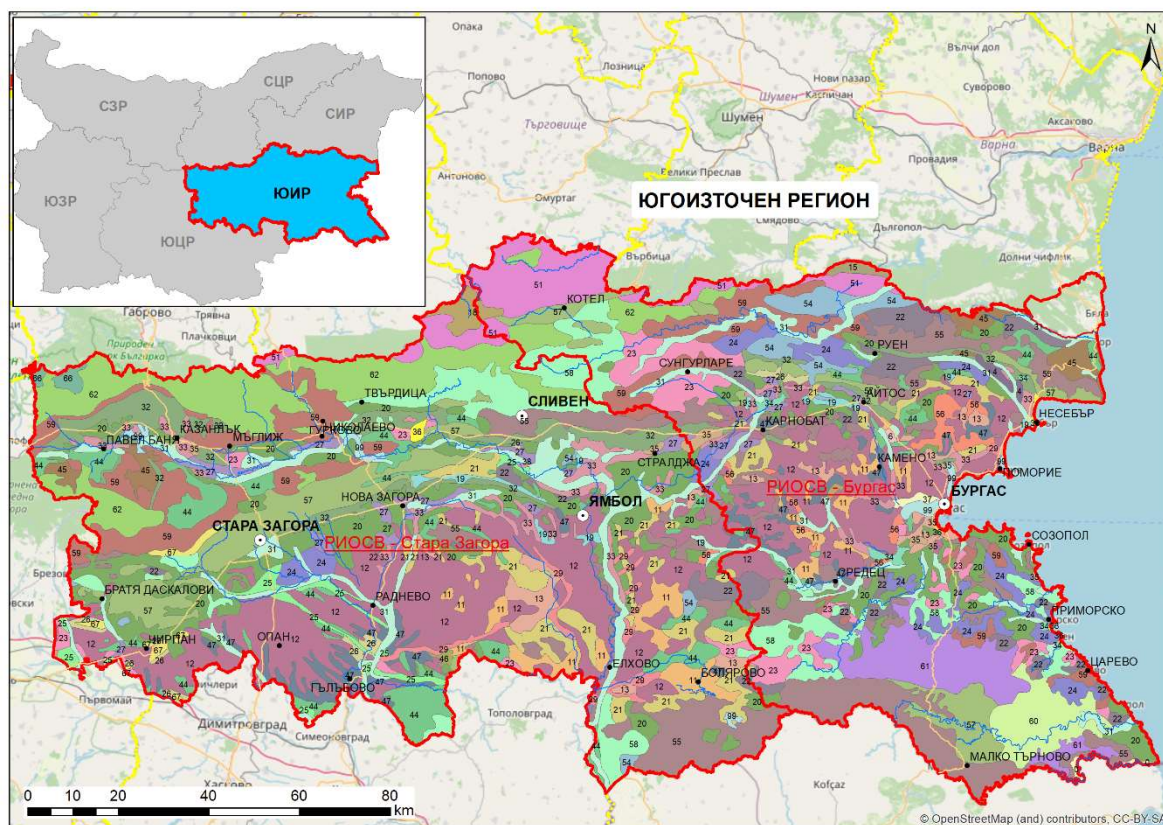
Господстващ почвен тип на равнините и в долните части на планинските склонове под сухите гори и храсталаци са канелените почви, а също така канеленовидни лесивирани и плитките почви. На силикатни терени при по-специфични условия са разпространени

уникалните за България и Балканския полуостров жълтоземи, срещани се само в Странджаската провинция. Подножията на склоновете на планините до 600-800 м. надморска височина, покрити със сухи дъбови гори и храсталаци са заети с кафяви и канеленовидни почви. На височина 800-1500 м се разполагат кафяви планинско-горски почви под букови и смесени гори. В този пояс са разпространени широко и рендините.

В по-високите части на планинско горския пояс се появяват кисели кафяви планинско-горски почви, които на височина над 1500 м се сменят със субаплийски планинско-ливадни почви.

На територията на Югоизточен регион се прилага система на три нива за мониторинг на почвите в областите. На първо ниво се извършва широко мащабен мониторинг, на второ се наблюдават мрежите на вкисляване и засоляване, на трето ниво се определят локалните замърсители от земеделски източници. Целта на тази система на наблюдение е да се обхванат по-големи територии от почвеното многообразие на територията на страната. За целите на наблюдението се определят пунктове за съответната територия, които се следят от РИОСВ Бургас и Стара Загора.

Почви 1:400 000

4. Слабо излужени черноземи, пещъчливо-глинести	34. Ливадно-блатни, леко глинести
6. Силно излужени черноземи, тежко пещъчливо-глинести	35. Торфено-блатни
11. Карбонатни и типични чернозем-смолиници, леко глинести	36. Пясъци
12. Излужени чернозем-смолиници, глинести	38. Ерозиранни карбонатни и типични черноземи
13. Канеленовидни-чернозем-смолиници, тежко пещъчливо-глинести и глинести	44. Ерозиранни излужени канелени
15. Сиви горски, средно и тежко пещъчливо-глинести	45. Ерозиранни канелено-подзолисти (псевдоподзолисти)
18. Светлосиви горски (псевдоподзолисти) повърхностно оглеени, леко пещъчливо-глинести	46. Ерозиранни карбонатни чернозем-смолиница
19. Типични канелени горски, тежко пещъчливо-глинести до леко глинести	47. Ерозиранни излужени чернозем-смолиници
20. Излужени канелени горски, тежко пещъчливо-глинести	51. Светлосиви горски (псевдоподзолисти)
21. Смолицивидни (тъмни) излужени канелени горски, тежко пещъчливо-глинести до леко глинести	54. Типични и излужени канелени горски
22. Силно излужени до слабо оподзоленни (лесивирани) канелени горски, средно пещъчливо глинести	55. Излужени канелени горски
23. Канелено-подзолисти (псевдоподзолисти), леко пещъчливо-глинести до глинесто-пещъчливи	56. Излужени тъмни канелени горски
24. Канелено-подзолисти (псевдоподзолисти), повърхностно оглеени, леко пещъчливо-глинести	57. Канелени горски с рендзини
25. Канелено-подзолисти (псевдоподзолисти), ниско долинни (мощно хумусни), глинесто-пещъчливи	58. Силно излужени до слабо оподзоленни (лесивирани) канелени горски
26. Рендзини (хумусно-карбонатни), пещъчливо-глинести	59. Канелено-подзолисти (псевдоподзолисти)
27. Ливадно-канелени, тежко пещъчливо-глинести	60. Жълтоземно-подзолисти (псевдоподзолисти)
29. Ливадни чернозем-смолиници, леко глинести	61. Канелени и канелено-кафяви горски
31. Алувиални и алувиално-ливадни, пещъчливи и пещъчливо-глинести	62. Кафяви горски
32. Делувиални и делувиално-ливадни, пещъчливи и пещъчливо-глинести, предимно каменисти	66. Планинско-ливадни
33. Ливадно-черноземновидни (заблатени), тежко пещъчливо-глинести до леко глинести	67. Рендзини (хумусно-карбонатни)
	99. Езера

Фигура 3 – Почвени различия в ЮИР

Риосв Бургас

На територията на област Бургас урбанизираните територии, включващи населени места, селищни образувания и територии с променено предназначение на земеделските земи за неземеделски нужди заемат площ от 44 999,03ха. Площите заети от горските територии са 312 305,6ха, от земеделските територии – 364 917,4ха, от водни течения 18 840,7ха, от транспортни връзки – 4 441,9ха и територии заети от находища по подземни богатства – 20 594,1ха.

Замърсяване с тежки метали - През 2019 г. мониторинг на почвите за съдържание на тежки метали и металоиди от мрежата на I ниво е проведен в единадесет пункта, попадащи на територията на осем общини. От всеки пункт е извършено пробонабиране за пълен набор от показатели. Анализът на наблюдаваните индикатори Cu, Pb, ZnCd, Cr, Ni, As, Co и Hg (табл. 1 и 2) установява, че те са в граници на нормите, много под МДК (максимално допустима концентрация), съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата (обн. в ДВ бр.71/2008 г.). В пункт с. Медово са измерени по-високи стойности на съдържание на Ni и Cr спрямо МДК през 2019 г. От измерените стойности за Ni в процентно изражение спрямо МДК над 50% се наблюдават в пункт Крушевец и пункт Речица за 2019 г. В останалите пунктове, измерената максимална стойност за съдържанието на всички наблюдавани индикатори е под 50% спрямо МДК.

Засоляване и вкисляване - От извършеното почвено изпитване през 2019 г. се установи, че почвите и в двата пункта Каменар и Рудник не се определят като засолени. От зависимостта на относителния дял на обменния Na спрямо величината на сорбционния капацитет, и в трите дълбочини на опробване почвите се определят като несолонцовати.

За изследване на процесите на киселяване, през 2019 г. почвено изпитване е проведено на четири пункта в землищата на: с. Вресово (община Руен), гр. Ахтопол (община Царево), с. Подвис (община Сунгурларе), и с. Ново Паничарево (община Приморско).

- В пункт с. Вресово – реакцията на почвата във всички дълбочини е много кисела – рН 3,54 до 4,03
- В пункт гр. Ахтопол почвената реакция е от средно кисела до неутрална
- В пункт с. Подвис почвената реакция е слабо кисела
- В пункт Ново Паничарево почвената реакция е средно кисела

Ерозия – Ерозията на почвата е един от най-интензивните и широко разпространени деградиционни процеси. По статистически данни на водна ерозия са подложени 72% от всички обработваеми земи с наклон над 60. Трайно засегнати от водна ерозия са 43% от общата площ на областта. На ветрова ерозия са подложени земите в равнинните и обезлесени региони. Те съставляват около 12% от обработваемите площи. Иригационна ерозия почти не се забелязва. През 2019 г. не са финансирани проекти против ерозията и не са известни такива, които да се изпълняват на контролираната от РИОСВ-Бургас територия.

Замърсяване с продукти за растителна защита - На територията на РИОСВ – Бургас е решен проблемът със залежалите пестициди в по-голямата си част, с което е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване и увреждане на околната среда и човешкото здраве. Контейнерите тип „Б-Б кубове”, в които са съхраняват пестицидите са разположени на единадесет площадки. При проведения контрол за състоянието на складовете и Б-Б кубовете (мониторинг III ниво – локални почвени замърсявания) през текущата година са извършени проверки на всички складове за съхранение на негодни и забранени продукти за растителна защита и площадки с разположени контейнери тип „Б-Б куб”, попадащи в териториалния обхват на инспекцията. През 2019г. до края на месец ноември на територията на РИОСВ-Бургас по програма за Българо – Швейцарско сътрудничество стартира проект по „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“. На територията на общините Айтос, Средец, Камено и Царево, пестицидите са преупаковани, натоварени на камиони и експедирани за оползотворяване в заводи в Германия, Холандия и Швейцария.

Количествата излезли от употреба ПРЗ, предадени за последващо третиране от складовете на съответните общини са както следва:

- Община Средец: 47999,80 кг.
- Община Айтос: 13374,20 кг.
- Община Камено: 74136,60 кг.
- Община Царево: 60376,10 кг.

Количествата преупаковани и предадени за оползотворяване препарати от складовете, надвишават многократно количествата водени по отчет на складовете във всички общини.

На територията на РИОСВ-Бургас остава един склад за излезли от употреба пестициди, находящ се в с. Бата, община Поморие.

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци - През отчетния период на територията на РИОСВ-Бургас не е имало замърсяване на почвите със строителни, битови отпадъци, нефтопродукти или други химични вещества. Проблеми със замърсяване на почвите се наблюдават главно в селскостопанските обекти и по-конкретно със съхраняването на торовия отпад. За намаляване и предотвратяване на тези замърсявания, РИОСВ-Бургас осъществява необходимия контрол върху земеделските производители - животновъдите и земеделските кооперации.

РИОСВ Стара Загора

РИОСВ – Стара Загора осъществява контрол на териториите на области Стара Загора, Сливен и Ямбол с обща площ около 1 204 987 ха. Обхванати са 20 общини с 424 населени места. Разпределението на земите в контролирания регион е както следва:

- Земеделски територии – 699 108.7 ха, представени предимно от канелени горски, черноземни смолници, алувиално – ливадни и делувиални почви. От тях 547 638.6 ха обработваеми, което съставлява 78.33 % от всички земеделски територии и 151 470.1 ха необработваеми земи.
- Горски територии – 375 411.7 ха, което е 31.15 % от общата площ, контролирана от РИОСВ.

Замърсяване с тежки метали - През 2019 г. е проведен мониторинг на почвите от мрежата на I ниво за съдържание на тежки метали и металоиди, при пълно обследване на осем пункта, попадащи на територията на четири общини в контролирания регион. От всеки пункт е извършено пробонабиране за пълен набор показатели, в две дълбочини: 0 – 10/10 – 40 см за необработваемите и 0 – 20/20 – 40 см за обработваемите почви, в три повторения. При проведения мониторинг се наблюдават и контролират индикатори Cu (мед), Zn (цинк), Pb (олово), Cd (кадмий), Ni (никел), Cr (хром), Co (кобалт), As (арсен) и Hg (живак). Проследявайки динамиката на контролираните индикатори се установява, че те са в граници на нормите, под МДК (максимално допустимите концентрации), съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (обн. ДВ бр.71/2008 г.).

Засоляване и вкисляване - Във връзка с контрола и опазването на почвите от засоляване са пробонабрани и анализирани 48 почвени проби от пунктовете в градовете Стралджа, община Стралджа, област Ямбол и Кермен, община Сливен, област Сливен. Пробонабирането е извършено в 4 точки за всеки пункт, в три дълбочини: 0 – 20 см, 20 – 40 см и 40 – 60 см, два пъти годишно – през май и септември. Успоредно с почвените проби, в близост до опорните пунктове, са взети и водни проби от подпочвените води.

Отчитайки зависимост на относителния дял на обменния Na^+ , спрямо величината на сорбционния капацитет, въз основа на данните от анализните протоколи, почвите в пункт Стралджа се определят от несолонцовати до силно солонцовати, а тези в пункт Кермен могат да се определят от слабо солонцовати до средно солонцовати.

По отношение опазване на почвите от вкисляване са пробонабрани и анализирани 40 броя почвени проби от пунктове с. Тъжа, община Павел баня, с. Коларово, община Раднево, с. Паничерево, община Гурково, област Стара Загора, с. Ковачите, община Сливен и с. Дражево, община Тунджа, област Ямбол. Пробонабирането е извършено един път годишно – м. октомври. От всеки опорен пункт са взети 8 броя проби, от четири точки в две дълбочини: 0 – 20 см и 20 – 40 см. Отчитайки резултатите от извършените наблюдения върху показателите, характеризиращи вредната киселинност се установява следното:

- пункт село Тъжа, активната реакция рН е в границите от 3.78 до 3.91, реакцията на почвите се определя като много силно кисела;
- пункт село Коларово, активната реакция рН е в границите от 3.59 до 3.86, реакцията на почвите се определя като много силно кисела;
- пункт село Паничерево, активната реакция рН е в границите от 4.27 до 4.52, реакцията на почвите се определя като силно кисела;
- пункт село Ковачите, активната реакция рН е в границите от 3.84 до 3.94, реакцията на почвите се определя от много силно кисела;
- пункт село Дражево, активната реакция рН е в границите от 4.11 до 4.26, реакцията на почвите се определя от силно кисела.

Ерозия – През 2019 г. не са финансирани проекти против ерозията и не са известни такива, които да се изпълняват на контролираната от РИОСВ – Стара Загора територия. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от Министерството на земеделието, храните и горите.

Замърсяване с продукти за растителна защита - На територията на РИОСВ – Стара Загора се намират 10 площадки с 386 Б-Б куба, 4 централни склада и 13 склада за съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита. Състоянието на 11 склада е сравнително добро – налице са покривни конструкции, врати и прозорци. Проблемни са складовете в с. Плоска могила, община Стара Загора и с. Нова махала, община Николаево, област Стара Загора, които са в много лошо състояние - без покривна конструкция и стени. Състоянието на повечето складове, разположени на територията на област Стара Загора е лошо, същите не се охраняват и не е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване на околната среда и човешкото здраве.

През 2019 г. са осъществени проверки за съхранение на продукти за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност и неизвестен произход в землището на с. Филаретово, община Котел, област Сливен и склад за съхранение на излезли от употреба ПРЗ в

землището на гр. Раднево, кв. Гипсово, община Раднево, област Стара Загора. Не се установи замърсяване около и вътре в контролираните обекти с различни видове отпадъци и продукти за растителна защита с изтекъл срок на годност.

Във връзка с реализацията на Българо – Швейцарската програма за сътрудничество, през 2019 г. и проект: „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност” на територията на РИОСВ – Стара Загора, е извършено преупаковане, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане и почистване на складове, съдържащи УОЗ-пестициди, опасни отпадъци, неопасни отпадъци и други препарати за растителна защита, съдържащи се в складовете в село Тенево, община Тунджа, гр. Елхово, община Елхово и град Болярово, община Болярово, област Ямбол.

Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци - На територията контролирана от РИОСВ – Стара Загора са установени: едно нерегламентирано замърсяване с отпадъци, които не са почистени в указания срок на дадените задължителни предписания и едно неконтролирано управление на отпадъците /запалване на растителни отпадъци/, в резултат на което резултатите от взетите проби на почви показват превишение на МДК (максимално допустими концентрации) в една от пробите по показатели от групата на Полицикличните ароматни въглеводороди (ПАВ), съгласно Наредба № 3/01.08.2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите.

4.4 Ландшафт

ЮИР съчетава изключително многообразие от природни забележителности. Регионът предлага уникално съчетание на няколко вида природни забележителности и много добри условия за туризъм, особено в региона на ПП „Странджа” поради съхранеността на ландшафтите. В ПП „Странджа” с характерните за него вековни дъбови гори и дълбоководни реки, ендемични растителни видове - странджанска зеленика и др. В региона попадат и редица скални образувания като например Сините скали край Сливен, по крайбрежието край р. Ропотамо и др., както и находища на редки птици.

Този регион включва малка част от източната част на Старопланинската система, части от северната част (Средногорско-Задбалканската част), Южната част (Горнотракийската котловина) и Югоизточната част (Сакаро-Странджанската част) на Преходната планинско-котловинна зона.

В региона попада също малка част от източната Стара планина, която постепенно се разширява на изток и губи монолитността си, като се разделя от надлъжните долини на реките Луда Камчия и Хаджийска на 2 успоредни клона. Северният, наричан Матор планина попада в Североизточния регион за планиране. Южният клон – Удвой планина, включва Сливенска (1 181 m), Стидовска (1 011 m), Карнобатска (684 m) и Айтоска (485 m) планина.

В Средногорско-Задбалканската част в този регион се включват части от Средна гора и части от Задбалканските котловини. В тази част на Средна гора има асиметрично развити склонове – къси, стръмни северни и дълги, полегати южни с обширни билни заравнености, които са слабо разчленени, а в подножията е развита гъста ровинно-долова мрежа. В този регион попадат следните Задбалканските полета Казанлъшка котловина (350 m), формирана между праговете Стражата и Межденик (604 m) и Сливенска (150 m) между Межденик и Хисарско-Бакаджишкия праг (403 m). Сред Сливенската и Карловската котловина се издигат усамотени вътрешнокотловинни хълмове. Като най-източно продължение на Задбалканската котловинна ивица могат да се разглеждат Карнобатската (180 m) и Айтоската (70-80 m) котловини, ограничени от север от едноименните дялове на източна Стара планина, а на юг – от височините Терзийски баир и Хисар. Като цяло морфоложният коридор на Задбалканските котловини постепенно се понижава към Черно море, поради което като морфоложки привързана към ивицата на Задбалканските полета може да се разглежда и Бургаската низина, ограничена от запад-северозапад от Хисарско-Бакаджишкия праг, на юг – от ридовете на Странджа, а на изток – от Бургаския залив на Черно море.

Фигура 4 – Ландшафтното райониране (по Петров, 1997)

В този регион се включва и част от Горнотракийската котловина, в която се разграничават две обширни полета Пловдивско-Пазарджишко (на запад) и Старозагорско (на изток). В този регион се включва Старозагорското поле. То се простира на изток от Чирпанските възвишения и се оводнява предимно от р. Съзлийка и нейните десни притоци. Дългата му ос има меридианно направление и осезаем наклон към изток-югоизток. Гравитиращите към р. Съзлийка притоци разчленяват източната периферия на Старозагорското поле на плоски вододелни гърбици с надморска височина варираща от 170 m до 150 m. В най-ниската си част, на допира с Харманлийския пролом на р. Марица, височината на Старозагорското поле значително намалява и достига 80 m.

Сакаро-Странджанската част в този регион представлява силно разчленена нископланинска земя. Между Сакар и Странджа се простират граничните Дервенски

възвишения, които морфохидрографски се явяват продължение на главното било на Странджа. В този регион се включват сложно разклонените плоски ридове на Странджа (вр. Градище, 710 m) със северните ѝ ридове Босна (502 m), Каратепе (434 m), както и уединените при черноморски височини Медни рид (376 m), Росен баир (267 m) и Китка (215 m). Тази част на Сакаро-Странджанската планинска земя се проломява от р. Тунджа чрез Сремския пролом и пролома южно от с. Устрем.

В Югоизточен регион се срещат ландшафти от класовете междупланински равнинно-низинни ландшафти, котловинни ландшафти и планински ландшафти.

В региона на средната част на Старопланинската система преобладават групите ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с неспоени кватернени наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху масивни и метаморфни скали. Срещат се групите ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху масивни и метаморфни скали, ландшафти на лесо-ливадно-степните възвишения сред равните дъна на междупланински котловини от масивни и метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху безкарбонатни седиментни скали, ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с неспоени кватернени наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-песъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване.

В региона на източната част на Старопланинската система преобладават групите ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху варовикови скали, ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с неспоени кватернени наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-песъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване. Срещат се групите ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху масивни и метаморфни скали, ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с плиоценски песъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху безкарбонатни седиментни скали, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху андезити и риолити със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на лесо-ливадно-степните възвишения сред равните дъна на междупланински котловини от масивни и метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с неспоени кватернени наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги с висока степен на земеделско усвояване. В по-високите части се срещат групите ландшафти на

високопланинските субалпийски ливади и храсти върху интрузивни скали, ландшафти на високопланинските алпийски ливади върху интрузивни скали, ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с плиоценски песъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на планинските скали и сипеи в структурно-ерозионен релеф от карбонатни скали.

В региона на източната част на Средногорско-Задбалканската част на Преходната планинско-котловинна зона преобладават групите ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с неспоени кватернерни наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху масивни и метаморфни скали, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху андезити и риолити със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху варовикови скали, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини с плиоценски песъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на лесо-ливадно-степните междупланински низини върху вулкански скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху андезити. Срещат се групите ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-песъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на ливадно-степните дъна на междупланински котловини с плиоценски песъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на лесо-ливадно-степните междупланински низини върху вулкански скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху неспоени кватернерни наслаги.

В региона на Горнотракийската котловина преобладават групите ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху масивни и метаморфни скали, ландшафти на високопланинските иглолистни гори върху кристалинни шисти и гнайси, ландшафти на открития карст по склоновете на каньоновидните долини, пресичащи равнини от седиментни карбонатни скали, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини с плиоценски песъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху мезозойски седиментни скали, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху андезити и риолити със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги сравнително с малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-песъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско

усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване. Срещат се групите ландшафти на гористите междупланински низини с плиоценски пясъчливо-глинести наслаги и със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите междупланински низини върху масивни и метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на лесо-ливадно-степните междупланински низини върху вулкански скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори. върху мрамори и варовици.

В Сакаро-Странджанската част на преходната планинско-котловинна зона преобладават групите ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху мезозойски седиментни скали, ландшафти на лесо-ливадно-степните междупланински низини върху вулкански скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-пясъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини с плиоценски пясъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху андезити. Срещат се групи ландшафти на гористите междупланински низини с плиоценски пясъчливо-глинести наслаги и със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги сравнително с малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху неспоени кватернерни наслаги, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху андезити и риолити със сравнително малка степен на земеделско усвояване.

Източната граница на Р. България, частично съвпада с Югоизточния регион. По източното Черноморско крайбрежие и в пограничните региони, в посока север-юг преобладаващо се повтарят групите ландшафти на плажовите ивици, ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху алувиални наслаги, ландшафти на скалните клифове, ландшафти на ливадно-степните междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху алувиални наслаги, ландшафти на лагунните езера (блата), ландшафти на лиманните езера, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху андезити и риолити със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-пясъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване.

В пограничните части на Югоизточния регион, които съвпадат с част от южната граница на България преобладаващо се повтарят групите ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-пясъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на

нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мрамори и варовици, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските субколхидски гори върху мезозойски седиментни скали, ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху алувиални наслаги, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху андезити и риолити със сравнително малка степен на земеделско усвояване.

Като чувствителни ландшафти могат да бъдат разгледани уникалните ландшафти на природни забележителности, които са под законова защита.

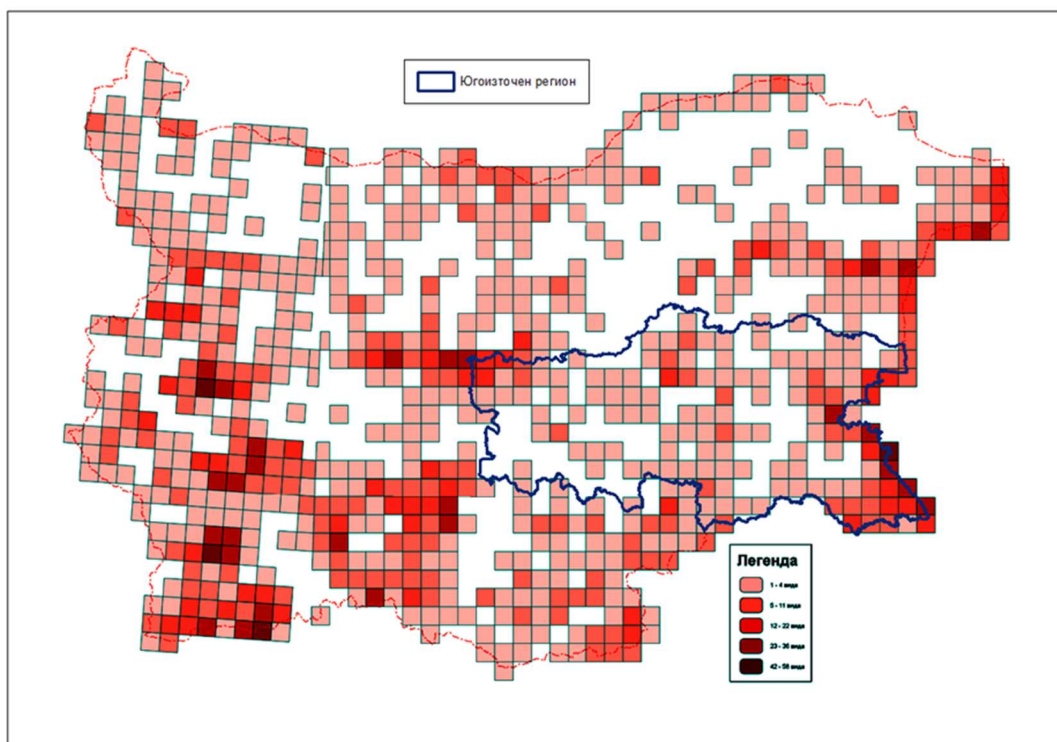
4.5 Биологично разнообразие

4.5.1 Флора и фауна

Според геоботаническото райониране на България (по Бондев, 1997), ЮИР е разположен изцяло в Европейската широколистна горска област, съответно в Евксинската, Илирийската провинция и Македоно-Тракийската провинция.

В изграждането на растителната покривка на Евксинската и Илирийската провинция освен многобройните европейски и евроазиатски флорни елементи участват и по-специфични, включително балкански и български ендемични флорни елементи. Специфичните за Македоно-Тракийската провинция диагностични видове растения са главно македоно-тракийски флорни елементи, като *Quercus thracica*, *Q. mestensis*, *Herpinaria olympica* и др. балкански и български ендемити.

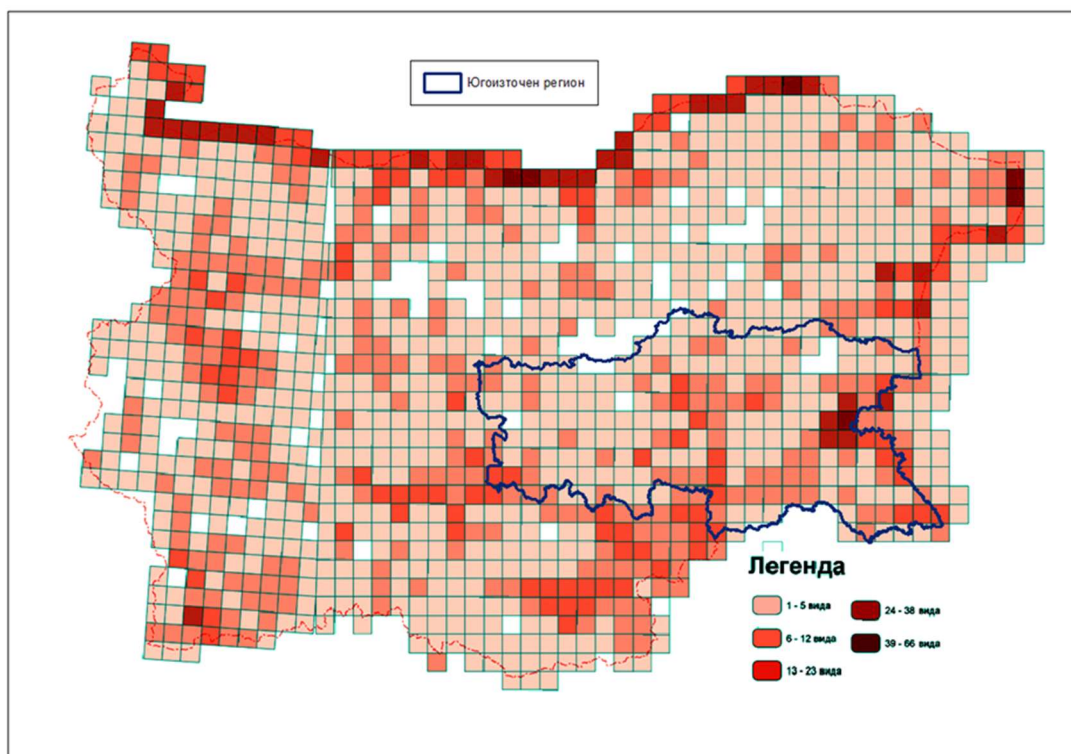
Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в границите на ЮИР по UTM 10 km гريد е между 1 и 4 вида растения и гъби.

Фигура 5. Разпространение на видовете растения и гъби от ЧКБ

Фауната на ЮИР е предимно с южен тип на разпространение, с изключение на северните части от Старозагорска, Сливенска и Бургаска област. В този район попадат 4 зоогеографски района: Тракийски, Старопланински, Черноморски и Странджански. Тук представителите на средиземноморския тип фауна са значително повече. Някои видове са установени единствено по Южното Черноморие – охлюви, стоножки, паякообразни, насекоми и птици. Повечето от тях са проникнали от Мала Азия. По-топлолюбивите животински видове са с ограничени ареали на разпространение. Характерни за този район са многото ендемити от надземната фауна. По Южното Черноморие са установени около 120 ендемични вида, главно охлюви, сухоземни мокрици, паяци и бръмбари.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в ЮИР по UTM 10 km грид е между 1 и 5 животински вида.

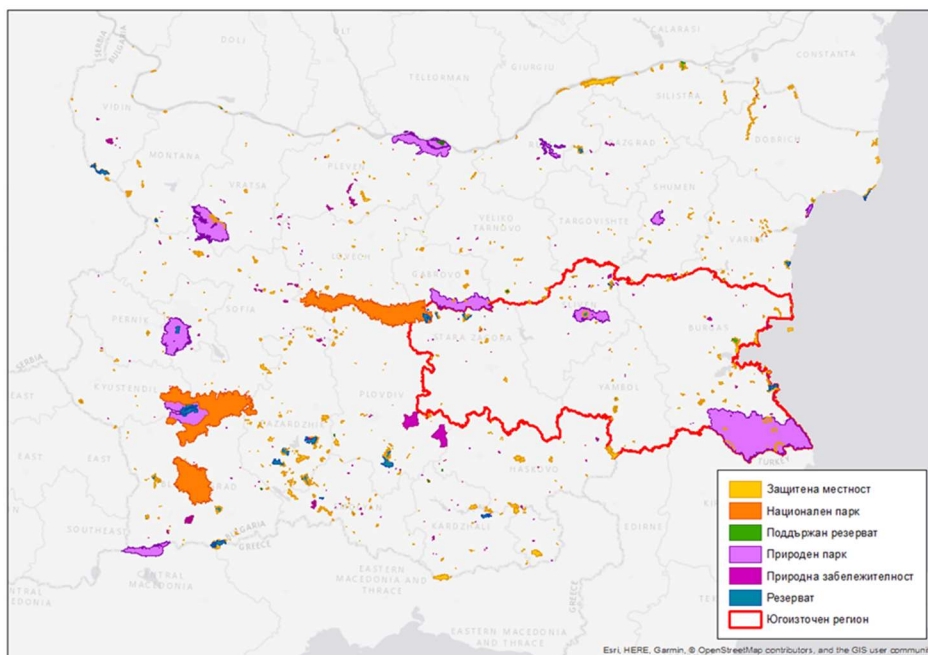

Фигура 6. Разпространение на видовете животни от ЧКБ

4.5.2 *Защитени територии*

По данни от регистъра на защитените територии в България, в териториалния обхват на ЮИР към декември 2020 г. попадат 213 защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ).

Сред тях са 16 резервата, 1 национален парк, 88 природни забележителности, 9 поддържани резервата, 3 природни парка и 96 защитени местности.

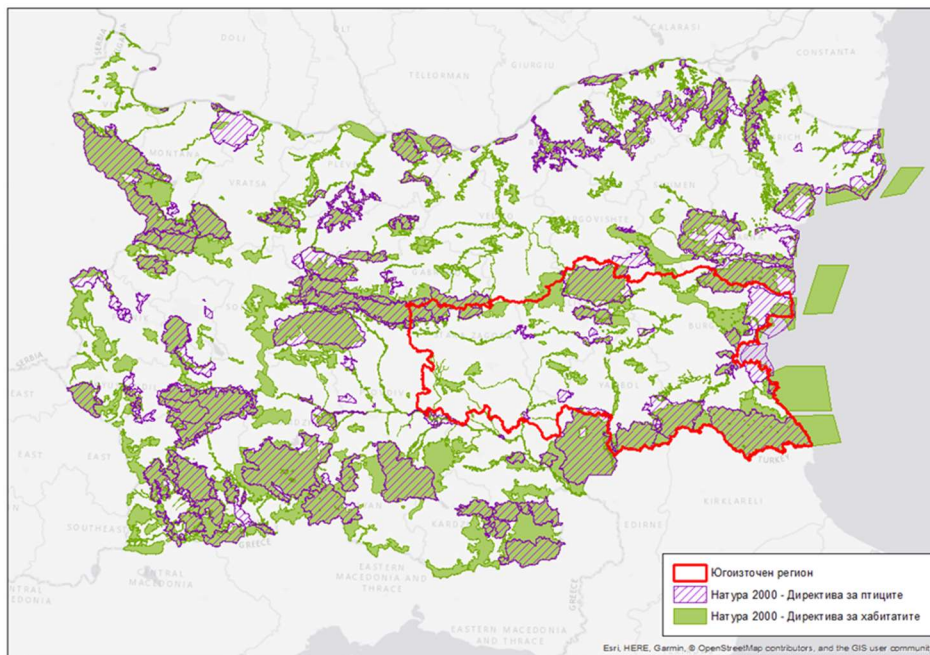
Фигура 7. Защитени територии по ЗЗТ

Повече информация относно защитените територии е представена в Раздел 6.2 от настоящия доклад (Ландшафти и територии с национален защитен статут).

4.5.3 Защитени зони

По данни от регистъра на защитените зони в България, в териториалния обхват на ЮИР към декември 2020 г. попадат изцяло или частично 86 защитени зони (ЗЗ) по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Сред тях са 26 защитени зони за опазване на дивите птици и 60 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Фигура 8. Защитени зони по ЗБР

Уязвимостта на защитените зони е свързана най-вече с антропогенните въздействия. Като основни заплахи се очертават неустойчивите селскостопански практики, урбанизацията и експанзията на инфраструктура, замърсяването на повърхностни води, в т.ч. от промишлени инсталации, транспорт, отпадъчни води и др., изменението на природните екосистеми, в т.ч. от предизвикани от човека промени на хидравличните условия, ВЕЦ, резервоари, сметища и др.

Повече информация за защитените зони е представена в Раздел 6.1 от настоящия доклад (Ландшафти и територии от интерес за Общността).

4.6 Културно-историческо наследство

Културно-историческото наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност. То притежава дълбока културна стратификация и е единство на култура и природа, материално и нематериално наследство.

Културно наследство са: наземни, подземни и подводни археологически обекти и резервати; исторически, архитектурни, етнографски обекти и комплекси; индустриално наследство; паркове и ландшафт; природни ценности на антропология, палеозоология, култивирани растения; изящни и приложни изкуства; документално, аудио-визуално наследство; устна традиция, език, книжовни и литературни ценности; обичаи, обреди, празненства, ритуали, вярвания; музика, песни, танци; народна медицина и занаяти; кулинарни и енологички традиции; народни игри и спортове.

Съхраняването и развитието на потенциала на културното наследство обхващат целия комплекс от дейности по опазване, реставриране, експониране и социализиране с цел превръщането му в стимулатор на пространственото развитие.

Интегрирането на културното наследство като катализатор на икономически растеж и качествена жизнена среда и приобщаването на националната културна идентичност в Европейското социокултурно пространство са фактори за устойчиво пространствено развитие и социално равновесие. В този смисъл културното наследство в неговото териториално развитие следва да се разглежда като елемент на интегрираното пространствено планиране.

Визията и пакетът от стратегически приоритети на ИТСП на Югоизточен регион от ниво 2 за периода 2021–2027 г. са формулирани и на основа на анализа на състоянието на културно-историческото наследство и съществуващите тенденции в културното развитие на петте области в региона.

Пространствените характеристики на Югоизточен регион, които формират неговия синтезиран профил, показват потенциала за опазване, експониране и развитие на културното наследство. Географското гранично разположение на региона, съхранените природни феномени, многопластовото културно наследство са възможности за развитие на туристическа и културна индустрия.

Регионът има исторически пространствени връзки със Западна Европа и Средиземноморието, наследство с културни следи от Праистория, Античност и Средновековие, Възраждане и Ново време, религиозни центрове и културни коридори на християнската култура, обекти по стратегическите римски пътища, свързващи Долни Дунав с Рим, Мизия с Тракия и Егейско море.

Материално недвижимо културно наследство

На територията на Югоизточен регион са регистрирани 4 270 недвижими културни ценности (НКЦ) на материалното недвижимо културно наследство, както следва:

- област Бургас с 1649 НКЦ;
- област Сливен с 1403 НКЦ
- област Стара Загора с 682 НКЦ;
- област Ямбол с 536 НКЦ;

с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути.

В списъка на световното културно наследство на територията на Югоизточен регион

попадат Старинен град Несебър (1983 г.) и Казанлъшката тракийска гробница (1979 г.).

Освен тези културни ценности в индикативната листа на Р. България за световни паметници на ЮНЕСКО са включени още следните обекти на материалното недвижимо културно наследство – Две неолитни жилища с напълно запазено вътрешно и битово обзавеждане и прибори (1984 г.) и Царският некропол на тракийския град Севтополис – сериен обект, разширение на Казанлъшката тракийска гробница (2016 г.).

Недвижимото културно наследство с национално значение на територията на Югоизточен регион включва:

Резервати

- Град Несебър – гр. Несебър област Бургас, Постановление на МС № 243 от 18.07.1956 г. за обявяване на гр. Несебър за музеен, туристически и курортен комплекс от национално и международно значение.
- Територията на старинния град се обявява за архитектурно-градоустройствен и археологически резерват. Старият град Несебър е включен в Листата на световното наследство на VII редовна сесия на Комитета за световно наследство – Флоренция, 5–6.12.1983 г.;
- Старинната част от гр. Котел – гр. Котел, област Сливен, Решение на КАБ от 28.05.1960 г. за обявяване на старинната част на гр. Котел за бранище (резерват) с архитектурно-музейно значение (квартали №№ 6,7,9.10.13 и 45 от плана на град Котел („Известия“ бр. 52 от 1960 г.);
- Село Жеравна – с. Жеравна, област Сливен, Решение на Държавния комитет по строителство и архитектура № 151/07.07.1964 г. за обявяване на с. Жеравна, Сливенски окръг за архитектурен резерват (ДВ бр. 65 от 1964 г.); ▪ Територията на тракийския и античния град Кабиле – с. Кабиле, област Ямбол, Решение на КИК обявяване на територията на тракийския и античния град Кабиле за археологически резерват (ДВ бр. 24 от 1969 г.);
- Старата част на град Созопол – гр. Созопол, област Бургас, Решение на Бюрото на МС № 320/07.09.1974 г. за обявяване на старата част на град Созопол за архитектурно-исторически резерват и туристически обект;
- Територията на античния и средновековния град „Августа Траяна-Верея“ в центъра на град Стара Загора – гр. Стара Загора, област Стара Загора, Разпореждане на Бюрото на МС № 94/27.09.1977 г. за обявяване на територията на античния и средновековния град „Августа Траяна-Верея“ в центъра на град Стара Загора за археологически резерват (ДВ бр. 82 от 1977 г.);
- Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“ – Шипка-Бузлуджа, област Стара Загора, Разпореждане на Бюрото на МС № 71/17.11.1978 г. за обявяване на Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“ за исторически и архитектурен

резерват (ДВ бр. 97/1978 г.). Постановление № 20681 на Министерство на земеделието и държавните имоти за оставяне за народен парк природно-историческите места „Св. Никола“ – Шипченско и „Бузлуджа“ Крънско – Казанлъшко (ДВ бр. 235/1936 г.). Разпореждане на МС от 05.10.1956 г. за обявяване на връх Столетов и околността му за парк-музей. Разпореждане на МС № 274/05.03.1959 г. за обявяване на местността, находяща се на югоизточния склон на вр. Бузлуджа, за национален парк „Бузлуджа“;

- Село Бръшлян – с. Бръшлян, област Бургас, община Малко Търново; Разпореждане на Бюрото на МС № 3/04.02.1982 г. за обявяване на с. Бръшлян, Бургаски окръг, за архитектурен и исторически резерват (ДВ бр. 13 от 1982 г.);
- Територията на античния и средновековния град „Деултум-Дебелт“ – с. Дебелт, област Бургас, Разпореждане на МС № 9/28.07.1988 г. за обявяване на територията

Недвижими културни ценности (НКЦ) с категория национално значение

Съгласно регистърът на НИНКН на територията на Югоизточен регион са регистрирани 254 НКЦ: област Бургас - 94 НКЦ, област Сливен – 63 НКЦ, област Стара Загора - 89 НКЦ, област Ямбол - 8 НКЦ.

Нематериално културно наследство

Нематериалното културно наследство включва „Нестинарството – послание от миналото: Панагирът на Св.Св. Константин и Елена в с. Българи“ и мартеницата, мултинационална кандидатура съвместно с Република Румъния, Република Молдова и Република Северна Македония.

В Югоизточен регион функционират 32 музея, от които 4 регионални: РИМ Бургас, РИМ Сливен, РИМ Ямбол, РИМ Ст. Загора, 1 национален – „Шипка-Бузлуджа“ и останалите двадесет и седем са общински музеи. Културното наследство в Югоизточен регион се отличава с пространствена дисперсност, темпорално многообразие, многопластово присъствие и концентрация на културни пластове на местата, където последователно са създавани селища от различни епохи. Това благоприятства за формирането на ареали, наситени с културни ценности.

През територията на Югоизточен регион преминават Културният коридор „Виа Понтика“ (Via Pontica), Източният трансбалкански културен маршрут, Виа Диагоналис (Via Diagonalis/Via Militaris) и Европейските пътища на еврейското наследство. Югоизточен регион частично попада в Европейския регион на страните от Черноморския басейн.

4.7 Материални активи

Материалните активи са компонент на антропогенната среда, който силно ще бъде засегнат от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион. Реализирането на специфичните цели се очаква да доведе до въздействие и директно или

косвено да повлияе следните видове инфраструктура:

- Сграден фонд, в т. ч. обществен и жилищен такъв;
- Пешеходна и велосипедна инфраструктура и инфраструктура за хора с увреждания;
- Паркове и детски площадки;
- Пътна инфраструктура;
- Улично осветление;
- Инфраструктура на съществуващите индустриални зони;
- Комунална инфраструктура;
- Спортна инфраструктура;
- Културна инфраструктура;
- Образователна инфраструктура;
- Здравна инфраструктура;
- Социална инфраструктура;
- Инфраструктура за обществен транспорт;

Образователна инфраструктура

Предучилищно образование

Структурите на предучилищното образование са добре развити по цялата територия на ЮИР. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е сравнително добра. През учебната 2018/2019 година в региона функционират 267 самостоятелни детски градини с директор.

Общообразователни и специални училища

В ЮИР през учебната 2018/2019 година учебни занятия се водят в 309 общообразователни и специални училища. В сравнение с 2011 г. училищата намаляват с 20 поради закриване или преобразуване.

Професионално образование и обучение

Професионалното образование и обучение през учебната 2018/2019 година се осъществява в 61 училища, а общият брой на учащите в тях е 22 592 ученика. В сравнение с учебната 2011/2012 година професионалните училища намаляват с 3.

Средищни и защитени училища и детски градини

Към момента в ЮИР има 153 средищни детски градини и средищни училища и 10 защитени детски градини и 21 защитени училища.

Висше образование

В ЮИР са разположени 3 университета: Бургаски свободен университет, Университет „Професор Асен Златаров“ в гр. Бургас и Тракийски университет в гр. Стара Загора. В градовете Сливен и Ямбол има филиали на Технически университет – София и на Тракийски университет.

Здравна инфраструктура

През 2018 г. инфраструктура на *болничната помощ* в ЮИР включва 46 болнични заведения с 6 805 легла, което представлява 13,3 % от болничните заведения и 12,8 % от болничните легла в страната.

На ниво област основната част от болничните заведения е концентрирана в 2 области: Бургас и Стара Загора, където по последни данни на НСИ към 31.12.2018 г. е концентрирано 72,38 % от населението на ЮИР. В двете области болничните заведения са 34, което представлява 73,9 % от общия брой на болничните заведения на територията на региона.

Осигуреността на населението в Югоизточния регион с болнични легла в края на 2018 г. е 659 на 100 000 души от населението, при 565 през 2011 г. На ниво област Югоизточен регион е с големи междуобластни различия. Разликата между област Ямбол (345 болнични легла на 100 000 души) и област Стара Загора (765 болнични легла на 100 000 души) е 420 пункта.

Към 31.12.2018 г. заведенията за *извънболнична помощ* в региона са 270 с 234 легла за краткосрочно наблюдение и престой.

Към *други лечебни и здравни заведения* се отнасят центрите за спешна медицинска помощ, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца, хосписите, националните центрове без легла, диализните центрове, както и центрите за трансфузионна хематология. В края на 2018 г. в Югоизточен регион тези заведения са 21 с 525 легла.

Подробна информация за здравната инфраструктура е дадена в точка 4.8

Социална инфраструктура

На територията на Северозападен регион е наличен и се предлага широк набор от социални услуги, в т. ч. домове за възрастни хора, дневни центрове, центрове за настаняване от семеен тип и редица други. Този вид услуги са особено важен акцент в социално-икономическото развитие на региона. Предвидено е развитието на част от предлаганите услуги предвид застаряването на населението, неговия здравен статус, както и други социални фактори.

Културна инфраструктура

На територията на Югоизточен регион са регистрирани 4 270 недвижими културни ценности (НКЦ) на материалното недвижимо културно наследство (област Бургас – 1

649 НКЦ, област Сливен – 1 403 НКЦ, област Стара Загора – 682 НКЦ, област Ямбол – 536 НКЦ) с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути.

Подробна информация за Културното наследство в региона е дадена в точка 4.6

Транспортна инфраструктура

Пътна инфраструктура

Основните пътни направления на TEN-T мрежата се формират от пътищата с международно и национално значение – автомагистрала и първи клас.

През територията на Югоизточния регион (ЮИР) преминава един от основните коридори на TEN-T мрежата – „Ориент/Източно–Средиземноморски“, както и други направления от основната и широкообхватната TEN-T мрежа.

Изградени са и функционират автомагистралите, формиращи двата клона на коридора „Ориент/Източно–Средиземноморски“:

- А1 – автомагистрала „Тракия“ – София–Пловдив–Бургас с обща дължина 360 km. Магистралата е напълно изградена и е част от коридора на основната TEN-T мрежа – „Ориент/Източно–Средиземноморски“ Това е главната пътна артерия в страната като основна връзка на ЮИР с вътрешността на страната и Столицата.
- А4 – автомагистрала „Марица“ – пв „Оризovo“ (АМ Тракия)–Хасково–Капитан Андреево с дължина 117 km. Магистралата е напълно изградена и е част от коридора на основната TEN-T мрежа– „Ориент/Източно–Средиземноморски“. Това е другата важна пътна артерия в страната, провеждаща транзитните транспортни потоци от Европа към Р. Турция и осигуряваща връзка между съседните Южен централен и Югоизточен региони.
- А5 – автомагистрала „Черно море“ – Варна–Слънчев бряг–Бургас, с планирана дължина 108 km, от която са изградени само 10 km. Автомагистралата е част от широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната и все още не е изградена на територията на Югоизточен регион.

Пътищата от първи клас допълват функциите на автомагистралите за интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни, провеждат предимно транзитни транспортни потоци и в преобладаващата си част формират направленията на TEN-T мрежата (основна и разширена) на територията на страната.

Югоизточният регион се обслужва и от следните първокласни пътища, свързващи го със съседните региони и/или държави:

- Първокласен път I-5 Русе–Бяла–Велико Търново–Стара Загора–Хасково–Кърджали–граница Гърция (Е-85) в участъка до Хасково (пресичането с АМ „Марица“) е част от основната ТЕН-Т мрежа на територията на страната, а на юг от Хасково – от разширената ТЕН-Т мрежа. Пътят провежда транзитните потоци между Р. Румъния и Р. Турция/Р. Гърция, обслужвайки предимно най-западната територия на ЮИР.
- Първокласен път I-6 граница Македония–Гюешево–Кюстендил–Радомир–София–Карлово–Казанлък–Бургас в основната си част обслужва т.нар. „подбалканска линия“ и само в участъка граница Македония–Гюешево–Кюстендил (АМ „Струма“) е включен в основната ТЕН-Т мрежа като връзка между столиците Скопие и София. Той осигурява връзка между столиците София и Скопие и обслужва подбалканската линия като връзка между Столицата и Черно море.
- Първокласен път I-7 граница Румъния/ГКПП „Силистра“–Шумен–Ямбол–Елхово–ГКПП „Лесово-Хамзъбейли“/граница Турция не попада в обхвата на ТЕН-Т мрежата, но е важно направление, обслужващо източната част на страната и провеждащо транзитните потоци между Р. Румъния и Р. Турция.
- Първокласен път I-9 граница Румъния–Дуранкулак–Варна–Бургас–Малко Търново–граница Турция (Е-87) е включен в разширената ТЕН-Т мрежа на територията на страната в частта си граница Румъния–Варна–Бургас. Обслужва туристическия поток по Черноморското крайбрежие, но на юг от Бургас провежда главно транзитен трафик за/от Р. Турция.

Вътрешнорегионалните връзки се обслужват от второкласните и третокласни пътища в региона:

- Второкласен път II-53 (Полски Тръмбеш–В. Търново) Поликраище–Горна Оряховица–оп Лясковец–Елена–Стара река–Бяла–оп Сливен–оп Ямбол–Калчево–Средец е междурегионален път, свързващ Северна с Южна България през прохода „Вратник“.
- Второкласен път II-55 оп Дебелец–Килифарево–Гурково–Долно Паничерево–Нова Загора–Млекарево–Радецки–ТЕЦ II–Полски Градец–Мъдрец–Младиново–Свиленград е междурегионален път, свързващ Северна с Южна България чак до границата с Р. Турция.
- Второкласен път II-56 оп Шипка–Павел баня–Брезово–Раковски–Калековец–пв „Пловдив изток“–пв „Рогош“ пк Асеновград свързва областите Стара Загора и Пловдив.
- Второкласен път II-57 оп Стара Загора–Могила–Сърнево–оп Раднево–Пет могили–Новоселец е вътрешнорегионален път между Стара Загора и Сливен.
- Второкласен път II-66 оп Сливен–Нова Загора–оп Стара Загора–оп Чирпан–

Поповица обслужва предимно Югоизточен регион, свързвайки го с Южния централен регион.

- Второкласен път II-73 оп Шумен–Радко Димитриево–Смядово–Веселиново–Лозарево (Карнобат–Бургас) е междурегионална връзка през Ришкия проход между Североизточен и Югоизточен регион, обслужваща северната част на област Бургас.
- Второкласен път II-76 (оп Елхово–пк Лесово)–Княжево–Тополовград–Българска поляна–Богомил–Харманли е връзка между областите Ямбол и Хасково от съседните Южен централен и Югоизточен региони.
- Второкласен път II-79 оп Елхово–Болярново–Средец–кв. Меден рудник–(Бургас–Маринка) е вътрешнорегионален път, обслужващ южната част на региона.
- Второкласен път II-99 (Бургас–Маринка)–Созопол–Приморско–Царево–Малко Търново (оп Малко Търново–граница Турция) обслужва крайбрежието и е презгранична връзка с Р. Турция.

Към 31.12.2018 г. общата дължина на Републиканската пътна мрежа в Югоизточен регион е 3 307 km и представлява 16,6 % от РПМ в страната.

Железопътна мрежа

Към 31.12.2018 г. на територията на Югоизточния регион функционират 625 km железопътни линии, от които 180 km са удвоени, а 558 km са електрифицирани.

- жп линия 3 Илиянци–Карлово–Тулово–Дъбово–Зимница и Карнобат–Комунари–Синдел разпределителна–Варна фериботна–Разделна обслужва най-северната част на Югоизточния регион, свързвайки го с вътрешността на страната. В участъка Карнобат–Варна линията е включена в широкообхватната ТЕН-Т мрежа на територията на страната и свързва ЮИР със Североизточния регион.
- жп линия 4 Русе (граница с Р. Румъния)–Горна Оряховица–Дъбово и Тулово–Стара Загора и Михайлово–Димитровград–Подкова е включена в основната ТЕН-Т мрежа на територията на страната (без участъка Димитровград–Подкова), като участъкът Русе–Горна Оряховица е част от жп направление, свързващо столиците София и Букурещ. Жп линията свързва Северна с Южна България и провежда транзитните потоци между Р. Румъния и Р. Турция.
- жп линия 8 Пловдив–Филипово–Скуtare и Пловдив–Разпределителна изток–Стара Загора–Зимница–Карнобат–Бургас формира част от коридора на основната ТЕН-Т мрежа „Ориент/Източно–Средиземноморски“ с участъка Пловдив–Разпределителна изток–Бургас. Това е основната жп линия, обслужваща Югоизточен регион, свързвайки го с Южния централен регион и столицата София.

На територията на ЮИР са изградени и няколко железопътни отклонения от главна линия 8:

- жп линията „Нова Загора–Раднево–Симеоновград“ свързва жп линия 3 и жп линия 8 и се явява част от трасето на товарен коридор за конкурентоспособни товарни превози „Ориент/Източно–Средиземноморски“;
- жп линията „Ямбол–Елхово“ все още не е демонтирана, но вече е закрыта за пътническо и товарно движение;
- жп линията „Бургас–Поморие“ е частично демонтирана и обслужва само Бургаските солници.

Югоизточният регион се обслужва от 55 броя гари и 46 спирки, като разпределението им по области не кореспондира пряко с гъстотата на жп мрежата. Общините без достъп до жп транспорт (без гари и/или спирки) в ЮИР са 11 броя: Средец, Малко Търново, Царево, Несебър, Поморие, Созопол, Приморско (област Бургас); Котел (област Сливен); Опан (област Ст. Загора); Болярово и Елхово (област Ямбол).

Воден транспорт

Пристанище Бургас – за обществен транспорт с национално значение. Пристанището е единственото морско пристанище в страната, включено в основната TEN-T мрежа, което има връзка с АМ „Тракия“ и жп линия 8, формиращи едно от направленията на основната TEN-T мрежа.

В терминал „Изток“ на пристанището се обработват предимно генерални товари – метали, дървесина, хартия, храни, скрап, машини и др. Тук са разположени общо 14 кейови места с обща дължина на кейовете от 965 m. Откритата складова площ на терминал „Изток“ е 50 000 m², а закритата – 44 500 m². Пътническият терминал има 2 700 m² застроена площ и може да поема около 100 хил. пасажери годишно.

В терминал „Запад“ се обработват метали, зърно, скрап, насипни товари и други. На терминала действат контейнерен и ро–ро терминали, както и най-големият хладилен склад в България. Корабните места са общо 6 на брой с обща дължина 890 m. Откритата складова площ на термина е 191 000 m², закритата – 21 000 m², от които 7 000 m² са хладилна складова площ.

Терминал „Росенец“ е за обработка (товарене, разтоварване и съхраняване) на опасни наливни товари (нефт, нефтопродукти и други наливни товари) от клас 3.

Пристанище Несебър е част от пристанищен комплекс Бургас – пътническо пристанище с целогодишна навигация. Пристанището е с модерна морска гара и обслужва международното и крайбрежното пътническо корабоплаване.

Пристанище Царево – за пътнически услуги; приставане и домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлечения;

Пристанище Ахтопол – за пътнически услуги; швартоване; домуване, обслужване и престой на рибарски кораби;

Пристанище Поморие – обслужване на пътници, швартоване; снабдяване на плавателните съдове с вода, електрическа енергия и комуникации; приемане и обработване на отпадъци – резултат от корабоплавателната дейност.

Допълнително водният транспорт в Югоизточен регион се обслужва от осем яхтени пристанища в Созопол, Несебър, „Дюни“ и Китен и осем рибарски пристанища.

Въздушен транспорт

Летище Бургас е включено в широкообхватната TEN-T мрежа. Летището разполага с два пътнически терминала, но оперира само Терминал 2, чиито годишен капацитет е 2 700 000 пътника.

Интермодални терминали

Развитието на интермодалните превози е приоритет на националната транспортна политика в непосредствен и дългосрочен план. В ЮИР функционират интермодални терминали, изградени от частни фирми:

- ИМТ „Стара Загора“ – част от жп линия 4 Русе (граница с Р. Румъния)–Горна Оряховица–Дъбово–Тулово–Стара Загора–Михайлово–Димитровград, включена в основната TEN-T мрежа на територията на страната. Терминалът е в експлоатация, собственост на частна фирма „Metalimpex“ Ltd.
- ИМТ „Бургас–Долно Езерово“ – част от жп линия 8 Пловдив–Филипово–Бургас, включена в основната TEN-T мрежа на територията на страната. Терминалът е в експлоатация, собственост на „Деспред“ АД.

Енергийна инфраструктура

Електропреносна мрежа

Територията на Югоизточния регион е наситена с електроенергийна инфраструктура от най-висок клас поради наличието на трите топлоелектрически централи от комплекса „Марица изток“, чиято произведена електроенергия се транзитира от преносната мрежа на страната.

- ТЕЦ „Марица изток 1“ е разположена в землището на с. Гълъбово, община Гълъбово, област Стара Загора.
- ТЕЦ „Марица изток 2“ се намира в с. Ковачево, община Раднево, област Стара Загора.
- ТЕЦ „Марица изток 3“ е разположена в землището на с. Медникарово, община Гълъбово, област Стара Загора, и от нея има изградени два електропровода – междусистемни връзки с Р. Турция
- Подстанция „Бургас“ 400/110 kV е изградена в землището на с. Българово,

община Бургас, и осъществява връзка на 400 kV както с комплекса „Марица изток“, така и с п/ст „Варна“ от Североизточния регион.

- П/ст „Карнобат“ 220/110 kV се намира в град Карнобат, област Бургас.
- П/ст „Твърдица“ 220/110 kV се намира в град Твърдица, област Сливен.
- П/ст „Стара Загора“ 220/110 kV е на територията на град Стара Загора.
- П/ст „Чудомир“ е в град Казанлък, област Стара Загора.

Общата дължина на електропроводите 400 kV на територията на Югоизточен регион е 281,2 km, а на 220 kV – 509,4 km.

По-пряко отношение към електрозахранването на общините и населените места в региона има мрежата електропроводи 110 kV и нейната пространствена организация. Поради по-големите товари, в по-големите градове са изградени повече от една подстанции. Изключение правят по-малките общини, където не е доказана необходимост от изграждане на подстанция и населените места се захранват от съседна подстанция.

Наличието на районна подстанция 110/20 kV на територията на дадена община повишава качеството и сигурността на електрозахранването и позволява по-големи възможности за икономическо развитие.

На територията на ЮИР са изградени 49 броя подстанции 110/20 kV, захранващи населените места в 27 от общо 33 броя общини. Общините без подстанции 110/20 kV са с по-ограничени възможности за икономическо развитие, като на територията на ЮИР това са Братя Даскалови, Гурково, Николаево и Опан (област Ст. Загора); Болярово (област Ямбол); Руен (област Бургас).

Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

В ЮИР се усвоява предимно слънчевата енергия, като изградените на територията му мощности са най-много в страната и представляват 36,7 % от всички фотоволтаични централи. Водещи са областите Ямбол и Стара Загора, но във всяка община от ЮИР функционират една или повече фотоволтаични централи.

На територията на община Казанлък са изградени ФЕЦ „Казанлък“ (50 MW) и ФЕЦ „Черганово“ (25 MW), а също и „Ветроком“ (75 MW) на вятърна енергия. И трите централи са включени към мрежата 110 kV. ВЕЦ „Жребчево“ (14 MW) е на територията на община Нова Загора и също е включена към мрежата 110 kV.

Газопреносна инфраструктура

През територията на ЮИР преминава газопреносната мрежа за транзитен пренос, както и южният клон на националната газопреносна мрежа. Отклонения от националната газопроводна мрежа захранват областните градове Бургас, Стара Загора, Сливен и Ямбол и други по-големи градове на територията на региона. Югоизточният регион е на второ място в страната (след Североизточния регион) с висок относителен дял (40 %) на общини, осигурени с газоснабдяване. Най-много са газифицираните общини в област

Стара Загора, но относително най-много са в област Сливен (3 от общо 4 общини). В областите Бургас и Ямбол възможността за газификация на общините е по-ограничена.

Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Югоизточният регион, заедно със Североизточния, имат най-висока степен на водоснабденост в страната и всички области в региона са добре водоснабдени.

В област Стара Загора 16 населени места са без централизирано водоснабдяване, но в тях живее едва 0,13 % от населението. В община Опан 11,5 % от населението, живеещо в 3 от населените места, е неводоснабдено, а в община Мъглиж без водоснабдяване са 7 населени места, но с 1,1 % население. В община Средец (област Бургас) не са водоснабдени 6 населени места с 0,65 % от населението. В област Сливен 12 населени места са с режим на водоснабдяване, като най-сериозен е проблемът в община Котел, в която 8 населени места, с почти половината от населението в общината, са на режим. И в община Сливен има 4 населени места на режим, но в тях живее едва 4 % от населението. В област Ямбол най-уязвима е община Тунджа, където 7,4 % от населението (2 населени места) е на режим, а в област Стара Загора това е община Павел баня с 5,4 % население с режим.

Остарялата, амортизирана и често аварираща водопроводна мрежа е причина не само за влошаване параметрите на водните услуги (непрекъснатост на водоподаването и качество на питейната вода), но преди всичко за огромните загуби на вода, по който показател България е първенец в Европа.

Канализация

Наблюдават се големи вътрешнорегионални различия в относителния дял на населението, обслужвано от канализационна мрежа. Най-развита е канализационната мрежа в област Бургас с почти 80 % обхванато население, което е обяснимо предвид крайморското ѝ разположение. Областта с най-ограничено развита канализационна мрежа в региона е Сливен с 65,2 % обхванато население, докато в област Ямбол пречистване практически липсва.

Индустриални и бизнес зони

В ЮИР има развитие единствено „Индустриален и логистичен парк Бургас“, като в последната икономическа зона НКИЗ е собственик на 51 % от капитала, а община Бургас на останалите 49 %.

4.8 Население, човешко здраве

4.8.1 Демографска характеристика на региона

Брой и възрастова структура на населението

По данни на НСИ към 31.12.2018 г. населението на региона е 1 032 079 души, което представлява 14,7 % от населението на България. В сравнение с края на 2011 г. населението на региона намалява с 40 771 души, или с 3,8 % (средногодишен темп на намаление 0,5 %). С големи темпове е намалението на населението в област Ямбол - 8,6 %, докато в област Бургас е 1,1 %. По региони само Югозападният и Североизточният регион имат по-малко намаление.

Таблица 5 - Население по региони към 31.12.2011 г. и 2018 г.

Регион/Област	Население към		Прираст	
	2011	2018	брой	%
<i>Общо за страната</i>	7 327 224	7 000 039	-327 185	-4,5
Югоизточен	1 072 850	1 032 079	-40 771	-3,8
Бургас	414 947	410 331	-4 616	-1,1
Сливен	196 712	186 495	-10 217	-5,2
Стара Загора	331 135	316 356	-14 779	-4,5
Ямбол	130 056	118 897	-11 159	-8,6
<i>Северозападен</i>	<i>836 601</i>	<i>742 304</i>	<i>-94 297</i>	<i>-11,3</i>
<i>Северен централен</i>	<i>853 468</i>	<i>784 168</i>	<i>-69 300</i>	<i>-8,1</i>
<i>Югоизточен</i>	<i>961 965</i>	<i>929 035</i>	<i>-32 930</i>	<i>-3,4</i>
<i>Югозападен</i>	<i>2 131 233</i>	<i>2 102 205</i>	<i>-29 028</i>	<i>-1,4</i>

Гъстота на населението

Териториалните диспропорции могат да бъдат идентифицирани чрез показателя гъстота на населението. Гъстотата на населението в Югоизточния регион в края на 2018 г. е 52,7 д/км² и е по-малка от средна за страната (63,4 д/км²). Тя се влияе от механичното и естественото движение на населението, както и от процеса на урбанизация.

Таблица 6 - Характеристика на областите в ЮИР

Регион/области	м. ед.	България	ЮИР	Бургас	Сливен	Стара Загора	Ямбол	% на ЮИР от РБ
Територия	km ²	110 994	19 664	7 643	3 535	5 129	3 355	17,72
Население	брой	7 000 039	1 032 179	410 331	186 495	316 456	118 897	14,75
Общини	брой	265	33	13	4	11	5	12,45
Населени места	брой	5 256	675	250	110	206	109	12,84
Градове	брой	257	41	20	6	11	4	16,02
Равнище на урбанизация	%	73,5	71,67	76,42	65,91	72,41	70,75	97,50

Данните за гъстотата на населението показват неравномерно разпределение на населението по територията на региона. По области гъстотата на населението е в широк диапазон от 35,4 д/км² в област Ямбол до 61,7 д/км² в област Стара Загора. Междуобщинските различия в региона са високи, като гъстотата на населението варира от 4,5 д/км² в община Малко Търново до 751,8 д/км² в община Ямбол. В 9 общини, разположени в областите Бургас (3), Стара Загора (3) и Ямбол (3), гъстотата на населението е под 20,0 д/км². Съставните селищата на тези общини са изложени от риск на обезлюдяване. Причината за тези значителни различия е наличието както на слабо

населени общини и области, така и на центрове, в които е концентрирано огромен брой население

На територията на ЮИР има общо 675 населени места, от които 41 градове. **Степента на урбанизация** (градското население) е 71,7 %, под средната за страната. Големите градове (над 100 000 ж.) в ЮИР са два: Бургас - 202 434 д. и Стара Загора - 135 715 души, средните градове (между 30 000 и 100 000 ж.) са Сливен - 86 275 д., Ямбол - 68 074 д. и Казанлък - 45 020 д. Градовете Нова Загора (20 681 д.) и Айтос (19 327 д.) допълват и балансираят средните градове и областните центрове

Темп на намаление на населението

По остротата на процесите на демографски спад областите в Югоизточен регион показват чувствителни различия. Общините Стара Загора и Бургас имат по-добри показатели за естествен и механичен прираст спрямо средните за страната и региона, като в тях средногодишният темп на демографско намаление през 2011 г. и 2017 г. е 0,15 % и 0,19 %. За община Сливен този показател е 0,53 %. С най-неблагоприятни демографски показатели са всички общини на област Ямбол.

Продължава процесът на застаряване на населението в региона, който е характерен и за другите региони в страната, но в Югоизточния регион е с по-благоприятни стойности от средните за страната, като само Югозападният и Североизточният региони са с по-благоприятни стойности. В края на 2018 г. лицата на 65 и повече навършени години са 216 145, или 20,9 % от населението на региона. В сравнение с 2011 г. дялът на населението

Възрастова структура на населението

По области дялът на лицата на 65 и повече навършени години е най-нисък в областите Бургас (19,5 %) и Сливен (19,8 %). В област Стара Загора (22,3 %) и Ямбол (24,1 %) дялът е над средния за страната (21,3 %). В общински аспект дялът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в общините Опан (45,1 %), Тунджа (34,4 %), Малко Търново (34,2 %) и Болярово (32,9 %). В 13 общини този дял е по-благоприятен от средния за страната, като в тях е и община Бургас (18,5 %). Само в 5 общини възрастовата структура е силно деформирана и не може да осигури нито възпроизводството на населението, нито възпроизводството на трудовия потенциал.

Към 31.12.2018 г. децата до 15 години в региона са 163 749, или 15,9 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял се увеличава с 2,8 процентни пункта (4 511 д.). По региони относителният дял на населението до 15 години е най-висок в Югоизточен регион (15,9 %), а след него е Югоизточен регион (14,7 %).

Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в област Сливен (18,5 %), а най-нисък в областите Стара Загора и Ямбол - с по 15,0 %. Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в общините Николаево - 26,3 %, Твърдица - 22,7 %, Гурково - 20,3 %, Стралджа - 19,0 % и Сливен - 18,3 % от населението на общината. Общо в 10 общини този дял е под общия за страната, като най-нисък е в общините Опан

- 8,2 %, Малко Търново - 12,0 % и Приморско - 12,1 %.

Населението до 14-годишна възраст ще намалява, което ще доведе до намаляване броя на учениците в сферата на образованието, ще наложи реструктуриране на съществуващата материална база. Намаляването и застаряването на населението в трудоспособна възраст ще наложи промени във формите на обучение, за да отговорят по-адекватно на потребностите на динамично променящите се пазари на труда.

Към 31.12.2018 г. населението във възрастовата група 15-64 години в региона е 652 185 души, или 63,2 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял намалява с 3,7 процентни пункта. По региони относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в Югозападен регион - 66,6 %. С най-неблагоприятни стойности е Северозападен регион (60,3 %), следван от Северен централен и Югоизточен региони с по 63,2 %. На ниво област само област Бургас със стойности от 64,9 % е с по-добри показатели от средните за страната (64,3 %). В другите 3 области относителният дял е 63,8 %, или малко под средния дял за страната. Относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в общините Руен - 67,0 %, Бургас - 65,9 %, Несебър - 65,5 % и Поморие - 65,3 % от населението на общината. В 24 общини този дял е под общия за страната, като най-нисък е в общините Братя Даскалови - 54,6 %, Малко Търново - 53,7 %, Тунджа - 53,0 % и Опан - 46,7 %.

В областните центрове населението ще бъде с дял над 50 % от това на региона, което ще се дължи основно на град Бургас. Дисбалансът в териториалното разпределение на населението ще продължава и това ще създава затруднения в бъдещото социално-икономическо и пространствено планиране и развитие на региона.

За влошаването на възрастовата структура в региона съществено допринасят мащабните емиграционни процеси към големите икономически центрове и чужбина предимно сред младите възрастови групи. Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) обуславя ускоряването на процеса на остаряване

Към 31.12.2018 г. **общият коефициент на възрастова зависимост** в региона е 58,2 %, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. За сравнение, през 2011 г. и 2017 г. този коефициент е бил съответно 49,4 % и 57,0 %. Коефициентът на възрастова зависимост е с най-благоприятни показатели в Югозападен регион - 50,6 %, докато в Югоизточен регион е 58,2 %. В област Бургас (54,2 %) този показател е под средния за страната. В другите 3 области на региона този показател е над средния за страната (55,5 %), като най-неблагоприятно е съотношението в област Ямбол (64,3 %). По общини най-благоприятно е съотношението в 9 общини, където коефициентът е по-добър от средния за страната. В тази група попадат и големите общини Бургас - 51,7 %, Стара Загора - 53,7 % и Ямбол - 55,1 %. В останалите 24 общини този показател е над средния за страната, като най-неблагоприятно е това съотношение в общините Опан (114,3 %) и Тунджа (88,7 %).

Териториално разпределение на населението

Определя се от естественото движение на населението (раждания и умираания), както и от вътрешната и външната миграция, както и промените в административно-териториалното деление на страната (сливане на населени места, преминаване на населени места от една община към друга).

Към 31.12.2018 г. в градовете на ЮИР живеят 749 727 души, или 72,6 %, а в селата - 282 352 души, или 27,4 % от населението на региона. Към края на 2018 г. населените места в Югоизточния регион са 675, от които 41 са градове и 634 - села.

Населените места без население са само 6. Те са разположени в областите Стара Загора и Бургас - съответно 4 и 2. Общият брой на селата с население до 10 жители е 15, а населените места с население от 11 до 50 души са 61, или в 11,2 % от населените места, живеят от 1 до 50 души включително.

С население над 50 хил. души са 2 града, в които живеят 15,1 % от населението на региона. В град Бургас с население над 100 хил. души живее 32,5 % от населението на региона. Най-голяма е групата на населените места с население между 101 и 500 души - 42,5 %, където живее 7,4 % от населението на региона.

Таблица 7 - Населени места в Югоизточен регион според броя на населението им към 31.12.2018 г.

Размер на населеното място според броя на населението	Населени места		Население	
	Брой	%	Брой	%
Общо	675	100,0	1 032 079	100,0
Без население	6	0,9	0	0,0
1-10	15	2,2	94	0,0
11-50	61	9,0	1 848	0,2
51-100	73	10,8	5 466	0,5
101-500	287	42,5	76 598	7,4
501-1 000	110	16,3	75 884	7,4
1 001-10 000	111	16,4	224 973	21,8
10 001-50 000	8	1,2	154 718	15,0
50 001-100 000	2	0,3	154 349	15,0
100 000 и повече	2	0,3	338 149	32,8

Най-малка по население е област Ямбол, в която живеят 118 897 души, или 11,5 % от населението на региона, а най-голяма е област Бургас с 410 331 души (39,8 %). В останалите 2 области населението е общо 502 851 души, или 48,7 % от населението на региона. Населението във всички области намалява през 2018 г. спрямо 2011 г., като най-голямо е намалението за областите Ямбол - с 8,6 % и Сливен - с 5,2 %.

Неравномерно е разпределението на населението и по общини. В 5 общини с население под 6 000 души живеят едва 1,8 % от населението на региона. Критично малкият брой на населението в една община поставя под въпрос самостоятелното и съществуване. В същото време в 1 община с население над 100 хил. души живее 46,9 % от населението на региона. Най-голяма по население е община Бургас (208 915 д.), следвана от общините

Стара Загора (156 568 д.) и Сливен (118 972 д.). Най-малката община е Опан - 2 894 души, следвана от общините Малко Търново (3 208 д.) и Болярово (3 562 д.).

За периода 2011-2018 г. само 4 общини увеличават населението си, като те са разположени главно па Черноморското крайбрежие - Несебър - 4 734 души (20,5 %), Созопол - 348 души (2,7 %), Приморско - 42 души (0,7 %) и Николаево, разположена в област Стара Загора - 96 души (2,2 %). Със значително намаление на населението са големите общини Сливен - 5 724 души (-4,6 %), Ямбол - 5 194 души (-7,1 %), Казанлък - 3 862 души (-5,4 %), Бургас - 3 117 души (-1,5 %), Нова Загора - 2 968 души (-7,6 %) и Стара Загора - 2 651 души (-1,7 %).

Демографското състояние в градовете показва същата тенденция към намаляване на населението, каквато се наблюдава при общините. Това означава, че е изчерпан демографският потенциал на селата, които до неотдавна бяха източник за миграция към градовете. В периода 2011-2018 г. нараства населението на 8 града, които са разположени основно на Черноморското крайбрежие: Бургас с 2 950 д. (1,5 %), Несебър с 2 552 д. (24,2 %), Свети Влас с 865 д. (29,8 %), Обзор с 212 д. (9,8 %), Поморие със 130 д. (1,0 %), Созопол с 57 д. (1,3 %), Черноморец с 32 д. (1,6 %) и гр. Николаево с 89 д. (3,3 %). Значително през този период намалява населението на градовете Ямбол - 5 194 д. (-7,1 %), Сливен - 4 767 д. (-5,2 %), Казанлък - 1 970 д. (-4,2 %), Стара Загора - 1 701 д. (-1,2 %) и Нова Загора - 1 519 д. (-6,8 %).

Намаляването на населението в региона е съпроводено и с друго негативно явление - миграция на населението към големите икономически центрове в страната и чужбина.

В областните центрове живее 47,7 % от населението на региона, а неравномерното разпределение става проблем и за ефективното усвояване на ресурсите в една голяма част от територията на региона, която на практика се обезлюдява.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Раждаемост

През 2018 г. в страната са регистрирани 62 576 родени деца, като от тях 62 197 (99,4%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 1 758.

В Таблица 8 по-долу е дадена подробна информация за ражданията за 2018 год. в областите, попадащи в границите на Югоизточен регион.

Таблица 8 - Раждаемост по области в Югоизточен регион – 2018 г

	Раждания (брой)			Коефициент на раждаемост (%) – 2018		
	Общо	Живородени	Мъртвородени	Общо	В градове	В села
За страната	62576	62197	379	8.9	9.1	8.3

ЮИР	10170	10094	76	9.7	9.5	10.3
Бургас	3749	3724	25	9.1	8.8	9.8
Сливен	2279	2258	21	12.0	11.3	13.5
Стара Загора	2953	2938	15	9.2	9.2	9.3
Ямбол	1189	1174	15	9.8	10.4	8.5

Видно е, коефициентът на раждаемост в ЮИР е по-висок от средния за страната – 9.7‰ спрямо 8.9‰, особено изразено в област Сливен (12,0‰), Ямбол (9.8‰) и в по-малка степен Стара Загора (9.2‰) и Бургас (9.1‰).

Смъртност

Броят на починалите през 2018 г. за страната, като цяло е 108 526 души, а коефициентът на обща смъртност - 15.4‰, като спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 1 265, или с 1.2%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо. През 2018 г. с най-високо равнище на смъртност се отличават областите Видин, Монтана, Кюстендил, Габрово, Враца, Ловеч, Перник, Плевен, Ямбол, София, Силистра, Велико Търново, а най-ниска стойност на този показател е регистрирана в областите София (столица), Кърджали, Варна и Благоевград.

В Таблица 9 по-долу е дадена информация за смъртността в областите, попадащи в обхвата на Югоизточен регион.

Таблица 9 - Смъртност по области в Югоизточен регион – 2018 г

	Починали (брой)			Коефициент на смъртност					
	Общо	Мъже	Жени	Смъртност (на 1000 души)			Детска смъртност (на 1000 живородени)		
				Общо	мъже	жени	Общо	момчета	момичета
<i>За страната</i>	108526	56367	52159	15.4	16.5	14.4	5.8	6.2	15.4
ЮИР				15.4	16.6	14.2	7.0	7.6	6.5
Бургас	5 503	2 910	2 593	13.4	14.6	12.2	6.2	5.6	6.8
Сливен	2917	1562	1355	15.6	17.1	14.1	8.4	7.4	9.6
Стара Загора	5257	2713	2544	16.5	17.6	15.5	6.5	9.2	3.5
Ямбол	2233	1180	1053	18.7	20.1	17.2	8.5	10.0	7.0

Данните показват, че средната обща смъртност в ЮИР през 2018 г. съответства на средната за страната. С най-висок коефициент на смъртност е област Ямбол – 18.7‰, следвана от област Стара Загора – 16.5‰. Област Сливен е със средна смъртност колкото средната за страната, а в област Бургас – по-ниска 13.4‰. В динамичен план коефициентът на смъртност в ЮИР през 2016 г. е 10.0‰, 2017 г. – 15.4‰, което показва леко нарастване на смъртността за 2017 спрямо 2016 и запазване нивото ѝ през 2018 същото както през 2017 г. Във всички области на ЮИР и общо за страната смъртността при мъжете е по-висока от тази при жените.

Детска смъртност

Детската смъртност средно за ЮИР е по-висока от средната за страната. По области най-висока детска смъртност се установява в Ямбол и Сливен, следвани от Стара Загора и Бургас.

Естествен прираст

След 1990 г. демографското развитие на страната и региона се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2018 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на региона е намаляло с 5 734 души.

Таблица 10 - Естествен прираст на 1000 души от населението в ЮИР – 2018 г.

Области/райони	Естествен прираст (‰)		
	Общо	Град	Село
Бургас	-4,3	-3,2	-8,0
Сливен	-3,6	-2,1	-6,2
Стара Загора	-7,3	-4,1	-15,8
Ямбол	-8,9	-4,0	-20,5
ЮИР	-5,7	-3,4	-11,5
<i>За страната</i>	<i>-6,5</i>	<i>-4,1</i>	<i>-13,5</i>

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествен прираст, през 2018 г. е минус 5,7 ‰, а през 2011 г. е минус 4,0 ‰. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 3,4 ‰, а в селата - минус 11,5 ‰. Коефициентът на естествения прираст за ЕС-28 е минус 0,4 ‰.

Наблюдават се значителни различия между регионите от ниво 2 по отношение на коефициентите на естествен прираст. В Югоизточния регион той е (-5,7 ‰), като с благоприятни показатели е ЮЗР (-4,3 ‰) дължащо се на област София (град).

В периода 2011-2018 г. всички области в региона имат отрицателен естествен прираст. През 2018 г. с най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст е област Сливен (-3,6 ‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст са областите Ямбол - минус 8,9 ‰ и Стара Загора – минус 7,3 ‰.

През 2018 г. само 2 общини имат положителен естествен прираст, общините Николаево (5,4 ‰) и Твърдица (1,5 ‰), докато през 2018 г. 9 общини имат по-благоприятен коефициент на естествен прираст от средния за страната (-6,5 ‰). Със сходни коефициенти с тези на страната е община Приморско. С по-неблагоприятен коефициент от средния за страната са 20 общини. В 3 общини коефициентът на естествен прираст е 3 пъти по-неблагоприятен от средния за страната - Болярово (-23,1 ‰), Малко Търново (-23,4 ‰) и Опан (-32,7 ‰).

В сравнение с равнището на диференциация между областите, междуобщинските различия са по-ясно изразени. Най-значителните вариации се наблюдават между общините на област Стара Загора, където най-ниската стойност на коефициента на естествен прираст е (5,4 ‰) в община Николаево, а най-високата (-32,7 ‰) е в Опан. По правило наличието на нееднородно развити общини в една област предполага по-голяма диференциация.

Механичен прираст

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в региона оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната миграция). Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от региона. Коефициентът на механичен прираст в региона през 2011 г. е -1,3 ‰, а през 2018 г. е -1,6 ‰. Механичният прираст в региона е с по-неблагоприятни показатели от средните за страната (-0,5 ‰ за 2018 г.).

През 2018 г. положителен механичен прираст има област Бургас - 531 д. (1,3 ‰). С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст е област Сливен - 1 279 д. (-6,8 ‰). През 2018 г. 12 общини имат положителен механичен прираст, като по-значителен е прирастът в общините Несебър - 488 д. (1,7 ‰), Бургас - 363 д. (1,7 ‰) и Казанлък - 218 д. (3,2 ‰). Останалите 21 общини имат отрицателен механичен прираст. С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са общините Сливен (-748 д.), Ямбол (-518 д.) и Нова Загора (-346 д.).

Изводи и тенденции

Текущата демографска ситуация в ЮИР в периода 2011-2018 г. се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност. Средно годишно населението на Югоизточен регион намалява от отрицателен естествен и механичен прираст с 5 924 души.

Намаляват броят на живородените деца и коефициентът на обща раждаемост. Югоизточният регион е сред регионите с висок отрицателен естествен прираст в ЕС, като през 2018 г. той е минус 5,7 ‰. Механичният прираст в региона е с по-неблагоприятни показатели от средните за страната.

Делът на градското население слабо, но устойчиво се увеличава в рамките на анализирания период, което се предопределя от нарасналата роля на градовете по отношение на възможности за заетост, по-висок жизнен стандарт, по-добър достъп до специализирани и по-качествени здравни услуги, образование, културни прояви, и т.н.

Гъстотата на населението много слабо намалява през 2018 г. спрямо 2011 г. както в региона, така и във всички области от ниво 3 гъстотата на населението намалява много слабо спрямо 2011 г. Задълбочават се сериозните териториални диспропорции в разпределението на населението. По-ясно изразени диференциации са междуобщинските различия.

Според демографската прогноза по трите варианта населението в ЮИР ще намалява и застарява, което ще постави нови предизвикателства пред икономическия растеж. Абсолютният и относителният дял на населението на възраст над 65 години ще нараства до около 23 % през 2050 г. и това ще увеличи натиска върху публичните разходи за пенсии, здравеопазване и социални грижи.

4.8.2 Заболеваемост, болестност и умирация по причини

Разгледани са двата информативни здравни показатели - заболяемостта и болестност. „Заболеваемост“ е общият брой на регистрираните нови случаи на заболявания при първичната медицинска помощ за 1 година, „Болестност“ - общият брой регистрирани стари и нови случаи през годината).

Данните от Националния център по здравна информация (НЦЗИ) за 2018 г. показват доста голямо разнообразие на здравните показатели на населението в ЮИР по области и заболявания.

Таблица 11 - Регистрирани инфекциозни заболявания през 2018 г. в ЮИР
(на 100 000 жители)

Области	Скарлатина	Варицела	Дизинтерия	Вирусни хепатити	Активна туберкулоза
Бургас	25,8	212,2	1,2	22,1	24,8
Сливен	9,1	188,3	3,2	36,8	19,2
Стара Загора	43,8	328,6	14,2	47,8	12,9
Ямбол	55,1	196,4	18,4	33,4	18,4
<i>Страната</i>	<i>54,5</i>	<i>339,9</i>	<i>3,3</i>	<i>28,0</i>	<i>18,4</i>

Инфекциозната заболяемост в областите на ЮИР е доста различна. Сред заразните болести, подлежащи на задължително съобщаване, през 2018 г. с най-висока заболяемост на 100 000 души от населението в района са варицела (188.3 – 328,6 на 100 000 население) и скарлатина (9,1-55,1‰), следвани от вирусни хепатити (22,1-47,8‰).

Заболеваемостта от скарлатина е най-ниска в област Сливен, многократно по-ниска от средната за страната, а най-висока в Ямбол, по-висока от средната за страната.

Варицела е имало през 2018 г. най-често в област Стара Загора, а най-рядко в област Сливен. Във всички области заболяемостта от варицела през 2018 е по-ниска от средната за страната.

Дизинтерия през 2018 се среща най-често в област Ямбол и Стара Загора, значително по-рядко в Бургас и Сливен.

Случаите на *вирусни хепатити* през 2018 г. са най-често в област Стара Загора, следвани от Сливен, Ямбол и Бургас.

В динамичен план от 2016 до 2018 г. се наблюдава увеличаване на заболяванията от някои заразни болести - скарлатина, епидемичен паротит, лаймска борелиоза. Случаите на вирусни менингити и менингоенцефалити варират в отделните години и по области, но не показват определена тенденция. Като намаляващи могат да се отчетат случаите на заболявания от морбили, коклюш, варицела, сепсис, дизинтерия, вирусни хепатити.

Заболеваемостта от *активна туберкулоза* през 2018 г. средно за страната е 18.4‰, което е по-ниско в сравнение с предишни години. През 2017 г. заболяемостта е 20.0‰, през 2016 г. – 21,7‰.

В ЮИР заболяемостта от туберкулоза също варира. Най-висока е в област Бургас, следвана от Сливен, Ямбол и най-рядко се среща в област Стара Загора.

Злокачествени заболявания.

През 2018 г. честотата на новите регистрирани случаи на злокачествени заболявания в страната е по-ниска от предходните години - 406.7 на сто хиляди души от населението спрямо 424.8 ‰ през 2017 г и 435.5‰ през 2016 г.

Таблица 12 - Новооткрити злокачествени заболявания в ЮИР за периода 2016-2018 г. (на 100 000 жители)

Област/година	Бургас	Сливен	Стара Загора	Ямбол	Средно за страната
2016	454,2	413,2	487,4	505,5	435.5
2017	469,0	383,4	486,8	532,2	424.8
2018	481,3	393,7	475,9	540,6	406.7

По отношение на злокачествените заболявания се отбелязват някои различия по области: област Ямбол е с най-висока заболяемост и за трите години, значително по-висока от средната за страната. Следват областите Стара Загора и Бургас, а област Сливен е с най-ниска заболяемост, значително по-ниска от средната за страната.

Хроничната заболяемост сред населението в ЮИР е съпоставима или по-ниска от средната за страната както общо, така и по отделни нозологични единици. Съществуват вътрешнорегионални различия - налице са области с много висока заболяемост по отделни групи заболявания, и такива със значително по-ниска заболяемост от средната за страната.

Таблица 13 - Регистрирани хронични заболявания към 31.12.2018 г. в областите на ЮИР

(на 100 000 жители)

Области	Психични заболявания (регистрирани)	Общо хоспитализирани	Първично инвалидизирани (на 1000 души)
		До 16 г.	Над 16 г.
Бургас	4 379.6	34 936.9	2.9
Сливен	-	29 977.5	3.2
Стара Загора	2 089.7	28 367.2	2.9
Ямбол	3 694.8	18 240.7	7.3
Страната	1 723.9	34 188.6	3.7

Заболеваемостта от сифилис през 2017 г. (няма публикувани данни за 2018 г) е различна по области в ЮИР: при средна за страната 7,5 на 100 000, в област Варна и Търговище няма установени случаи, в Добрич е 10,7‰, в Шумен – 4,0‰.

Сред децата до 17-годишна възраст водещо място заемат заболяванията от микроспория и трихофития, като по-голямата част от регистрираните случаи са нови.

Регистрираните психични заболявания в ЮИР са значително по-високи от средната стойност за страната. Най-ниска е стойността в област Стара Загора, по-висока в област Ямбол и най-висока в Бургас, като няма данни за област Сливен. Сравнителният анализ е труден, предвид фактът, че някои от случаите не се диагностицират, няма стриктен отчет на болните с психични проблеми не могат да се правят достоверни изводи.

В края на 2018 г. броят на болните, намиращи се под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории, е 120 677.

Сред тях с най-голяма честота са случаите на умствена изостаналост - 377.2 на сто хиляди за страната. В област Ямбол се отбелязва голямо надвишаване на средните стойности за страната - 1406.3%, област Бургас - 1167.8%, област Стара Загора 562.7%, а за област Сливен няма регистрирани случаи.

Случаите на шизофрения и шизуидни разстройства средно за страната са 437.0 на сто хиляди, като в област Бургас са 717.0%, Стара Загора – 577.8%, Ямбол – 645.9%, за област Сливен – няма регистрирани случаи.

Смъртност по причини

В структурата на смъртността по причини през 2018 г. не се наблюдават съществени промени. Водеща причина за умиранията остават болестите на органите на кръвообращението, чийто интензитет е 1 004.2 на сто хиляди души от населението, а относителният им дял е 65.0%. Сред тях най-голяма е честотата на умиранията от мозъчносъдови болести и исхемична болест на сърцето.

На второ място са умиранията от новообразувания. През 2018 г. равнището на смъртност по тази причина е 248.6 на сто хиляди от населението, като смъртността сред мъжете се запазва много по-висока отколкото при жените.

В структурата на останалите причини за смърт следват: болести на дихателната система; болести на храносмилателната система; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде; външни причини за заболяемост и смъртност и т.н. На тези шест класа болести през 2018 г. се дължат 95% от всички смъртни случаи в страната.

Болестите на дихателната система са 4.5% в структурата на причините за смъртност през 2018 г., заболяванията на храносмилателната система - 3,6%. В структурата на травмите и отравянията най-висок е дялът на самоубийствата и на пътнотранспортните злополуки, т.е. на така наречените “външни причини” за смърт. През 2018 г. суицидната смъртност в страната възлиза на 11.8 на 100 000 души

Основните причини за умиранията на децата на възраст под 1 година през 2018 г. са: някои състояния, възникващи в перинаталния период (278.1 на сто хиляди живородени); вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (120.6 на сто хиляди живородени).

Сравнително висока е детската смъртност от: болести на дихателната система - 53.1 на сто хиляди живородени, вкл. пневмония, на която се дължат 64% от смъртните случаи; болести на органите на кръвообращението - 40.2 на сто хиляди; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде - 24.1 на сто хиляди; някои инфекциозни и паразитни болести - 17.7 на сто хиляди; външни при-чини за заболяемост и смъртност - 14.5, и т.н.

4.8.3 Здравеопазване Лечебни и здравни заведения

Система „Здравеопазване“ се осъществява от две звена. Доболничната помощ се осъществява от различни по вид и структура лекарски практики. Тя е първото звено, непосредствено до хората в общините и населените места. За регионите от ниво 2 и ниво 3 (областите) от значение е второто звено на системата - болничната помощ.

Болнични заведения. В Югоизточния регион заведенията за болнична помощ включват болници, центрове за кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове. Съгласно Закона за лечебните заведения²² болниците са многопрофилни и специализирани.

През 2018 г. инфраструктура на болничната помощ в ЮИР включва **46 болнични заведения** с 6 805 легла, което представлява 13,3 % от болничните заведения и 12,8 % от болничните легла в страната. В три региона от ниво 2 - Югоизточен регион (46 бр. здравни заведения), Южен централен регион (72 бр.) и Югозападен регион (101 бр.) са концентрирани общо 219 здравни заведения за болнична помощ или 63,3 % от общия брой болнични заведения, докато в регионите от Северна България са съсредоточени само 106 здравни заведения за болнична помощ или 30,6 % от здравните заведения в страната.

На ниво област основната част от болничните заведения е концентрирана в 2 области: Бургас и Стара Загора, където по последни данни на НСИ към 31.12.2018 г. е концентрирано 72,38 % от населението на ЮИР. В двете области болничните заведения са 34, което представлява 73,9 % от общия брой на болничните заведения на територията на региона. В област Ямбол са съсредоточени 4 болнични заведения, което е 8,7 % от общия брой за региона. На ниво община в област Ямбол общински болници има в гр. Ямбол (2) и гр. Елхово (1).

Болнични легла

Осигуреността на населението в Югоизточния регион с болнични легла в края на 2018 г. е 659 на 100 000 души от населението, при 565 през 2011 г. Болничните легла в този регион са 12,8 % при 10,9 % в Северозападния регион, 9,8 % в Северния централен регион, 9,3 % в Североизточния регион, 28,3 % в Югозападния регион и 21,9 % в Южния централен регион, или общо 92,9 %. Останалите 7,1 % от леглата са във ведомствени болници. По отношение на показателя брой болнични легла на 100 хил. жители през 2018 г. Югоизточният регион е с едни от най-неблагоприятните показатели за страната.

На ниво област Югоизточен регион е с големи междуобластни различия. Разликата между област Ямбол (345 болнични легла на 100 000 души) и област Стара Загора (765 болнични легла на 100 000 души) е 420 пункта.

Таблица 14 - Осигуреност на населението с болнични легла в ЮИР

Регион/Област	Болнични легла на 100 000 души			
	2011	2016	2017	2018
<i>Общо за страната</i>	647	730	748	760
Югоизточен	565	644	658	659
Бургас	485	626	683	709
Сливен	521	538	565	571
Стара Загора	785	838	794	765
Ямбол	332	356	361	345

Заведения за извънболнична помощ

Към 31.12.2018 г. заведенията за извънболнична помощ в региона са 270 с 234 легла за краткосрочно наблюдение и престой, което представлява 13,1 % от заведенията за извънболнична помощ и 18,7 % от легла в страната. В два региона от ниво 2 - Южен централен регион (374 бр.) и Югозападен регион (706 бр.) са концентрирани общо 1 080 заведения за извънболнична помощ или 52,3 % от общия брой заведения за извънболнична помощ в страната.

На ниво област основната част от тези заведения са концентрирани в областите Бургас и Стара Загора, където заведенията за извънболнична помощ са 189, което представлява 68,9 % от общия брой на заведенията за извънболнична помощ на територията на региона. Най-малко са в област Ямбол (31), или само 11,5 % от общия брой за региона.

Таблица 15 - Лечебни заведения за извънболнична помощ в ЮИР към 31.12.2018 г.(НСИ)

Регион/Област	Заведенията за извънболнична помощ	Легла
България	2 066	1 253
Югоизточен	270	234
Бургас	92	140
Сливен	50	2
Стара Загора	97	80
Ямбол	31	12
<i>Северозападен</i>	<i>185</i>	<i>76</i>
<i>Северен централен</i>	<i>232</i>	<i>97</i>
<i>Югоизточен</i>	<i>286</i>	<i>212</i>
<i>Югозападен</i>	<i>706</i>	<i>352</i>
<i>Южен централен</i>	<i>374</i>	<i>182</i>

Към други лечебни и здравни заведения се отнасят центровете за спешна медицинска помощ, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца, хосписите, националните центрове без легла, диализните центрове, както и центровете

за трансфузионна хематология. В края на 2018 г. в Югоизточен регион тези заведения са 21 с 525 легла, като обхващат 14,5 % от този вид заведения в страната.

Осигуреност с лекари и лекари по дентална медицина

Лекари

Осигуреността на населението на един лекар общо за страната за 2018 г. е 236 души. По области с по-благоприятни показатели е област Стара Загора, в която има медицински университет и университетска болница. Другите области са с показатели, много по-неблагоприятни от средните за страната.

Таблица 16 - Обслужено населението от лекари в ЮИР – брой (НСИ)

Регион/Област	Население на един лекар			
	2011	2016	2017	2018
Р. България	258	240	235	236
Югоизточен	306	286	284	289
Бургас	363	314	313	305
Сливен	342	308	328	331
Стара Загора	233	234	227	241
Ямбол	351	345	336	343
Северозападен	243	230	222	224
Северен централен	323	307	298	299
Югоизточен	268	259	251	253
Югозападен	250	228	225	225
Южен централен	278	252	247	247

Лекари по дентална медицина

По отношение на осигуреността с лекари по дентална медицина, за страната на един лекар се падат 967 души от населението. По статистически райони осигуреността на населението на един лекар по дентална медицина е най-благоприятна в Югозападен регион (816 души) и Южен централен регион (834 души). Броят на подлежащото за обслужване от един лекар по дентална медицина население в Югоизточния регион е 1 279 души.

В региона се наблюдават различия в обезпечеността с лекари по дентална медицина в отделните области. Най-висок е показателят за област Стара Загора (1 102 души на един лекар по дентална медицина). Най-неблагоприятна е осигуреността на населението с лекари по дентална медицина в областите Сливен (1 492) и Ямбол (1 399).

Спешна помощ (Транспортна достъпност до болнични заведения)

В областните центрове на Югоизточния регион са локализирани 4 центъра за спешна медицинска помощ. Центровете за спешна медицинска помощ (ЦСМП) са лечебни заведения, в които медицински специалисти с помощта на друг персонал оказват спешна медицинска помощ на заболели и пострадали лица в дома, на местопроизшествието и по време на транспортирането до евентуалната им хоспитализация. Те са особено изведена

медицинска категория с отговорна социална задача и имат непрекъснат денонощен режим на работа. Заедно с 30 филиала (ФСМП)3 те покриват изцяло територията на региона и са гаранция за бърза реакция и осигурен 30 минутен изохрон в рамките на обслужваната територия, която в много случаи индивидуалните и групови практики не могат да покрият. Съгласно картата на спешната медицинска помощ някои от филиалите обслужват територията на няколко общини, а пък няколко филиали обслужват населението на една община, което е обусловено от големината на общините.

Таблица 17 - Спешна медицинска помощ в ЮИР- центрове и филиали 2018 г.

Центрове за спешна медицинска помощ	Филиали за спешна медицинска помощ	Обслужващи общини
ЦСМП Бургас	ФСМП Бургас	Бургас, Камено, Приморско, Китен
	ФСМП Айтос	Айтос
	ФСМП Средец	Средец
	ФСМП Карнобат	Карнобат
	ФСМП Несебър	Несебър
	ФСМП Поморие	Поморие
	ФСМП Созопол	Созопол
	ФСМП Царево	Царево
	ФСМП Малко Търново	Малко Търново
	ФСМП Руен	Руен
ЦСМП Сливен	ФСМП Сунгурларе	Сунгурларе
	ФСМП Сливен	Сливен
	ФСМП Котел	Котел
	ФСМП Нова Загора	Нова Загора
	ФСМП Твърдица	Твърдица
ЦСМП Стара Загора	ФСМП Стара Загора	Стара Загора, Опан
	ФСМП Казанлък	Казанлък
	ФСМП Раднево	Раднево
	ФСМП Чирпан	Чирпан
	ФСМП Гурково	Гурково, Николаево
	ФСМП Павел баня	Павел баня
	ФСМП Гълъбово	Гълъбово
ЦСМП Ямбол	ФСМП Братя Даскалови	Братя Даскалови
	ФСМП Ямбол	Ямбол, Тунджа
	ФСМП Елхово	Елхово
	ФСМП Болярово	Болярово
	ФСМП Войника	Тунджа
	ФСМП Стралджа	Стралджа
	ФСМП Скалица	Тунджа
	ФСМП Тенево	Тунджа

4.8.4 Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда

4.8.4.1 Рискови фактори, свързани с околната и трудовата среда

Като рискови фактори, свързани с околната среда, са възприети

- атмосферен въздух и климат
- питейни води, вкл. води за къпане,
- почви,
- отпадъци,
- шум, вибрации в околната и работна среда
- нейонизиращи лъчения, йонизиращи лъчения.
- прах
- химични вещества, токсини,

1. *Атмосферен въздух* - състоянието на този рисков фактор е описано в т. 4.1.1. Системната експозиция на повишени нива на атмосферни замърсители директно или индиректно провокира диапазон от нежелани ефекти - от незначителни функционални смущения до появата на сериозни заболявания на отделни органи и системи като: понижена белодробна функция; повишена възприемчивост на организма към респираторни инфекции; усложнено протичане на съществуващи сърдечносъдови заболявания; усложнено протичане на съществуващи хронични респираторни заболявания, включително и астма; намалена средна продължителност на живота.

В Югоизточния регион се намират едни от най-големите производствени предприятия в страната, които са и сред най-големите емитери на замърсяващи вещества. Това са енергийният комплекс Марица-Изток и Лукойл Нефтохим – Бургас.

В област Бургас през 2018 г. превишаване на установените норми за КАВ се отчитат единствено по показателя фини прахови частици (ФПЧ10), като най-голям е броят на превишенията в кв. Долно Езерово - гр. Бургас. Констатирани са 61 броя превишения на средноденонощната норма.

За всички останали замърсители, включени за мониторинг в РОУКАВ в Бургаска област, е постигнато съответствие с нормативните изисквания - серен диоксид (SO₂), фини прахови частици (ФПЧ_{2,5}) и озон (O₃).

Преобладаващата част от дните с регистрирани наднормени концентрации (над 80 %) на ФПЧ10 са през зимните месеци по време на отоплителния сезон. Основни фактори за превишенията на ФПЧ10 са ползването на твърди горива за отопление, автомобилният транспорт и неподдържаната пътна и прилежаща инфраструктура.

Община Бургас прилага и изпълнява мерки (краткосрочни и дългосрочни), заложи в Програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ) на територията на общината с период на действие 2016-2020 г., за да се постигне и гарантира спазване на

пределно допустимите норми на замърсителите, определени в екологичното ни законодателство.

В областите Стара Загора, Сливен и Ямбол оценката на качеството на атмосферния въздух в отделните РОУКАВ показва, че е: постигнато е съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ10) с разрешения брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово. За 2017 г. и за 2018 г. по показателя е постигнато съответствие във всички РОУКАВ на територията на РИОСВ - Стара Загора; от началото на 2013 г. до края на 2018 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в гр. Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване на атмосферния въздух по този показател; все още не могат да бъдат достигнат нормативно лимитираният брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

Регламентираните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) на трите области са общини Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово и Раднево. Същите имат разработени и приети с Решения на общинските съвети Програми за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества

ИТС за ЮИР не предполагат дейности и проекти, довеждащи до замърсяване на атмосферния въздух, обратно – приоритетите и целите на ИТС осигуряват запазване и подобряване на околната среда, вкл. опазване на въздуха. Замърсяването на атмосферния въздух във връзка с анализирания ИТС за ЮИР, може да се идентифицира като фактор, свързан предимно с периодите на строителство на предвидените проекти, а не по време на функционирането им. Затова, този рисков фактор е съществен, но предотвратим и управляем. Не се очаква влошаване на качествата на атмосферния въздух във връзка с реализиране на ИТС.

Климатични явления (промени). През последните години се увеличава честотата на екстремните метеорологични и климатични явления в Република България, вкл. ЮИР. бедствени ситуации, свързани с бури, Опасни метеорологични явления от конвективен произход (интензивни и обилни валежи, гръмотевични бури, градушки, често съпроводени с пориви на силен до бурен вятър) могат да предизвикат щети върху селскостопанската продукция, инфраструктура, жилищни и обществени сгради, като и да причинят човешки жертви.

Югоизточният регион е с висок риск по отношение на климатичните промени. По-слабо е развитието на свлачищните процеси, с изключение на крайбрежната зона. Регионът е най-големият емитер на парникови газове и серен диоксид в страната. Формирани са замърсени въздушни басейни - Марица-изток, Бургас и Стара Загора. Тук са най-големите територии, нарушени от миннодобивната дейност. Има проблемни територии с повишено ниво на радиоактивност. Силно замърсени речни участъци са установени по р. Тунджа, р. Сазлийка и р. Айтоска. Морските води са по-чисти в сравнение със

Североизточния регион, но е установено едно водно тяло с много висока степен на замърсеност - западната част на Бургаския залив.

При реализирането на ИТС не се очаква промени или предизвикване на климатични явления (промени), обратно – предполагат се инвестиции и мерки за подобряване и предотвратяване на евентуални щети, предизвикани от метеорологични явления.

Микроклимат (температурата на въздуха, относителна влажност, скорост на движения на въздуха) - при прегряващи условия на работа (металургия, рудодобив, апретурно производство, стъкларска промишленост, производство на захар и др.) може да се стигне до различни смущения и изменения в организма като промяна в: температурата на кожата и тялото; водно - солевия баланс на организма; сърдечно - съдовата; храносмилателната, отделителната; и централната нервна система. По-изразени неблагоприятни въздействия са топлинни крампи, топлинен стрес, топлинен удар. При ниски температури и в охлаждащи условия работят в горското и селско стопанство, строителството, транспорт, консервна промишленост и др. Неприятното студово натоварване довежда до смущения в кръвообращението, измръзване на крайниците, трайни нарушения и увреждане на вътрешните органи, забавяне на реакцията и координацията на движенията.

Рисковите фактори по отношение на микроклимата не са разглеждани подробно, тъй като нямат връзка с проекта на ИТСР 2021-2027 г. Това е рисков фактор с голямо значение в работната среда, но не е свързан с въздействие върху населението

2. Качество на питейните води - Питейната вода е вода с достатъчно високо качество, която може да бъде консумирана или използвана специално за битови нужди при потребителя, вкл. пиене и готвене, с наличие на много нисък риск от незабавна или дългосрочна вреда. Качеството на водите зависи от много фактори - водния източник и промените, свързани с геоложките условия, земеползването и метеорологичните условия, пречистването и обеззаразяване на водата, качеството на водопроводната мрежа.

Основните рискови фактори за населението, свързани с питейната вода е тя да не отговаря на Наредба 9 (ДВ бр. 30/2001, посл. доп. Бр. 102/2014) за качество на питейните води.

Влошеното екологично и химично състояние на повърхности и подземни води също може да се разглежда като рисков фактор за здравето на населението.

Оценката на моментното състояние по физикохимичните елементи за качество включва съдържание на разтворен кислород, БПК₅, амониев, нитритен и нитратен азот, общ азот, фосфати и общ фосфор. Регистрирани са някои превишения на стандартите за качество за специфични замърсители през 2018 г.: за разтворен манган в 2 пункта яз. „Трояново“; за разтворено желязо в 5 пункта: р. Караагач - устие, р. Бутамята - устие, р. Фъндъклийска - преди вливане в Черно море (устие), р. Лисово дере/Черна река - устие, р. Силистар -

преди вливане в Черно море (устие); за алуминий в 1 пункт: р. Фъндъклийска - преди вливане в Черно море (устие); за хром шествалентен в 1 пункт: яз. Мандра - Изток;

Констатираното влошено състояние по физико-химични елементи за качество е обусловено от замърсяването с минерални форми на азот и фосфор от дифузни източници (земеделски практики); еутрофикационни процеси, съпроводени с ежегодни цъфтежи на фитопланктон (Бургаско езеро); и непостоянен речен отток, съчетан със замърсяване от населени места под 2 000 е. ж. без ПСОВ.

Извършената оценка на химичното състояние по отношение на приоритетните вещества през 2018 г. не показва отклонения от стандартите за качество за мониторираните водни тела.

В Източнобеломорски басейн, области Стара Загора, Сливен и Ямбол, също са налице участъци с лошо състояние на водните тела в басейна на р. Марица.

Установява се лошо екологично състояние по река Сазлийка, р. Блатница, р. Бетечка, р. Текирска, касаещи фауна и флора. Установени са и отклонение от стандартите за добро състояние по следните показатели: БПК, амониев азот, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор.

Най-често лошото екологично, химично и биологично състояние на водните тела се дължи най-често на заустване на непречистени битови отпадъчни води от населените места.

Морски води. Съгласно класификационната система за оценка на състоянието на крайбрежните води на база физикохимични елементи за качество, 5 водни тела са в добро състояние на база общо състояние: н. Емине - Св. Влас, Св. Влас - Поморие), Поморие - Сарафово, Бургаски залив > 30 m), н. Акин - Маслен нос. Едно водно тяло не постига критериите за добро състояние и е оценено в умерено състояние - Южен Бургаски залив < 30 m). Причина за умереното състояние на водно тяло Южен Бургаски залив < 30 m) е нарушеният кислороден баланс и пресищането с кислород. В сравнение с 2016 г., през 2017 г. две от водните тела са подобрили своето състояние.

Пречистване на отпадъчните води Прави впечатление големият брой изградени селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ) в Бургаска област, но все пак на тази територия все още доста населени места нямат изградени ПСОВ или при тях отпадъчните води се заустват непречистени във водни обекти. Най-важни са черноморските селища гр. Ахелой, с. Синеморец, с. Варвара и гр. Ахтопол. От вътрешността без ПСОВ са гр. Карнобат, гр. Камено, гр. Малко Търново и др.

В области Стара Загора, Сливен и Ямбол има изградени шест селищни пречиствателни станции. В поречието на р. Тунджа функционират ГПСОВ - Казанлък, ГПСОВ - Павел баня и ГПСОВ - Сливен. Реконструираните пречиствателни станции на градовете Казанлък и Сливен отговарят на всички съвременни изисквания за пречистване на отпадъчни води, включително и на изискванията за по-строга пречистване - отделяне на азот и фосфор.

Населените места Ямбол, Чирпан, Гълъбово, Елхово и Тополовград са с над 10 000 е.ж., но са без изградени ПСОВ.

3. Почви - качеството на почвите е от косвено значение за здравето и безопасността на населението - чрез възможността да замърсяват другите елементи на екологичната верига: въздух, повърхностни и подпочвени води, както и земеделските култури, отглеждани върху нея.

Замърсяването на почвите с продукти за растителна защита (пестициди) може да се проследи от годишните доклади на регионалните инспекции по околна среда и води.

На територията на област Бургас проблемът със залежалите пестициди е решен в по-голямата си част, с което е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване и увреждане на околната среда и човешкото здраве.

За замърсяването на почвата с тежки метали и металоиди, засоляване и вкисляване се провежда редовен мониторинг. При проведения мониторинг от РИОСВ/МОСВ през 2018 г. се наблюдават и контролират индикатори Cu (мед), Zn (цинк), Pb (олово), Cd (кадмий), Ni (никел), Cr (хром), Co (кобалт), As (арсен) и Hg (живак). Проследявайки динамиката на контролираните индикатори се установява, че те са в граници на нормите, под МДК (максимално допустимите концентрации) за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите.

Може да се направи заключение, че почвите в контролираната територия са незамърсени с тежки метали и металоиди. Установява се тенденция на задържане нивата на наблюдаваните индикатори, които са много под границите на МДК.

Показателите за вкисляване и засоляване в мрежата от наблюдателни пунктове през 2018 г. година са в границите на МДК или много под МДК.

Приложението на ИТС няма да окаже негативно влияние върху качеството на почвите. То включва информиране и подпомагане на земеделските производители при планиране на ползването на земята, спазване на добрите земеделски и екологични практики и подкрепа на земеделските производители за растежа на регионалната икономика и повишаване на конкурентноспособността.

4. Отпадъци

Битови отпадъци

Общо образуваните отпадъци в региона слабо намаляват за периода 2011-2018 г. от 417 хил. т. до 403 хил. т. Това общо намаление се дължи единствено на Бургаска област. Всички останали области увеличават количеството на образуваните битови отпадъци.

В Югоизточния регион събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население в периода 2011-2018 г. намаляват от 392 kg/y до 389 kg/y. Само в Бургаска област тенденцията е към значително намаляване. В останалите области се отчита постепенно увеличение.

По показателя дял на обслуженото население от системи за организирано сметосъбиране във всички региони за периода 2011-2018 г. се наблюдава плавно увеличение, като понастоящем Югоизточният регион е един от двата региона, които са въвели организирани системи за сметосъбиране във всички населени места.

По-голяма част от областите намаляват количеството на депонираните битови отпадъци, което е благоприятен факт по отношение на запълване на капацитета на депата. Всички области в ЮИР също намаляват количеството на депонираните битови отпадъци.

Предадените за предварително третиране битови отпадъци се увеличават в ЮИР, както и във всички региони за периода 2011-2018 г., което е благоприятна тенденция. За всички области в ЮИР предадените за предварително третиране битови отпадъци се увеличават.

Предадените за рециклиране битови отпадъци за периода 2013-2018 г. за ЮИР се увеличават. За области Бургас, Сливен и Ямбол предадените за рециклиране битови отпадъци намаляват, а за област Стара Загора се увеличават.

Броят на депата за битови отпадъци по региони намалява, което е резултат от създаването на регионални депа и закриване на съществуващите по-малки общински депа. За областите в ЮИР броят на депата за битови отпадъци във всички области също намалява

В област Бургас през 2018 г. в експлоатация са били 3 регионални депа за неопасни отпадъци и 4 претоварни станции, а именно:

- Регионално депо Братово-запад - разположено е в местността „Манолов гроб“ в землището на с. Полски извор, община Камено. Изградено е за обезвреждане на отпадъците от регион Бургас, включващ девет общини - Бургас, Айтос, Карнобат, Камено, Несебър, Поморие, Руен, Сунгурларе и Средец. На депото са изградени първа клетка за депониране на отпадъци, сепарираща инсталация, съоръжение за компостиране, съоръжение за третиране на строителни и едрогабаритни отпадъци, склад за временно съхранение на опасни и специфични отпадъци от бита, електронен кантар, площадкова инфраструктура, други мрежи и съоръжения.

Общините са групирани в три зони на обслужване. В първа зона - централна, общините Бургас, Айтос, Камено, Руен и Средец транспортират отпадъците директно до регионалното депо (за Бургас остава досега действащата транспортна схема, включваща претоварна станция „Капчето“). Общините от втора - крайбрежна зона, Несебър и Поморие, се обслужват от претоварна станция Несебър, а общините от трета - вътрешна зона Карнобат и Сунгурларе - от претоварна станция Карнобат. Община Сунгурларе извозва директно отпадъците до Регионалното депо. На претоварните станции са изградени съоръжения за компактиране и претоварване за транспорт до регионалното депо, съоръжения за третиране на строителни и едрогабаритни отпадъци, площи и оборудване за приемане на разделно събрани отпадъци.

- Регионално депо Малко Търново - разположено в местността „Мечкобиево“ в землището на гр. Малко Търново. Изградена е зона 1 от клетка за депониране на

неопасни отпадъци с прилежащи мрежи и съоръжения, мобилна сепарираща инсталация, електронен кантар, система за мониторинг, други сгради и складове, необходими за функционирането на депото. В него се обезвреждат отпадъците от населените места в община Малко Търново.

- Регионално депо Созопол - за обезвреждане на битовите отпадъци от регион Созопол, включващ общини Созопол, Приморско и Царево. В експлоатация през годината са претоварна станция Китен - за населените места от общините Приморско и Царево и регионално депо Созопол. От 2016 г. на РДНО-Созопол функционира сепарираща инсталация.

В области Стара Загора, Сливен и Ямбол през 2018 г. в експлоатация са били 3 регионални депа за неопасни отпадъци и 3 претоварни станции, а именно:

- Регионална система за управление на отпадъците - Стара Загора, с. Ракитница, община Стара Загора, която обслужва общини Стара Загора, Чирпан, Братя Даскалови, Казанлък, Павел баня, Раднево, Гълъбово, Опан, Гурково, Николаево, Мъглиж и Твърдица;
- Регионално депо за неопасни отпадъци Ямбол, с. Хаджидимитрово, община „Тунджа“ - за общини Ямбол, Сливен, Нова Загора, Стралджа и Тунджа;
- Регионално депо за твърди (неопасни) битови отпадъци на общините Елхово и Болярово, с. Добрич, община Елхово - за общини Елхово и Болярово.

Неопасните отпадъци, генерирани в община Котел, се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел и Върбица — гр. Омуртаг, находящо се в местност „Балабан“.

Въведени са в експлоатация и три претоварни станции, част от Регионалната система за управление на отпадъците, регион Стара Загора: ПС Казанлък, обслужваща общини Казанлък, Павел баня, Мъглиж; ПС Гурково, обслужваща общини Гурково, Николаево и Твърдица, и ПС Гълъбово, обслужваща Община Гълъбово.

В трите области се експлоатират следните съоръжения за третиране на отпадъци:

- 3 инсталации за регенерат на гуми, две от които в гр. Стара Загора и една в гр. Ямбол;
- 3 бетонови центъра за оползотворяване на стъклени отпадъци - в гр. Стара Загора, Нова Загора и Ямбол;
- 1 инсталация за смилане в различен размер на негодни за употреба гуми и производство на гумен гранулат в град Стара Загора;
- 12 инсталации за предварителна обработка и преработка на пластмасови отпадъци и производство на гранулат или съответните пластмасови детайли, по три в община Казанлък и гр. Ямбол, по две в гр. Сливен и на територията на община Котел и по една в градовете Гурково и Нова Загора;

- 7 леярни за рециклиране на метални отпадъци, произвеждащи детайли с приложение в различни индустрии на територията на области Стара Загора, Сливен и Ямбол;
- 3 инсталации за предварително третиране (сепариращи) на смесени битови отпадъци в градовете Стара Загора, Казанлък и с. Хаджидимитрово, община Тунджа, област Ямбол;
- 4 инсталации за производство на топлинна енергия от анаеробна ферментация на растителни и животински субстанции - два броя в гр. Ямбол и по една в гр. Нова Загора и село Окоп, община Тунджа;
- 8 площадки за предварително третиране на строителни отпадъци. Четири от тях са в гр. Стара Загора и по една в с. Скобелево, община Павел баня, гр. Чирпан и гр. Сливен;
- 2 завода за производство на гипсокартон и гипсови смеси.

Гипсовата суспензия, получена от СОИ на ТЕЦ в региона, минава през обезводнителни инсталации, при което се получава технически гипс. Част от образувания гипс се оползотворява в заводите за производство на гипсокартон и гипсови смеси, намиращи се непосредствено до ТЕЦ „Марица изток 2“ ЕАД и „Контур Глобал Марица изток 3“ АД, а по-голямото количество, което не може да се оползотвори, се депонира.

С финансовата подкрепа на ОПОС 2014-2020 г. се изграждат следните инсталации: инсталация за компостиране на зелени и биоразградими битови отпадъци за община Ямбол; анаеробна инсталация за зелени и биоразградими битови отпадъци за общини от регионално сдружение за управление на отпадъците Бургас; инсталация за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци и компостираща инсталация за зелени и биоразградими битови отпадъци за общините от регионално сдружение за управление на отпадъците Елхово.

Строителни отпадъци

Третирането на строителните отпадъци все още представлява проблем на територията на област Бургас. През 2018 г. са извършени проверки по обезвреждане на строителните отпадъци на депото за инертни отпадъци Царево, площадката за строителни отпадъци Бургас и на старата кариера в местността „Узунджата“, където в рамките на проекта за рекултивация постъпват строителните отпадъци от община Приморско. Извършени са проверки на съоръженията за третиране на строителни отпадъци - мобилните роторни трошачки на претоварните станции Карнобат и Несебър.

Строителните отпадъци в области Стара Загора, Сливен и Ямбол се депонират съвместно с битовите на трите регионални депа. На територията на тези области функционират 8 площадки за предварително третиране на строителни отпадъци. Четири от тях са в гр. Стара Загора, 2 в гр. Сливен и по една с. Скобелево, община Павел баня, и гр. Чирпан.

Липсата на депа за строителни отпадъци води до неконтролирано изхвърляне на строителни отпадъци от граждани и фирми, формиране на нерегламентирани сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсяване на зелените площи в самите населени места.

5. *Шум. Акустична среда* - Обикновено този фактор не действа изолирано, а в комбинация с други рискови за здравето фактори, които могат да бъдат химични, физични, биологични, психологични и такива, свързани с начина на живот, атакуващи човешкия организъм в течение на целия му живот. Вредата от шума се превръща в една от характеристиките на модерния живот.

Шумът атакува почти всички органи и системи на човешкия организъм, като се проявява главно в следните насоки:

- Аурални ефекти (върху слуховия анализатор) – Загуба на слуха в резултат на продължително влияние на шум с висока интензивност - характерно за работна среда с високи шумови нива.
- Екстрааурални ефекти:
- Психологично въздействие: раздразнение, влияние върху работоспособността, въздействие върху речевата разбираемост, нарушение на съня.

Физиологично въздействие върху функциите на отделни органи и системи:

- сърдечно съдовата система - учестяване на сърдечния ритъм, промени, които водят до повишаване на кръвното налягане
- дихателната система - изменения на респираторния ритъм
- храносмилателна система - забавяне пасажа на храната и различни по степен и вид увреждания на стомаха
- ендокринна система - изменение количеството на кръвната захар, повишаване на основната обмяна, задържане на вода в организма, вестибуларна система, процесите на обмяната
- нервна система - върху висшата нервна дейност (нервна преумора, психични смущения и нестабилност, смущения на паметта, раздразнителност) и вегетативната нервна система (усилен тонус, който може да доведе до редица сърдечни, циркулаторни и други прояви).

Най-силно въздействие върху акустичната обстановка оказва транспортният шум. Неговият дял е 80-85% от общото шумово натоварване в градовете. Непрекъснатото увеличаване броя на моторните превозни средства и грешките в градоустройственото планиране са основните причини за оформянето на урбанизирана среда с утежнен, неблагоприятен за човешкото здраве акустичен режим.

Авиационният шум е по-дразнещ в сравнение с шумовете от други източници, тъй като се състои от спорадични шумови събития с определен издигащ се и спадащ модел и с висока честота и сила, към които човешкото ухо е особено чувствително.

Най-силно засегнати от високи шумови нива са агломерациите с население над 100 хил. жители, поради което те попадат в обхвата на Директива 2002/49/ЕО относно оценката и управлението на шума в околната среда, транспонирана в националното ни законодателство чрез Закона за защита от шума в околната среда

За Югоизточния регион това са гр. Бургас и гр. Стара Загора. Разработената през 2017 г. шумова карта на агломерация Бургас показва, че 37 % от населението е изложено на ниво на нощен шум (показателя L_{нощ}) от автомобилен трафик от над 50 dB[^]). Община Стара Загора все още няма актуализирана шумова карта.

В гр. Сливен през 2017 г. се наблюдава увеличаване на броя на пунктовете с регистрирани шумови нива в диапазона 58-62 dB(A), 63-67 dB(A), 73-77 dB(A) и намаляване на броя на пунктовете с регистрирани шумови нива в диапазона под 58 dB(A) и 68-72 dB(A). Община Сливен е предприела мерки за подобряване на акустичното състояние.

В гр. Стара Загора са установени 22 пункта с наднормен шум. С най-високи шумови нива се открояват улици, на които са разположени учебни заведения - VI-то ОУ и СОУ „Максим Горки“, както и детска ясла.

В гр. Бургас през 2017 г. наднормени стойности на еквивалентни шумови нива са измерени в 25 пункта, което е с два броя повече в сравнение с 2014 г. Измерени са средни нива на звуково налягане от 52 до 76 dB(A). Най-високи нива на шум са измерени в пунктове, разположени на територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик, и в пунктове, разположени на територии, подложени на въздействието на железопътен транспорт.

В гр. Ямбол е установено увеличаване на пунктовете с наднормен шум през 2017 г. - 9 бр. спрямо 7 бр. през 2010 г. През 2014 г. те са били още повече - 10 броя.

Данните от РИОСВ за промишленото замърсяване в региона

РИОСВ-Бургас

РИОСВ-Бургас осъществява контрол по фактор шум на приблизително 180 броя промишлени обекти, включително и 11 броя с издадени комплексни разрешителни.

През 2019 г. са извършени проверки на общо 34 броя промишлени обекти, като 33 броя проверки са в изпълнение на плана за контролната дейност на РИОСВ-Бургас, а 1 брой е извънредна проверка по фактор шум, във връзка с постъпил сигнал препратен от Министерство на туризма за шум от цех за дограма в гр. Приморско.

През 2019 г. са извършени 12 броя контролни измервания на нивата на шум на промишлени обекти. При извършените планирани контролни измервания не са

констатирани превишения на граничните стойности на нивата на шум по границите на промишлените източници и в местата на въздействие, определени в Наредба №6.

През 2019 г. в РИОСВ-Бургас са представени 33 доклада с резултати от извършени собствени периодични измервания (СПИ) на нивата на шум, като не са констатирани превишения на граничните стойности на нивата на шум по границите на промишлените източници и в местата на въздействие при извършените СПИ на шум, определени в Наредба № 6.

Община Бургас е изградила и експлоатира три общински станции за непрекъснат мониторинг на шума.

Летище Бургас поддържа четири станции за регистриране на шумовите нива.

Програмата за мониторинг на транспортен шум в гр. Бургас включва 37 пункта за наблюдение, като от анализа на данните, получени от измерванията през 2019 г. се установява спазване на граничните стойности на нивата на шум, определени в Приложение № 2 на Наредба № 6 в 11 пункта, а за останалите 26 пункта се отчита превишение.

РИОСВ- Стара Загора

За 2019 г. са извършени 35 проверки на 34 обекти, от които: 14 бр. планови проверки по утвърден годишен план на обекти и инсталации без комплексно разрешително; 6 бр. обекти с контролен мониторинг на шум; - 14 бр. обекти с издадени комплексни разрешителни, със задължения за провеждане на собствен мониторинг на шум; 1 бр.- извънредни проверки по сигнали за завишени шумови емисии в околната среда.

Доклади от извършени СПИ на нивата на шум са представили 28 оператора, като анализът от докладите показва съответствие с регламентираните в Наредба №6/26.06.2006 г. гранични стойности на показателите на шум.

През 2019 г. има издадени две Наказателни постановления на издадени през 2018 г. два Акта за установяване на административно нарушение - липса на мониторинг на шумови емисии в околната среда от промишлен източник на шум, съгл.чл.27, т.2 от Наредба №54/2010г.

През 2019 г. има издадени два Акта за установяване на административно нарушение и две Наказателни постановления към тях за липса на мониторинг на шумови емисии в околната среда от промишлен източник на шум и за превишаване на граничните стойности на еквивалентното ниво на шум за производствено-складови територии и зони

Шумовото въздействие зависи както от интензитета на шума, така и от продължителността на неговото въздействие. Като рисков фактор за населението, шумът се оценява при всяко инвестиционно намерение. Прилагането на ИТС за ЮИР също изисква стриктно спазване на предпазните мерки за осигуряване на оптимална акустична обстановка при реализиране на инвестиционни намерения

6. *Вибрации* - вибрациите са рисков фактор, характерен предимно за работещите в такива условия и/или с вибриращи инструменти. Те могат да предизвикат сериозни поражения върху здравето и безопасността на работещите изложени на вибрации. Вибрациите предизвикват увреждане на периферните кръвоносни съдове, нервни окончания и костите. Предпазните мерки включват основно технически решения за ограничаване нивото на вибрациите: монтиране на оборудването върху специален фундамент, виброгасящи ръкохватки, и др. конструктивни решения, които осигуряват спазването на нормите, свързани с експозиция на вибрации. Този фактор не е рисков за населението и не се очаква въздействието му във връзка с приложението на ИТРС в ЮИР.

7. *Йонизиращи лъчения* - представлява естествена и изкуствена радиация. Може да предизвика остри и хронични увреждания – остра лъчева болест, злокачествени заболявания, мутации в поколенията и смърт. Защитата от йонизиращи лъчения включва: устройства за дистанционно управление, херметизиращи и ограждащи устройства, вентилация, защитни покрития, знаци за безопасност и сигнализация, лични предпазни средства.

Обобщените данни в ЮИР за средногодишните стойности на мощността на еквивалентна доза на радиационния гама фон за 2018 г. не се отличават от характерните за региона.

По отношение на атмосферната радиоактивност през 2018 г. не са регистрирани повишения на специфичната активност на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух в нито един от мониторинговите пунктове. Измерените стойности не се отличават от предходните години.

Радиологичният мониторинг на повърхностни води и радиологичният мониторинг на необработваеми почви не установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенните радионуклиди в анализирани през 2018 г. проби.

Не се очакват наднормени нива на йонизиращи лъчения, свързани с реализирането на ИТРС.

8. *Нейонизиращи лъчения* - това са електрически, магнитни или електромагнитни лъчения с възможно неблагоприятно въздействие върху здравето. Те предизвикват болести на органите на кръвообращението (хипертония), увреждане на очите и на централната и вегетативна нервна система. Защитата от нейонизиращи лъчения се осъществява чрез заземяване и електростатични полета. Не се очакват наднормени нива на нейонизиращи лъчения при реализиране на ИТРС. Възможно е временна, локална емисия по време на строителство на някои от предвидените инвестиционни намерения в обсега на ИТРС.

9. *Биологични фактори* - "Биологични агенти" са микроорганизми, включително онези, които са генетично модифицирани, клетъчни култури и човешки ендопаразити, които могат да провокират инфекция, алергия или токсичност. Застрашени са работещите в

предприятия за производство на храни, селско стопанство, работа с животни и/или продукти от животински произход, здравни и лечебни заведения, ветеринарномедицински и диагностични лаборатории, третиране на отпадъци, пречиствателни станции за отпадни води. Част от защитните мерки са организационни и технически, за да се избегне или сведе до минимум контаминирането на работното място с биологични агенти, както и осигуряване на колективни средства за защита и/или лични предпазни средства. Биологичните фактори повишиха своето значение във връзка с развитата се пандемия от Коронавирус. В тази връзка трябва да се отбележи, че биологичните фактори съпътстват хората постоянно и биха могли да окажат негативно влияние във всеки един момент и на всяко място – в околната или в работната среда. Допълнителна опасност представляват „новите биологични фактори”, т.е. нови микроорганизми (най-често вируси или техни мутации), за които няма или не е достатъчна информацията, не могат да се предвидят въздействията и мерките за превенция.

Реализирането на ИТРС не е свързано с генериране на биологични агенти. Тези фактори не са разгледани подробно, защото този рисков фактор не е свързан пряко с проекта ИТРС 2021-2027 г.

10. Градска среда (урбанизация) - Над 50% от хората в света живеят в градове и начинът им на живот предопределя изявата на различни заболявания, скъсяващи жизнената им перспектива. Налице са доказателства за така наречените Асоциирани с града заболявания (Urban Associated Diseases), в които са включени почти всички социално значими болести: алергии и астма; автоимунни и възпалителни заболявания; затлъстяване и диабет; сърдечно-съдови заболявания; злокачествени заболявания; хронична обструктивна белодробна болест; инфекциозни заболявания; психични разстройства. Много от рисковите фактори, дължащи се на градския начин на живот, не са преки. Те, обаче, повлияват неблагоприятно генетично предразположените индивиди към развитие на определено състояние. Заседналият начин на живот, замърсяването на въздуха с фини прахови частици, промененият микробиом, недостигът на витамин D, шумовото и светлинно замърсяване, неприятната заобикаляща среда, струпването на много хора - това са само някои от факторите в градската среда.

Степента на урбанизация (градското население) е 71,7 %, под средната за страната. Големите градове (над 100 000 ж.) в ЮИР са два: Бургас и Стара Загора, средните градове (между 30 000 и 100 000 ж.) са Сливен, Ямбол и Казанлък. Градовете Нова Загора и Айтос балансират средните градове и областните центрове. На ниво община, 51,5 % (17 бр.) от общините се класифицират като слабо урбанизирани (периферни), 36,4 % (12 бр.) са средно урбанизирани (междинни) и 12,1 % (4 бр.) са силно урбанизирани (централни). Слабо развитите периферни общини са с малко население и без изявен град-център и се нуждаят от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните проблеми. Тези общини са локализирани в ареали, разположени в граничната територия на Странджа и Сакар планина, както и в Старопланинската част.

Сравнени със стойностите за Европейския съюз, където 28 % са слабо урбанизирани, 31 % са средно урбанизирани и 41 % са силно урбанизирани, е очевидна обърнатата тенденция. И на национално ниво ситуацията е подобна - превес имат силно урбанизираните територии, а с близки стойности са междинните и слабо урбанизираните.

По-слабата урбанизация на региона спрямо средната за страната, се съчетава със силно развитата туристическа функция на крайбрежието е с възможности за обогатяване, включвайки природните и културните ресурси на хинтерланда. Освен морски, има условия за развитие и на културен, исторически и пр. видове туризъм. Богатото културно наследство в съчетание с природните ценности е предпоставка за развитие на специфични за Югоизточен регион видове туризъм. Най-южните територии на Черноморското крайбрежие са максимално съхранени в своя естествен вид, незасегнати от туристическата урбанизация. В акваторията на региона има пространства за подводен риболов, за наблюдения и концентрация на обекти на подводната археология.

ИТРС за ЮИР трябва да запази благоприятните морски условия в района, да осигури баланса между урбанизиране и запазване на натурални, екологични чисти, неурбанизираните територии, подкрепата на региона за интелигентна и динамична икономика, териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежни райони.

4.8.4.2 Демографски и социални фактори

Демографски фактори и качество на човешкия капитал

Демографските ресурси и качеството на човешкия капитал са важен фактор за развитието на региона, за привличането на инвестиции и за напредъка на местната икономика. От друга страна фундаментална задача на регионалната политика е да съхранява демографския ресурс, както и да подобрява качеството на човешкия капитал.

По остротата на процесите на демографски спад областите в Югоизточен регион показват чувствителни различия.

Общините Стара Загора и Бургас имат по-добри показатели за естествен и механичен прираст спрямо средните за страната и региона, като в тях средногодишният темп на демографско намаление през 2011 г. и 2017 г. е 0,15 % и 0,19 %.

За община Сливен този показател е 0,53 %. С най-неблагоприятни демографски показатели са всички общини на област Ямбол.

Продължава процесът на застаряване на населението в региона, който е характерен и за другите региони в страната, но в Югоизточния регион е с по-благоприятни стойности от средните за страната, като само Югозападният и Североизточният региони са с по-благоприятни стойности. Въпреки това, и по трите прогнозни варианта (песимистичен, реалистичен и оптимистичен) населението ще намалява и застарява. Голямата пречка

пред икономическия растеж ще бъде значителното свиване на населението като цяло, както и конкретно намаляването на броя на хората в трудоспособна възраст. Въпреки че коефициентите на демографска зависимост в региона остават почти непроменени в дългосрочен план, номинално населението във всички възрастови групи ще се свива чувствително.

Освен намаляване на населението в периода 2020-2035 г. и по трите варианта, прогнозата е за значителни изменения в структурата на населението; ще има по-малко лица в трудоспособна възраст, които ще издържат останалата част от населението.

Реализирането на ИТСП за региона може да намали негативното въздействие на тези фактори върху развитието на региона.

Заетост и безработица. Коефициентът на заетост е водещ индикатор за пазара на труда и показва каква част от населението в трудоспособна възраст работи.

Заетостта на населението в най-активната възраст (15-64 години) бележи ръст в Югоизточния регион в периода 2011–2018 г. и достига 66,8 % през 2018 г., но изостава малко от средната за страната (67,7 %). На практика заетостта в момента е по-висока от пиковите си нива отпреди кризата през 2008 г. с коефициент на заетост в региона 62,3 %.

Въпреки предприетите мерки и програми за насърчаване на заетостта през последните години, и в частност тази при жените, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола. Заетостта при мъжете е 72,1 %, а при жените -58,5 %. Равнището на заетост сред лицата с основно, начално и по-ниско образование е значително по-ниско от общото равнище на заетост.

Сред статистическите региони в България Югоизточният регион има висока заетост. През 2018 г. коефициентът на заетост (15-64 навършени години) е 66,8 %, като след него са Северозападният, Северният централен и Североизточният регион. Разликата между равнищата на заетост в най-добре представения се регион (Югозападния) и Югоизточния достига 7,0 процентни пункта.

На областно ниво най-висока е заетостта в силния икономически център област Стара Загора (71,0 %), изоставане има в областите Сливен (61,2 %) и (Ямбол 62,3 %). Разликата между равнищата на заетост в най-добре представената област Стара Загора и изоставащата област Сливен е 9,8 процентни пункта. С най-добър коефициент се характеризира Югозападният регион, следван от Югоизточния регион. Разликата между коефициентите на заетост в най-добре представения регион (Югозападния) и Югоизточния регион е 6,6 процентни пункта.

По-нататъшното повишаване на заетостта ще зависи от активизирането на икономически неактивните лица и тяхната (пре)квалификация, както и от обръщането на тенденцията към нетна емиграция и внос на работна ръка от чужбина.

През 2018 г. коефициентът на безработицата в Югоизточния регион сред населението на 15-64 навършени години намалява значително с 6,1 процентни пункта в сравнение с 2011

г като достига 5,3 %. Регионът е на едно от водещите места по ниска безработица, като само Югозападният и Южният централен регион имат по-добри показатели. Разликата между коефициента на най-добре представения се регион (Югозападния) и Югоизточния регион е 2,8 процентни пункта.

На областно ниво коефициентът на безработица е най-нисък в област Стара Загора (2,3 %), значително изоставане има в област Сливен (9,9 %). Разликата между равнищата на безработица в най-добре представената област Стара Загора и най-изоставащата област Сливен е 7,6 процентни пункта.

Въпреки намаляването на безработицата има общини с много висока безработица. Средногодишните данни за 2018 г. показват, че в региона има 4 общини, в които безработицата е между 20 % и 40 %. Запазва се дългогодишната тенденция общините с най-високо равнище на годишна безработица да са съсредоточени предимно в областите Сливен (2) и Стара Загора (2).

Общините с висока безработица са отдалечени от водещите икономически центрове и традиционните потоци на ежедневна трудова миграция или се характеризират с ниско ниво на образование и квалификация на работната сила. Комбинацията от тези неблагоприятни фактори има неблагоприятен ефект върху общия икономически растеж и върху местните трудови пазари и показва трайна изолация от протичащите процеси на национално ниво.

В демографските и икономическите показатели съществуват много големи диспропорции между общините в една област. Така например безработицата в област Стара Загора е 2,3 %, в община Стара Загора е 2,7 %, а в общините Братя Даскалови и Николаево е над 10 пъти по-голяма - съответно 31,6 % и 28,7 %. Подобни проблеми имат и други области на региона с големи разлики между периферните общини и общината, в която е разположен областният център. Последствията са струпване на население в областния център или още по-голямо обезлюдяване на общините.

Реализирането на ИТСП е голямо предизвикателство в развитието на ЮИР за териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селски и крайбрежни райони, активизирането на големия брой хора, особено младите, които на практика са извън пазара на труда.

По-нататъшното повишаване на заетостта ще зависи от активизирането на икономически неактивни лица и тяхната (пре)квалификация, както и от обръщането на тенденцията към нетна емиграция и дори внос на работна ръка от чужбина

Образование (образователно ниво), професионално обучение и учене през целия живот. Нивото на образование (образованост) е от съществено значение за доброто развитие и реализация на населението. Подчертано е значението на образованието като ключов аспект на икономическия потенциал и решаващ фактор за развитието на информационното общество. Неграмотността и ниската образованост на населението са рисков фактор за недобра реализация в живота на хората, безработица и по-трудно

намиране на работа, по-ниски доходи и бедност, а от друга страна могат да затруднят реализирането на някои приоритети или цели на разглежданата ИТС

Налице е трайна тенденция за запазване на дела на нискообразованото население през последните години. Единствената слаба положителна промяна се отбелязва в област Бургас, където делът на това население намалява от 28 % през 2013 г. на 22,2 % през 2017 г., вероятно поради привличането на по-високообразовано население в периода на възстановяване и растеж на икономиката след кризата. Всички области са със стойности на нискообразованото население над средните за страната, което определя незадоволителни характеристики на работната сила в региона.

Друго голямо предизвикателство в развитието на ЮИР е активизирането на големия брой хора, особено младите, които на практика са извън пазара на труда.

Като се има предвид специализацията на ЮИР и съставните области в индустрия, която, за да е конкурентоспособна в бъдещ период, следва да се основава на висококвалифицирана работна сила, следва да се предприемат активни политики и мерки, водещи до реформиране и повишаване на гъвкавостта на образователната система, за да отговори по-пълно на местните и регионалните нужди от професионални и технически кадри в различните сфери на икономиката.

По-продължителният живот в добро здраве и активност; високото образование и непрекъснатото обучение и професионална реализация, развитието и реализацията на творчески и предприемачески идеи могат не само да компенсират демографските проблеми, но и да променят значително качеството на живот в региона

Достъп до Интернет. Два основни фактора все повече променят ролята на фактор „Местоположение“ в 21 век. Първият фактор е осигурената степен на транспортната достъпност и свързаност, допринасяща за бърз и удобен достъп до различни пазари, мобилност по отношение прилагането на труд и ползването на услуги.

Вторият фактор, който се превръща в решаващ, е развитието на дигитализацията, която позволява включване в различни дигитални мрежи и пространства с оглед развиване на значителен обем икономически функции. В съвременния живот и развитие наличието, достъпът и използването на интернет е от съществено значение за хората, което особено се изрази в условията на Ковид пандемията. Както за учениците и студентите, така и за работещите интернет достъпът не е екстра, а ежедневна необходимост. Липсата на интернет достъп е рисков фактор за невъзможност да се извършват служебните задачи, училищното обучение и социални комуникации, да се окаже човек „извън общността“ – учениците без достъп до интернет не могат да продължат обучението си в електронна среда по време на пандемията. От друга страна, достъпът до интернет е важно условие за работа „от разстояние“, „хоум офис“ и други форми на работа в електронна среда.

Югоизточен регион може да срещне силни ограничения в своя растеж поради ниското ниво на развитие на цифровата свързаност и умения, които се определят като основен фактор за ново развитие и Индустрия 4.0.

Показателите за достъпност и използваемост на интернет в Югоизточния регион са по-ниски от средните стойности за страната. Има разделение и между градските и селските райони - достъпът на домакинствата в градовете е много по-голям от този в селските райони, особено в периферните територии.

Основните предизвикателства пред България и ЮИР са свързани с много ниското ниво на умения на населението (както и сред младежите) в областта на цифровите технологии и ниското ниво на внедряване на цифрови технологии в стопанската дейност. Според ЕК е възможно ниското ниво на този тип умения, наред с недостига на специалисти по ИКТ и недостатъчните инвестиции в цифровата инфраструктура, да са сред причините за забавянето на цифровизацията в България както в обществената, така и в частния сектор.

Важна предпоставка за осигуряване на еквивалентен жизнен стандарт и пълно участие във възможностите за дигитализация е развитието широкообхватна и високоефективна ширококолентова мрежа.

Здравеопазване, достъп до медицинско обслужване (медицински услуги). Данните за ЮИР показват неравномерното разпределение на болничните легла в лечебните заведения, а водещ приоритет в областта на здравеопазването трябва да бъде осигуряването на равни възможности за достъп до здравни услуги на хората, включително и на живеещите в малки, отдалечени от градските центрове места. Тази констатация налага прилагането на целенасочена политика по отношение на здравната инфраструктура и по-ясно очертаване на населените места, за които достъпът до обща и специализирана здравна помощ е затруднен поради неравномерно разпределение на населението и материалната база към настоящия момент.

Анализът на инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в осигуреността с лекари и с лекари по дентална медицина. Основната част от болничните заведения е концентрирана в област Бургас (20 броя), а в област Ямбол са 4. Налице е неравномерно разпределение на болничните легла в лечебните заведения (сериозно изоставане на област Ямбол), много неравномерно разпределение и на заведенията за извънболнична помощ (в област Ямбол са 31, докато в област Стара Загора са 97). В региона по области се наблюдават различия в обезпечеността с лекари по дентална медицина, най-висок е показателят за област Стара Загора (1 102 души на един лекар по дентална медицина). Най-неблагоприятна е осигуреността на населението с лекари по дентална медицина в областите Сливен (1 492) и Ямбол (1 399).

Допълнителен проблем, характерен и за ЮИР, е отдалечеността на отделни селища от мястото на предлагане на съответната медицинска помощ (първична, специализирана, болнична, спешна и неотложна), както и недооборудването на здравните заведения с нова, по-модерна медицинска техника.

Реализирането на ИТСП може да намали рисковите фактори в това направление и да осигуряване на равен и ефективен достъп до качествено здравеопазване, модернизация

на материално-техническата база на лечебните заведения чрез осигуряване на съвременна медицинска апаратура; създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечените и труднодостъпни места; укрепване на капацитета на общественото здравеопазване и засилване ролята на първичната помощ за сметка на болничното лечение; повишаване на здравната култура сред малцинствените групи.

Изграждането и управлението на справедлива, устойчива и ефективна здравна система, ориентирана към качество и резултати с навлизане на електронно управление в системата на здравеопазването, са важна предпоставка за създаване на условия за здраве за всички през целия живот.

Пътна мрежа. Транспортна свързаност. Развитието и състоянието на пътната мрежа е от съществено значение в съвременния живот за осъществяване на комуникация, икономическо развитие и качество на живот на населението. Недостатъчната или в лошо състояние транспортна мрежа и респ. транспортна свързаност е рисков фактор за ограничаване на възможностите за икономическо развитие на териториите, които са отдалечени от нея, понижава качеството на живота в тях и инвестиционната им привлекателност.

Най-важната особеност и най-голямото предимство на региона е, че има широк излаз към Черно море на изток (224 km). Географското положение е предпоставка за развитие на икономически отношения с всички морски и океански държави, както и на отраслите на синята икономика. Това влияе съществено върху изградената икономическа структура на региона.

Транспортната инфраструктура и качеството на предоставяните от нея услуги, в т.ч. достъпността до населените места, производствените зони и местата за отдих и туризъм и връзките между градските центрове, са ключов фактор за социално-икономическото развитие и добри условия за комуникация и удобство за хората (населението).

В ЮИР са представени всички видове транспорт - автомобилен, железопътен, въздушен и морски, включително от най-висок клас, като връзката между тях непрекъснато се модернизират, оптимизират и интегрират. Това превръща Бургас в ключов елемент на основната транспортна TEN-T мрежа на Европейския съюз (транспортен коридор „Ориент/Източно Средиземноморски“) и дава предимства на региона по линия на транспортните условия и предпоставки, които валоризират местоположението на региона.

На територията на ЮИР се намират части от АМ „Тракия“ и АМ „Черно море“. С пускането на автомагистрала „Тракия“ през 2013 г. регионът рязко повиши своята транспортна достъпност и допълни стратегическите си предимства. Изграждането на автомагистрала „Черно море“ като естествено продължение на АМ „Тракия“, свързващо главните източни центрове на икономическо развитие по Черноморието - Бургас и Варна,

силно ще улесни транспортните връзки между черноморските градове и цялостното обслужване на трафика.

Пристанище Бургас е важен център на транспортната система на страната, през който преминава голяма част от вноса и износа. С реализирането на бъдещия проект за разширение и развитие на пристанищните терминали и съответните железопътни връзки, в Бургас се предвижда пълна интеграция между морски и жп транспорт, както и значително увеличаване на възможностите на българския порт. Реализацията на проекта ще превърне пристанището и Бургас в една от стратегическите транспортни и инфраструктурни точки между Европа и Азия. Геостратегическите предимства на региона се допълват с дългата граница с Турция на юг по Странджа.

Независимо че ЮИР е с най-слабо развита регионална пътна мрежа сред регионите от ниво 2 в страната, той се отличава с определена териториална свързаност и компактност, породена от дълго действие на регионообразуващи фактори, като в последните години регионалната икономическа интеграция е по-слабо изразена. Реализирането на ИТСП предвижда като приоритет подобряване на териториалното сближаване, елемент на което е и развитието на транспортната система.

4.8.4.3 Рискови фактори, свързани с начина на живот

Такива фактори са, ниската физическа активност, храненето и хранителния статус на населението, генетично модифицирани организми в храни, тютюнопушенето, употребата на алкохол и/или наркотици. Тези фактори не се разглеждат детайлно, тъй като нямат пряка връзка с проекта на ПРР 2021-2027 г.

Може да се посочи, че това са важни индивидуални фактори, които имат непряка/индиректна връзка с разглежданата ИТРС. Разбира се, тези фактори – хранене, физическа активност, вредни навици, са индивидуални, лични поведенчески модели, което ги прави по-трудно променими и управляеми, и са обект на друг вид интервенционни програми.

Не се предполага опасност от негативно въздействие на ИТРС върху тези рискови фактори. Обратно, реализирането на приоритетите и целите на ИТРС могат да допринесат за създаване на условия за подобряване на тези фактори – развитие на спорта, създаване на повече места за спортуване (индивидуално и колективно), инвестиции в социални условия, качеството на хранителните продукти и пр.

5 Евентуално развитие без прилагането на ИТСП на ЮИР

Евентуалното развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на ЮИР се определя като „Нулева алтернатива“. Вероятните последствия се разглеждат по фактори/компоненти по-долу.

5.1 Въздух и климат

Не прилагането на ИТСП на ЮИР ще доведе до задържане или влошаване на сегашното състояние на качеството на атмосферният въздух, поради липсата на инвестиции и модернизация на редица производства/отрасли. От друга страна изграждането на нови индустриални зони ще доведе до емитиране на вредни емисии в атмосферата, които с съвременни технологии на пречистване могат да бъдат сведени до минимум. Временни емисии на замърсители във въздуха могат да се очакват и при изграждане на транспортната инфраструктура.

Не прилагането на ИТСП на ЮИР няма да окаже влияние върху климата в региона.

5.2 Води

През последните години се запазва тенденцията за подобряване на качеството на повърхностните води. Въпреки тази тенденция, все още има водни тела определени в риск. Повърхностните води ще бъдат положително повлияни вследствие продължаване изпълнението на програми от мерки за достигане на добро екологично състояние в ПУРБ на БД.

Ако не се приложи ИТСП на ЮИР, няма да се изпълнят предвидените мерки и дейности с положителен ефект върху състоянието на повърхностните води и качеството на водите за питейно-битови цели - реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа, подобряване техническото състояние на водопроводните системи и изграждане на пречиствателни станции за питейни води за подобряване на водоснабдяването и качествата на питейните води.

Без прилагане на ИТСП на ЮИР до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на подземните води, в това число и на минералните води. Реализацията на предвидените в ПУРБ мерки ще доведе до известно подобряване на количественото и химичното състояние на подземните води.

5.3 Почви

Без прилагане на Стратегията за развитие на ЮИР, състоянието и качеството на почвите в региона ще запазят сегашното си състояние. Ще бъде избегнато запечатването и унищожаването на почвите на площи, попадащи в обхвата на бъдещи инвестиционни предложения, свързани с изграждане на инфраструктура и индустриални и производствени зони.

5.4 Ландшафт

Развитие на околната среда без прилагането на ИТСП на ЮИР би довело до запазване и в някои аспекти до леко влошаване на съществуващото положение и тенденции по отношение на ландшафтите.

5.5 Биологично разнообразие

През последните години в България се забелязва все по-силно желание да се поддържа и възстановява биоразнообразието, за което свидетелстват много стратегически документи на национално и европейско равнище: Оперативна програма „Околна среда“, Национална програма за развитие: България 2030, Национална стратегия за биоразнообразието, Национален план за действие за биоразнообразието, Стратегия на ЕС за биоразнообразието и др.

С постигането на целите, определени в тези стратегически документи, се очаква екосистемите съществено да се възстановят, да се подобри екологичната инфраструктура, да се намали броят на инвазивните чужди видове, да се поддържа благоприятно състояние на видовете природни местообитания и на консервационно значимите растителни и животински видове на местно, биогеографско и национално равнище, което да допринесе за предотвратяване на глобалната загуба на биоразнообразие. Предвид целите ИТСП на ЮИР, нейното неприлагане не се очаква да се отрази значително на биоразнообразието.

5.6 Културно-историческо наследство

Без прилагане на Стратегията за развитие на ЮИР не се очаква промяна в състоянието на културно-историческото наследство.

Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и културна инфраструктура.

Ако не се приложи ИТСП на ЮИР: няма да се подпомогне местния икономически потенциал за развитие културен туризъм, няма да се извърши поддържане и обогатяване на културната инфраструктура и оборудване за културни организации и сгради, както и опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги, няма да има инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство.

5.7 Материални активи

Без реализацията на ИТСП на ЮИР се очаква като цяло да продължи тенденцията за влошаване на състоянието на материалните активи. Без наличие на средства по европейските оперативни програми, общините ще имат все по-големи затруднения да покриват текущите си разходи за образование, здравеопазване, култура и социални услуги и вероятността да им останат средства за ремонтни дейности или за инвестиции в енергийна ефективност ще е незначителна.

5.8 Население, човешко здраве

Без прилагането на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион, даваща общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027, няма да се

осигурят възможности за подобряване на икономиката, като и на демографските процеси, за което има благоприятни условия.

Няма да се даде възможност за подобряване динамичността на региона в глобален аспект, устойчиво развитие на човешкия капитал, създаване на условия за намаляване на миграцията и подобряване на естествения и механичен прираст на населението. Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и пътна инфраструктура, подобряване на образователните възможности, запазване и развитие на човешкия капитал.

6 Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати

Отчитайки, че няма конкретна информация за интервенциите, които ще бъдат изпълнени по заложените за ИТСП на ЮИР цели и дейности, на този етап се приема, че всяка една част от тези територии и зони би могла да бъде значително засегната от проектите в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки за съвместимостта, където и приложимо. За да се насочи вниманието към най-уязвимите територии, които следва да бъдат взети под внимание при бъдещите оценки, по-долу е представен кратък обзор за основните групи от тези територии.

6.1 Ландшафти и територии от интерес за Общността

В териториалния обхват на ЮИР попадат следните защитени зони (ЗЗ) от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

- Защитени зони за опазване на дивите птици:
  - BG0000152 Поморийско езеро
  - BG0000242 Залив Ченгене скеле
  - BG0000270 Атанасовско езеро
  - BG0000273 Бургаско езеро
  - BG0002022 Язовир Розов кладенец
  - BG0002023 Язовир Овчарица
  - BG0002027 Язовир Малко Шарково
  - BG0002028 Комплекс Стралджа
  - BG0002029 Котленска планина
  - BG0002040 Странджа

- BG0002041   Комплекс Ропотамо
- BG0002043   Емине
- BG0002052   Язовир Жребчево
- BG0002058   Сините камъни - Гребенец
- BG0002059   Каменски баир
- BG0002081   Марица - Първомай
- BG0002094   Адата - Тунджа
- BG0002026   Дервентски възвишения
- BG0002066   Западна Странджа
- BG0002021   Сакар
- BG0000271   Мандра-Пода
- BG0002044   Камчийска планина
- BG0002077   Бакърлъка
- BG0000494   Централен Балкан
- BG0002128   Централен Балкан буфер
- BG0000399   Българка

- Защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:
  - BG0000242   Залив Ченгене скеле
  - BG0000270   Атанасовско езеро
  - BG0000273   Бургаско езеро
  - BG0000271   Мандра-Пода
  - BG0000494   Централен Балкан
  - BG0000399   Българка
  - BG0000427   Река Овчарица
  - BG0000217   Ждрелото на река Тунджа
  - BG0000612   Река Блягорница
  - BG0000195   Река Тунджа 2
  - BG0000198   Средецка река
  - BG0000420   Гребенец
  - BG0000279   Стара река

- BG0000418 Керменски възвишения
- BG0000401 Свети Илийски възвишения
- BG0000402 Бакаджиците
- BG0000513 Войнишки Бакаджик
- BG0000441 Река Блатница
- BG0000287 Меричлерска река
- BG0000425 Река Съзлийка
- BG0000219 Дервентски възвишения 2
- BG0000261 Язовир Копринка
- BG0000149 Ришки проход
- BG0000230 Факийска река
- BG0000440 Река Соколица
- BG0000620 Поморие
- BG0000196 Река Мочурица
- BG0000443 Река Омуровска
- BG0000539 Гора Тополяне
- BG0000192 Река Тунджа 1
- BG0000151 Айтоска планина
- BG0000628 Чирпански възвишения
- BG0000164 Сините камъни
- BG0000136 Река Горна Луда Камчия
- BG0000442 Река Мартинка
- BG0000578 Река Марица
- BG0000139 Луда Камчия
- BG0000143 Караагач
- BG0000117 Котленска планина
- BG0000393 Екокоридор Камчия - Емине
- BG0000133 Камчийска и Еменска планина
- BG0000211 Твърдишка планина
- BG0000208 Босна

- BG0000212 Сакар
- BG0000218 Дервентски възвишения 1
- BG0000137 Река Долна Луда Камчия
- BG0001493 Централен Балкан - буфер
- BG0000146 Плаж Градина - Златна рибка
- BG0001001 Ропотамо
- BG0001007 Странджа
- BG0001004 Емине - Иракли
- BG0000574 Ахелой - Равда - Несебър
- BG0000119 Трите братя
- BG0000553 Гора Тополчане
- BG0000567 Гора Блатец
- BG0000255 Градинска гора
- BG0000205 Стралджа
- BG0000203 Тулово
- BG0000206 Съдиево
- BG0000554 Гора Желю Войвода

Общите цели на опазване на защитените зони за птиците са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние.
- Възстановяване на местообитания на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.
- Общите цели на опазване на защитените зони за местообитанията са:
- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За всички зони за птиците, както и за някои от зоните за местообитанията има обнародвани заповеди по реда на чл. 12 от ЗБР, където са посочени специфични цели за опазване.² Всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСП, следва да се съобразят с тези цели.

6.2 Ландшафти и територии с национален защитен статут

Съгласно публикуваните ГИС слоеве в Регистъра на защитените територии към декември 2020 г, в обхвата на ЮИР попадат следните защитени територии (ЗТ) по смисъла на ЗЗТ:

- Категория "Резерват":
  - УЗУНБОДЖАК
  - ТИСОВИЦА
  - ПЕЕЩИ СКАЛИ
  - ОРЛИЦАТА
  - ЛЕШНИЦА
  - КУТЕЛКА
  - КАМЕНЩИЦА
  - ЕЛЕНОВА ГОРА
  - ДЖЕНДЕМА
  - ГОРНА ТОПЧИЯ
  - ВИТАНОВО
  - БЯЛА КРАВА
  - СИЛКОСИЯ
  - СРЕДОКА
  - СОКОЛНА
  - РОПОТАМО
- Категория "Национален парк":
  - ЦЕНТРАЛЕН БАЛКАН
- Категория "Природна забележителност":

---

²<https://www.moew.government.bg/bg/priroda/natura-2000/registri-za-zastiteni-zoni/obnarodvani-zapovedi-po-reda-na-chl-12-ot-zbr/>

- МААРАТА
- СКАЛНИТЕ ОБРАЗОВАНИЯ, фиордите и тюленовата пещера в местност Маслен нос
- НАХОДИЩЕ НА КАСПИЙСКА И ОБИКНОВЕНА БЛАТНА КОСТЕНУРКА В МЕСТНОСТТА Наково кладенче
- КАМЕНСКА БЪРЧИНА - скално образувание
- ГРАДИЩЕТО - ест. находище на синя хвойна
- ДОЛМЕН ПАША ДЕРЕ
- ДОЛМЕН ЛОЗЕНСКИ ДОЛ
- ДОЛМЕНИТЕ ВЛАХОВ ДОЛ
- ДРЯНОВСКАТА ПЕЩЕРА
- ЛЕДНИЦАТА
- ПЯСЪЧНИ ДЮНИ - МЕСТНОСТ Алепу
- УРУШКИ СКАЛИ
- НОС ЧЕРВЕНКА
- НОС ЕМИНЕ
- МАЛКАТА МААРА - ПЕЩЕРА
- ОРЛОВИТЕ ПЕЩЕРИ
- ПЕЩЕРАТА В МЕСТНОСТ ЦАРЕВЕЦ
- БИЛЕРНИКА
- ПРИКАЗНА - ПЕЩЕРА
- СИНИ ВИР
- ПЯСЪЧНИ ДЮНИ-5бр.
- КЪРВАВАТА ЛОКВА
- ЧЕРНИТЕ ИЗВОРИ
- ПЕЩЕРИ И ИЗВОРИ НА РЕКА МЛАДЕЖКА
- ДОБРОВАНСКИ ГЪБИ
- КОСТЕНУРКАТА
- КУЗА- СКОКА
- СВИНСКА ГЛАВА
- ЧУДНИТЕ СКАЛИ

- ПРОФЕСОРА
- ВОДЕНИЦИТЕ - СКАЛНИ ОБРАЗУВАНИЯ
- КОРИЯТА - ВЕКОВНА ДЪБОВА ГОРА
- АЙТОСКА КОРИЯ
- НАХОДИЩЕ НА БОДЛИВО СГРАБИЧЕ
- ТРИТЕ БРАТЯ
- МАХАРАТА, МЕСТНОСТ Сарпия
- НАХОДИЩЕ НА МРАЗОВЕЦ- МЕСТНОСТ ОРМАНА
- ЧИРПАН БУНАР
- БАДЖАЮ КАЯ
- НАХОДИЩЕ НА ЧЕРНИ БОРОВИНКИ
- ПЕЩЕРА ЛЕДЕНИКА - М. РИМСКОТО КАЛЕ
- ПЕЩЕРА РАКОВСКИ В МЕСТНОСТТА ЗЛОСТЕН
- СВ. 40 МЪЧЕНИКА
- ПРОБИТИЯ КАМЪК
- ЧИФЛИКОВА НИВА
- МЕГАЛИТА
- ИЗВОРИТЕ
- ЗЛОСТЕН
- КОРИЯТА-вековна брястова гора
- ПЯСЪЧНИ ДЮНИ м/у к-г.Зл.рибка и к-г Градина
- ДОЛНА МААЗА
- ЗМЕЕВИ ДУПКИ
- ЕЛЕНСКА ГЛАВА
- ОСТРОВА НА ТУНДЖА
- ВИНИШКИ КАМЪК
- ГОЛЕМИЯ СКОК
- ДРЪНЧИ ДУПКА
- ЕВКАЯ - КАМЕННАТА КЪЩА
- КАЗАНЕТО

- КАЛОЯН - ПЕЩЕРА
- КАРСТОВ ИЗВОР
- КРАТЕРА НА ВУЛКАНА
- МЕЧАТА ДУПКА
- МЕЧКИТЕ
- МИЛЕВА СЕНА
- МОМИТЕ
- ОЖДРЕН - ПЕЩЕРА
- ПЕЩЕРИТЕ (ЗМЕЕВАТА ДУПКА)
- ПИРОСТИЯТА
- ТЕТРОЛИКА
- ТОПЛАТА ДУПКА
- ТЪРНИЧЕНСКО ПРЪСКАЛО
- ЧЕПЕЛЕВ КАМЪК
- ЯРЪТ
- ПЯСЪЧНИ ДЮНИ-младежкия център
- ПЯСЪЧНИТЕ ДЮНИ В М. КАВАЦИТЕ
- ПЯСЪЧНИ ДЮНИ МЕСТНОСТ Перла
- ПЯСЪЧНИ ДЮНИ - МЕСТНОСТ БАБАТА-СЛЪНЧЕВ БРЯГ
- НОС АГАЛИНА
- КУШБУНАР
- ТРИТЕ ПЕЩЕРИ (ХАЙДУШКАТА, БЪЧВАТА, ПЯСЪЧНИК)
- ХАЛКАТА
- ВКАМЕНЕНАТА СВАТБА
- МАЛКИЯТ СКОК
- МИЛКИНИ СКАЛИ
- ПЕЩЕРАТА ЕЛЕНИНА ДУПКА
- ПОПОВА СКАЛА
- ГОЛЕМИЯ КАМЪК

- Категория "Поддържан резерват":

- АРДАЧЛЪКА
- АТАНАСОВСКО ЕЗЕРО
- БАЛАБАНА
- ВЕЛЪОВ ВИР (ВОДНИТЕ ЛИЛИИ)
- ДОЛНА ТОПЧИЯ
- СИНИ БРЯГ
- ХАЙДУШКИ ЧУКАР
- КАЛФАТА
- ПЯСЪЧНАТА ЛИЛИЯ
- Категория "Природен парк":
  - БЪЛГАРКА
  - СИНИТЕ КАМЪНИ
  - СТРАНДЖА
  - Категория "Защитена местност":
    - ЧИРПАНСКА КОРИЯ
    - ПАРОРИЯ
    - МАРИНА РЕКА
    - КАЛИНАТА
    - КРИВИНИЗОВО
    - КЪЛКАТА
    - БОСНА
    - ПЕТРОВА НИВА
    - БАТАКА - ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА СТРАНДЖАНСКИ ДЪБ
    - ДЕМИР КАПИЯ (ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА)
    - ИРАКЛИ
    - КОРЕНИК
    - БАКЪРЛЪКА
    - ПЛАДНИЩЕТО
    - ОРТОТО
    - УЗУНГЕРЕН

- НЕВЕСТИН ГРАД
- ВИДА
- ХЪРСОВ ГРАД
- РАКОВ ДОЛ
- НАХОДИЩЕ НА ДИВ БОЖУР
- МУРВАТСКА РЕКА
- НАХОДИЩЕ НА УРУМОВО ЛАЛЕ В М. ЛАЛИКОТО
- ГРАДЕВ СРЕДОК
- ДОКУЗАК
- БУРГАСКИ СОЛНИЦИ
- ВАЯ
- ВЕЛЕКА
- ИВАН ГЪОЛ
- БЛАТОТО
- ДЕБЕЛАТА КОРИЯ - с. БЛАТЕЦ
- ТРИТЕ ЦЕРА
- ЧАИРИТЕ - БЛАТНО КОКИЧЕ
- СИЛИСТАР
- ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА ПИРЕН (*Erica arborea*)
- ХИСАРЯ
- КОРИЯТА
- ОРЛОВА СКАЛА
- КОРИЯТА
- ПРОПАДНАЛОТО БЛАТО
- ДЕБЕЛЕЦА
- НАХОДИЩЕ НА НАДЕЛЕНОЛИСТНО ВЕЛИКДЕНЧЕ - ЛЕСОВО
- ОРЛИТЕ
- ПТИЦИТЕ
- ТОПЧИЯ
- ТРАКИЙСКИ КЛИН

- ТЪРНАВСКИ БАКАДЖИК
- ЮЛИЕВСКА КОРИЯ
- КЕРСЕНЛИК
- ЛАЛЕ БАИР
- МЕДВЕНСКИ КАРСТ
- НАХОДИЩЕ НА ВАГЕНИЦОВА МЕТЛИЧИНА
- ЖДРЕЛОТО НА РЕКА ТУНДЖА
- БОЗДУГАНОВСКА КОРИЯ
- СТУДЕНИЯТ КЛАДЕНЕЦ
- МАРКОВ БУК
- БЕГЛИК ТАШ - РОПОТАМО
- БЕЛИЯ КАМЪК
- СМРИКИТЕ-естествено находище на червена пираканта
- ДЪБОВЕТЕ
- КОЛОКИТА /КОРЕНЯТА/
- ПОМОРИЙСКО ЕЗЕРО
- СТАМОПОЛУ
- УСТИЕ НА РЕКА ВЕЛЕКА
- УСТИЕ НА РЕКА ИЗВОРСКА
- АГЛИКИНА ПОЛЯНА
- ЖЕЛЕЗНИ ВРАТА
- ХАЙДУТ ДЕРЕ
- ВЕСЕЛИНОВСКА ГОРА
- ВЕТРЕНСКА КОРИЯ
- ДЕБЕЛАТА КОРИЯ - с. ТЕНЕВО
- ДЕРМЕНИКА
- ЕНИНСКОТО ЖДРЕЛО
- ЗЕЛЕНИТЕ ДЪРВЕТА
- КАВАКЛИЙКА
- КАТУНА

- ТУЛОВСКА КОРИЯ
- ЛОНГОЗИТЕ
- МЪГЛИЖКАТА КЛИСУРА
- КАЗАКОВ ВИР
- СТАРИЯТ СОВАТ
- ТЯСНАТА РЕКА
- ЧЕНГЕНЕ СКЕЛЕ
- ПОДА
- БЛАТОТО АЛЕПУ
- БУКОВА ГОРА
- СТРАНДЖАНСКИ ДЪБРАВИ
- БЕЛОКРАВИЩНИЦА
- ГОРНА ЕЛЕНИЦА
- РУДЕНОВО
- МЕЧИТЕ ДОЛОВЕ
- ОРЛИЦИТЕ
- МОРЯНЕ
- СТРАНДЖАНСКА ЗЕЛЕНИКА
- НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ В МЕСТНОСТТА БЛАТОТО
- СЕЧИ КАМЪК

За всяка от защитените територии има определени режими на управление, с които следва да се съобразят всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСП.

6.3 Зони за защита на питейните води

Зони за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохвацията за добив на питейна вода.

Опазването на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (ПБВ) се осъществява чрез определяне на зони за защита на питейните води в изпълнение на чл. 119, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗВ, които включват:

- всички водни тела, които се използват за питейно-битово водоснабдяване и имат

средно денонощен дебит над 10 куб. м или служат за водоснабдяване на повече от 50 човека;

- водните тела, които се предвижда да бъдат използвани за питейно-битово водоснабдяване.

Съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ зоните за защита на води предназначени за питейно-битово водоснабдяване включват територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела.

6.3.1 Повърхностни води

Черноморски район за басейново управление

Съгласно ПУРБ 2016-2021 г. и Заповед № РД-415/28.04.2004 г. на Министъра на околната среда и водите, зоните за извличане на вода за човешка консумация от повърхностни води в Черноморски район за басейново управление и попадаща в ЮИР са три и информация за тях е дадена в по-долу.

Таблица 18 - Зони за извличане на вода за човешка консумация от повърхностни води в ЧРБУ и попадаща в ЮИР

Код на зоната за защита	Код на повърхностно водно тяло	Име на река/язовир	Състояние на зоната съгласно ПУРБ 2016-2021
2DSWL024	BG2KA400L024	яз. Камчия	Добро
2DSWL011	BG2IU400L011	яз. Ясна Поляна	Добро
2DSWR1043	BG2KA400R1043	р. Луда Камчия - 2 км преди с. Ичера (водохващане)	Добро

Източнореломорски район за басейново управление

Оценката на състоянието на повърхностните водни тела използвани за добив на питейна вода е в зависимост от категоризацията на водоизточниците в тях. Категоризацията на водоизточниците е в зависимост от резултатите от извършвания мониторинг на питейните повърхностни води и категориите определени в Наредба № 12 към Закона за водите. Съгласно тази наредба водоизточниците се класифицират в три категории в зависимост от качеството на водите – А1, А2 и А3, като А1 е за най-доброто качество.

В Таблица 19 по-долу е дадена информация от „Доклад за състоянието на водите на територията на Източнореломорски район през 2019 г.“, изготвен от ИБР на базата резултатите от изпълнения през 2019 г. мониторинг на повърхностните питейни водни тела, попадащи в територията на ЮИР.

Таблица 19 - Състояние на зоните за извличане на вода за човешка консумация от повърхностни води в ИБР и попадаща в ЮИР, съгласно мониторинга за 2019 г.

Код на водното тяло	Име на водното тяло		Водоизточник	Категория водоизточник	Състояние водно тяло
BG3TU900R056	Река Корудере от извора до водохващане за ПБВ	92	Река Кору дере	А1	А1

Код на водното тяло	Име на водното тяло		Водоизточник	Категория водоизточник	Състояние водно тяло
BG3TU900R045	Река Мъглижка от извори до гр.Мъглиж	93	Река Суха река	A1	A1
BG3TU700R039	Стара река - от извори до водохващане с. Конаре	94	Река Стара река, с. Конаре	A2	A2
BG3TU700R038	Река Твърдшпка горно течение преди гр. Твърдица	95	Река Циганска	A1	A1
BG3TU700R034	Река Домуз дере - ПБВ. приток на р. Блягорница	96	Река Домуз дере	A1	A1
BG3TU700L030	Язовир Асеновец - ПБВ	97	Язовир Асеновец	A1	A1

6.3.2 Подземни води

Черноморски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 31 броя зони защита на подземни води (ЗЗПВ), предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В Таблица 20 е дадена информация за състоянието на ЗЗПВ от Черноморски район, попадащи в ЮИР съгласно ПУРБ 2016-2021 г

Таблица 20 - Състояние на ЗЗПВ от Черноморски район, попадащи в ЮИР.

Код на зоната за защита за питейно водоснабдяване	Код на водното тяло	Име на водното тяло	Състояние на ЗЗПВ
BG2DGW000000Q008	BG2G000000Q008	Порови води в кватернера на р. Айтоска	лошо
BG2DGW000000Q009	BG2G000000Q009	Порови води в кватернера на р. Средецка-Мандра	лошо
BG2DGW000000Q010	BG2G000000Q010	Порови води в кватернера на р. Ропотамо	добро
BG2DGW000000Q012	BG2G000000Q012	Порови води в кватернера на р. Велека	добро
BG2DGW000000Q014	BG2G000000Q014	Порови води в кватернера на р. Двойница	лошо
BG2DGW000000N021	BG2G000000N021	Порови води в неоген - сармат Айтос	добро
BG2DGW000000PG028	BG2G000000PG028	Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас	добро
BG2DGW000000PG029	BG2G000000PG029	Порови води в палеоген, палеоцен, еоцен Руен- Бяла	лошо
BG2DGW000000K2033	BG2G000000K2033	Карстови води в горна креда, плюс юра-триас Котелски карстов басейн	добро
BG2DGW000000K2034	BG2G000000K2034	Пукнатинни води BK2t sp-st-Бургаска вулканична северно от Бургас	лошо
BG2DGW000000K2035	BG2G000000K2035	Пукнатинно-карстови води в BK2tcn-st Бургаска вулканична южно от Бургас	добро
BG2DGW000K1J3042	BG2G000K1J3042	Карстови води в юра триас - карстово пукнатинна зона	добро
BG2DGW000PZPL3043	BG2G000PTRP043	Карстови води в палеозой-протерозойска пукнатинна зона	добро

Източнореломорски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 41 броя зони защита на подземни води (ЗЗПВ), предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В Таблица 21 е дадена информация за състоянието на ЗЗПВ от Източнореломорски район, попадащи в ЮИР съгласно ПУРБ 2016-2021 г.

Таблица 21 - Състояние на ЗЗПВ от Източнореломорски район, попадащи в ЮИР

Код на зоната за защита за питейно водоснабдяване	Код на водното тяло	Име на водното тяло	Състояние на ЗЗПВ
BG3DGW00000NQ003	BG3G00000NQ003	Порови води в Неоген - Кватернер - Казанлъшка котловина	добро
BG3DGW00000Q004	BG3G00000Q004	Порови води в Кватернер - Твърдишка котловина	лошо
BG3DGW00000NQ005	BG3G00000NQ005	Порови води в Неоген - Кватернер - Сунгурларско - Карнобатска котловина	добро
BG3DGW00000Q012	BG3G00000Q012	Порови води в Кватернер - Марица Изток	лошо
BG3DGW00000Q013	BG3G00000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	лошо
BG3DGW00000NQ015	BG3G00000NQ015	Порови води в Неоген - Кватернер - Сливенско- Стралджанска област	лошо
BG3DGW00000NQ018	BG3G00000NQ018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район	лошо
BG3DGW00000NQ054	BG3G00000NQ054	Порови води в Неоген - Кватернер - Ямбол - Елхово	лошо
BG3DGW0000PgN019	BG3G0000PgN019	Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток	лошо
BG3DGW0000PgN026	BG3G0000PgN026	Карстови води - Чирпан - Димитровград	добро
BG3DGW0PzK2Pg027	BG3G0PzK2Pg027	Пукнатинни води - масив Шипка - Сливен	лошо
BG3DGW00000K2030	BG3G00000K2030	Пукнатинни води - Брезовско - Ямболска зона	добро
BG3DGW00000K2031	BG3G00000K2031	Пукнатинни води - Сливенско- Сунгурларска зона	добро
BG3DGW00000T2032	BG3G00000T2032	Карстови води - Сърнена гора	добро
BG3DGW0000T12034	BG3G0000T12034	Карстови води - Тополовградски масив	лошо
BG3DGW0000T13035	BG3G0000T13035	Карстови води - Св. Илийски комплекс	добро
BG3DGW0000T23036	BG3G0000T23036	Карстови води - Твърдишко - Сливенски басейн	добро
BG3DGW00000Pt044	BG3G00000Pt044	Пукнатинни води - Западно- и централнобалкански масив	добро
BG3DGW00000Pt045	BG3G00000Pt045	Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив	добро

6.4 Води за рекреация

Водите за рекреация включват водни тела, предназначени за отдих, водни спортове и/или води за къпане. Категоризацията на водите за къпане се извършва съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент за управление качеството на водите за къпане и Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане. Там са

въведени следните категории за състоянието на зоните за къпане: отлично състояние, добро състояние, задоволително състояние, незадоволително състояние.

Черноморски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени 47 зони за къпане, попадащи в ЮИР. По данни на информационната система за водите за къпане на Европейската агенция за околна среда (<https://www.eea.europa.eu/themes/water/interactive/bathing/state-of-bathing-waters>), през 2019 г. състоянието на зоните за къпане е било, както следва (Таблица 22)

Таблица 22 - Състояние на зоните за къпане от ЧРБУ, попадащи в ЮИР

КОД НА ЗОНАТА ЗА КЪПАНЕ	ЗОНА ЗА КЪПАНЕ	СЪСТОЯНИЕ НА ЗОНАТА (2019 г.)
BG3411553045002001	Обзор - Централен плаж	отлично
BG3411553045002002	Обзор - Южен плаж	отлично
BG3411502703002047	Плаж "Иракли"	отлично
BG3411511538002003	в.с. "Елените"	добро
BG3411511538002004	Свети Влас - Централен плаж	отлично
BG3411511538002005	Свети Влас - плаж "Специализирана болница"	отлично
BG3411551500002006	Слънчев бряг - хотел "Виктория Палас"	отлично
BG3411551500002007	Слънчев бряг - хотел "Глобус"	отлично
BG3411551500002008	Слънчев бряг - хотел "Бургас"	отлично
BG3411551500002009	Несебър - Южен плаж	отлично
BG3411561056002010	Плаж "Академик"	добро
BG3411561056002011	Равда - Централен плаж	отлично
BG3411561056002012	Равда - плаж "НДК"	отлично
BG3411700833002013	Къмпинг "Ахелой"	отлично
BG3411757491002014	Поморие - Централен плаж	отлично
BG3411757491002015	Поморие - Източен плаж	отлично
BG3411757491002016	Поморие - Южен плаж	отлично
BG3410407079002017	кв. Сарафово - Централен плаж	отлично
BG3410407079002018	Бургас - Черноморски солници	отлично
BG3410407079002019	Бургас - Северен плаж	отлично
BG3410407079002020	Бургас - Централен плаж	отлично
BG3410407079002021	кв. Крайморие - Централен плаж	добро
BG3412181178002022	Черноморец - Централен плаж	отлично
BG3412181178002023	Черноморец - Южен плаж	отлично
BG3412181178002024	Къмпинг "Градина"	отлично
BG3412167800002025	Къмпинг "Златна рибка"	отлично
BG3412167800002026	Созопол - Централен плаж	отлично
BG3412167800002027	Созопол - плаж "Харманите"	отлично
BG3412167800002028	Къмпинг "Смокини"	отлично
BG3412167800002029	в.с. "Дюни"	отлично
BG3412167800002030	в.с. "Дюни - Юг"	отлично
BG3412167800002031	Плаж "Аркутино"	отлично
BG3412758356002032	Приморско - Северен плаж	отлично
BG3412758356002033	Приморско - Южен плаж	отлично
BG3412758356002034	Международен младежки център	отлично
BG3412737023002035	Китен - Северен плаж	отлично
BG3412737023002036	Китен - Южен плаж	отлично
BG3411344094002037	Лозенец - Централен плаж	отлично
BG3411348619002038	Къмпинг "Оазис"	отлично
BG3411348619002039	Плаж "Арапя"	добро
BG3411348619002040	Попски плаж	добро

КОД НА ЗОНАТА ЗА КЪПАНЕ	ЗОНА ЗА КЪПАНЕ	СЪСТОЯНИЕ НА ЗОНАТА (2019 г.)
BG3411348619002041	Царево - Централен плаж	добро
BG3411348619002042	Къмпинг "Нестинарка"	отлично
BG3411300878002043	Ахтопол - Централен плаж	отлично
BG3411366528002044	Плаж "Бутамята"	добро
BG3411366528002045	Силистар	отлично
BG3411344094002046	Къмпинг "Юг"	отлично

Източнобеломорски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени 3 зони за къпане, но нито една от тях не попада в ЮИР.

6.5 Зони за опазване на стопански ценни водни организми

Определянето на този вид зони при актуализацията на ПУРБ, се извършва съгласно изискванията на Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми и утвърдения от Министъра на околната среда и водите Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми. ЗРА има за цел е да осигури устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми, вкл. развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите. В ЗРА е регламентирано за стопански риболов да се използва българският участък на р. Дунав и Черно море.

Черноморски район за басейново управление

В Таблица 23 е дадена информация за състоянието на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ЮИР.

Таблица 23 - Състояние на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ЧРБУ, попадащи в ЮИР

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на РИОСВ за 2019 г. спрямо 2018 г.
BG2FSWKA400R1043	р. Луда Камчия	р. Луда Камчия и нейните притоци от изворите до с. Ичера	BG2KA400R1043	Добро
BG2FSWKA400L024	яз. Камчия	яз. Камчия	BG2KA400L024	Добро

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на РИОСВ за 2019 г. спрямо 2018 г.
BG2FSWSE900L037	ез. Вая	ез. Вая	BG2SE900L037	влошава се по азот
BG2FSWSE900L028	Поморийско езеро	Поморийско езеро	BG2SE900L028	Пунктът е нов. Съгласно ПУРБ състоянието е умерено с проблемни показатели МЗБ, ФП, Електропроводимост, N-NH4
BG2FSWMA100L001	езеро Узунгерен	в границите на ЗМ Узунгерен	BG2MA100L001	влошава се по N-NH4 и БПК5
BG2FSWMA200R003	р. Изворска	от устието, в границите на ЗМ Устие на р. Изворска	BG2MA200R003	не показва отклонение от характерните стойности
BG2FSWIU200R1106	яз. Ново Паничарево	яз. Ново Паничарево	BG2IU200R1106	влошава се по NH4-N
BG2FSWIU400L011	яз. Ясна Поляна	яз. Ясна Поляна	BG2IU400L011	не показва отклонения от характерните стойности
BG2FSWVE106R1101	р. Велека	до сливането с Младежката река	BG2VE106R1101	не показва отклонения от характерните стойности
BG2FSWBS000C1008	Черно море	от н. Сиврибурун до устието на р. Резовска	BG2BS000C1008	в добро състояние
BG2FSWBS000C1108			BG2BS000C1108	в добро състояние
BG2FSWBS000C1208			BG2BS000C1208	в добро състояние
BG2FSWBS000C1308			BG2BS000C1308	в лошо състояние
BG2FSWBS000C1010			BG2BS000C1010	в добро състояние
BG2FSWBS000C1011			BG2BS000C1011	в добро състояние
BG2FSWBS000C1012			BG2BS000C1012	Неизвестно. През 2016 г. е било в добро състояние
BG2FSWBS000C1112			BG2BS000C1112	Неизвестно. През 2016 г. е било в умерено състояние

В Таблица 24 е дадена информация за състоянието на зоните за развъждане на черупкови организми в крайбрежните морски води в ЮИР.

Таблица 24 - Състояние на зоните за развъждане на черупкови

Код на зоната	Наименование на зоната	Райони на съществуващо и перспективно ползване	Код на крайбрежното водно тяло	Състояние съгласно доклада на РИОСВ 2019 г.
BG2SFW05	в близост до Несебър	Зона №12 и част от зона №13	BG2BS000C1008	в добро състояние
			BG2BS000C1108	в добро състояние
			BG2BS000C1010	в добро състояние
BG2SFW31	от Созопол до Масленос	Част от зона №14	BG2BS000C1010	в добро състояние
			BG2BS000C1011	в добро състояние
BG2SFW03	от Масленос до Царево	Зона №15 и зона №16	BG2BS000C1012	Неизвестно. През 2016 г. е било в добро състояние
			BG2BS000C1112	Неизвестно. През 2016 г. е било в умерено състояние
BG2SFW01	в близост до гр. Ахтопол	Зона №17 и зона №18	BG2BS000C1012	Неизвестно. През 2016 г. е било в добро състояние
			BG2BS000C1112	Неизвестно. През 2016 г. е било в умерено състояние

Източнобеломорски район за басейново управление

В Таблица 25 е дадена информация за състоянието на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ЮИР.

Таблица 25 - Състояние на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ИБР, попадащи в ЮИР

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на БДИБР за 2019 г.				
				Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
BG3FSWTU900R052	р. Лешница	р. Лешница – от извора ѝ по цялото протежение до мостга „Узундере“	BG3TU900R052	добро	умерено	умерено	добро	PO4, Робщ (ХС с ниска степен на достоверност)
BG3FSWTU900R045	р. Селчанска	р. Селчанска – от извора ѝ по цялото поречие до гр. Мъглиж	BG3TU900R045	отлично	добро	добро	добро	A1 (2019)
BG3FSWTU700R035	р. Голямата река	р. Голямата река – от изворите до село Бяла паланка, общ. Твърдица	BG3TU700R035	умерено		умерено	неизвестно	Макрозообентос
BG3FSWTU900R053	р. Габровница	р. Габровница – от границите на НП Централен Балкан до бариерата на ДЛС	BG3TU900R053	добро		добро	неизвестно	

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на БДИБР за 2019 г.				
				Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/ потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
		„Мазалат” при с. Скобелево						
BG3FSWTU900R042	Р. Тунджа	р. Тунджа след яз. Копринка до яз. Жребчево	BG3TU900R04 2	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, БПК, NH ₄ , NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
BG3FSWTU700R032	Р. Тунджа	р. Тунджа от яз. Жребчево до вливане на р. Асеновска	BG3TU700R03 2	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос
BG3FSWTU570R067	Р. Тунджа	р. Тунджа от вливане на река Асеновска до вливане на р. Мочурица	BG3TU570R06 7	умерено	добро	умерено	добро	Макрозообентос
BG3FSWTU570R066	Р. Тунджа	р. Тунджа от вливане на река Мочурица до вливане на р. Симеоновска	BG3TU570R06 6	лошо	умерено	лошо	добро	Макрозообентос, разтворен O ₂ , NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на БДИБР за 2019 г.				
				Биологични показатели 2019	Физико-химични показатели 2019	Екологично състояние/потенциал 2019	Химично състояние 2019	Изместващи показатели 2019
BG3FSWTU500R016	Р. Тунджа	р. Тунджа от вливане на р. Симеоновска до гр. Елхово	BG3TU500R01 6	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ
BG3FSWTU135R005	Р. Тунджа	р. Тунджа от гр. Елхово до вливане на р. Мелнишка	BG3TU135R00 5	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, Робщ (2018-2019)
BG3FSWTU100R002	Р. Тунджа	р. Тунджа от вливане на река Мелнишка до границата	BG3TU100R00 2	умерено	умерено	умерено	добро	Макрозообентос, PO ₄ , Робщ

6.6 Чувствителни зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните водни тела от замърсяване с нитрати, както и други биогенни елементи, от градските отпадъчни води. Водосборните области на определените чувствителни райони трябва да отговарят на изискването за допълнително пречистване на градски отпадъчни води (пречиствателно стъпало за отделяне на азота и фосфора) за населени места с повече от 10 000 еквивалентни жители (ЕЖ).

Черноморски район за басейново управление

Съгласно действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003 г., чувствителните зони в повърхностните водни обекти в ЧРБУ са: с начало „Черно море, от границата при с. Дуранкулак“ и край „Черно море, до границата при с. Резово“, както и „Всички водни обекти във водосбора на Черно море на територията на Р България“. Според така определените чувствителни зони в ЧРБУ, само водоприемниците извън водосбора на Черно море попадат в нормална зона, а всички останали водоприемници (включително Черно море) са определени като чувствителни зони. В границите на ЮИР попадат части от следните чувствителни зони:

- BGCSARI05 Водосборен басейн на р. Камчия;
- BGCSARI13 Водосбора на Черно море - крайбрежна линия.

Източнобеломорски район за басейново управление

Съгласно действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003 г., са определени чувствителните зони в повърхностните водни обекти в ИБР. Тези от тях, които попадат в границите на ЮИР са дадени в Таблица 26

Таблица 26 - Чувствителни зони, попадащи в границите на ИБР и ЮИР

Код на чувствителната зона	Начало на чувствителната зона	Край на чувствителната зона	Име на ЗЗВ
Басейн на река Марица			
BGCSARI06	р. Сазлийка, от изворите	р. Сазлийка, до вливането ѝ в р. Марица	Водосбор на река Марица
BGCSARI06	р. Бедечка, от изворите	р. Бедечка, до вливането ѝ в р. Сазлийка	Водосбор на река Марица
BGCSARI06	р. Блатница, от изворите	р. Блатница, до вливането ѝ в р. Сазлийка	Водосбор на река Марица
BGCSARI06	р. Овчарица, от изворите	р. Овчарица, до вливането ѝ в р. Сазлийка	Водосбор на река Марица
BGCSARI06	яз. "Овчарица"		Водосбор на река Марица

BGCSARI06	яз. "Розов кладенец"		Водосбор на река Марица
Басейн на река Тунджа			
BGSARI12	р. Тунджа, след яз. Копринка	р. Тунджа до вливането на р. Селченска (Мъглижка)	Река Тунджа
BGSARI12	р. Тунджа, след вливането на р. Мочурица	р. Тунджа до границата	Река Тунджа
BGCSARI12	р. Енинска, от изворите	р. Енинска, до вливането ѝ в р. Тунджа	Водосбор на река Тунджа
BGCSARI12	р. Мочурица, от изворите	р. Мочурица, до вливането ѝ в р. Тунджа	Водосбор на река Тунджа

6.7 Уязвими зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните и подземни водни тела от замърсяване с нитрати от селскостопански източници.

Черноморски и Източнобеломорски район за басейново управление

Съгласно действащата към момента Заповед № РД-660/28.08.2019 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници, значителна част от територията на ЮИР е определена за уязвима зона, както е видно на картата в Приложение 1.2.

7 Съществуващи екологични проблеми

Основните екологични проблеми и тенденции са разгледани по компоненти, както следва.

7.1 Въздух и климат

Почти всички видове антропогенна дейност водят до промяна на състава на приземния въздушен слой, където живеят хората. Една от основните причини за негативно въздействие върху качеството на атмосферния въздух и създаване на висока степен на замърсеност в световен мащаб е неправилният избор на място за развитие на дадена индустрия.

По-съществен проблем оказват отпадъчните газове от трафика, които са основна причина за замърсяването на въздуха около градските артерии и в градовете като цяло. Пример за това са данните от националната система за мониторинг.

Отпадъчните газове от горивните инсталации за индустриални и битови нужди са друг

съществен фактор, водещ до влошаване на качеството на атмосферния въздух.

Основен проблем е високото съдържание на фини прахови частици ФПЧ10. Причините за това са: лошо състояние на пътната мрежа и лошото ѝ поддържане; оголени междусградски пространства и др.

Урбанизацията и индустриализацията пряко влияят върху локалните климатични условия, променяйки стойностите на метеорологичните елементи под въздушния купол, който се образува над такива територии. В резултат на неправилни урбанистични решения и неподходящо планиране се създават неблагоприятни микроклиматични условия и предпоставки за некомфортни условия за живот на населението.

В резултат от топлообмена от бетонни, каменни, асфалтни и други строителни материали и настилки се получава висока степен на топлинно замърсяване.

Негативни промени могат да се получат от влошени условия на аерация (въздухообмен), породени от всички елементи на урбанизацията и индустриализацията, които водят до промяна на ветровите характеристики. Неправилното разпределение на елементите на урбанизацията водят до формирането на зони със преобладаващо затишие и липса на възможност за нормален въздухообмен. В резултат на този факт се създават условия на задържане на замърсители от транспорт и други източници в приземния въздушен слой, имащи пряко отношение към здравето на населението.

По отношение на всички тези проблеми има разработени практически решения, които от години се прилагат по света. Някои от тях се базират на правилния подбор на строителни материали, други на прилагането моделни и експертна оценка на ефекта от въздействието на един или друг вид проекти върху селищната среда и в конкретност върху локалните климатични условия и човешкия комфорт.

7.2 Води

7.2.1 Повърхностни води

Заустването на непречистени битови и промишлени отпадъчни води е основната причина за замърсяването на водите. Основните екологични инфраструктури за опазване качеството на водите - канализация и пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) - все още са неадекватни, както спрямо нуждите (на населението, бизнеса и туризма), така и спрямо изискванията на европейското и национално законодателство.

Значимите видове натиск, оказвани върху водните тела, са:

- Значителни точкови източници на замърсяване: градски пречиствателни станции за отпадъчни води; градски канализации; индустриални източници на отпадъчни води; животновъдни ферми; обекти за отглеждане на аквакултури; реки, внасящи значителен товар в крайбрежните морски води;
- Значителни дифузни източници на замърсяване: земеделски практики; населени

места без изградена канализационна система; горско-стопански дейности; **депа за отпадъци, без изолираща подложна повърхност и дренажна система;** замърсяване от подземни води в зони на смесване с повърхностните води; замърсени индустриални терени от минали екологични щети; почвена ерозия и абразия на бреговете; обекти за отглеждане на аквакултури.

- Значителни места на водоползване;
- Значителни морфологични изменения: корекции на реки; миграционни бариери - прагове и бентове; дейности по укрепване на бреговете; добив на инертни материали; удълбочаване на плавателни пътища – драгиране.
- Регулация на оттока: завиряване (язовири); хидротехнически съоръжения, хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ).
- Други фактори на натиск: развитие на инвазивни видове; пристанищна инфраструктура.
- Климатични изменения - Повишаването на температурата, опустяване на почвите, намаляването на водата, предизвикано от глобалните промени в климата на планетата, са основните причини за намаляването на биоразнообразието.

Следва да се подчертае, че като дифузен източник на натиск се разглеждат старите все още действащи или nereкултивирани депа/сметища, неотговарящи на екологичните законови изисквания и създаващи риск от замърсяване на повърхностните води. Тези депа подлежат на закриване и рекултивация - техническа и биологична. След закриването им съответните отпадъци следва да се депонират в регионални депа, които напълно съответстват на екологичните изисквания.

7.2.2 Подземни води

Подземните води, макар и в по-малка степен, също се влияят от замърсяванията, постъпващи с отпадъчните фекално-битови и промишлени води в реките и речните корита. Амортизираните канализационни системи и аварията по тях допринасят за постъпване на замърсители в почвите и подземните води.

Замърсители постъпват във водите и от земеделски дейности и животновъдство, свързани с прилагане на торове и препарати за растителна защита, както и от **депата (сметищата) за отпадъци**, които не отговарят на съвременните нормативни изисквания и добри практики за изграждане и експлоатация на такива обекти.

Съществен екологичен проблем е и състоянието на водоземането: значителни загуби на питейна вода преди достигане до потребителите и използване на питейна вода за промишлени нужди и напояване.

7.3 Почви

Основните екологични проблеми и тенденции по отношение на почвите се изразяват най-вече с развитие на проблемите, свързани с почвено запечатване, ерозия, свлачищни процеси, локално замърсяване и вкисляване.

Процесът на почвено запечатване се отнася за почви, използвани и трайно застроени за селищно изграждане, промишлено и инфраструктурно строителство, търговски и транспортни участъци, пътна и железопътна мрежа и др. Очаква се през следващите години процесът да е още по-силно изразен поради запазващите се темпове на разрастване на някои селищни структури и развитието на съпътстваща инфраструктура

Почвената ерозия засяга огромни площи от територията на страната. Тя е естествен процес, който е силно зависим от антропогенните фактори. Обезлесяването и прочистването на естествената растителност при реализация на инфраструктурни, промишлени, туристически и др. проекти, интензивното земеделие и липсата на адекватни противоерозионни мероприятия водят до задълбочаване на проблемите, свързани със загуба на ценни почви в следствие на развитието на ерозия. Свлачищата също са природни процеси и причините за възникването им са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони, но са и много зависими от дейността на човека в урбанизираните райони.

Локалното замърсяване на почвите е свързано най-често с транспортната мрежа, складовете за опасни вещества и промишлените предприятия. Проблемите, свързани с транспорта, се изразяват в локални замърсявания с нефтопродукти, засоляване на околните почви в следствие на поддръжката на пътната мрежа в зимни условия и **замърсяване с битови отпадъци**. Всички складове за опасни вещества създават реална опасност за околната среда и населението, а промишлените предприятия са един от основните източници на замърсяване на почвите с тежки метали.

Вкисляването е процес, при който под действие на природни и антропогенни фактори се увеличава съдържанието на киселини в почвата. Реакцията на почвата влияе пряко върху подвижността и усвоимостта на хранителните и нехранителните елементи, а оттам и върху растежа и развитието на растенията. Селскостопанските култури реагират силно на високата почвена киселинност, като най-уязвими са растенията в начален стадий на развитие.

7.4 Ландшафт

При ландшафта има няколко основни въпроса, като липсата на конкретно законодателство, замърсяване на компонентите на ландшафта, промяна на видовете ландшафт, нарушения на ландшафта и визуално-естетично въздействие.

Понастоящем единственият нормативен документ в България, който предвижда опазване и управление на ландшафта, е Европейската конвенция за ландшафта. Липсата на национално законодателство в областта е сериозна пречка за правилната оценка на

въздействията върху него и съставните му части и съответно за опазването му. Дейностите по опазване и устойчиво управление на ландшафта следва да бъдат уредени в законодателството.

Строителните дейности за изграждане на нови обекти или за реконструкция и рехабилитация на съществуващи такива, както и полагане на необходимата инфраструктура, води до запрашаване и замърсяване на отделни компоненти на ландшафта. Замърсителите могат да бъдат прахови фракции с различен произход (естествен или изкуствен), строителни отпадъци и горивно-смазочни материали от превозни средства и строителна техника, битови отпадъци в резултат на човешката дейност и др.

Промяната на съществуващите ландшафти, както и замърсяването им с **отпадъци** има неблагоприятно визуално-естетично въздействие. Създаването на нови видове ландшафт в резултат на изграждане на нови инсталации и влиянието на човека върху териториите също представлява значителен проблем.

Нарушаването на ландшафта може да бъде пряко и косвено. Пряко увреждане на ландшафтните компоненти има по време на строителните работи и рехабилитацията на всички видове обекти в резултат от наличието и използването на строително оборудване на площадката; трябва да се обърне внимание и на визуално-естетичното натоварване на териториите. Косвени промени в ландшафтите се наблюдават в резултат от следните дейности: промени в земеползването, поставяне на заграждения и осветление, промяна в характеристиките на ландшафта в резултат на интензификацията на ползването на терените, ерозията на почвите, влиянието върху ландшафтите в резултат на предложенията за оформянето им. Косвените промени в съставните части на ландшафта са резултат също от изграждането на нови постройки и обекти.

7.5 Биологично разнообразие

Като цяло, усилената урбанизация и презастрояване, интензификацията на транспорта, замърсяването на вътрешните водни басейни и нови територии с промишлени и битови отпадъци и др. са мощни отрицателни фактори, които влияят на изобилното и самобитно биологично разнообразие в България.

Презастрояването или развитието на туристическа и друга инфраструктура в чувствителните райони (в т.ч защитени територии, обекти от Натура 2000, редки и уязвими местообитания и екосистеми като влажни местности, участъци по коритата на реки, гори и др.) става по-сериозен проблем през последните години.

Шосейният транспорт е общ екологичен проблем и отрицателното му влияние върху околната среда конкретно засяга биологичното разнообразие.

Замърсяването на въздуха, особено в големите градове в резултат на интензивното движение на автомобили води до влошаване на средата за живот, оттам до ограничаване на биологичното разнообразие и дори до изчезване на синантропни видове птици и

бозайници. Отлагането на замърсители на въздуха е продължаващ проблем за здравето състояние на горите и местата на растителните общности. Той нарушава здравословния баланс на организми или екосистеми пряко или чрез подкисляване на почвите. Взаимодействието на отложените замърсители на въздуха с листната маса променя хранителния статус на дърветата и засилва податливостта им на болестотворни гъбички или насекоми-вредители.

Общият брой на видовете, които са чужди за България, нараства постоянно от 1900 г. насам. Най-уязвимите местообитания предвид навлизането и натурализирането на чужди растителни видове са тези, създадени от човека, последвани от местообитанията в речните долини.

Безконтролното изхвърляне на **строителни и битови отпадъци** от граждани и фирми на изходите на населените места, около пътните артерии и замърсяването на зелените площи също е значителен проблем. Това пряко влошава местообитанията, унищожава ценни растителни видове и влияе пряко и косвено на разнообразието на фауната.

Горските пожари са голям проблем за флората и фауната, тъй като те променят всички условия на околната среда, в т.ч. унищожават растителни и животински видове, много от които са редки и ценни, частично или изцяло унищожават слоя от чернозем, създават предпоставки за проникване и развитие на гъбични и други вредни организми, което води до нарушаване на стабилността на екосистемите.

7.6 Културно-историческо наследство

Основните проблеми, свързани с опазването на културното и историческото наследство, могат да се обобщят както следва:

- Недостатъчно съответствие с изискванията за защита и опазване на недвижимите културни ценности по Закона за устройство на територията, Закона за културното наследство, Закона за опазване на околната среда и постановленията към тях; с конкретните правила и норми в общите и подробните устройствени планове относно устройството на териториите с културно и историческо наследство.
- Непредвидени и непредприети превантивни мерки за физическа защита и съхранение;
- Недостатъчност на регулаторните изисквания относно обхвата и съдържанието на устройствените планове и инвестиционните проекти за предвиждане на комплексни мерки за обновяване, възстановяване и опазване на обектите на културното наследство и средата за представянето им от увреждане и унищожаване в резултат на предвидими природни и човешки фактори;
- Работи по съхранение и възстановяване (РСВ), които не са изпълнени качествено или с неподходящи за РСВ материали, засягащи конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;

- Неподходящо избрани материали за РСВ във връзка с устойчивите и конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Некомпетентност и импровизации при извършване на текущите ремонтни работи и РСВ в строителните и възстановителни работи на недвижимите културни ценности в тяхната среда на представяне;
- Липса на институционализиран постоянен контрол на промените в параметрите на различните фактори, влияещи на материалните носители и средата на представяне на обектите на културното наследство;
- Непълно изяснени режими за опазване, съхранение и управление на популяризирането на културните ценности;
- Подреждане по приоритет на дейностите, които са рискови с оглед опазването и съхраняването на недвижимите културни ценности и действия за обновяване както на самите ценности, така и на средата на представянето им.

7.7 Материални активи

Макар и да няма достатъчно общодостъпни данни за сегашното състояние на материалните активи е явно, че обществената и културната инфраструктура се нуждае от основни ремонти (в т.ч. възстановяване на пътната инфраструктура и системи за предотвратяване на бедствия). Предстои още много работа за постигане на европейските стандарти за равнищата на материалните активи.

Културната инфраструктура се сблъсква с липса на средства за поддръжка и развитие. Същото важи и за дълготрайните материални активи с екологично предназначение, като съоръжения и оборудване, необходими за опазване и възстановяване на околната среда и оборудване за наблюдение и контрол.

Материалните активи, имащи пряко отношение към околната среда, като ВиК инфраструктурата и пречиствателни станции за води, депа за отпадъци и др. се нуждаят от реконструкция и модернизация.

7.8 Население, човешко здраве

Основните проблеми на демографското развитие в страната са свързани с ниската раждаемост и високият процент на смъртност, което определя негативния прираст в последните години, в комбинация с продължаващата емиграция на хора в активна възраст (18-50 г.)

От друга страна, с оглед на статистическите данни до 2019 г, заболяемостта на населението като цяло намалява спрямо предишните години, което определя територията като благоприятна в екологично отношение и с добър потенциал за демографско развитие.

8 Цели на опазване на околната среда

8.1 Цели на опазване на околната среда на международно равнище

Основните цели за опазване на околната среда на международно ниво, които имат отношение към ИТСП на ЮИР 2021-2027г. и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП са показани в следващата таблица.

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР
<p>Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.</p> <p>Основна цел</p> <ul style="list-style-type: none"> До 2050 г. всички екосистеми в света трябва да бъдат възстановени, устойчиви и защитени по подходящ начин; <p>Ключови аспекти</p> <ul style="list-style-type: none"> Опазване и възстановяване на природата в ЕС, вкл. <ul style="list-style-type: none"> Хармонизирана мрежа от защитени зони Създаване на условия за преобразяваща промяна, вкл. <ul style="list-style-type: none"> Нов тласък на изпълнението и правоприлагането на законодателството на ЕС в областта на околната среда Изграждане на интегриран подход, обхващащ цялото общество 	<p>ИТСП на ЮИР е в синхрон с основната цел и ключовите аспекти на Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. със:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> Влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; Задължителни изисквания и насърчителни мерки към земеделските стопани, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост; Основни интервенции/мерки на Общата селскостопанска политика ОСП 2021-2027 г. ще се концентрират в следните направления: Natura 2000 и други специфични ограничения; природни или други специфични ограничения за региона; задължения в областта на околната среда;
<p>Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г)</p> <ul style="list-style-type: none"> Преодоляване на глада, постигане на продоволствена 	<p>ИТСП на ЮИР е в съответствие с 12 от целите, заложиени в документа Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г). Изпълнението на поставените цели ще бъде осъществено, чрез изпълнение на специфичните цели, мерките, които трябва да бъдат предприети и реализирането на проектите, заложиени в</p>

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР
<p>сигурност и по-добро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст • Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички • Осигуряване на наличие и устойчиво управление на вода и канализация за всички • Осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички • Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички • Изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите • Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене • Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство • Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите последици	<p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони.</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и водните ресурси за устойчиво развитие • Опазване, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми, устойчиво управление на горите, борба с опустиняването, спиране и обръщане на процеса на деградация на земите и предотвратяване загубата на биологично разнообразие 	
<p>Пътна карта за план за действие, целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата</p> <p>Основни насоки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на законодателството в областта на здравеопазването и околната среда, вкл. по отношение замърсяването на въздуха и водите, както от транспорта и индустриалните емисии, така и от отпадъците и отпадъчни води. В плана ще се разгледат и други форми на замърсяване, като напр. почвеното замърсяване. • Подобряване на политиките за управление на замърсяването; • Насърчаване на обществените промени, вкл. ползване на дигитални решения и други, допринасящи за целите на устойчивото потребление с оглед на въздействията от замърсяването. 	<p>ИТСП на ЮИР адресира описаните насоки в национален контекст, чрез своите цели и мерки, описани в:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, Цел 1.1.2. Засилване на растежа и конкурентоспособността на МСП и подобряване на условията за бизнес:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на нови индустриални зони с фокус към инвеститори в логистични бази и екологично чисти, високо технологични производства; <p>Цел 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; • Въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; • Укрепване на кръговата икономика; <p>Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; • Задължителни изисквания и насърчителни мерки към селскостопанските производители, свързани с опазване на

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР
	<p>природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите;</p> <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на ефективността на ползване на водите чрез реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа; <p>Специфична цел 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води; • Оптимизация на системата за управление на отпадъците; • Изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси; • Намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха; • Усвояване на различните видове възобновяеми източници; <p>Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Защита на околната среда; • Енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, устойчива градска мобилност, зелена градска инфраструктура; • Насърчаване на бизнеса и предприемачеството в сферата на синята икономика, на съвместния мониторинг на околната среда и управлението на морските отпадъци; <p>Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки; • Подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
	<p>прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчване на устойчиви практики и поведение;</p>
<p>План за действие относно кръговата икономика</p> <p>Основни принципи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси • Гаранция за по-малко отпадъци 	<p>ИТСП на ЮИР е съобразена с новия пакет „Кръгова икономика“ и взема предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействието върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото. Предвидени са и конкретни мерки за изпълнение в:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; • Укрепване на кръговата икономика; <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба; • Изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси; <p>Стратегически приоритет 3. Териториално обличаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчване на устойчиви практики и поведение.

8.2 Цели на опазване на околната среда на национално равнище

Целите за опазване на околната среда на национално ниво са отразени в основните планове, програми и стратегии за България. Основните цели за опазване на околната среда, които имат отношение към и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП на ЮИР 2021-2027г. са показани в следващата таблица.

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР
<p>Национална програма за развитие: България 2030 (НПР 2030)</p> <p>Основни национални приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> • П1. Образование и умения • П2. Наука и научна инфраструктура • П3. Интелигентна индустрия • П4. Кръгова и нисковъглеродна икономика • П5. Чист въздух и биоразнообразие • П6. Устойчиво селско стопанство • П7. Транспортна свързаност • П8. Цифрова свързаност • П9. Местно развитие • П10. Институционална рамка • П11. Социално включване • П12. Здраве и спорт • П13. Култура, наследство и туризъм 	<p>Поставените цели и предложените мерки за изпълнение на Стратегическите Приоритети на ИТСП на ЮИР водят пряко до постигане на целевата стойност на индикатора на НПР 2030 - ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България. Трите основни стратегически приоритета на ИТСП на ЮИР: Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони.</p>
<p>Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие</p>	<p>На ключовите аспекти, поставени в Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие отговарят следните цели и мерки, заложи в ИТСП на ЮИР:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<p>Ключови аспекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Защитени територии; • Екотуризъм; <p>Приоритети за незабавни действия и подкрепа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработване и внедряване на политика по екотуризъм; • Насърчаване на опазването на природата на Балканите 	<p>икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; • Задължителни изисквания и насърчителни мерки към земеделските стопани, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост; • Основни интервенции/мерки на Общата селскостопанска политика ОСП 2021-2027 г. ще се концентрират в следните направления: Натура 2000 и други специфични ограничения; природни или други специфични ограничения за региона; задължения в областта на околната среда;
<p>Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор</p> <p>Основни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване; • Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води; • Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс; 	<p>Целите на ИТСП на ЮИР, имат пряк принос за запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води, за осигуряване на вода за населението и бизнеса, за управлението на водния сектор, както и за намаляване на риска от щети при наводнения. Изпълнението на целите на Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор е разписано в:</p> <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Усилия за повишаване на ефективността на ползване на водите чрез реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа; • Изграждане на нови и реконструкция на съществуващи водоснабдителни мрежи; • Осигуряване за в бъдеще на допълнителни водни количества с оглед на бързо развиващата се туристическа база; <p>Специфична цел 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство;
<p>Национална стратегия за</p>	<p>ИТСП на ЮИР допринася за постигане целите на националния</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<p>адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.</p> <p>Стратегически цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата; • Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата; • Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата; • Изграждане на устойчивост към изменението на климата. 	<p>план по изменение на климата, чрез изпълнение следните мерки от:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Задължителни изисквания и насърчителни мерки, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост; <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оптимизация на системата за управление на отпадъци; • Изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси; • Намаляване замърсяването на въздуха; • Усвояване на различните видове възобновяеми източници; <p>Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки; • Подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение;
<p>Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г)</p> <p>Заложени мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Задължително поетапно извеждане на употреба на уреди на твърдо гориво, които 	<p>В ИТСП на ЮИР са заложени мерки за предотвратяване образуването на замърсяване на атмосферния въздух:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, Цел 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност:</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<p>не отговарят на изискванията</p> <p>Поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; • Въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; • Укрепване на кръговата икономика; <p>Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; • Задължителни изисквания и насърчителни мерки към селскостопанските производители, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост; <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха;
<p>Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води и защита, подобряване и възстановяване на всички водни тела • Постепенно намаляване на замърсяването от определени вещества и поетапно спиране на изпускането на приоритетни опасни вещества в повърхностните води, както и превенция и ограничаване на въвеждането на замърсители в подземните води 	<p>ИТСП на ЮИР ще допринесе за постигане на целите на ПУРБ чрез изпълнение на мерките, описани в:</p> <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на ефективността на ползване на водите чрез реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа;

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Преустановяване на всякакви значителни възходящи тенденции в замърсяването на подземните води • Постигане на стандартите и целите за защитените територии, определени в законодателството на Общността 	
<p>Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Минимизиране броя на засегнатите обекти от социалната инфраструктура • Подобряване на защитата на обекти от техническата инфраструктура • Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитените територии и защитените зони 	<p>Целите на ИТСП на СЗР, както и тези ПУРН, подкрепят целите за опазване на околната среда.</p> <p>Степента на подробност на ИТСП на СЗР не дава възможност за определяне на начина, по който съответните цели на ПУРН се вземат предвид при изготвянето на ИТСП на СЗР. По тази причина като необходима мярка в настоящия доклад е включено съобразяването на произтичащите от ИТСП на СЗР проекти / инвестиционни намерения с приложимите мерки ПУРН.</p>
<p>Морска стратегия на Р България и Програма от мерки към нея</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигане и поддържане на „добро състояние“ на морската околна среда до 2020 г.; • Защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически възможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати; • Предотвратяване и 	<p>ИТСП на ЮИР допринася за постигането на екологичните цели за ДСМОС чрез изпълнение на целите и мерките от:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развитие на устойчива синя икономика; • Влагане на ресурси за чистотата на морската вода; • Намаляване на въглеродните емисии от корабите; • Опазване на водните биологични ресурси; • Модернизацията, иновации и нови технологии във всички морски дейности; • Създаването на предпоставки за растеж на устойчивата синя икономика и стимулиране развитието на общностите, занимаващи се с рибарство и аквакултури в крайбрежните

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<p>намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел поетапно премахване на замърсяването и гарантиране липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биологичното разнообразие на морските екосистеми и законосъобразното използване на морето.</p>	<p>райони.</p> <p>Стратегически приоритет 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, Специфична цел 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР:</p> <ul style="list-style-type: none"> Насърчаване на бизнеса и предприемачеството в сферата на синята икономика, на съвместния мониторинг на околната среда и управлението на морските отпадъци; <p>Специфична цел 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> Обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС.
<p>Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.</p> <p>Обвързващи цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> Намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) с най-малко 40% в сравнение с 1990 г.; Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 32,5%; Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 32% от брутно крайно потребление на енергия в ЕС. <p>Основни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката; 	<p>ИТ СП на ЮИР ще допринесе за изпълнението на целите и приоритетите от Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г., посредством изпълнението на следните мерки, заложи в стратегията:</p> <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност:</p> <ul style="list-style-type: none"> внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; укрепване на кръговата икономика; <p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика; <p>Приоритети:</p> <p>използване и развитие на енергията от ВИ, съобразно наличния ресурс, капацитета на мрежите и националните специфики.</p>	<p>образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси; ● усвояване на различните видове възобновяеми източници (ВИ); ● използване на слънчевата енергия; ● производство на вятърна енергия; ● децентрализирано производство на енергия от ВИ, присъединяващо се на по-ниски нива на напрежение; ● подобряването на ефективността на сградните инсталации; ● подобряването на енергийните характеристики; ● ускорена газификация на обществените сгради; <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради; <p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.
<p>Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.</p> <p>Основна цел:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Изпълнение на задълженията за намаляване към 2020г. и 2030г. на общите 	<p>ИТСП на ЮИР е в синхрон с Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., посредством изпълнение на целите и мерките към тях, разписани в:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, Специфична цел 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, Цел 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<p>годишни антропогенни емисии на следните замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH₃) и фини прахови частици (ФПЧ2.5);</p> <p>Предвидени мерки:</p> <p>Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление.</p>	<p>ресурсна ефективност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; • Въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; • Укрепване на кръговата икономика; • Специфична цел 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност; • Влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; • Задължителни изисквания и насърчителни мерки към селскостопанските производители, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост; <p>Стратегически приоритет 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, Специфична цел 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха;
<p>Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)</p> <p>Основни критерии:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда. <p>Спазване на принципите за устойчиво развитие, включително принципите на биологичното</p>	<p>ИТСП на ЮИР покрива критериите на Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), посредством изпълнение на целите и мерките, към тях, описани в:</p> <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • устойчиво развитие на селското стопанство; • задължителни изисквания и насърчителни мерки, свързани с опазване на природните ресурси; • задължения в областта на околната среда; <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на ЮИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на ЮИР</p>
<p>земеделие.</p>	<p>интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитието на проекти за умно и устойчиво земеделие.
<p>Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022</p> <p>Националният план за опазване на най-значимите влажни зони в България работи в интерес на изпълнението на националните приоритети по отношение на опазването на биологичното разнообразие.</p>	<p>В Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСП) на Югоизточен регион са включени предвиждания за изграждане и развитие на нови индустриални зони, производствени зони, изграждането и модернизацията на индустриална и техническа инфраструктура, без да има конкретна информация за отделните инвестиционни предложения, включително и точното им местоположение. Поради това не може да се предвиди дали те биха засегнали включените в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022 влажни зони и може да се приеме, че се всяка една от тези зони би могла да бъде значително засегната от проектите в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки за съвместимостта, където и приложимо.</p> <p>Като необходима мярка в доклада за ЕО може да се включи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • При избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажни зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.
<p>Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година</p> <p>Основни приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гарантиране на енергийната сигурност и устойчивото енергийно развитие; • Устойчиво енергийно развитие за чиста енергия и декарбонизация на икономиката; <p>Внедряване на иновативни технологии за устойчиво енергийно развитие</p>	<p>ИТСП на ЮИР е в синхрон с основните приоритети на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година, посредством изпълнение на целите и съобразяване с мерките от:</p> <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии, ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; • въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; • укрепване на кръговата икономика; <p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и</p>

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСР на ЮИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСР на ЮИР
	<p>селско стопанство с повишена добавена стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • влагане на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси; <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси; • усвояване на различните видове възобновяеми източници (ВИ); • използване на слънчевата енергия; • производство на вятърна енергия; • децентрализирано производство на енергия от ВИ, присъединяващо се на по-ниски нива на напрежение; • подобряването на ефективността на сградните инсталации; • подобряването на енергийните характеристики; • ускорена газификация на обществените сгради; <p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради; <p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.

9 Въздействия върху околната среда

Съгласно чл. 86, ал. 3 т 6 от ЗООС, докладът за ЕО съдържа анализ на: вероятни значителни въздействия върху околната среда, включително биологично разнообразие, население, човешко здраве, фауна, флора, почви, води, въздух, климатични фактори, материални активи, културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство, ландшафт и връзките между тях; тези въздействия трябва да включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици.

Въздействията върху околната среда са оценени както на ниво Стратегически приоритети и специфични цели, така и на ниво цели, мерки и дейности..

9.1 Оценка на въздействията на ниво Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР

В следващата таблица е направен анализ на потенциалното въздействие върху околната среда на целите на ИТСП на ЮИР с оглед на екологичните аспекти, които имат отношение към тях.

Оценка на приоритетите на ИТСП на ЮИР за периода 2021-2027 г.

Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на приоритетите
СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1 Подкрепа за устойчива и интелигентна икономика на ЮИР	въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, население и здраве	<p>От реализирането на мерките, заложи в СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, се очакват временни, локални, обратими и необратими отрицателни въздействия върху компонентите на околната среда, главно в етапите на изграждане на предвидените обекти – предприятия и индустриални зони. Използването на най-високи производствени технологии и съвременни методи за пречистване на отпадните вещества и емисии, предполага незначителни или никакви отрицателни въздействия по време на експлоатацията на новоизградените обекти.</p> <p>Положителни въздействия върху населението и здравето се очакват от привличането на нова индустрия, внедряване на технологии за достъпна чиста енергия, въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, укрепване на кръговата икономика. Реализирането на всички тези мерки води до положителни дълготрайни въздействия изразяващи се в повишаване качеството на живот и здравият статус на населението</p>	0/+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии 	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>Мерките за стимулиране развитието на научно-изследователска инфраструктура и сътрудничеството между научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него нямат пряко въздействие върху околната среда, но имат пряко положително въздействие върху населението и материалните активи.</p> <p>Изграждането и експлоатацията на индустриални зони неминуемо води до генериране на отрицателни въздействия върху компонентите на околната среда. От въвеждането на нови технологии и съвременни</p>	0/+

Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на приоритетите
		<p>системи за пречистване на отпадни води и въздух се очаква вредните въздействия да бъдат сведени до минимум.</p> <p>Дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот се очакват в резултат от привличане на нова индустрия, инвестиции в цифровизация, внедряване на технологии за достъпна чиста енергия, въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство и укрепване на кръговата икономика</p>	
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност 	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи</p>	<p>Временни, локални, незначителни отрицателни въздействия може да се очакват при дейностите по време на разширяването на съществуващ пристан и увеличен морски трафик.</p> <p>Положителни въздействия могат да се очакват главно върху населението от възможностите за развитие на туристическия бранш и свързаните с него дейности, както и от възможностите за селско стопанство с повишена добавена стойност. Очакват се дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот.</p>	<p>0/+</p>
<p>СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР</p>	<p>население и здраве</p>	<p>От реализирането на мерките, заложи в СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 се очакват положителни въздействия върху населението и здравето.</p>	<p>+</p>
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в човешки ресурси 	<p>население и здраве, материални активи</p>	<p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. предвижда инвестиции в различните структури и нива на образователната система, включително изграждане и обновяване на материалната база.</p> <p>Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в</p>	<p>+</p>

Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на приоритетите
		дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни въздействия се очакват и върху материалните активи.	
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги 	население и здраве, материални активи, КИН	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 предвижда инвестиции в различните нива на здравната система, осигуряващи подобрен достъп на различните възрастови групи на населението до първична, специализирана и болнична и до болнична помощ, подобрени социални услуги и подобряване на културната и спортната инфраструктура.	+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура 	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	Дейностите по реконструкция на съществуващи и изграждане на нови водоснабдителни мрежи могат да окажат временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия основно върху почвите и биологичното разнообразие. По време на експлоатацията на изградените мрежи не се очакват отрицателни въздействия. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мярката , което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	0/+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда 	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 предвижда реализиране на мерки, които ще имат положителен ефект върху всички компоненти на околната среда - дейности по управление на отпадъчните води, оптимизация на системата за управление на отпадъците, оптимизиране събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рекултивацията на депата за битови отпадъци, изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, мерки за намаляване замърсяването на въздуха, насърчаване използването на енергията от възобновяеми	+

Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на приоритетите
		източници и биогорива, ускорена газификация на обществените сгради. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително подобряване качеството на живот и здравния статус на населението.	
СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3. Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 е свързан главно с дейности свързани с инфраструктурата в региона – изграждане на пътна и пристанищна инфраструктура, рехабилитация на железопътната мрежа, изграждане на информационна свързаност чрез постигане на покритие с широколентов интернет във всички части на региона. Въздействията при строителството засягат всички компоненти на околната среда. Положителни въздействия се очакват по време на експлоатацията върху населението.	0/+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. По-добре свързан регион чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ 	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	Дейностите свързани с изграждане на пътна и пристанищна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.	0

Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на приоритетите
		<p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни въздействия са свързани и с подобрената цифрова свързаност и достъпност.</p> <p>Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР 	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи</p>	<p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 е свързана главно с мерки, чието прилагане няма пряко въздействие върху околната среда. Мерките са свързани с: изграждане на високоефективна научно-изследователска инфраструктура, инвестиции в иновации и високи технологии, стимулиране на предприемачеството, изграждане на модерна цифрова инфраструктура, развитие на културните институции, физическо обновление и сигурност на обществените пространства, мерки за енергийна ефективност.</p> <p>Очаква се косвено положително въздействие върху компонентите на околната среда, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравния статус на населението.</p>	+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното 	<p>население и здраве, въздух,</p>	<p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 е свързана главно с мерки, чието прилагане няма пряко въздействие върху околната среда. Мерките са насочени към</p>	+

Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на приоритетите
сътрудничество	води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността, инвестиране в продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност, инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки, подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, разработване на електронно управление на регионално и местно равнище, обмен на добри практики и подкрепа на политиките на ЕС за повишаване сигурността на външните граници.</p> <p>СПЕЦИФИЧНАТА ЦЕЛ касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително, национално и трансгранично въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.</p>	

9.2 Оценка на въздействията на ниво Цели, дейности и мерки за подкрепа

В следващата таблица е направен анализ на потенциалното въздействие върху околната среда на заложените в ИТСР на ЮИР цели, дейности и мерки за подкрепа с оглед на екологичните аспекти, които имат отношение към тях.

9.2.1 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
<p>ЦЕЛ 1.1.1. Концентриране на научна инфраструктура и изследователски капацитет в значими за регионалната икономика направления и трансфер на иновации</p>	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи</p>	<p>Мерките за стимулиране развитието на научно-изследователска инфраструктура и сътрудничеството между научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него нямат пряко въздействие върху околната среда, но имат пряко положително въздействие върху населението и материалните активи.</p> <p>Въздействие върху компонентите на околната среда може да се очаква при реализация на проекти свързани с изграждане на предприятия и на съпътстващата им инфраструктурата. При изпълнение на строително монтажните дейности се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат краткосрочни, локални, временни.</p>	<p>0/+</p>
<p><i>Мерките, които ще бъдат подкрепени, включват:</i></p>			
<p>стимулиране развитието на научно-изследователска инфраструктура и сътрудничеството между научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него, в т.ч. чрез реализиране на следните проекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> Създаване на Регионален иновационен център /генетика и биотехнологии/; Създаване на „Високотехнологичен академичен център Бургас“ за високи технологии, биофизика, биомеханика с оглед трансфер на конкретни иновативни приложения и технологии; Създаване на мрежи (кълъстери) от регионални 	<p>население и здраве</p>	<p>Мерките за стимулиране развитието на научно-изследователска инфраструктура и сътрудничеството между научните организации, публичния и частния сектор от региона и извън него нямат пряко въздействие върху околната среда, но имат пряко положително въздействие върху населението.</p>	<p>+</p>

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
институции, научни организации и високотехнологични предприятия за изпълнение на целеви регионални задачи и програми;			
реализиране на съвременни модели на университети, като въвеждане на модел за предприемачески „Hub“ (хъб)	население и здраве	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Мярката е насочена към развитието на човешкия капитал и се очаква да доведе до дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението.	+
подкрепа за инвестиции в научноизследователски и иновационни дейности и насърчаване на трансфера на модерни технологии	население и здраве	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Мярката е насочена към развитието на човешкия капитал и се очаква да доведе до дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението.	+
създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>При реализиране на предвидените предприятия и на съпътстващата им инфраструктурата се очаква като цяло дългосрочно постоянно пряко и косвено положително въздействие върху населението. Въздействието е регионално, а също така и национално.</p> <p>При изпълнение на строително монтажните работи при изграждането на предприятията се очакват отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат краткосрочни, локални, временни и незначителни.</p> <p>Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.</p>	0/+
ЦЕЛ 1.1.2. Засилване на растежа и конкурентоспособността на МСП и подобряване на условията за бизнес	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие,	<p>При реализиране на мярката се очаква пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване здравето и начина му на живот.</p> <p>Изграждането и експлоатацията на индустриални зони неминуемо води до генериране на отрицателни въздействия върху компонентите на</p>	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
	материални активи	околната среда. От въвеждането на нови технологии и съвременни системи за пречистване на отпадни води и въздух се очаква вредните въздействия да бъдат сведени до минимум.	
<i>Дейности</i>			
подкрепа за предприятията за внедряване на технологични продукти и услуги с висока добавена стойност с принос към икономическия растеж	население и здраве	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Мярката е насочена към развитието на човешкия капитал и се очаква да доведе до дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението.	+
участие с проекти за развитието на Индустрия 4.0	население и здраве	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда.	/
провеждане на местни кампании за привличане на инвеститори. Пример за това е обявената от местната власт на община Бургас програма „Стартирай бизнес в Бургас“	население и здраве	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Мярката е насочена към развитието на човешкия капитал и се очаква да доведе до дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението.	+
<i>Създаване на нови индустриални зони, в т.ч.:</i>			
<ul style="list-style-type: none"> Шест нови индустриални зони в Бургас - „Меден рудник“, Долно Езерово, Равнец, Девети километър, Черно море и разширение на промишлена зона Север; Втора фаза на „Индустриален и логистичен парк Бургас“; Индустриална зона „Загоре“ АД; Индустриална зона „Сливен и Ямбол“; Изграждане на нова Индустриална зона - Казанлък. 	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>При изпълнение на строителните дейности при изграждането на индустриалните зони и на съпътстващата им инфраструктурата се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат краткосрочни, локални, временни.</p> <p>По време на експлоатацията на индустриалните зони са възможни отрицателни въздействия върху въздуха (при наличие на горивни процеси), водите (при дейности генериращи отпадни води), почвите (запечатване и унищожаване на почвите), флората и фауната (при засягане на местообитания)</p> <p>Очаква се положително въздействие върху материалните активи</p>	0/-

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
ЦЕЛ 1.1.3. Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	От реализирането на мярката се очакват дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот в резултат от привличане на нова индустрия, инвестиции в цифровизация, внедряване на технологии за достъпна чиста енергия, въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство и укрепване на кръговата икономика	0/+
<i>Мерки, свързани с подкрепа за:</i>			
привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на определени градове или части от територията на региона от един сектор	население и здраве, материални активи	Привличането и развитието на нова индустрия крие рискове за околната среда, изразяващи се в потенциални отрицателни въздействия върху компонентите ѝ в резултат от изграждането и експлоатацията на индустриални предприятия и прилежащата им инфраструктура. Очакват се дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот. Положителни въздействия се очакват и върху материалните активи.	0/+
инвестиции в цифровизация	население и здраве, материални активи	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Положителни въздействия се очакват върху населението, здравето и материалните активи.	+
внедряване на технологии за достъпна чиста енергия	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални	Очакват се положителни, дълготрайни регионални въздействия върху всички компоненти на околната среда от внедряването на технологии за достъпна чиста енергия. По отношение на климатичните промени, очакваното намаляване на парниковите газове от реализирането на тази мярка, има национално значение.	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
	активи		
въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	Очакват се положителни, дълготрайни, регионални и национални въздействия върху всички компоненти на околната среда от въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза. Нисковъглеродните технологии водят до намаляване изхвърлянето на парниковите газове, което оказва положително въздействие върху процесите на изменение на климата.	+
укрепване на кръговата икономика	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	Очакват се положителни, дълготрайни, регионални въздействия върху всички компоненти на околната среда в резултат от укрепване на кръговата икономика. Намалените количества отпадъци, рециклирането и повторното използване на суровини води до намаляване на вредните емисии във въздуха, водите и почвите. Намаленият добив на суровини от своя страна, ограничава потреблението на енергия и води до редуциране изхвърлянето на парниковите газове, което оказва положително въздействие върху процесите на изменение на климата.	+
Изготвяне на Териториален план за справедлив преход на територията на област Стара Загора с оглед преодоляване на социално-икономическите ефекти от декарбонизиране на икономиката в областта	население, материални активи	Изготвянето на Териториален план за справедлив преход няма директно въздействие върху околната среда.	+

9.2.2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
Икономика, свързана с морето			
влагането на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси.	население и здраве, биологично разнообразие, води, въздух	Мерките имат изцяло положително въздействие. От подобряване чистотата на морската вода, намаляването на въглеродните емисии и опазването на биологичните ресурси се очакват дълготрайни положителни въздействия и върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот и здравния статус на населението в региона.	+
Модернизацията, иновациите и новите технологии във всички морски дейности	население и здраве, материални активи	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Положителни въздействия се очакват върху населението, здравето и материалните активи.	+
Ще се насърчава създаването на предпоставки за растеж на устойчивата синя икономика и стимулиране развитието на общностите, занимаващи се с рибарство и аквакултури в крайбрежните райони	население и здраве, материални активи	Мярката няма пряко въздействие върху околната среда. Положителни въздействия се очакват върху населението, здравето и материалните активи.	+
Крайбрежният туризъм			
Предвижда се включване на пристанище Бургас в списъка на пристанищата за посещение от круизни и други туристически кораби.	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но могат косвено доведат до отрицателни въздействия върху околната среда в района на пристанище Бургас в резултат от увеличаване на трафика. Положителни въздействия могат да се очакват главно върху населението от възможностите за развитие на туристическия бранш и свързаните с него дейности. Очакват се дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот.	0/+
Разширяването на съществуващ пристан и изграждането на нов пристан за малки плавателни съдове на остров	население и здраве	Временни, локални, отрицателни въздействия може да се очакват при дейностите по време на разширяването на съществуващ пристан и	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
Света Анастасия ще удължи периода за посещение и ще защити от ерозия скалистата основа на острова.	здраве	изграждането на нов пристан за малки плавателни съдове на остров Света Анастасия. Положителни въздействия могат да се очакват главно върху населението от възможностите за развитие на туристическия бранш и свързаните с него дейности. Очакват се дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот.	
Водните спортове и свързаните с тях услуги: яхтинг, спортен риболов, подводно плуване, морска археология, ще получат по-нататъшно развитие.	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Положителни въздействия могат да се очакват главно върху населението от възможностите за развитие на туристическия бранш и свързаните с него дейности. Очакват се дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот.	0/+
Регионалният туристически продукт			
подкрепа на туристическата инфраструктура, реставрация и консервация на недвижими културни ценности от архитектурното наследство, модерен маркетинг и реклама.	население и здраве, материални активи, КИН	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Положителни въздействия могат да се очакват главно върху населението от възможностите за развитие на туристическия бранш и свързаните с него дейности. Очакват се дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот. Очакват се положителни въздействия върху материалните активи и КИН	+
<i>селско стопанство с повишена добавена стойност</i>			
повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно засилване на устойчивото му развитие	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт,	Мярката касае дейности свързани с повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно засилване на устойчивото му развитие съгласно целите на ОСП.	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
	биологично разнообразие	Положителни локални, дълготрайни и преки въздействия се очакват върху въздуха, водите, почвите и косвени върху ландшафта и биологичното разнообразие. В дългосрочен план се очакват и дълготрайни положителни въздействия върху населението изразяващи се в повишаване качеството на живот.	

9.2.3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в човешки ресурси

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
ЦЕЛ 2.1.1. Стимулиране на инвестиции в образованието			
<i>Дейности</i>			
качествено и приобщаващо образование за всички, обвързано с променящите се тенденции на пазара на труда	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравният статус на населението.	+
Специални усилия ще бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано неравностойно положение	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване на обучението, а то от своя страна до подобряване качеството на живот сред групи на обществото, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
		неравностойно положение.	
Ще се стимулира въвеждане на модерни форми на обучение, в т.ч. създаване на дигитални учебни ресурси	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравният статус на населението.	+
Ще получат подкрепа иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване на обучението, а то от своя страна до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
Ще се разширят формите на професионалното и дуалното обучение.	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване на обучението, а то от своя страна до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
Образователната инфраструктура също ще бъде подобрена	население и здраве, материални активи	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на обучението.	+
<i>Използването на подхода на интегрираните териториални инвестиции (ИТИ)</i>			
създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до улесняване на достъпа до обучение на определени групи от	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
		обществото, а това от своя страна да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на тези групи.	
комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до улесняване на достъпа до обучение на определени групи от обществото, а това от своя страна да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на тези групи.	+
ЦЕЛ 2.1.2. Подобряване на връзката на образованието и квалификацията с пазара на труда			
разработване на отворени системи за обучение, регулиращи професионалната подготовка според нуждите на регионалния пазар на труда, съвместно със социално-икономическите партньори	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване на професионалната подготовка, а то от своя страна до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
предоставяне на възможност за професионално обучение и придобиване на професионални знания, умения и компетентности от учениците	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване на професионалната подготовка, а то от своя страна до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
Като подходящи за подхода за интегрирани териториални инвестиции в ЮИР се очертават дейностите за: <ul style="list-style-type: none"> подкрепа на професионално образование и 	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване на нивото на обучението и професионалната подготовка, а то от своя страна до подобряване качеството на живот и	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
<p>обучение;</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на дуалната система на обучение; • ограмотяване на възрастни; • валидиране на знания, умения и компетентности. 		здравният статус на населението.	
<p>За справяне с предизвикателствата вследствие на процеса на преход към неутрална по отношение на климата икономика ще се подкрепят дейности за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците; • съдействие при търсене на работа на търсещите работа; • осигуряване на активното участие на търсещите работа. 	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
ЦЕЛ 2.1.3. Висше образование			
<i>Проектите включват:</i>			
подобряване на инфраструктурата на висшето образование	население и здраве, материални активи	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни въздействия се очакват и върху материалните активи.	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
въвеждане на дуално обучение във висшето образование	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
подкрепа за развитието на Факултета по медицина за осигуряване на модерно обучение на световно ниво с цел привличане и на чуждестранни студенти	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
обновяване на учебно-тренировъчната база на Колежа по туризъм в Бургас	население и здраве, материални активи	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни въздействия се очакват и върху материалните активи.	+
откриване на нови филиали на висши учебни заведения в региона съгласно Националната карта на висшето образование	население и здраве, материални активи	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни въздействия се очакват и върху материалните активи.	+
изграждане на материална база, оборудване на кабинети, практики и лаборатории в системата на висшето образование по специалности относно производство, преработване и разширяване на приложението в бизнеса на етерично-маслени култури, в т.ч. маслодайната роза	население и здраве, материални активи	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни въздействия се очакват и върху	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
		материалните активи.	
разработване на нови магистърски програми в синхрон с направление Индустрия 4.0 и новите тенденции на пазара на труда, във взаимодействие с бизнеса	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+

9.2.4 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
ЦЕЛ 2.2.1. Равен достъп до качествени здравни услуги			
<i>Дейности, свързани с:</i>			
териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
осигуряване възможност за подпомагане на общинските болници и тяхното трансформиране в медицински центрове на принципа „отдолу-нагоре”,	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни райони	население и здраве	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
изграждане на Университетска детска болница със спешен център и високотехнологично оборудване, която ще обедини всички педиатрични специалности на едно място и ще позволи комплексно лечение на децата не само от община Бургас, а и от цяла Източна България	население и здраве, материални активи	Възможни са временни, локални, краткотрайни, отрицателни въздействия с нисък интензитет по време на изграждането на Университетска детска болница и спешен център. Отрицателните въздействия са главно в резултат от емисии във въздуха от строителните дейности и отработени газове от използваната механизация. Очаква се пряко и косвено положително въздействие с регионален и национален обхват, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	0/+
Цел 2.2.2. Социални услуги и социално включване			
Всички домове за стари хора следва да се реформират в съответствие със стандартите за качество на резидентната грижа за възрастни хора в над трудоспособна възраст, определени в Наредбата за качеството на социалните услуги	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението в над трудоспособна възраст.	+
Деинституционализацията на грижата за деца и възрастни хора, както и предоставянето на услуги в	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
домашна среда, в специализирана среда, услуги, които се предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване, ще продължат да бъдат обект на целенасочени усилия		дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението в детска и в над трудоспособна възраст.	
подпомагане на активното социално включване и интегриране на групите със специални нужди и ромското население, включително чрез проекти за изграждане на социални жилища	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда с изключение на ограничени емисии във въздуха. Социални жилища се изграждат/обособяват в градска среда където като основен замърсител може да се посочат емисии във въздуха в следствие на строителни дейности. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението със специални нужди или от малцинствени групи.	0/+
ЦЕЛ 2.2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура			
мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство в региона чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура в региона	население и здраве, материални активи, КИН	Мярката касае дейности свързани с изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура в региона. Когато тези дейности са свързани със строителни работи могат, да се очакват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия с незначителен интензитет. От изпълнението на мярката се очаква пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект ще доведе до подобряване качеството на живот. Положителни въздействия се очакват по отношение на КИН и материалните активи.	0/+
Като специфични проекти се предвиждат изграждане на арт улици, Етнографски музей в гр. Бургас, програма за	население и здраве,	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
по-интензивно приобщаване на децата и младежите към създаване на културен продукт	материални активи, КИН	дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	
реконструирането на материално-техническата база на училищата по изкуства и култура и доставката на оборудване за обучението	население и здраве, материални активи	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението в детска и юношеска възраст.	+
дейности за ремонт и модернизиране на съществуващата, както и изграждане на нови обекти на спортната инфраструктура в отделните общини на ЮИР.	население и здраве, материални активи	Мярката касае дейности, които могат да имат пряко въздействие върху околната среда. Въздействие върху компонентите на околната среда може да се очаква при реализация на проекти свързани с изграждане на спортната инфраструктура. При изпълнение на строително-монтажните дейности се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат краткосрочни, локални, временни. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението от всички възрасти.	0/+
Някои от мерките, които се предвиждат, включват изграждането на нов градски футболен стадион в Бургас между Пътен възел Юг и к-с „Меден рудник“, реконструкция и изграждане на нови спортни комплекси и зали и други подобни в отделните части на ЮИР.	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН	Мярката касае дейности, които могат да имат пряко въздействие върху околната среда. Въздействие върху компонентите на околната среда може да се очаква при реализация на проекти свързани с изграждане на спортната инфраструктура и прилежащите пътни връзки. При изпълнение на строително-монтажните дейности се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат краткосрочни, локални, временни. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	0/+

9.2.5 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТ на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
извършване на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвяне на план с действия за намаляване на течовете	население и здраве, води	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
повишаване на ефективността на ползване на водите-изграждане на нови и реконструкция на съществуващи водоснабдителни мрежи	население и здраве, води, материални активи	Дейностите по реконструкция на съществуващи и изграждане на нови водоснабдителни мрежи могат да окажат временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия основно върху почвите и биологичното разнообразие. По време на експлоатацията на изградените мрежи не се очакват отрицателни въздействия. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мярката , което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	0/+
Да продължи изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура въз основа на регионални прединвестиционни проучвания в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и, където е възможно, и в агломерации с над 2 000 екв. ж.	население и здраве, води, материални активи	Дейностите по реконструкция на съществуващи и изграждане на нови водоснабдителни мрежи могат да окажат временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия основно върху почвите и биологичното разнообразие. По време на експлоатацията на изградените мрежи не се очакват отрицателни въздействия. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мярката , което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	0/+

9.2.6 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4. Чиста околна среда

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство.	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>Дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води ще имат изцяло положителен ефект върху компонентите на околната среда.</p> <p>Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мярката , което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.</p>	+
да продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие	<p>Изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците ще имат изцяло положителен ефект върху компонентите на околната среда.</p> <p>Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мярката , което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.</p>	+
Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие	<p>Прилагането на мярката ще има изцяло положително въздействие върху компонентите на околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мярката, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.</p>	+
Ще се акцентира върху политиките и ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова	население и здраве, въздух, води, почви,	<p>Очакват се положителни, дълготрайни, регионални въздействия върху всички компоненти на околната среда в резултат от изпълнение на пакета „Кръгова икономика" с цел превръщане на отпадъците в ресурси.</p>	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
икономика" с цел превръщане на отпадъците в ресурси	ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	Намалените количества отпадъци, рециклирането и повторното използване на суровини води до намаляване на вредните емисии във въздуха, водите и почвите. Намаленият добив на суровини от своя страна, ограничава потреблението на енергия и води до редуциране изхвърлянето на парниковите газове, което оказва положително въздействие върху процесите на изменение на климата.	
мерки за намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха	население и здраве, въздух	Изпълнението на мерки за намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха ще имат силно положително въздействие върху качеството на атмосферния въздух в населените места в които се прилагат. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките , което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ	население и здраве, въздух	Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива ще намали използването на изкопаеми твърди горива и дървесина (мокра) като източници на енергия, които са основен източник на фини прахови частици във въздуха. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	+
подобряването на ефективността на сградните инсталации, а не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите	население и здраве, въздух, материални активи	Мерките за подобряването на ефективността на сградните инсталации, а не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите, води до намаляване на вредните емисии от битовото отопление с твърди горива, което е главен замърсител на въздуха през зимния период.	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на целите
		Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни са въздействията и по отношение на материалните активи.	
мерките за ускорена газификация на обществените сгради	население и здраве, въздух, материални активи	Мерките за ускорена газификация на обществените сгради води до намаляване на вредните емисии от битовото отопление с твърди горива, което е главен замърсител на въздуха през зимния период. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни са въздействията и по отношение на материалните активи.	+

9.2.7 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. По-добре свързан регион чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
ЦЕЛ 3.1.1. Подобрена транспортна свързаност и достъпност			
<i>По отношение на пътната инфраструктура</i>			
Изграждане на автомагистрала „Черно море“;	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт,	Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
	<p>биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи</p>	<p>емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно исторически наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
<p>Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“</p>	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие,</p>	<p>Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за</p>	<p>0</p>

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
	материални активи, КИН, материални активи	<p>замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН,	Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия;	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
	материални активи	<p>унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
Изграждане на тунел под връх Шипка	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални	<p>Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на</p>	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
	активи	<p>културно исторически наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
<p>Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас по направленията Бургас-ГКПП „Малко Търново“, Бургас-Средец, Бургас-Айтос, Бургас-Созопол-Приморско, Бургас-Поморие-Несебър, както и възможности да се проектират велоалеи и отбивки към различните малки населени места</p>	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи</p>	<p>Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно исторически наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни</p>	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		<p>отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи	Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТР на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		<p>население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи	<p>Дейностите свързани с ремонт/рехабилитация на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху някои компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; замърсяване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни води; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия и върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно</p>	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		<p>върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
<p>Изграждане на направление „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път 11-76) като част от т.нар. Второстепенна Крайгранична южна ос „Петрич- Бургас“ (Южна хоризонтала)</p>	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи</p>	<p>Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия и върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите</p>	<p>0</p>

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.	
Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа, осигуряваща и подобряваща достъпа до местата за предоставяне на публични услуги, до недвижими културни ценности и събития, до места за рекреация и туризъм, туристически обекти, до производствени и бизнес зони	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи	<p>Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе</p>	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.	
<i>По отношение на жп транспорта</i>			
„Рехабилитация на железопътния участък Пловдив-Бургас фаза 2“.	население и здраве, въздух, материални активи	<p>Рехабилитацията и модернизацията на железопътните линии е свързано с локални, краткотрайни отрицателни въздействия изразяващи се основно в емисии във въздуха и повишени шумови нива. Положителните въздействия по време на експлоатацията са свързани с намалени емисии на отработени газове (за електрифицираните жп линии).</p> <p>Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	0/+
Модернизация на железопътната линия Карнобат-Синдел	население и здраве, въздух, материални активи	<p>Рехабилитацията и модернизацията на железопътните линии е свързано с локални, краткотрайни отрицателни въздействия изразяващи се основно в емисии във въздуха и повишени шумови нива. Положителните въздействия по време на експлоатацията са свързани с намалени емисии на отработени газове (за електрифицираните жп линии).</p> <p>Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението.</p>	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		Положителни са въздействията и върху материалните активи.	
Модернизация на жп линията „Русе-Г. Оряховица-Димитровград	население и здраве, въздух, материални активи	Рехабилитацията и модернизацията на железопътните линии е свързано с локални, краткотрайни отрицателни въздействия изразяващи се основно в емисии във въздуха и повишени шумови нива. Положителните въздействия по време на експлоатацията са свързани с намалени емисии на отработени газове (за електрифицираните жп линии). Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобренията свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.	0/+
<i>развитие на пристанищните дейности и подкрепа на Мултимодален транспорт (TEN-T).</i>			
Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас предвижда пълна интеграция между морски и жп транспорт	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИИ, материални активи	Дейностите свързани с разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		<p>здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният морски трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и възможностите за развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
<p>Развитието на коридора "Ориент/Източно-Средиземноморски" и неговото разширяване на изток, където прераства в ТРАСЕКА (транспортен коридор Европа- Кавказ-Азия) е от особена важност за както за просперитета на региона, така и за функционирането на националната транспортна система.</p>	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН, материални активи</p>	<p>Мярката предвижда интеграция между железопътния и морския транспорт и е от особена важност както за просперитета на региона, така и за функционирането на националната транспортна система.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от новите икономически и бизнес възможности и привличането на инвестиции. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	<p>=</p>
<p>ще бъде осъществен непрекъснат велосипеден маршрут по цялото бургаско крайбрежие, свързващ кварталите „Сарафово" и „Крайморие".</p>	<p>население и здраве, въздух, материални активи</p>	<p>Възможни са краткосрочни, локални незначителни отрицателни въздействия по време на изграждането на велосипедния маршрут, главно от емисии във въздуха.</p> <p>Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително</p>	<p>0/+</p>

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		подобряване качеството на живот и здравният статус на населението. Положителни са въздействията и по отношение на материалните активи.	
Ще бъдат реализирани мерки за градска мобилност	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие от реализиране на мерките, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до значително подобряване качеството на живот и здравният статус на населението.	0/+
ЦЕЛ 3.1.2. Подобри цифрова свързаност и достъпност и ИКТ <i>Мерки за подобряване на цифровата свързаност</i>			
постигане на покритие с широколентов интернет във всички части на региона, включително периферните и селските райони	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот на населението.	+
инвестиции за въвеждане на 5G мобилни мрежи	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот на населението.	+
изграждане на други видове ИКТ инфраструктура	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот на населението	+
развитие на електронно здравеопазване и образование	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		живот и здравният статус на населението	
изграждане на Европейски цифров иновационен център (хъб) по Програма „Цифрова Европа“ (2021-2027), който ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, от публичните организации и академичните среди	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот на населението	+
реализиране на проекти по следващия трети етап на WiFi4EU - насърчаване на интернет свързаността в местните общности за изграждане на безплатен високоскоростен безжичен Интернет достъп на обществени места	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
въвеждане на Информационни технологии и Е-управление в общините	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот на населението	+
въвеждане на мерки в подкрепа на „умни градове“, „интелигентни градове“, „градове на знанието“, както и „умни села“. проекти, свързани с видеонаблюдение и управление на трафика, интегрирана система за управление на паркирането, адаптивна система за управление на трафика при светофарно регулирани кръстовища, интелигентна система за мониторинг на улично осветление и енергийна ефективност на обществени сгради, Географска информационна система (ГИС) и други услуги	население и здраве	Мярката касае дейности, които могат да имат пряко, локално, дълготрайно положително въздействие върху градска среда и най-вече върху качеството на въздуха чрез управление на трафика и подобряване на енергийната ефективност на обществените сгради. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот на населението	+

9.2.8 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
<i>Мерки</i>			
изграждане на високоефективна научно-изследователска инфраструктура, висше образование,	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
инвестиции в иновации и високи технологии	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
стимулиране на предприемачеството в производства с висока добавена стойност и ИТ, Индустрия 4.0,	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
изграждане на модерна цифрова инфраструктура	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
защита на околната среда и културното наследство, развитие на културните институции	население и здраве, материални активи, КИН	Мярката касае дейности, които може да имат пряко въздействие върху околната среда и КИН. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението. Положително въздействие се очаква и върху материалните активи.	+
физическо обновление и сигурност на обществените	население и	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
пространства.	здраве, материални активи	среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението. Положително въздействие се очаква и върху материалните активи.	
Специфично за град Бургас е постигането на високоефективно и устойчиво развитие на секторите и дейностите на синята икономика	население и здраве, материални активи	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
<i>В градовете от трето ниво - Сливен, Ямбол, а също и градовете Казанлък и Димитровград,</i>			
подобряване на качеството и поддържане на пространствената цялост на системите за социални, здравни, образователни и културни услуги,	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, КИН	Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия и върху здравния статус на засегнатото	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
		<p>население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
<p>мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, устойчива градска мобилност, зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства, общинско жилищно настаняване</p>	<p>население и здраве, материални активи</p>	<p>Мерките за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, устойчива градска мобилност, зелена градска инфраструктура ще имат положителен ефект върху населението и здравния му статус. Въздействията са резултат от намаляване на вредните емисии във въздуха от битовото отопление и трафика. Положителни въздействия се очакват и върху материалните активи</p>	<p>+</p>
<p><i>селските райони и градовете от 4-то ниво</i></p>			
<p>разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта</p>	<p>население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални</p>	<p>Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация; унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на</p>	<p>0</p>

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
	активи, КИН	<p>природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия и върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	
мерки за съживяване и развитие на обществените услуги и други функции в предоставянето на обществени услуги	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
разширяването на достъпа до високоскоростен интернет в селските райони	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
проекти за умно и устойчиво земеделие	население и здраве, почви, води, биологично разнообразие, въздух	Мярката насочена към развитие на умно и устойчиво земеделие може да доведе до положителни въздействия върху компонентите на околната среда, пряко или косвено свързани със земеделските дейности – почви, води, биологично разнообразие и въздух. Очакваното пряко и косвено положително въздействие в дългосрочен аспект ще да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
<i>крайбрежни общини - Бургас, Поморие, Несебър, Созопол, Приморско и Царево</i>			
насърчаване на бизнеса и предприемачеството в сферата на синята икономика	население и здраве, води	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
съвместния мониторинг на околната среда и управлението на морските отпадъци	население и здраве, води	Мярката има положително въздействие върху морските води и екосистеми и околната среда. В дългосрочен аспект се очаква косвено положително, дълготрайно въздействие върху тези компоненти, както и върху населението и здравния му статус.	+
развитието на морския транспорт и достъпността на морските пристанища	население и здраве, води	Мярката ще окаже положителен ефект върху населението в резултат от развитието на туризма, възможността за развитие на бизнеса и подобрене на икономическия микроклимат в крайбрежните общини. Незначително, локално, временно отрицателно въздействие може да има върху морските води и екосистеми от увеличаване трафик и свързаните с него емисии.	0/+
проектирането и изграждането на АМ „Черно море“, която да продължи като скоростен път на север от Варна до Шабла с връзка към Констанца и Тулча	население и здраве, въздух, води, почви, ландшафт, биологично	Дейностите свързани с изграждане на пътна инфраструктура са неизбежно свързани с редица временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия върху всички компоненти на околната среда. Строителните дейности водят до: замърсяване на въздуха с прахови емисии и емисии на отработени газове от тежка механизация;	0

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
	разнообразие, материални активи, КИН	<p>унищожаване, замърсяване и запечатване на почви; вероятност за замърсяване на повърхностни и подземни води; нарушаване на природни ландшафти и отрицателни визуални въздействия; унищожаване и фрагментиране на природни местообитания и създаване на миграционни бариери; вероятност за увреждане и унищожаване на културно историческо наследство; повишени шумови нива; всички споменати въздействия оказват временни, локални, краткотрайни отрицателни въздействия и върху здравния статус на засегнатото население.</p> <p>По време на експлоатацията отрицателните въздействия се изразяват главно в емисии във въздуха от генерираният трафик. Прилагането на смекчаващи и компенсиращи мерки по отношение на останалите компоненти минимизира отрицателните въздействия.</p> <p>Очакваните положителни въздействия са в дългосрочен план главно върху населението. Очаква се пряко и косвено положително въздействие в резултат от подобрената свързаност между градовете, новите икономически и бизнес възможности, привличането на инвестиции и развитието на туризма, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот, а от там и здравния статус на населението. Положителни са въздействията и върху материалните активи.</p>	

9.2.9 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на трансграничното и транснационалното сътрудничество

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП чрез включването им като краен получател на помощта по програмите за ТГС	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
инвестиране в продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия	население и здраве, материални активи, КИН	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху КИН и материалните активи, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социалното-икономическото и териториалното развитие на региона. Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за териториално развитие	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки	население и здраве, води, биологично разнообразие, въздух, почви, ландшафт	Очакват се положителни, дълготрайни, регионални, национални и трансгранични въздействия върху всички компоненти на околната среда в резултат от съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки.	+
подпомагане на съвместни трансгранични действия за подобряване на процента на рециклиране и насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за	население и здраве, води, биологично разнообразие, въздух, почви,	Очакват се положителни, дълготрайни, регионални въздействия върху всички компоненти на околната среда в резултат от укрепване на кръговата икономика. Намалените количества отпадъци, рециклирането и повторното използване на суровини води до намаляване на вредните емисии във въздуха, водите и почвите. Въздействията са положителни,	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
насърчаване на устойчиви практики и поведение	ландшафт	дълготрайни, с национален и трансграничен обхват.	
разработване на електронно управление на регионално и местно равнище (ключово действие, произтичащо от Съобщението за граничните препятствия)	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие с регионален, национален и трансграничен обхват, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
подкрепа на политиките на ЕС за повишаване сигурността на външните граници	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително, национално и трансгранично въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
използване на опростени финансови инструменти с възможен компонент на безвъзмездната финансова помощ	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
осигуряване на здравно обслужване и социална грижа, отговарящи на нуждите на населението	население и здраве	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	+
обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и	население и здраве, води, биологично разнообразие	Мярката касае дейности, които могат да имат косвено положително, регионално, национално и трансгранично въздействие върху околната среда в крайбрежните райони от прилагането на политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на ЮИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на целите
повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС		наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС. Очаква се пряко и косвено положително въздействие, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване качеството на живот населението.	

9.3 Обобщение на въздействията

От направения анализ на въздействията е видно, че

- на ниво Стратегически приоритети и специфични цели - очаква се реализирането на Стратегическите приоритети да доведе до: устойчива околна среда, усвояване на ресурсите по ефективен и устойчив начин, развитието на „синя“ икономика и иновативни МСП в областта на нисковъглеродната икономика, редуцирането на количествата отпадъци генерирани в процеса на производство чрез въвеждане на кръгова икономика, подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги, опазване и възстановяване на природното и културното наследство, биологичното разнообразие, насърчаване на екосистемните услуги и „зелената“ градска инфраструктура, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.
- на ниво цели и конкретни допустими дейности и мерки - очаква се прилагането на предвидените дейности и мерки да доведе до подобряване качеството на атмосферния въздух в населените места, намаляване на емисиите на парникови газове, развитието на градските общини, ограничаване на шума от обществения градски транспорт в населените места, подобряване състоянието на зелените градски пространства, подобряване на здравната, социалната и културната инфраструктура и увеличаване на материалните активи, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.

Трябва да се отбележи, че при изпълнение на строително монтажните работи при създаване на нови МСП, модерна индустриална инфраструктура, изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони, изграждането на нова и подобряване на съществуващата пътна мрежа и железопътна инфраструктура, подобряването и доизграждане на пристанищната инфраструктура, енергийна инфраструктура и ефективност, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда се очаква отрицателно въздействие върху околната среда и населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци, но се очаква то да бъде локално, в рамките на строителните площадки и обекти, временно и обратимо и с ниска степен. В зависимост от местоположението на съответните индустриални зони, предприятия и пътищата за достъп до тях са възможни локални преки отрицателни въздействия върху населението и околната среда вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци и в етапа на експлоатация.

Това въздействие не може да бъде подробно оценявано на този етап на предвиждания в контекста на Стратегията, но всеки конкретен проект подлежи на процедура по глава 6 от ЗООС (процедура по ОВОС и на процедура по ЕО), както и при необходимост и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените

зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, при провеждането на които ще бъдат оценени тези въздействия в детайли и ще бъдат приложени съответни мерки, включително и избор на вариант с най-малко въздействие върху околната среда и населението

Независимо от това, при прилагането на ИТСП се очаква като цяло положително кумулативно въздействие по отношение на климата, качеството на атмосферния въздух в градовете, водите, състоянието на зелените площи, културното наследство и материалните активи, повишаване нивото на образованието стандарта и качеството на живот и подобряване здравето на населението.

Потенциалните въздействия от инвестиционните дейности, мерки и проекти са обобщени по компоненти по-долу:

9.3.1 Въздух и климат

Очаква се дългосрочно, кумулативно, пряко, положително въздействие вследствие намаляване на атмосферното замърсяване, подобряване качеството на атмосферния въздух и редуциране на емисиите на парникови газове - при изпълнение на някои дейности и мерки:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3 - мерки за внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; укрепване на кръговата икономика;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 - мерки за намаляване замърсяването на въздуха, като въвеждане на зони с ниски емисии, подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, надграждане на системата за мониторинг на въздуха; насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ; мерките за ускорена газификация на обществените сгради;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, устойчива градска мобилност, зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства, общинско жилищно настаняване ;

Всички гореописани цели в Стратегията, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно ще имат положителен кумулативен ефект както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

При свързаните със строителство дейности ще има пряко, краткотрайно отрицателно въздействие върху атмосферния въздух, което се очаква да е временно, локално и

обратимо, и не се очаква въздействие върху климата – предимно при изпълнение на мерките и дейностите в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.1 - създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги ;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.2 - създаване на нови индустриални зони
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3 - привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на определени градове или части от територията на региона от един сектор
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1, ЦЕЛ 3.1.1 - Изграждане на автомагистрала „Черно море“; Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“; Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък; Изграждане на тунел под връх Шипка; Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас; Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол; Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово; Изграждане на направлението „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път II-76); Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа; Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги; разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта;

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата.

По време на експлоатацията на транспортната инфраструктура се очаква отрицателно въздействие върху въздуха от емисии на отработени газове от двигатели с вътрешно горене и прах от пътните настилки, което е краткосрочно, постоянно, обратимо, локално и не се очаква да е значително.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г върху въздуха е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.3.2 Води

Очаква се дългосрочно пряко, положително въздействие вследствие намаляване

замърсяването на повърхностните и подземните води и подобряване на тяхното състояние, предотвратяване на загубите на свежа вода, опазване и подобряване качеството на морските води при изпълнение на мерките и дейностите от следните цели:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 , ЦЕЛ 1.1.3 – *внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; укрепване на кръговата икономика*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 - *влагането на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3 - *извършване на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвяне на план с действия за намаляване на течовете; повишаване на ефективността на ползване на водите-изграждане на нови и реконструкция на съществуващи водоснабдителни мрежи; да продължи изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура въз основа на регионални прединвестиционни проучвания в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и, където е възможно, и в агломерации с над 2 000 екв. ж.;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 - *дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство; да продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците; Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.*

При свързаните със строителство дейности при реализиране на мерките за осъществяване на:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.1 - *създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги ;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.2 - *създаване на нови индустриални зони*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3 - *привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на*

определени градове или части от територията на региона от един сектор

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1, ЦЕЛ 3.1.1 - *Изграждане на автомагистрала „Черно море“; Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“; Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък; Изграждане на тунел под връх Шипка; Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас; Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол; Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово; Изграждане на направление „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път II-76); Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа; Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - *доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги; разширяване и модернизирание на инфраструктурата, особено на транспорта;*

може да има пряко отрицателно въздействие върху водите, което се очаква да е краткосрочно, временно, локално и обратимо, като при едновременно осъществяване на строителните дейности това въздействие ще бъде и кумулативно.

В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попадат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, то тогава ще се очакват негативни въздействия върху зоните за защита на водите по реда на чл.119а от Закона за водите. В етапа на експлоатация на изградените съоръжения / инсталации при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху водите, такива могат да се получат главно в резултат на аварии, щети и/или инциденти.

При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСП на ЮИР 2021-2027г. съоръжения с оглед избягване засягането на защитени зони по чл.119а от Закона за водите и на РЗПРН се счита, че общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г ще бъде положително.

Изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура посредством мерките заложиени в СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3 ще доведат до предотвратяване на загубите на свежа вода и силно постоянно кумулативно дълготрайно положително въздействие за подобряване качеството на водите и на околната среда.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г върху водите е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.3.3 Почви

Очаква се вторични, кумулативни, дългосрочни, постоянни, локални положителни въздействия върху почвите от намаляване замърсяването им при реализиране на някои от мерките и дейностите в:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 , ЦЕЛ 1.1.3 – *внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; укрепване на кръговата икономика; въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 - *повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно засилване на устойчивото му развитие;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 - *дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство; да продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците; Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; Ще се акцентира върху политиките и ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси;*

При свързаните със строителство дейности при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на предвидените инвестиционни проекти за предприятия, индустриални зони, инфраструктурни проекти към СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 може да има пряко и косвено отрицателно локално въздействие, което в зависимост от съответния проект може да е постоянно или временно и необратимо или обратимо. В етапа на експлоатация не се очакват значителни отрицателни въздействия върху почвите.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г. ще бъде положително.

9.3.4 Ландшафт

Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху ландшафта, както и подобряване на визуално-естетическите качества на ландшафта, което ще има пряк

положителен кумулативен ефект при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 , ЦЕЛ 1.1.3 – *внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; укрепване на кръговата икономика; въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 - *повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно засилване на устойчивото му развитие;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 - *дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство; да продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците; Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; Ще се акцентира върху политиките и ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси;*

При всички строителни дейности предимно при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 се очаква да има преки, краткосрочни, временни, локални отрицателни въздействия върху ландшафтите, вследствие тяхното запрашаване и замърсяване. В някои случаи се очаква и допълнителна антропогензация на ландшафта, което се оценява като дългосрочно пряко отрицателно въздействие. При реализиране на някои от инфраструктурните проекти са възможни и постоянни отрицателни визуални въздействия.

Но след влизане в експлоатация на някои от съоръженията – за изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура - водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции, рекултивацията на депата за битови отпадъци и други се очакват локални, дългосрочни, постоянни, положителни кумулативни въздействия. Очаква се положително естетическо-визуално въздействие, вследствие подобряване на екологичната обстановка и вписването на обектите, съоръженията и инфраструктурата в околните територии.

Като цяло се очаква превес на положителните въздействия над отрицателните и в този смисъл общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г върху

ландшафтите ще бъде положително.

9.3.5 Биологично разнообразие

С подобряване състоянието на околната среда вследствие: подобряване качеството на атмосферния въздух, изграждането и модернизацията на водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции, предотвратяване и минимизиране на замърсяванията с отпадъци и други се очакват преки и косвени дългосрочни постоянни положителни кумулативни въздействия върху биологичното разнообразие, при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 , ЦЕЛ 1.1.3 – *внедряване на технологии за достъпна чиста енергия; укрепване на кръговата икономика; въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 - *повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно засилване на устойчивото му развитие; влагането на ресурси за чистотата на морската вода, за намаляване на въглеродните емисии от корабите, за опазване на водните биологични ресурси;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 - *дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство; да продължи изпълнението на мерките и дейностите по оптимизация на системата за управление на отпадъците; Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; Ще се акцентира върху политиките и ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси;*

Дългосрочните положителни кумулативни въздействия са свързани най-вече с крайните резултати от реализацията на съответните цели.

В зависимост от същината и местоположението на предвидените дейности може да има преки и косвени отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и в частност върху елементите от националната екологична мрежа. Потенциалните въздействия се очаква да са локални, като могат да бъдат временни и постоянни,

краткосрочни и дългосрочни, едновременни и кумулативни, обратими и необратими. Отрицателните въздействия се очакват при свързаните със строителство дейности при реализиране на мерките за осъществяване на:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.1 - създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги ;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.2 - създаване на нови индустриални зони
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3 - привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на определени градове или части от територията на региона от един сектор
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1, ЦЕЛ 3.1.1 - Изграждане на автомагистрала „Черно море“; Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“; Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък; Изграждане на тунел под връх Шипка; Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас; Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол; Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово; Изграждане на направление „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път 11-76); Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа; Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас;
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги; разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта;

При добро планиране и избор на подходящо местоположение за изграждане на предвидените в ИТСП на ЮИР 2021-2027г. съоръжения / инсталации с оглед избягване засягането на консервационно-значими обекти от биологичното разнообразие се счита, че общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г. ще бъде положително.

При изпълнение на стратегическите приоритети и специфични цели не се очаква кумулативно въздействие върху защитените територии и защитените зони.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г върху биологичното разнообразие е като цяло положително, локално, дългосрочно и постоянно.

9.3.6 Културно-историческо наследство

При изпълнение на предвидените мерки в

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 - *подкрепа на туристическата инфраструктура, реставрация и консервация на недвижими културни ценности от архитектурното наследство, модерен маркетинг и реклама;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, ЦЕЛ 2.2.3 - *мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство в региона чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура в региона; Като специфични проекти се предвиждат изграждане на арт улици, Етнографски музей в гр. Бургас, програма за по-интензивно приобщаване на децата и младежите към създаване на културен продукт;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, ЦЕЛ 3.3 - *инвестиране в продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия;*

се очаква дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху културно-историческо наследство. Очаква се въздействие да е локално, като не се очаква кумулативно въздействие

В зависимост от местоположението на предвидените за изграждане инвестиционни предложения за предприятия, индустриални зони и инфраструктура е възможно да бъдат засегнати обекти на културно-историческото наследство, главно при реализирането на целите залегнали в СТАРТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1 и СТАРТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, които са свързани с реализиране на по-големи по мащаб проекти. При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСП на ЮИР 2021-2027г. съоръжения / инсталации с оглед избягване засягането на обекти на културно-историческото наследство и при спазване на изискванията на Закона за културното наследство не се очакват значителни отрицателни въздействия от прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г.

9.3.7 Материални активи

Изпълнението на почти всички стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на ЮИР е свързано пряко или непряко с подобряване на съществуващите материални активи и създаване на нови такива.

Това означава, че ИТСП на ЮИР 2021-2027г ще окаже положително, дълготрайно, едновременно и постоянно въздействие върху материалните активи. С изпълнението на ИТСП на ЮИР 2021-2027г материалните активи като цяло ще се увеличат, а състоянието на съществуващите ще се подобри значително - очаква пряко положително кумулативно въздействие в това отношение.

9.3.8 Население, човешко здраве

Прилагането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г. ще допринесе за подобряване на здравно-хигиенните аспекти, средата и качеството на живот и се очаква да има пряко и косвено дългосрочно положително въздействие върху населението и здравният му статус в целия регион.

Очаква се изцяло положително въздействие по отношение на населението и човешкото здраве в населените места, включени в региона.

Мерките и дейностите, свързани с прилагането на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ 1.1 и 1.2, които са насочени към развитието на устойчива и интелигентна икономика чрез *засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и въвеждането на модерни технологии, както и развитие на синя икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност*, се очаква да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

Мерките и дейностите заложи в СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ 2.1, 2.2, 2.3 и 2.4 са насочени към подобряване на образователното равнище на населението и качеството на живот в ЮИР чрез: *Инвестиции в човешки ресурси; Подобряване на здравната, социалната, културната и спортната инфраструктура и достъпа до услуги; Чиста околна среда;*

Чрез инвестиране в човешките ресурси (СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1) ще се допринесе за повишаване на интереса към образованието, рефлектиращо в повишаване образователното ниво на населението и до дългосрочни, постоянни, положителни, преки и косвени и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.

Мерките заложи в СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2, а именно - *Подобряването на достъпа до първична, специализирана и болнична помощ създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения, осигуряване възможност за подпомагане на общинските болници и тяхното трансформиране в медицински центрове на принципа „отдолу-нагоре”, финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни райони, изграждане на Университетска детска болница със спешен център и високотехнологично оборудване, която ще обедини всички педиатрични специалности на едно място и ще позволи комплексно лечение на децата не само от община Бургас, а и от цяла Източна България*, ще доведе до осезаемо подобряване социалния и здравен статус на населението.

Целите към СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2, предвиждат мерки насочени към Социални услуги и социално включване и към Подобряване на културната и спортната инфраструктура, а именно – *Реформиране на домовете за стари хора в съответствие със стандартите за качество на резидентната грижа за възрастни хора в над трудоспособна възраст; Деинституционализацията на грижата за деца и възрастни хора, както и предоставянето на услуги в домашна среда, в специализирана среда, услуги, които се*

предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване; Подпомагане на активното социално включване и интегриране на групите със специални нужди и ромското население, включително чрез проекти за изграждане на социални жилища; Дейности за ремонт и модернизиране на съществуващата, както и изграждане на нови обекти на спортната инфраструктура в отделните общини на ЮИР; реализирането на тези мерки ще доведе до намаляване на социалното неравенство сред различните групи на обществото и ще осигури достъп до спортната инфраструктура, което от своя страна ще доведе до подобряване на социалния и здравен статус на населението.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, който е фокусиран върху *Териториално сближаване и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони*, включва мерки насочени основно към изграждане и рехабилитация на пътната, железопътната и пристанищната инфраструктура, както и подобряване на цифровата свързаност и достъпност.

При реализирането на всички инфраструктурни проекти, които предполагат мащабни строителни дейности, се наблюдават преки, временни, локални, краткосрочни и обратими отрицателни въздействия върху населението в засегнатия от строителните дейности район. Тези въздействия най-често включват емисии на прах и отработени газове във въздуха, увеличени шумови нива, генериране на строителни отпадъци. Степента на тези въздействия се намалява чрез прилагане на различни мерки – от оросяване на строителните площадки, до поставяне на шумопоглъщащи прегради и навременно третиране и извозване на отпадъците.

При добро планиране и избягване засягането на обекти, подлежащи на здравна защита, както и при адекватни мерки за предотвратяване/минимизиране на въздействията в етапа на строителство и спазване на нормативните изисквания в етапа на експлоатация на съответните предприятия/обекти общото въздействие от прилагането на ИТСР на ЮИР 2021-2027г ще бъде дългосрочно, постоянно едновременно положително, като се очаква и кумулативно въздействие.

Отпадъци

Изпълнението на всички мерки и дейности, включващи изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и енергийна инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.1** - *създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги* ;
- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.2** - *създаване на нови индустриални зони*
- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3** -

привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на определени градове или части от територията на региона от един сектор

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1, ЦЕЛ 3.1.1 - *Изграждане на автомагистрала „Черно море“; Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“; Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък; Изграждане на тунел под връх Шипка; Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас; Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол; Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово; Изграждане на направлението „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път 11-76); Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа; Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - *доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги; разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта;*

е свързано с генериране на отпадъци и отрицателно въздействие от тях върху населението, а също така и върху и околната среда. Очаква се получаване на предимно строителни отпадъци, чието количество не е значително, очакваното им въздействие е краткосрочно, временно и обратимо, тъй като веднага след образуването им ще се събират и извозват съгласно нормативните изисквания и ще се предават за последващо третиране на фирми, притежаващи необходимите разрешителни съгласно Закона за управление на отпадъците.

При изпълнение на мерките, свързани с отпадъците, в следните специфични цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3. *Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност - въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, и развитие на индустриална симбиоза; укрепване на кръговата икономика*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 *Чиста околна среда - мярката за оптимизиране събирането и третирането на отпадъци и внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба; продължаване приоритетната рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в*

ресурси.

се очаква положително въздействие върху населението и околната среда вследствие намаляване количеството на отпадъците и оптимизиране събирането и третирането им посредством съвременни технологии.

Шум, вибрации

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.1 - *създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги ;*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.2 - *създаване на нови индустриални зони*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1, ЦЕЛ 1.1.3 - *привличане на нова индустрия, която да предотврати зависимостта на определени градове или части от територията на региона от един сектор*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1, ЦЕЛ 3.1.1 - *Изграждане на автомагистрала „Черно море“; Изграждане на скоростен път „Русе-В. Търново-Ст. Загора-АМ „Марица“; Изграждане на скоростен обходен път на градовете Бургас и Казанлък; Изграждане на тунел под връх Шипка; Реализиране на Проект „Регионална мрежа Бургас“ за изграждане на четирилентови пътища между общинските центрове и областния град Бургас; Изграждане на четирилентов път Сливен-Ямбол; Ремонт/рехабилитация на отсечката от I-7 Ямбол-Лесово; Изграждане на направление „Харманли-Тополовград-Средец-Бургас“ (път 11-76); Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа; Реализирането на проекта за разширение и развитие на пристанищните терминали в Бургас*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2 - *доизграждане на транспортната, инженерно-техническата и цифровата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги; разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта;*

е свързано с генериране на шум а също така понякога и вибрации, чието отрицателно въздействие върху населението е локално, обратимо и не се очаква да е значително.

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради, мерки за управление на трафика и устойчива градска мобилност, инфраструктура за насърчаване на алтернативен и по-екологичен транспорт, насърчаване на екосистемните услуги и „зелената“

инфраструктура и сигурност в обществени пространства, развитие и усъвършенстване на обществените системи за градски транспорт, здравна и социална инфраструктура, културно - историческо наследство, образователна и спортна инфраструктура и туризъм, включени в следните цели към стратегическите приоритети:

- **СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2** Укрепване на полицентричната мрежа от селища в ЮИР - *физическо обновление и сигурност на обществените пространства, мерки за енергийна ефективност в жилищни и обществени сгради, устойчива градска мобилност, зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства, общинско жилищно настаняване, разширяване и модернизиране на инфраструктурата, особено на транспорта*

се очаква да доведат до положително въздействие върху фактора шум вследствие намаляване на нивата на шум в сградите; намаляване на нивата на шума и вибрациите, генерирани при движението на градския транспорт; поглъщане на шума в градските зони и намаляване на неговото ниво при изпълнение на дейностите по изграждане на „зелената“ инфраструктура и от там да доведат до положително въздействие върху населението.

9.4 Трансгранично въздействие

Съгласно Протоколът за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, е направен анализ и оценка на въздействието на предвижданията на ИТСП на ЮИР 2021-2027г върху околната среда и човешкото здраве, в т.ч. върху други държави, спрямо критериите за определяне на възможното значително въздействие, представени в Анекс III на Протокола.

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСП на ЮИР 2021-2027г по съответните критерии
Съответствие на ИТСП на ЮИР по отношение на интегрирането на екологични, включително здравни съображения, в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.	Въз основа на анализа на предвижданията на ИТСП на ЮИР 2021-2027г спрямо други съотносими планове и програми и спрямо националните, европейски и международни документи, поставящи екологични цели, ИТСП на ЮИР 2021-2027г. съобразява и интегрира екологични, вкл. здравни съображения в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.
Степента, до която ИТСП на ЮИР дава рамка за проекти и други дейности или по отношение на разположение, естество, размер и условия на	Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСП на ЮИР 2021-2027г определят рамката за развитие на проекти и други дейности,

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСП на ЮИР 2021-2027г по съответните критерии
експлоатация, или чрез разпределяне на ресурси.	с локален обхват на реализиране на предвижданията, съответно локален обхват на въздействието върху околната среда и човешкото здраве.
Степента, до която ИТСП на ЮИР оказва въздействие върху други планове и програми, включително онези в йерархията.	ИТСП на ЮИР 2021-2027г съобразява, произтича, съответства и не влиза в конфликт с националните и европейски стратегически, планови и програмни документи, с които е съотносима (съгласно анализа по т. 3. и точка 8 от Доклада за екологична оценка)
Екологични, включително здравни проблеми, свързани с ИТСП на ЮИР.	ИТСП на ЮИР 2021-2027г и нейните стратегически приоритети и специфични цели, са насочени към устойчиво развитие, свързано и с разрешаването на съществуващи екологични и здравни проблеми. Не се очаква при прилагане на Стратегията да се получат каквито и да е екологични или здравни проблеми.
Естеството на въздействията върху околната среда, включително здравните въздействия, като вероятност, продължителност, честота, обратимост, величина и разпространение (например географска област или брой на населението, които има вероятност да бъдат засегнати).	Като цяло естеството на въздействията при прилагането на ИТСП върху околната среда и здравето на населението се очаква да е положително, дългосрочно, локално и регионално, т е да обхванат цялото население в региона. Очакват се отрицателни въздействия върху околната среда, населението и човешкото здраве предимно за фазите на строителство на отделните предвидени мерки и дейности, като се очаква те да не са значителни, продължителността им да е малка, да са краткосрочни и като цяло обратими, с локален обхват на въздействие.
Рисковете за околната среда, включително здравето.	При реализирането на ИТСП на ЮИР 2021-2027г. не се очакват и не се прогнозираат сериозни и значителни рискове по отношение на околната среда и човешкото здраве
Трансграничното естество на въздействията.	Въз основа на направения анализ на предвидените за реализиране в ИТСП на ЮИР 2021-2027г. дейности и проекти, не се очаква те да окажат трансгранично въздействие.
Степента, до която ИТСП на ЮИР 2021-2027г ще засегне ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен статут на защитени.	Предвид стратегическата рамка, която задава ИТСП на ЮИР 2021-2027г на този етап от изготвянето на Стратегията не може да се определи дали ще бъдат засегнати ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен статут на

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСП на ЮИР 2021-2027г по съответните критерии
	защитени.

Извършеният анализ на ИТСП на ЮИР 2021-2027г. и предвидените мерки, не предполагат изпълнението на дейности, които имат потенциал за значително отрицателно трансгранично въздействие върху околната среда и здравето на населението на други държави.

В обхвата на ИТСП е предвидено дейностите да се изпълняват в територията на общините в региона.

В стратегията е включена СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Развитие на териториалното сътрудничество, в която са включени мерки за трансграничното сътрудничество.

Очаква се всички мерки да доведат до положително пряко и/или косвено въздействие, като се очакват и дългосрочни положителни, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия в границите на общините и на целия регион по отношение на населението, а също така и по отношение на околната среда.

Някои от мерките са с директна екологична насоченост, като:

- инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки
- обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС При прилагането им се очаква да доведат до пряко и косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие върху околната среда и здравето на населението в региона.

В някои от мерките е предвидено и разработване на съвместни стратегии за териториално развитие с развитие на алтернативни форми на туризъм или съвместно управление на трансгранични защитени територии, общи продукти, услуги или проекти, свързани с историческото, природното и културното наследство, като например:

- инвестиране в продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия.
- развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социалното-икономическото и териториалното развитие на региона. Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за

териториално развитие.

- разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации.
- подкрепа на политиките на ЕС за повишаване сигурността на външните граници

Очаква се тези мерки да се прилагат в рамките на региона, но тяхното въздействие, може да надхвърли границите му и да доведе до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на околната среда и населението.

Поради гореописаното, по отношение на трансгранични въздействия върху околната среда на други държави, предвижданията на проекта на ИТРС на този етап по характер, същност и мащабност на идентифицираните мерки и дейности по Стратегически приоритети и специфични цели не предполагат възникването на значително отрицателно трансгранично въздействие върху околна среда на други държави.

10 Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последствия от ИТРС на ЮИР

След преглед на Стратегическите приоритети, специфичните цели, целите и дейностите на ИТРС на СЗР и оценка на очакваните въздействия, се предлагат следните видове мерки:

10.1 Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТРС на ЮИР

Проектът на Стратегията включва необходимите мерки за опазване на околната среда и недопускане на неблагоприятни последствия, във връзка с което не са необходими мерки за отразяване в окончателния ѝ вариант.

10.2 Мерки за изпълнение при прилагане на ИТРС на ЮИР

В настоящия раздел са представени допълнителни мерки за смекчаване на очакваните въздействия от реализацията на ИТРС на СЗР 2021 – 2027 г., върху околната среда и човешкото здраве. Мерките са съобразени с резултатите от оценката на възможните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, идентифицирани в т. 9 на Доклада за екологична оценка и са определени от гледна точка на очакваните резултати от тяхното прилагане.

Като обща мярка за изпълнение при прилагането на ИТРС на СЗР 2021 – 2027 г., която касае околната среда и човешкото здраве е необходимо:

- Произтичащите от ИТРС на ЮЗР 2021 – 2027 г. проекти / инвестиционни предложения да бъдат одобрявани само след провеждане на приложимите процедури по реда на Глава шеста от Закона за опазване на околната среда при

съобразява с влезлите в сила ОУП и техните ЕО.

10.2.1 Въздух и климат

При осъществяване на мерките от ИТСП на ЮИР 2021 – 2027 г., свързани с транспорт и строителни работи:

- Предвидената техника и транспортни средства трябва да покриват изискванията на Наредба № 10/2004 (ДВ, бр. 11/2004) – мерки за намаление на газообразни и прахови замърсители от двигателите с вътрешно горене, инсталирани на извънпътни и строителни машини.
- Да се осигури ефективен контрол за прилагането на мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата съгласно чл. 70 от Наредба № 1/2005 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии.
- Работният режим на строителните и транспортни машини да не допуска работа на празен ход на двигателите.

Очаквани резултати: минимизиране на замърсяването на атмосферния въздух и свързаните с него отрицателни въздействия върху здравето на хората и околната среда.

10.2.2 Води

С оглед опазване на подземните и повърхностните води се счита изключително важно потенциалните интервенции, произтичащи от ИТСП на ЮИР 2021 – 2027 г., да бъдат съобразени с изготвените за съответните райони на басейново управление Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), и в частност:

- При прилагането на ИТСП на ЮИР 2021 – 2027 г. е необходимо стриктно спазване на приложимите разпоредби на Закона за водите.
- Инвестиционните предложения за предприятия, индустриални зони и др. да бъдат в съответствие с приложимите мерки за постигане на целите на опазване на околната среда, включени в Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ), като се съобразят зоните за защита на водите.
- При прилагането на ИТСП на ЮИР 2021 – 2027 г. да се спазват съответните забрани и ограничения в поясите на СОЗ, регламентирани в Наредба № 3/16.10.2000г. на МОСВ, МРРБ и МЗ (ДВ. бр. 88/2000г.) за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово

водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

- При разработване на проекти / инвестиционни намерения да се предприемат мерки за недопускане или намаляване на отрицателните въздействия, от гледна точка на постигане на целите и мерките за защита от вредното въздействие на водите, заложен в Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2016-2021 г., да се отчитат екологичните рискове от наводнения съобразно приложимите ПУРН и да бъдат съобразени с анализирания и моделиран обхват при сценарий на вероятност на 20-годишната вълна.
- При избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажните зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.
- Всички дейности, засягащи води и водни обекти, следва да се изпълняват съгласно получено Разрешително за водовземане и/или ползване на воден обект по реда на Закона за водите.
- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се предприемат мерки за съобразяване с Планове за управление на речните басейни с цел предотвратяване влошаването на екологичното и химичното състояние на повърхностните води, и количественото и химичното състояние на подземните води;
- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се вземат предвид заложените в ПУРБ цели за опазване на водните тела, върху които попада територията на ИТСП на ЮИР, както и програмите от мерки за предотвратяване и намаляване на значителни вредни въздействия върху повърхностните и подземни води;
- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се вземат предвид определените райони за оценка и дескриптори в Морската стратегия на Р България, както и програмите от мерки към нея. Да се предвидят конкретни мерки за недопускане или намаляване на отрицателните въздействия, от гледна точка на постигане на целите и мерките за постигане на добро състояние в Морската стратегия 2016-2021 г.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху водите и свързаните с тях негативни последици за околната среда и човешкото здраве.

10.2.3 Почви

- Да не се допускат течове на горива и масла от строителната и транспортна техника, използвана за осъществяване на дейностите по прилагане на ИТСП на

ЮИР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: предотвратяване на почвеното замърсяване и на произтичащите от това негативни последици за околната среда.

10.2.4 Ландшафт

Не са необходими допълнителни мерки

10.2.5 Биологично разнообразие

- В проектите за изграждане на нови предприятия, индустриални зони и др. да се разгледат алтернативи за разполагането им извън защитени зони (Натура 2000 места), защитени територии (ЗТ по смисъла на ЗЗТ) и други чувствителни зони и да се избере най-щадящата алтернатива по местоположение с оглед предотвратяване / свеждане до минимум на потенциалните въздействия.
- При доказана необходимост от осъществяване на проекти / инвестиционни предложения в защитени зони, да бъде проведена процедура по оценяване степента на въздействие (оценка за съвместимост).
- Произтичащите от ИТСП проекти / инвестиционни предложения следва да се изготвят така, че да са в съответствие с режимите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ.
- Извършването на строителните работи да е съобразено с чувствителните периоди при животните (размножаване, хибернация).
- При реализация на проекти за развитие на туризма, както и на такива за разкриване потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор да се гарантира запазването на природните ценности и да не се допуска влошаване състоянието на екосистемите, които ги поддържат.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и елементите от националната екологична мрежа.

10.2.6 Културно-историческо наследство

За да не се допусне увреждането на културни ценности се счита за наложително:

- Провеждане на теренни издирвания на археологически обекти (недеструктивен метод) в потенциалните площадки за изграждане на нови проекти / инвестиционни предложения
- При регистриране на археологически обекти, предприемане на съответните

действия съгласно разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН)

- При изграждане на нови обекти да се упражнява наблюдение от археолози по време на изкопните дейности, съгласно изискванията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.

Очаквани резултати: предотвратяване на потенциалното увреждане на обекти от културно-историческото ни наследство.

10.2.7 Материални активи

- Своевременна рехабилитация на елементи от пътната инфраструктура, увредени във връзка с реализацията на ИТСП на ЮИР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: възстановяване на състоянието на материални активи, засегнати от реализацията на ИТСП на ЮИР 2021 – 2027 г.

10.2.8 Население, човешко здраве

- При планиране и изпълнение на проекти / инвестиционни предложения, местоположението да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, както и на предприятия с нисък/висок рисков потенциал.
- При реализация на Инвестиционните проекти да не се допуска надвишаване на нормативните изисквания за пределно допустими норми по отношение на качеството на околната среда и човешкото здраве, като се предвидят и съответни мерки за ограничаване на замърсяването на въздуха, наднормено шумово замърсяване и замърсяване с отпадъци.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху населението и човешкото здраве.

11 Алтернативни решения

Нулевата опция, която се дефинира като “съществуващо състояние”, представлява алтернатива в съответствие с Директива 2001/42/ЕО и е разгледана в раздел 5 от настоящия документ (Евентуално развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на ЮИР).

С цел подобряване качеството на документа по отношение на околната среда като обратна връзка към екипа, разработващ ИТСП на ЮИР, е разгледана възможността за предложения за нови формулировки на Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСП на ЮИР. След направения анализ бе установено, че не е необходимо да се предлагат нови формулировки.

В раздел 10.1. няма предложени мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТСП на ЮИР.

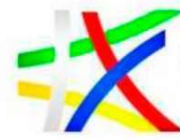
На базата на информацията, изложена в ИТСП на ЮИР може да се дефинират следните алтернативи:

- Алтернатива 1 „Нулева алтернатива”: Продължение на настоящите процеси и тенденции на развитие, без прилагане ИТСП на ЮИР
- Алтернатива 2: Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на ЮИР

В следващата таблица е направено сравнение между Алтернатива 1 и Алтернатива 2:

Критерии за въздействие	Алтернатива 1	Алтернатива 2
Въздействие на ниво стратегически приоритети и специфични цели върху околната среда и човешкото здраве	Очаква се отрицателно въздействие върху околната среда, тъй като в рамките на нулевата алтернатива не се предвиждат приоритети и цели, които да доведат до балансирано и устойчиво управление на околната среда, развитие на научния потенциал и квалификацията на хората, подобряване на конкурентоспособността на района.	Въздействието е комплексно положително, поради включването в тази алтернатива на стратегически приоритети и специфични цели, насочени към балансирано и устойчиво управление на околната среда, гарантирането на условия за опазване и подобряване на околната среда, адаптирането ѝ към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси, развитие на региона и подобряване качеството на живот на населението.
Въздействие на ниво дейности и мерки за финансиране	Очаква се отрицателно въздействие върху околната среда, тъй като в рамките на нулевата алтернатива не се предвиждат дейности, които да доведат до подобряване на техническата инфраструктура – водоснабдяване и канализация, и инфраструктура, свързана с отпадъците.	Въздействието е комплексно положително, поради включването в тази алтернатива на дейности и мерки, насочени към опазване чистотата на въздуха, подобряване на енергийната ефективност, ограничаване на емисиите на парникови газове, повишаване на ефективността на ползване на водите и управление на отпадъчните води и внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци.
Степен на съответствие с екологичните цели на Национална програма за развитие: България 2030	Не е правено сравнение между нулевата алтернатива и целите на Национална програма за развитие: България 2030	Екологичните цели като цяло са отчетени и съобразени

От направеното сравнение между Алтернатива 1 „Нулева алтернатива” и Алтернатива 2 „Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на

ЮИР” е видно, че:

- Алтернатива 1 е неприемлива, тъй като ИТСП на ЮИР е изискуем документ, съгласно Закона за регионалното развитие
- Алтернатива 1 е неспоредителна и от гледна точка опазването на околната среда и човешкото здраве, тъй като от направените анализи и оценки в доклада за екологична оценка ясно се вижда екологичната насоченост на Алтернатива 2 и ИТСП на ЮИР, като се доказва, че същия ще допринесе за устойчиво развитие чрез прилагане на предвидените допустими дейности, към съответните стратегически приоритети и специфични цели.
- С изпълнението на Алтернатива 2 се осигурява пълно съобразяване и изпълнение на екологичните приоритети на Национална програма за развитие: България 2030

Окончателният проект на ИТСП на ЮИР ще представлява изискваната от Директива 2001/42/ЕО алтернативна опция.

Не са срещнати непреодолими трудности при изготвянето на настоящия доклад за ЕО

12 Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на ЮИР

Към т.6 на проекта на ИТСП на ЮИР е таблица са представени индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението. Част от посочените индикатори са насочени именно към наблюдението и контрола на въздействието на ИТСП върху околната среда, като тези, включени към Териториалната свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата, и изписани по-долу:

- Иновативни предприятия от общия брой в индустрията
- Население облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура в малките градове и периферните селски райони в % от общото население
- Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение - км
- Разходи за ДМА с екологично предназначение - хил. лв.

Предвид направените прогнози на въздействието на Стратегията върху околната среда и човешкото здраве, считаме, че няма необходимост от допълнителни мерки по наблюдение и контрол, които да бъдат включени в ИТСП на ЮИР.

Предлаганите мерки за наблюдение и контрол и съответните индикатори са представени в следващата таблица.

Таблица 27 - Индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда

269

Този документ е създаден в рамките на бюджетна линия BG16RFOP001-8.002-0005 „Бюджетна линия на сектор "Стратегическо планиране и програмиране", финансирана по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ на Оперативна програма “Региони в растеж” 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Мярка по наблюдение и контрол Индикатори	Източник на информация, отговорен за събиране и предоставяне	Стратегически приоритет специфична цел Цел
<p>Изграждане и/или модернизация на техническа инфраструктура - Водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции за отпадъчни води, както и оптимизацията на системата за управление на отпадъците.</p> <p>Индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изградено водоснабдяване км - Рехабилитация на канализационни мрежи - км - Изградени канализационни мрежи - км - Изградени пречиствателни станции за отпадъчни води – бр. 	<p>Бенефициенти РИОСВ, еколог на съответната община Общински администрации ВиК</p>	<p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3 Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура</p>
<p>Внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания</p> <p>Индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - инсталации за разделно събиране, предварително третиране, компостиране – бр. - рекултивирани депа за битови отпадъци - бр 	<p>Бенефициенти РИОСВ, еколог на съответната община, Общински администрации</p>	<p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3 Изграждане и/или рехабилитация на техническата инфраструктура</p>
<p>Въвеждане на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство.</p> <p>Индикатори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - намалени количества на отпадъците - тона 	<p>Бенефициенти РИОСВ, еколог на съответната община, Общински администрации</p>	<p>ЦЕЛ 1.1.3 Осъществяване на плавен и ефективен индустриален преход, свързан с екологична устойчивост и ресурсна ефективност</p>
<p>Подкрепа на туристическата инфраструктура, реставрация и консервация на недвижими културни ценности от архитектурното наследство.</p> <p>Индикатори:</p>	<p>НДА към НИНКН; Регионален исторически музей, Областни (общински) отчети</p>	<p>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2 Развитие на сина икономика, туризъм и селско стопанство с повишена добавена</p>

Мярка по наблюдение и контрол Индикатори	Източник на информация, отговорен за събиране и предоставяне	Стратегически приоритет специфична цел Цел
<i>- реставрирани и консервирани недвижими културни ценности от архитектурното наследство – бр.</i>		стойност
Ремонт и модернизиране на съществуващата, както и изграждане на нови обекти на спортната инфраструктура в отделните общини на ЮИР Индикатори: <i>- модернизирани обекти на спортната инфраструктура – бр.</i> <i>- новоизградени обекти на спортната инфраструктура – бр.</i>	Бенефициенти РИОСВ еколог на съответната община Общински администрации	ЦЕЛ 2.2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура

13 Заключение

ИТСП на ЮИР 2021-2027 г е с пряка екологична насоченост и залегналите в нея Стратегически приоритети и специфични цели ще допринесат за подобряване качеството на живот на хората, както и за подобряване състоянието на околната среда в региона.

В резултат на направения анализ може да се обобщи, че предвидените с ИТСП на ЮИР Стратегически приоритети и специфични цели и предвидените дейности и мерки за реализирането им са допустими за осъществяване, предвид изискванията за опазване на околната среда.

При направеното сравнение на съответствието на предложените с ИТСП на ЮИР 2021-2027 г Стратегически приоритети с приоритетите на Национална програма за развитие: България 2030, изискванията за опазване на околната среда и осигуряване на устойчиво развитие на региона е установено, че като цяло се очаква предлаганите Стратегически приоритети и специфични цели да допринесат за постигане на стратегическите цели за развитие и националните приоритети на НПР БГ 2030. От направеното сравнение с други стратегии, планове и програми, е установено, че като цяло ИТСП на ЮИР се очаква да допринесе за постигането им.

От направения екологичен анализ се вижда, че ИТСП на ЮИР ще окаже предимно дългосрочно, постоянно, положително въздействие върху околната среда. По време на изпълнение на някои от дейностите, свързани със строителство на предприятия, индустриални зони, транспортна, пристанищна и техническа инфраструктура, ще се наблюдават предимно отрицателни въздействия, които се очаква да бъдат локални, краткотрайни и временни и да не са значителни. Необходимо е инвестиционните проекти да се осъществяват при строго съблюдаване на екологичните изисквания, като за предотвратяване и максимално ограничаване на възможните отрицателни въздействия са предвидени съответните мерки в т. 8 на доклада за ЕО, както и индикатори в т. 10 на доклада, които да следят тенденциите по отношение на въздействието на ИТСП на ЮИР върху околната среда и човешкото здраве. Най-благоприятен от гледна точка на опазване на околната среда е разгледаният подробно в доклада за екологична оценка вариант на ИТСП на ЮИР поради което препоръчваме съгласуването на ИТСП.

Цялостното въздействие на ИТСП на ЮИР се очаква да бъде положително, поради произтичащите от осъществяването на Стратегията комплексни и дългосрочни положителни резултати по отношение на развитието на региона, водещи до предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда.

При осъществяването на ИТСП на ЮИР 2021-2027 г не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, а се очаква прилагането ѝ да доведе до комплексно положително въздействие по отношение на околната среда и човешкото здраве на регионално и национално ниво, при спазване на мерките, предложени в доклада за ЕО.

14 Приложения

Неразделна част от настоящия доклад са следните приложения:

- Приложение 1: Картен материал
- Приложение 2: Използвана литература и източници на информация относно методите за оценка и прогноза на въздействието върху околната среда
- Приложение 3: Справка за проведените консултации и копия от становища, получени в резултат на консултациите по заданието за обхват и съдържание на доклада за ЕО
- Приложение 4: Списък с имената и подписите на ръководителя и експертите, изготвили ЕО
- Приложение 5: Декларации по Член 16(1) от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и дипломи на експертите, участвали в разработването на ЕО

Като отделен документ, представляващ неразделна част от настоящия документ, е изготвено Нетехническо резюме на ЕО на ИТСП на ЮИР.